

Skipulagsstofnun
Jón Ágúst Jónsson
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Hafnarfjörður 21. júlí 2022
Tilv. 2022-03-25-1415/2.4.1

Efni: Varðar Blöndulínu 3

Með tölvupósti þann 24. mars leitar Skipulagsstofnun umsagnar Fiskistofu varðandi frummatsskýrslu vegna efnistöku í tengslum við Blöndulínu 3. Fram kemur að framkvæmdin snertir eftirfarandi fallvötn: Blanda, Svartá í Svartárdal, Mælifellsá, Svartá í Skagafirði, Héraðsvötn, Norðurá í Skagafirði, Öxnadalsá og Hörgá.

Fram kom í tillögu að matsáætlun að takmarkaðar upplýsingar hafi legið fyrir um möguleg áhrif framkvæmdanna á vatnalíf en það boðað að Hafrannsóknastofnun myndi vinna að frekari upplýsingaöflun.

Með frummatsskýrslu fylgja margvísleg fylgigögn, m.a. mat Hafrannsóknastofnar á mögulegum áhrifum efnistöku, á fyrirhuguðum efnistökustöðum vegna Blöndulínu 3, á vatnalíf. Matið er „desk study“, en nýrra gagna um lífríki á áhrifasvæði fyrirhugaðra framkvæmda hefur ekki verið aflað.

Fram kemur í mati Hafrannsóknastofnunar (Viðauki 6, tafla 3) að lítil áhrif verð á vatnalíf fyrir 12 af fyrirhuguðum námum en að miðlungs eða mikil áhrif verði fyrir 19 (miðlungsáhrif: 15; mikil áhrif: 4). Fram kemur í því mati að um gróft mat sé að ræða sem líklegt sé að komi til með að breytast í kjölfar niðurstaðna af vettvangsrannsóknnum.

Í samantekt Hafrannsóknastofnunar kemur m.a. fram. „*Líkt og framan er greint er það álit Hafrannsóknastofnunar að leita beri allra leiða til að efnistaka verði utan virkra vatnsfarvega, eða það fjarri þeim að ekki sé hætt á að vatn úr ám berist inn á efnistökusvæðið. Með því má draga verulega úr áhrifum efnistöku lífríki í vatni.*“

Fram kemur í frummatsskýrslunni að tekið hafi verið mið af þessum tilmælum Hafrannsóknastofnunar eins og kostur hafi verið á við aðlögun framkvæmda í því augnamiði að minnka möguleg áhrif á vatnalíf.

Í umsögn sinni, dags. 31. ágúst 2020, vegna tillögu að matsáætlun benti Fiskistofa á að niðurstöður Hafrannsóknastofnunar um möguleg áhrif framkvæmda á lífríki í vatni verði góður grundvöllur til að meta valkosti vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Það liggur fyrir í greinagerð Hafrannsóknastofnunar að upplýsingar um lífríki skortir fyrir mörg af þeim fallvötnum sem framkvæmdin gæti haft áhrif á. Staðan er því að miklu leiti óbreytt frá því tillaga að matsáætlun var gerð, að takmarkaðar upplýsingar liggja því fyrir um áhrif framkvæmdanna á vatnalíf fyrir margar af fyrirhuguðum námum. Fiskistofa bendir á að nauðsynlegt er að varpa ljósi á þá hagsmuni sem kunna að vera í húfi vegna lagningar Blöndulínu 3 og að gerðar verði þær rannsóknir á lífríki í vatni þar sem Hafrannsóknastofnun bendir á að upplýsingar skorti, til þess

FISKISTOFA

TRAUST · FRAMSÆKNI · VIRÐING

sími 569 7900 • fax 569 7990

fiskistofa@fiskistofa.is

fiskistofa.is

að hægt verði að gera mat á umhverfisáhrifum. Afmarka mætti rannsóknir við þær námur sem áformað verður að notaða.

Fiskistofa bendir á að sérhver framkvæmd í eða við veiðivatn, allt að 100 metrum frá bakka, sem áhrif getur haft á lífríki vatnsins eða aðstæður til veiði eða er háð leyfi Fiskistofu, sbr. 33. gr. laga nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði. Fiskistofa getur sett skilyrði í umræddu leyfi um að gerðar verði þær rannsóknir sem nauðsynlegar eru til að varpa ljósi á möguleg áhrif framkvæmda á lífríkið. Þegar mat á umhverfisáhrifum liggur fyrir er það alla jafna óþarft. Ef mat á umhverfisáhrifum verður aðeins byggt á fyrirbyggjandi gögnum kann að verða nauðsynlegt að skilyrða leyfi Fiskistofu því að gerðar verði nauðsynlegar rannsóknir, í samræmi við ábendingar í mat Hafrannsóknastofnunar (Viðauki 6).

Virðingarfyllst,
Fiskistofa

Guðni Magnús Eiríksson

Sviðsstjóri lax- og silungsveiðisviðs

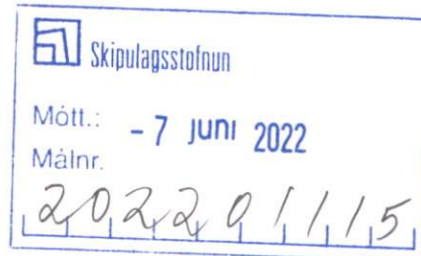
HÚNAVATNSHREPPUR

SKIPULAGS- OG BYGGINGARFULLTRÚI

Hnjúkabyggð 33, 540 Blönduósi

Skipulagsstofnun

Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Blönduósi, 7. júní 2022
2204004 GB

Á fundi skipulags- og byggingarnefndar þ. 25.5.2022 var tekið fyrir neðangreint erindi.

Efni: Blöndulína 3, umhverfismatsskýrsla

Erindi frá Skipulagsstofnun. Óskað er eftir umsögn sveitarfélagsins um umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3. Skipulagsstofnun fer fram á að Húnavatnshreppur veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Erindinu var frestað á síðasta fundi.

Svofelld bókun var gerð:

Línulögnin er ekki í samræmi við aðalskipulag Húnavatnshrepps 2010-2022 en þar er sagt;

Blöndulína 3 Línan mun liggja yfir Blöndudal milli Eyvindarstaða og Bollastaða, og þaðan upp á hálsinn milli Blöndudals og Svartárdals og út hálsinn að Torfustöðum. Farið er yfir Svartárdal utan við Torfustaði, í stefnu syðst í Vatnsskarð að sveitarfélagamörkum Skagafjarðar hjá Valabjörgum.

Skipulags- og byggingarnefnd leggur til við sveitarstjórn að gera ekki athugasemdir við umhverfisskýrsluna.

Afgreiðsla nefndarinnar var staðfest á fundi sveitarstjórnar Húnavatnshrepps 27 maí 2022.

Þessu er hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,
f.h. Skipulags- og byggingarnefndar

F.h. skipulagsfulltrúa Húnavatnshrepps
Guðrún Blöndal.

Gríma Eik Káradóttir - SLS

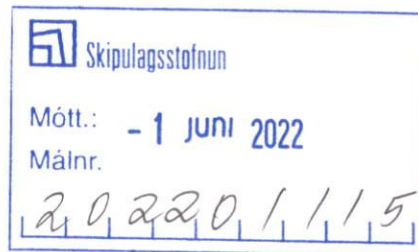
From: Elísa Ýr Sverrisdóttir <elisa.sverrisdottir@hunathing.is>
Sent: miðvikudagur, 1. júní 2022 13:12
To: Skipulagsstofnun - SLS
Cc: Jakob Gunnarsson - SLS
Subject: Skipulags- og byggingarnefnd Húnavatnshrepps - 59 : 2204004 - Blöndulína 3, umhverfismatsskýrsla

Sæll Jakob, hér er afgreiðslan af fundinum en þú færð sent formlegt bréf á næstu dögum.

2204004 - Blöndulína 3, umhverfismatsskýrsla

Erindi frá Skipulagsstofnun. Óskað er eftir umsögn sveitarfélagsins um umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3. Skipulagsstofnun fer fram á að Húnavatnshreppur veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Erindinu var frestað á síðasta fundi.

Tillaga að bókun Línulögnin er ekki í samræmi við aðalskipulag Húnavatnshrepps 2010-2022 en þar er sagt; Blöndulína 3 Línan mun liggja yfir Blöndudal milli Eyvindarstaða og Bollastaða, og þaðan upp á hálsinn milli Blöndudals og Svartárdals og út hálsinn að Torfustöðum. Farið er yfir Svartárdal utan við Torfustaði, í stefnu syðst í Vatnsskarð að sveitarfélagamörkum Skagafjarðar hjá Valabjörgum. Skipulags- og byggingarnefnd leggur til við sveitarstjórn að gera ekki athugasemdir við umhverfisskýrsluna.

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Alfred Schiöth <alfreds@hne.is>
Sent: miðvikudagur, 25. maí 2022 15:23
To: Skipulagsstofnun - SLS
Cc: Jakob Gunnarsson - SLS; Jón Ágúst Jónsson; Egill Þórarinsson - SLS;
Subject: Heilbrigðiseftirlit Norðurlands Eystra
Attachments: FW: Blöndulína 3 - umsagnarbeiðni
image001.jpg

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra (HNE) hefur kynnt sér umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 skv. meðfylgjandi tengli og telur skýrsluna gera vel grein fyrir umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar og gerir ekki athugasemdir við þær upplýsingar sem fram koma í skýrslunni.

HNE leggur áherslu á mikilvægi þess að framkvæmdin valdi ekki mengun á vatnsverndarsvæðum og framtíðar vatnstökusvæðum verði ekki spillt (almenn varúðarregla); einnig að sótt verði um starfsleyfi í tíma fyrir allar efnisnámur og efnisvinnslu sem fyrirhugað er að nýta og að viðhafðar verði vandaðar mengunarvarnir og forvarnir vegna framkvæmda, s.s. vegna mögulegs olíuleka frá vélum og olíugeymum og frárennslis og úrgangs frá vinnubúðum.

Þá þurfa framkvæmdaaðilar og rekstraraðilar tengivirkja að eiga viðbragðsáætlanir til að bregðast við mengunarslysum, s.s. vegna birgðahalds olíu og annara varhugaverðra efna.

Tengivirki, efnistaka, vatnsverndarsvæði og rekstur vinnubúða eru háðar leyfi heilbrigðisnefndar og skylt að kalla til heilbrigðisfulltrúa til lokaúttektar áður en að starfsemi hefst.

Virðingarfyllst

Alfreð Schiöth
heilbrigðisfulltrúi

From: Jakob Gunnarsson - SLS <Jakob.Gunnarsson@skipulag.is>
Sent: miðvikudagur, 25. maí 2022 14:30
To: Alfred Schiöth <alfreds@hne.is>
Subject: FW: Blöndulína 3 - umsagnarbeiðni

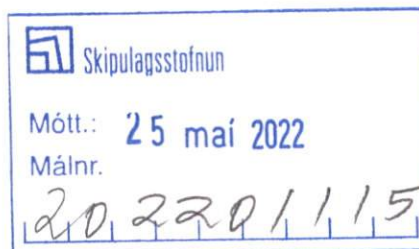
From: Jón Ágúst Jónsson
Sent: 24.03.2022 17:18:00
To: Heilbrigðiseftirlit Norðurlands Eystra
Subject: Blöndulína 3 - umsagnarbeiðni

Góðan dag,

Landsnet hefur lagt fram umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3.

Umhverfismatsskýrslu fyrir ofangreinda framkvæmd ásamt viðaukum má finna á eftirfarandi slóð:

<https://www.skipulag.is/umhverfismat-framkvaemda/gagnagrunnur-umhverfismats/nr/1083#fath>

Skipulagsstofnun fer fram á að Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði umsagnaraðila, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Umsögn óskast send Skipulagsstofnun í síðasta lagi 16. maí 2022 á tölvupóstföngin: skipulag@skipulag.is, jonagust@skipulag.is og egill.thorarinsson@skipulag.is

Kveðja,

Jón Ágúst

Jón Ágúst Jónsson

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessment
Skipulagsstofnun - National Planning Agency
Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland
sími 595 4100

Jon.A.Jonsson@skipulag.is

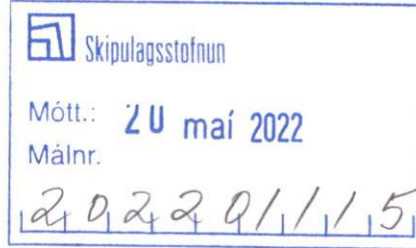
www.skipulag.is

www.facebook.com/skipulagsstofnun

Skipulagsstofnun
Jón Ágúst Jónsson
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 23. maí 2022
UST202203-323/B.S.
10.05.04

Efni: Mat á umhverfisáhrifum – umhverfismatsskýrsla – Blöndulína 3. Umsögn

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 25. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda framkvæmd.

Framkvæmdarlýsing

Um er að ræða lagningu háspennulínu frá Blönduvirkjun að tengivirki við Rangárvelli á Akureyri auk jarðstrengs frá Blöndulínu 3 að tengivirki við Varmahlíð.

Til glöggvunar er framkvæmdinni skipt í þrjú svæði: A sem er frá Blöndustöð að upphafspunkti jarðstrengs í Lýtingsstaðahrepp. Svæði B er frá endastöð jarðstrengs að mynni Norðurárdals og svæði C frá mynni Norðurárdals um Öxnadal til Akureyrar.

Skoðaðir hafa verið nokkuð margir valkostir og telur Landsnet að besti kosturinn sé að leggja línuna alla leið skv. valkosti A1-B1b og C2 ásamt ofangreindum jarðstreng. Lengd línunnar verður um 100 km. Samkvæmt þessu leiðarvali verður línun lögð frá Blöndustöð um Kiðaskarð niður í Mælifellsdal þaðan yfir Héraðsvötn og inn Norðurárdal um Öxnadalshéiði, Öxnadal, Moldhaugaháls og Kræklingahlíð að tengivirki ofan Akureyrar. Á leiðinni um Norðurárdal til Akureyrar mun Blöndulína 3 liggja samhliða núverandi Rangárvallalínu 1 sem ráðgert er að rífa þegar Blöndulína 3 er komin í rekstur eða þremur árum eftir að Blöndulína 3 verður komin í notkun.

Legg línunnar

Um árábil hefur verið ágreiningur um legu Blöndulínu, sérstaklega í Skagafirði, en einnig í Öxnadal. Helst er litið til sjónrænna áhrifa þegar um þessa sem aðrar háspennulínur er að ræða. Þetta leiðir oft til að línun er valinn staður fjarri byggð, oft inn á nánast óröskuð svæði.

Umhverfisstofnun hefur talið að velja ætti þessum mannvirkjum stað með öðrum innviðum, s.s. vegum og háspennulínum í stað þess að fara inn á algerlega ný svæði. Blöndulína 3 uppfyllir þessar óskir hvað varðar legu línunnar frá Héraðsvötnum að Akureyri. Þar sem hún fylgir vegi og eldri háspennulínu.

Hins vegar er legu línunnar skv. aðalvalkosti um nánast óraskað land í Kiðaskarði og að hluta til í Skagafirði svokallaðri leið B1b. Þarna er land víðast algróið og nokkuð mikið votlendi.

Að mati Umhverfisstofnunar eru kostirnir A1 og B1b verstu kaflar línunnar samkvæmt aðalvalkosti hvað umhverfisáhrif varðar. Um sjónræn áhrif línunnar þarf ekki að fjölyrða því væntanlega eru þau helsta ástæða þess að línunni er valinn þessi staður.

Sjónræn áhrif

Umhverfisstofnun vill benda á að þrátt fyrir að möstur í Blöndulínu sé hærrí en í Rangárvallalínu þá er það ekki eini munurinn á þessum línunum. Talsverð sjónræn áhrif felast í þéttleika mastra í eldri línunni þar sem þrjár til fjórar tré stæður eru fyrir hver tvö stálmöstur. Þetta vegur sennilega ekki upp muninn á umfangi að öllu leyti en kemur mjög vel í ljós þegar eldri línan verður fjarlægð.

Umhverfisstofnun bendir á að háspennulínur eins og Blöndulína 3 eru mjög áberandi mannvirki og er í raun lítið hægt að gera til að milda sjónræn áhrif línunnar. Þar er staðarval afgerandi hvað sjónræn áhrif og áhrif á landslag varðar. Hins vegar er unnt að nokkru leyti að bregðast við og draga úr umhverfisáhrifum sem tengjast efnistöku og lagningu vega og plana sem eru óhjákvæmilegur hluti framkvæmdarinnar. Í velgrönu landi á hálendum köflum getur verið erfitt og í sumum tilfellum að því er virðist nánast ómögulegt að bæta fyrir gróðurskemmdir sem óhjákvæmilega fylgja línulögnum. Eftir því sem framkvæmdasvæði liggur hærra í landi verður gróður viðkvæmari fyrir raski og veit Umhverfisstofnun dæmi þess að í masturstæðum á Laxárdalsheiði þar sem lína var lögð fyrir hátt í 50 árum síðan er gróðurframvinda á stöðum þar sem svarðlag hefur verið fjarlægð nánast engin.

Með ofangreint í huga ætti að reyna að staðsetja línuna þannig að hún fari sem næst jöðrum velgróins lands, sérstaklega þar sem línan fer um votlendi. Þetta mundi gefa aukna möguleika á því að leggja línuvegi í þurrara landi og spara efni þar sem slíkt er hægt. Forðast ætti eins og kostur er að opna nýja efnistökuastaði í algrönu landi þar sem sjónræn áhrif geta orðið mikil og erfitt að ganga frá hvað landmótun og uppgræðsla/endurheimt gróðurs varðar.

Fram kemur í greinargerð að ráðgert sé að taka svarðlag undan vegum og plönunum til að nýta við frágang. Umhverfisstofnun telur að þetta eigi ekki að gera sérstaklega í votlendi. Annars vegar vegna þess að svo virðist sem nokkur burður sé í sverðinum og hins vegar verður erfitt að geyma svarðlagið án þess að raska frekar gróðri og ekki verða mótaðir fláar þar sem torfur mundu nýtast því yfirleitt er reynt að hafa vegi og plön eins þunn og efnislítill og mögulegt er.

Umhverfisstofnun telur að framkvæmdir á votlendissvæðum verði vandasamari því hærra yfir sjávarmáli framkvæmdin er. Frágangur og uppgræðsla með staðargróðri eru vandasöm og er besta ráðið að raska gróðri sem minnst og helst að forðast alfarið að ráðast í mannvirkjagerð á slíkum svæðum.

Uppgræðsla og endurheimt gróðurs

Varðandi uppgræðsla og endurheimt gróðurs þarf að mati Umhverfisstofnunar að huga betur að samspili jarðvegs og gróðurs. Jarðvegur hefur ákveðna byggingu (strúktúr) sem virðist mjög viðkvæm fyrir breytingum. Sjá má í ýmiskonar gróðurlendi að ýmis gróður er mjög viðkvæmur fyrir umferð þar sem jarðvegi er þjappað saman þetta er áberandi í mólendi þar sem lyng virðist sérstaklega viðkvæmt. Einnig virðist fjalldrapi

vera viðkvæmur fyrir raski því þar sem torfur hafa verið fluttar hafa að því er virðist orðið mikil afföll fjalldrapa. Þessi gróður hefur þrífist oft í næringarlitlum jarðvegi og því virðist sem áburður gagnist misvel og yfirleitt verða grös meira áberandi á svæðum þar sem gróðurheimt/vistheimt hefur verið reynd.

Umhverfisstofnun telur að þar sem ætlunin er að fara um gróin og óröskuð/lítt röskuð svæði þurfi að líta til margra þátta framkvæmdarinnar til að draga úr neikvæðum áhrifum framkvæmdarinnar. Huga þarf að samspili línu og vega, huga að efnistöku þar sem forðast verði að raska algrónu landi. Í sumum tilfellum verður framkvæmdaaðili að sætta sig við langan akstur með efni og jafnvel ráðast í efnisvinnslu á hentugum stöðum til að minnka rask í grónu landi.

Umhverfisstofnun telur að leið A2 um Vatnsskarð að tengivirki við Varmahlíð sé besti kosturinn hvað varðar umhverfisáhrif sem óhjákvæmilega verða í grónu landi á leið A1 auk þess sem ekki væri þörf fyrir jarðstreng eins og og í aðalvalkosti.

Þar sem niðurrif Rangárvallalínu má telja hluta þeirrar framkvæmdar sem hér um ræðir ætti að gera ráð fyrir að gengið verði frá múffum og öðru raski við stæðurnar og þar sem ummerki eru eftir línuvinnuna verði þau lagfærð eins og unnt er. Velja þarf réttan verktíma þar sem oftast eru einungis burðarlitlir troðningar til staðar. Vanda þarf til þessa verks þar sem línan liggur víða í alfaraleið og verður því frekara rask mjög áberandi. Umhverfisstofnun telur að Landsnet þurfi að skilgreina verklag við niðurrif eldri lína til að tryggja samræmi í vinnubrögðum og að allt rask sem unnt er að rekja til línunnar verði lagfært.

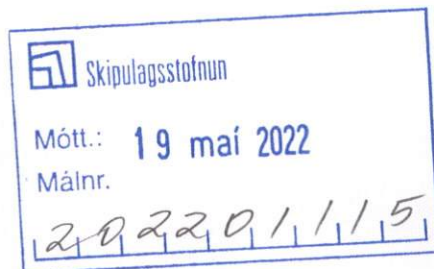
Að öðru leyti gerir Umhverfisstofnun ekki athugasemdir við umhverfismatsskýrsluna.

Virðingarfyllt,

Sverrir Aðalsteinn Jónsson,
teymisstjóri

Agnes Þorkelsdóttir,
sérfræðingur

Skipulagsstofnun
Jón Ágúst Jónsson
Borgartúni 7 b
105 Reykjavík

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Umhverfis- og skipulagssvið
Suðurgata 39 101 Reykjavík
(354) 570 13 00
www.minjastofnun.is
Kennitala: 440113-0280

Reykjavík 19. maí 2022
MÍ202205-0113/6.07 / K.M.

Efni: Blöndulína 3.

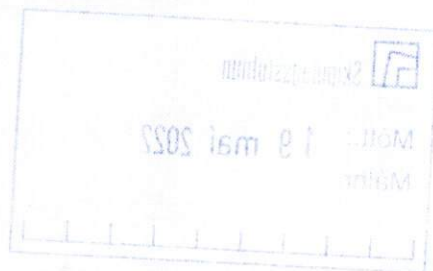
Minjastofnun Íslands hefur mótttekið tölvupóst Skipulagsstofnunar frá 24. mars s.l. þar sem óskað er eftir umsögn um mat á umhverfisáhrifum Blöndulínu 3.

Kristinn Magnússon
Verkefnastjóri
kristinn@minjastofnun.is

Landsnet áformar að byggja rúmlega 100 km langa 220 kV raflínu, Blöndulínu 3, milli Blönduvirkjunar og Akureyrar. Í mati á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar er áhrifasvæði hennar skipt upp í þrjú svæði, A, B og C. Svæði A nær frá tengivirki í Blönduvirkjun sem markar upphaf raflínunnar og að fyrirhuguðum tengivirkjum í Skagafirði (Kirkjuhóli og Mælifellsá). Svæðið er að mestu innan Húnavatnshrepps en hluti þess nær inn í Sveitarfélagið Skagafjörð. Svæði B nær frá fyrirhuguðum tengivirkjum í Skagafirði austur í mynni Norðurárdals. Svæðið er að mestu innan Sveitarfélagsins Skagafjarðar en hluti þess nær inn í Akrahrepp. Svæði C nær yfir mest landflæmi af svæðunum þremur, frá mynni Norðurárdals í Akrahreppi, í gegnum Hörgársveit og að tengivirki við Akureyri. Innan hvers svæðis eru mismunandi kostir á legu raflínunnar skoðaðir.

Fjallað er um fornleifar í kafla 12 í umhverfismatsskýrslu. Eins og þar kemur fram skráði Fornleifastofnun Íslands ses fornleifar vegna endurskoðunar á línukostum fyrir Blöndulínu 3 sumarið 2020. Við skráninguna voru áhrifasvæði allra línukosta gengin og minjar á þeim skráðar. Samanlögð heildarlengd áhrifasvæða línukostanna er um 220 km og öll eru þau 300 m á breidd. Að auki voru könnuð 49 efnistökusvæði tengd framkvæmdinni. Árið 2008 hafði Fornleifastofnun skráð fornleifar vegna eldra umhverfismats Blöndulínu 3. Úttekt á þeim áhrifasvæðum sem rannsökuð höfðu verið í eldri skráningu frá árinu 2008 fór þannig fram að allar þekktar fornleifar voru heimsóttar aftur, eldri skráning endurmetin og minjar mældar upp. Þessi úttektarsvæði voru ekki þaulgengin aftur. Á þeim áhrifasvæðum framkvæmdarinnar sem tekin voru út 2020 fundust 624 fornleifar á 475 minjastöðum. Í viðaukum við umhverfismatsskýrslu eru

Vakin er athygli á því að skv. 51 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnslustigi og ekki kærnlegar til æðra stjórnvalds. Jafnframt er vakin athygli á því að skv. 21. gr. stjórnslulaga nr. 37/1993 getur aðili máls óskað eftir skriflegum rökstuðningi stjórnvalds fyrir ákvörðun hafi slútur rökstuðningur ekki fylgt ákvörðuninni þegar hún var tilkynnt. Beiðni um rökstuðning fyrir ákvörðun skal bera fram innan 14 daga frá því að aðila var tilkynnt ákvörðunin og skal stjórnvald svara henni innan 14 daga frá því hún barst.

fornleifaskráningarskýrsla Fornleifastofnunar í tveimur bindum og kortahefti sem sýna staðsetning og afstöðu skráðra fornleifa til framkvæmdar á áhrifasvæði valkost Blöndulínu 3.

Í kaflanum um fornleifar í umhverfismatsskýrslu er talsverð umfjöllun um minjagildi fornleifa og mat sem gert var á minjagildi fornleifar í tengslum við skráningu þeirra. Í lögum um menningarminjar (Nr.80/2012) segir að til fornleifa teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ár og eldri. Í lögnum er ekki fjallað um mismunandi minjagildi fornleifa.

Eins og fram kemur í umhverfismatsskýrslu afmarkast áhrif framkvæmdarinnar á fornleifar fyrst og fremst af beinu raski vegna framkvæmda. Stefna Landsnets sé að hliðra mannvirkjum eins og kostur er þannig að fornleifum verði ekki raskað. Hætta á raski geti helst orðið í mastrastæðum, við jarðstrengsskurði, við slóðagerð og á efnistöðum.

Í skýrslu Fornleifastofnunar kemur fram að við mat á hættu sem steðjar að hverjum minjastað hafi verið miðað við þá meginreglu að telja alla minjastaði í innan við 25 m fjarlægð frá miðlínu úttektarsvæðisins í stórhættu, minjar utan þess beltis en innan úttektarsvæðisins, á bilinu 26 – 150 m frá miðlínu, í hættu og minjar utan úttektarsvæðisins ekki í hættu. Í niðurstöðukafla skráningarskýrslunnar er fjallað almennt um áhrif línulagnarinnar á hvern valkost línuleiðarinnar fyrir sig. Í töflum sem fylgja þeirri umfjöllun eru taldar upp fornleifar á viðkomandi valkostum og þar er einn dálkur sem ber yfirskriftina *Líklegar kröfur um mótvægisáðgerðir*.

Í fornleifaskráningarskýrslu er öllum fornleifunum lýst og gefin upp fjarlægð þeirra frá miðlínu úttektarsvæðisins. Farið hefur verið yfir lýsingu fornleifanna og upplýsingar um staðsetningu þeirra með tilliti til framkvæmdasvæðisins. **Minjastofnun gerir ekki athugasemdir við tillögur Fornleifastofnunar um mótvægisáðgerðir þar sem niðurstaðan er að skráning fornleifanna sé fullnægjandi mótvægisáðgerð eða að merkja þurfi viðkomandi minjastað til að koma í veg fyrir að hann raskist af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.**

Í fornleifaskráningarskýrslu og í umhverfismatsskýrslu er eins og áður segir fjallað nokkuð almennt um fornleifar á mismunandi valkostum Blöndulínu 3. Í umfjölluninni kemur víða fram líklegt verði að telja að einhverra fornleifarannsóknna verði krafist sem mótvægisáðgerða gagnvart einstaka fornleifum. Minjastofnun hefur skoðað sérstaklega lýsingu þessara staða og staðsetningu og afstöðu þeirra til fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis. Hér á eftir verður gerð grein fyrir mótvægisáðgerðum sem Minjastofnun Íslands telur að grípa þurfi til á hverjum stað fyrir sig.

Í umhverfismatsskýrslu er áhrifasvæði framkvæmdarinnar skipt upp í þrjú svæði, A, B og C. Skiptingin gildir einnig um umfjöllun um fornleifar í skýrslunni. Sömu skiptingu í svæði verður fylgt í þessari umsögn.

Svæði A.

Tveir leiðarvalkostir eru bornir saman á svæði A. Valkostur A1, Kiðaskarðsleið, og Valkostur A2, Vatnsskarðsleið.

Valkostur A1, Kiðaskarðsleið. Leiðarvalkosturinn liggur frá Blönduvirkjun, yfir Svartárdal og um Kiðaskarð yfir í Skagafjörð. Gert er ráð fyrir 132 kV jarðstrengstengingu í Varmahlíð samkvæmt þessum valkosti frá nýju tengivirki við Mælifellsá. Áhrifasvæðið er um 39 km langt og alls voru 150 fornleifar á 124 minjastöðum skráðar þar.

Eiðsstaðir.

Tóftir (HV-249:1 og 2).

Í skýrslu Fornleifastofnunar segir að tvær tóftir (HV-249:023_1 og 2) séu í þýfðu deiglendi á milli þurra melrima austarlega á breiðum hjalla upp og vestur af bænum Eiðsstöðum og sunnan við Blöndustöð. Tóftirnar eru í 9 og 12 m fjarlægð frá miðlínu úttekta-svæðisins og því í mikilli hættu vegna framkvæmdarinnar. Hlutverk mannvirkjanna sem þarna stóðu er ekki þekkt en skrásetjarar telja líklegast að þarna hafi verið geymslur fyrir hey eða mó. Minjastofnun Íslands telur að grafa þurfi könnunarskurði í tóftirnar til að reyna að komast að aldri þeirra, hlutverki og byggingarlagi.

Bollastaðir.

Sveinskot (HV-275:009 1-5).

Í fornleifaskráningarskýrslu segir að á milli Þvergils og Bollastaða séu rústir gamallar hjáleigu, Sveinskots (HV-275:009). Bæjartóftin var skráð auk túngarðs og útihúsatófta. Minjasvæðið er um 80 x 68 m að stærð. Samkvæmt teikningu í fornleifaskráningarskýrslu og minjakorti gengur Blöndulína 3 þvert í gegnum minjasvæðið. Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að slóð hafi verið færð frá fornleifum milli mastra A1-10 og 11. Á loftmynd í kortahefti (kort 8) er staðsetning raflínunnar, vegslóðarinnar og fornleifanna sýnd. Raflínan liggur rétt norðan við minjarnar en vegslóðin töluvert fjær. Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi svæðið af til að koma í veg fyrir að það raskist af vangá á meðan á framkvæmdum stendur. Ef ekki verður komist hjá raski innan minjasvæðisins þarf að sækja um leyfi til Minjastofnunar fyrir slíku raski, sbr. 21. gr. laga um menningarminjar. Verði veitt leyfi fyrir slíku raski munu stofnunin gera kröfur um mótvægisáðgerðir sem grípa verður til vegna minja á svæðinu.

Kúfustaðir.

Kúfustaðasel (HV-281:011 1-6).

Í fornleifaskráningarskýrslu segir að Kúfustaðasel (HV-281:011 1-6) standi við Selkvísl, um 2,16 km austur af Svartárdalsvegi. Í selinu eru fimm tóftir og ná þær yfir svæði sem er alls um 64 x 46 m og snýr norðvestur-suðaustur. Svæðið er á miðju úttektarsvæði Blöndulínu 3. Á korti 9 í kortahefti sést að háspennulínan um liggja yfir minjasvæðið á milli mastra A1-49 og A1-50. Vegslóð verður sveigð norður fyrir minjasvæðið. Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi minjasvæðið af til að koma í veg fyrir að það raskist af vangá á meðan á framkvæmdum stendur. Ef ekki verður komist hjá raski innan minjasvæðisins þarf að sækja um leyfi til Minjastofnunar fyrir slíku raski, sbr. 21. gr. laga um menningarminjar. Verði veitt leyfi fyrir slíku rasks munu stofnunin gera kröfur um mótvægisáðgerðir sem grípa verður til vegna minja á svæðinu.

Víðimýri.

Kvíar og rétt (SK-092:032 -1 og 2).

Í skýrslu Fornleifastofnunar segir að tvær tóftir, kvíar (SK-092:032 1) og rétt (SK-092:032 2) séu í grónum hvammi sunnan við Víðimýrará, fast sunnan við landamerki við Brekku. Tóftirnar séu á svæði sem er 37 x 14 m og snúi nálega austur-vestur. Tóftirnar eru 22 m suðvestan við miðlínu úttektarsvæðis raflínunnar.

Á korti 14 í kortahefti er staðsetning fornleifanna og afstaða til fyrirhugaðs jarðstrengs sýnd. Strengurinn á að liggja norðan Víðimýrarár og þvera ána norðaustan við tóftirnar. Áin markar því skil milli minjasvæðisins og jarðstrengsins til norðurs. Jarðstrengurinn liggur svo til suðurs austan við minjasvæðið. Minjastofnun telur að girða þurfi minjasvæðið af til austurs til að koma í veg fyrir að kvíarnar og réttin raskist af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Álfgeirsvellir.

Jarðstrengur á að liggja í gegnum land Álfgeirsvalla frá NNV til SSA meðfram og austan við Efríbyggðarveg. Strengurinn mun liggja í gegnum gamla heimatúnið á Álfgeirsvöllum. Á bls. 190 í fyrra bindi fornleifaskráningarskýrslunnar er loftmynd sem sýnir útlínur heimatúnsins og fornleifar innan þess. Þar má sjá að jarðstrengurinn liggur í gegnum gamla túnið vestanvert. Gamla bæjarstæðið var austast í túninu, 60 m austan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Talið er að bænhus hafi staðið austan við bæjarhúsin. Fjöldi annarra fornleifa eru skráður innan heimatúnsins. Þær eiga það þó flestar sammerkt að ummerki mannvirkjanna sem þarna stóðu sjást ekki lengur. Leifar þeirra gætu þó leynst undir yfirborði. Innan gamla heimatúnsins eru

eftirtaldar fornleifar skráðar: Bæjarhóll (SK-117:001), bænhús (SK-117:002), útihús (SK-117:004), hesthús (SK-117:005), fjárhús (SK-117:006), fjós (SK-117:007), útihús (SK-117:008), hesthús (SK-117:025), hesthús (SK-117:026), tóft (SK-117:032_2), brunnur (SK-117:040), fjárhús (SK-117:041) og hesthús (SK-117:042).

Minjastofnun Íslands telur æskilegt að jarðstrengurinn verði færður út fyrir gamla heimatúnið á Ásgeirsvelli. Ef það verður ekki hægt þarf að fá fornleifafræðing til að hafa eftirlit með lagningu strengsins innan túnsins. Komi fornleifar í ljós kann að þurfa að stöðva framkvæmdir á meðan fornleifarnar eru rannsakaðar.

Í skýrslu Fornleifastofnunar er fjallað um garðlag (SK-117:009) á landamerkjum milli Ásgeirsvalla og Ytra-Vatns. Garðurinn sést á 38m löngum kafla austan við Efribyggðarveg og tæpum 75 m austan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Í skýrslunni er lagt til að grafin verði könnunarskurður í garðlagið. Minjastofnun telur að merking garðlagsins á meðan á framkvæmdum stendur sé fullnægjandi mótvægisáðgerð.

Yztavatn.

Leggja á jarðstreng meðfram Efribyggðarvegi að austanverðu í gegnum land Yztavatns. Gamli bærinn á Yztavatni stóð um 120 m norðaustan við núverandi íbúðarhús á jörðinni. Útihús standa austan í bæjarhólnum og hafa mögulega spillt hluta hans þegar þau voru byggð. Á loftmynd á bls. 199 í fyrra bindi fornleifaskráningaskýrslunnar má sjá útlínur heimatúnsins og fornleifar innan þess. Innan gamla heimatúnsins eru eftirtaldar fornleifar meðal skráðra minja: Bæjarhóll (SK-118:001), útihús (SK-118:002), útihús (SK-118:003), útihús (SK-118:004), útihús (SK-118:005), útihús (SK-118:006) og útihús (SK-118:021).

Eins og áður segir verður jarðstrengur lagður meðfram Efribyggðarvegi að austanverðu. Gamli bæjarhóllinn og minjar innan gamla heimatúnsins eru allar vestan vegarins. Vegurinn myndar því skýr skil milli minjasvæðisins og framkvæmdasvæðisins. Fornleifunum innan gamla heimatúns Yztavatns ætti því ekki að stafa hættu af lagningu jarðstrengs í gegnum jörðina. Minjastofnun Íslands telur skráningu fornleifanna fullnægjandi mótvægisáðgerð.

Syðstavatn.

Gamli bæjarhóllinn á Syðstavatni er þar sem núverandi bær stendur. Bygging núverandi íbúðarhúss hefur raskað gamla bæjarhólnum að hluta. Bæjarhóllinn er innan gamla túngarðsins. Á loftmynd á bls. 204 í fyrra bindi fornleifaskráningaskýrslunnar má sjá útlínur heimatúnsins og fornleifar innan þess. Innan gamla heimatúnsins eru eftirtaldar fornleifar meðal skráðra minja: Bæjarhóll (SK-120:001), útihús (SK-120:002) og túngarður (SK-120:007). Rétt norðan við gamla túnið og

norðan við Vatnsá eru leifar myllu (SK-120:027). Í fornleifaskráningarskýrslu segir að myllan sé um 139 m vestan við miðlínu úttektarsvæðisins. Leggja á jarðstreng meðfram Efríbyggðarvegi að austanverðu í gegnum land Syðstavatns. Gamli bæjarhóllinn og minjar innan gamla heimatúnsins eru allar vestan vegarins. Vegurinn myndar því skýr skil milli minjasvæðisins og framkvæmdasvæðisins. Fornleifunum innan gamla heimatúns Syðstavatns og myllutóftinni ætti því ekki að stafa hættu af lagningu jarðstrengs í gegnum jörðina. Minjastofnun Íslands telur skráningu fornleifanna fullnægjandi mótvægisáðgerð.

Valkostur A2, Vatnsskarðsleið. Leiðarvalkosturinn liggur milli Blöndustöðvar og Skagafjarðar um Vatnsskarð. Áhrifasvæði valkosti A2 er aðeins breytilegt eftir því hvort farið er áfram eftir valkosti B1 (Efríbyggð) eða B3/B4 (Héraðsvötn). Í báðum tilvikum er gert ráð fyrir 132 kV jarðstrengstengingu í Varmahlíð. Í þeirri útfærslu sem gerir ráð fyrir áframhaldandi tengingu við B1 voru skráðar 43 fornleifar á 35 minjastöðum. Í þeirri útfærslu sem gerir ráð fyrir áframhaldandi tengingu við B3/B4 voru skráðar 53 fornleifar á 43 minjastöðum.

Víðimýri.

Kvíar og rétt (SK-092:032 -1 og 2). Gert er ráð fyrir sama jarðstreng í Varmahlíð í þessum valkosti og valkosti A1. Sjá umfjöllun hér að ofan.

Svæði B.

Þrjár megin valkostir eru bornir saman á svæði B. Í megindrátum er um að ræða tvær leiðir, annars vegar valkost B1 sem fer um Efríbyggð og hins vegar valkosti B3 og B4 sem fara um Héraðsvötn, greinast í sundur að hluta, en liggja á stórum hluta saman.

Valkostur B1, Efríbyggðarleið. Leiðarvalkosturinn liggur um Efríbyggð í Skagafirði. Áhrifasvæðið er um 25 km. Alls voru skráðar 44 fornleifar á 40 minjastöðum. Hugsanlegt er að óskráðar minjar leynist í landi Mælifellsár og Syðri Mælifellsá II, þar sem ekki hefur fengist leyfi til vettvangsrannsókna.

Brekkukot.

Stekkjastallur (SK-121:027). Í fornleifaskráningarskýrslu segir að stekkur sé á Stekkjastalli um 290 m suðaustur af merkjaskurði Brekkukots og Syðra-Vatns. Stekkurinn er um 12 x 8 m að stærð og snýr norður-suður. Stekkurinn er á miðju úttektarsvæði Blöndulínu 3. Á korti 16 í kortahefti er staðsetning stekksins sýnd beint undir raflínunni skammt NNV af mastarstæði B1-24 og austan við nýja vegslóð. Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi stekkin af á meðan á

framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að hann raskist af vangá. Ef ekki verður komist hjá raski á stekknunum þarf að sækja um leyfi til Minjastofnunar fyrir slíku raski, sbr. 21. gr. laga um menningarminjar. Verði veitt leyfi fyrir raski á stekknunum mun stofnunin gera kröfur um mótvægisáðgerðir sem grípa verður til vegna hans.

Vakin er athygli á að í fornleifaskráningarskýrslu segir að varða (SK-121:028) sé á hól skammt frá og ofan við stekkin (SK-121:027).

Starastaðir.

Markagarður (SK-127:015). Í skýrslu Fornleifastofnunar er vitnað í örnefnaskrá þar sem m.a. segir: *..í lögfestuskjali frá um 1530 segir að merki Mælifells séu eftir Svartá suður í Markgarð og réttisýnis úr Markgarði upp í Urðardal. Þá segir í skýrslunni: Á merkjum undir girðingu á miklum melhrygg er grjótröð sem er að mestu sokkin í jörðu, gróin, um 670 m norðvestan við býli SK-125:031. Garðlagið liggur þvert yfir miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu. Vegslóð mun að öllum líkindum þvera garðinn. Minjastofnun telur að grafa þurfi könnunarskurð þvert í gegnum garðinn til að reyna að komast að aldri hans og byggingarlagi.*

Valkostur B3, Héraðsvatnaleið. Leiðarvalkosturinn liggur frá fyrirhuguðu tengivirki við Kirkjuhól yfir í Norðurárdal. Áhrifasvæðið er um 30 km. Alls voru skráðar 30 fornleifar á 20 minjastöðum.

Litladalskot.

Garðlag/nátthagi (SK-163:014). Í fornleifaskráningarskýrslu segir að tvö garðlög afmarki túnblett um 1 km suðaustan við Litladalskotsbæinn. Túnbletturinn sem garðlögin afmarka er 120 x 90 m. Blöndulína 3 þverar garðlögin. Vegslóð mun að öllum líkindum þvera garðlögin. Minjastofnun telur að grafa þurfi könnunarskurð þvert í gegnum garðlögin til að reyna að komast að aldri þeirra og byggingarlagi.

Steinstaðir.

Tóft/rétt (SK-167:053). Mjög gróin réttartóft er um 1,6 km norðan við leið 054 og rúmum 50 m vestan við Héraðsvötn. Tóftin er í rótum grasigróinnar brekku, rétt vestan við áreyrar Héraðsvatna. Í fornleifaskráningarskýrslu segir að tóftin sé tæpum 32 m vestan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Á korti 17 í kortahefti er staðsetning tóftarinnar sýnd vestan við vatnsrás sem gengur úr Héraðsvötnum að vestanverðu. Raflínan er sýnd á milli þessarar vatnsrásar og meginfarvegs Héraðsvatna, nokkuð langt frá tóftinni. Ef þetta er raunin ætti tóftinni ekki að stafa hætta af framkvæmdum við raflínuna en ef tóftin er í tæplega 32 m fjarlægð frá miðlínu úttektarsvæðis eins og segir í skráningarskýrslu þarf að merkja hana vel

á meðan á framkvæmdum stendur. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að sækja um leyfi til Minjastofnunar fyrir slíku raski, sbr. 21. gr. laga um menningarminjar. Verði veitt leyfi fyrir raski á tóftinni mun stofnunin gera kröfur um mótvægisáðgerðir sem grípa verður til vegna hennar.

Kríthóll (Kryddhóll).

Káragerði (Sk-177:007 1-7). Í skýrslu Fornleifastofnunar má lesa eftirfarandi: *“Káragerde er hjer kallað gamalt gerði í úthögum. Þar hefur ekki í manna minni byggð verið nema um fáein ár, kanske 10, og eyddist atur fyrir 50 árum. Ekki vita menn hvert þar var nokkur nautpeningur og ætla heldur hann hafi lifað við ásauð, því að túnstæði er lítið og illt til slægna. Ekki vita menn hvað eftir var galdið, en hvað sem það var, hefur til heimabóndans verið,”* segir í Jarðabók Árna og Páls. Káragerði er sunnan í Gerðisás, 670 m vestan við vörðu SK-176:025. Káragerði skiptist í sex tóftir (007_1-6) og eitt garðlag (007_7) og nær yfir svæði sem er um 75 x 55 m að stærð. Minjarnar eru á miðju úttektarsvæði Blöndulínu... *Ekki er ljós hver tóftanna á svæðinu er leifar bæjarins en hugsanlega er það tóft 007_2 þar sem hún er u.þ.b. miðsvæðis og líklega stærst ef dældir nálægt henni hafa verið hluti af byggingunni.*

Eins og fram kemur í lýsingunni gengur Blöndulína 3 þvert í gegnum minjasvæðið. Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni svæðisins né hvort vegslóð liggur um svæðið. Minjar Káragerðis mynda minjaheild sem Minjastofnun Íslands leggur mikla áherslu á að komið verði í veg fyrir að raskist. Ef raflínan og vegslóð liggja um svæðið þarf að færa þær til þannig að minjasvæðinu stafi ekki hætta af framkvæmdinni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski innan minjasvæðisins mun Minjastofnun leggja til að svæðið verði rannsakað í heild sinni með fornleifauppgreftri.

Valkostur B4, útfærsla á Héraðsvatnaleið.

Leiðarvalkosturinn liggur eins og B3 en víkur frá honum á 6 km kafla frá Kirkjuhól austur fyrir Vindheima. B4 er alls 23 km að lengd. Á þeim kafla voru skráðar 44 fornleifar á 32 minjastöðum.

Valkostur B4 hefur áhrif á á sömu fornleifar og fjallað er um hér að ofan. Þ.e. garðlag/nátthaga (SK-163:014) í landi Litladalskots, tóft/rétt (SK-167:053) í landi Steinsstaða og tóftir Káragerðis (SK-177:007 1-7) Í landi Kríthóls (Kryddhóls). Sjá umfjöllun um mótvægisáðgerðir hér að ofan.

Vindheimar.

Garðlag/áveita (SK168:022 1-3). Í töflu í fornleifaskráningarskýrslu er listi yfir allar fornleifar innan línukosts B4

og upptalning á því sem skrásetjarar telja að verði líklegar kröfur um mótvægisáðgerðir vegna þeirra. Þar er m.a. fjallað um garðlag (SK-168:022 1-3). Í fornleifaskráningarskýrslu segir að um sé að ræða leifar af flóðgördum. Þrír bútar af flóðgördum voru skráðir innan úttektarsvæðisins. Þeir eru sagði í 85 til 120 m fjarlægð frá miðlínu úttektarsvæðisins. Mælt er með því að grafnir séu könnunarskurðir í garðana til að kanna aldur þeirra, eðli og umfang. Minjastofnun Íslands telur að ef leifar garðanna verða merktar vel á meðan á framkvæmdum stendur ætti að vera hægt að koma í veg fyrir að þeir raskist af vangá.

Svæði C.

Þrír valkostir eru bornir saman á svæði C sem allir eiga sér sama upphafs- og endapunkt, frá mynni Norðurárdals að tengivirki Rangárvalla á Akureyri. Það sem greinir þá í megindráttum í sundur er að C2 fer um Öxnadal, en C1 um Hörgárdalsheiði og Hörgárdal. C1b er að mestu sambærileg C1, nema á síðasta kaflanum um Hörgárdal. Á öllum línuleiðunum eru útfærslur sem felast í stuttum jarðstrengsköflum.

Valkostur C1 Hörgárdalsleið. Leiðarvalkosturinn er um 62 km að lengd. Leiðin liggur yfir Hörgárdalsheiði, út Hörgárdal og sameinast valkosti C2 í landi Efra-Rauðalækjar. Alls var skráð 192 fornleif á 136 minjastöðum við C1

Ásgeirsstaðasel.

Sel (Ey-208:013 1-4). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Nokkrar tóftir, sumar mjög skýrar en aðrar ógreinilegri, eru í miðri hlíð ofan við láglendið og neðan við melbörð norðaustarlega í landi Ásgerðarstaðasels. Minjarnar eru á tungu milli tveggja lækjardraga, 1,1 km suðvestan við Ásgerðarstaði 207:001 og 600 m norðaustan við bæ 001. Hlutverk minjaheildarinnar er ekki þekkt en staðsetning þeirra innan jarðar, umfang og útlit gætu bent til þess að þarna hafi verið haft í seli.*

Um er að ræða fjórar tóftir sem taldar eru hafa tengst seljabúskap á staðnum. Miðlína úttektarsvæðisins sker þá tóft sem liggur suðaustast á minjasvæðinu. Sú tóft sem er fjærst miðlínunni er einungis í 19 m fjarlægð frá miðlínunni. Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni svæðisins né hvort vegslóð liggur um svæðið. Minjar selsins mynda minjaheild sem Minjastofnun Íslands leggur mikla áherslu á að komið verði í veg fyrir að raskist. Ef raflínan og vegslóð liggja um svæðið þarf að færa þær til þannig að minjasvæðinu stafi ekki hætta af framkvæmdinni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski innan minjasvæðisins mun Minjastofnun leggja til að svæðið verði rannsakað í heild sinni með fornleifauppgreftri.

Einhamar.

Einhamar bæjarhóll/bústaður (EY-212:001 1-2). Eftirfarandi má lesa í skýrslu Fornleifastofnunar: *Bærinn er merktur sunnarlega á túnakorti frá 1917. Bærinn er nokkuð innarlega í Hörgarárdal, rétt austan við Hörgá. Einhamar fór í eyði árið 1934. Búið er að rækta landið fram umhverfi s bæjarhólinn en hann er enn mikið til óraskaður. Hér er bæjarhóll 001_1 og tóftir seinasta bæjarins 001_2 sem enn eru greinilegar skráðar á svæði sem er 30 x30 m að stærð. Bærinn er á miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu...*

Á korti 29 í kortahefti er staðsetning bæjarhólsins sýnd beint undir raflínunni milli mastra C1-77 og C1-78. Auk bæjarhólsins sjálfa eru ýmsar fornleifar skráðar á svæðinu, t.d. túngarðar (EY-212:006) og (EY-212:021) og öskuhaugur (EY-212:010). Í umhverfismatsskýrslu segir að slóð hafi verið færð frá fornleifum við mastur C1-77. Á korti 29 í kortahefti er vegslóð sýnd nokkuð sunnan við bæjarhólinn.

Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi allar tóftir og garðlög sem tilheyru bænum Einhamri af á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að þær raskist af vangá. Ef ekki verður komist hjá raski á minjunum þarf að sækja um leyfi til Minjastofnunar fyrir slíku raski, sbr. 21. gr. laga um menningarminjar. Verði veitt leyfi fyrir raski á minjum sem tilheyra Einhamri mun stofnunin gera kröfur um mótvægisáðgerðir sem grípa verður til vegna þeirra.

Á korti 29 í kortahefti sést að jarðstrengur j3 við Staðarbakka mun þvera bæjarstæði Einhamars. Strengnum fylgir mikið jarðrask sem valda mun skemmdum á einstaka fornleifum innan bæjarstæðisins og líka á þeirri minjaheild sem bæjarhóllinn og minjarnar kringum hann skapa. Minjastofnun Íslands telur að færa þurfi jarðstrenginn út fyrir minjaheildina. Að örum kost þyrfti að ráðast í miklar og dýrar fornleifarannsóknir á bæjarhólnum og öðrum minjum í nágrenni hans. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið.

Bás.

Básstekkur (EY-213-007). Ummerki um Básstekk eru horfin en talið er að hann hafi verið um 270 m suðvestan við bæinn og um 20 m vestan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni stekksins né hvort vegslóð liggur nærri honum. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á staðnum þar sem stekkurinn er talin hafa verið þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði á staðnum í leit að leifum hans. Niðurstaða slíkrar

könnunar gæti leitt til þess að ráðast þurfi í frekari rannsóknir á staðnum.

Búðarnes.

Snæbjarnarhús eða Sauðhúsatóftir (EY-214:006). Tóftir beitarhúsa eru um 1,7 km norðaustan við bæ og um 20 m austan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni svæðisins né hvort vegslóð liggur um svæðið. Ef staurastæða eða vegslóð liggja nærri tóftinni þarf að merkja hana á meðan á framkvæmdum stendur. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að rannsaka hana með fornleifauppgreftri.

Staðartunga.

Skuggi (EY-215:009 1-6). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *“Fornbýlið Skuggi var alllangt sunnan við Staðartungubæ, ofarlega, nokkurn veginn beint upp af Hörgárbrúnni,” segir í Byggðum Eyjafjarðar. “...en býlið Skuggi var ofan við Skuggahvamm, og þar er síðan alltaf kallað á Skugga uppi á hjallanum,” segir í Örnefnaskrá. “Skuggi heitir örnefni tæpum kílómetra suður frá Staðartungu, uppi undir fjallsrótunum, og mun líklega hafa verið býli. Skugga mun hvergi vera getið í rituðum heimildum, en nafnið lifir enn. Niður undan rústunum af Skugga er Skuggahvammur við Hörgá, þar sem brúin er nú. Garður hefur verið umhverfis túnið, en er þó horfinn á köflum. Túnið hefur verið um tveir hektarar. Það er þýft vallendi að mestu og ágætt ræktunarland. Tóttaleifar eru mjög fornar, og mun bæjarrústunum hafa verið rótað að nokkru og hús þar byggt síðar, líklega beitarhús... Á svæðinu má á tveimur stöðum greina leifar túngarðs (009_6), fjórar tóftir (009_1, 2, 4 og 5) og að auki fagurgræna hæð sem kann að vera öskuhaugur (009_3). Minjasvæðið er nokkurnvegin í miðju úttektarsvæði Blöndulínu*

Á korti 31 í kortahefti er staðsetning tóftasvæðisins sýnd beint undir raflínunni milli mastra C1-103 og C1-104. Vegslóð er sýnd nokkuð suðaustan við svæðið. Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi allar tóftasvæði Skugga af á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að minjarnar raskist af vangá. Ef ekki verður komist hjá raski á minjunum þarf að sækja um leyfi til Minjastofnunar fyrir slíku raski, sbr. 21. gr. laga um menningarminjar. Verði veitt leyfi fyrir raski á minjum sem tilheyra Skugga mun stofnunin gera kröfur um mótvægisáðgerðir sem grípa verður til vegna þeirra.

Sandhólar tóft/býli (EY-215:010 1). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Bæjarhóll 010_1 er fast suðaustan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu... Tóft 1 er í raun mikill rústarhóll og er hún og hóllinn*

Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni stekksins né hvort vegslóð liggur nærri honum. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á staðnum þar sem stekkurinn er talin hafa verið þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í veggí nátthagans til að reyna að komast að byggingarlagi og aldri hans.

Tóft/beitarhús (EY-215:036). Í skýrslu Fornleifastofnunar kemur fram að beitarhúsatóft er í grösugri fjallshlíð sem hallar til norðvesturs um 3,9 km suðvestur af bænum. Tóftin er þrískipt, fjárhús, hlaða og heystæði. Tóftin er um 10 m austan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3.

Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri honum. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á beitarhúsatóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að aldir tóftarinnar, hlutverki og byggingarlagi. Niðurstaða slíkrar könnunar gæti leitt til þess að ráðast þurfi í frekari rannsóknir á staðnum.

Fornleifar á afrétti.

Tóft/beitarhús (EY-651:021). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Gróin og sigin tóft er í dálítilli kvos neðarlega í hlíðum Flöguselshnjúks í norðanverðum Hörgárdal. Tóftin er fast austan við gróinn lækjarfarveg og litlu vestan við Heimarahraun, gríðarmikla og háa skriðu... Er tóftin 21 m norðan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu...*

Á korti 27 í kortaheftinu sést að raflínan liggur sunnan við tóftina á milli staurastæða C1-56 og C1-57. Vegslóð mun liggja töluvert neðar, sunnar, í hlíðinni. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi tóftin á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að hún raskist af vangá.

Kantur og tóft (EY-651:022 1 og 2). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Mjög greinilegur kantur og lítil ógreinileg tóft eru ofan á flötum klapparhól sem gengur út úr brekkunni í norðanverðum dalnum. Minjarnar eru 100 m NNV og ofan við Saurbæjarsel 014 og 600 m vestan við beitarhús 021. Kanturinn sem hér er skráður er 23 m sunnan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3.*

Á korti 27 í kortaheftinu sést að raflínan liggur rétt norðan við kantinn og tóftina skammt vestur af staurastæðum C1-55. Vegslóð mun liggja töluvert neðar, sunnar, í hlíðinni og aðkomuvegur að staurastæðum C1-55 og C1-54 nokkru nær minjunum en aðalslóðin. Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi kantinn og tóftina af á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að minjarnar raskist af vangá.

Krákugerði.

Krókárgerði, bæjarhóll og fleiri tóftir (SK-224:001 1-11). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Bærinn er um 400 m sunnan við Norðurá, efst í túni sem nær allhátt upp í hlíðina. Bærinn hefur lítið sem ekkert verið raskað og þar sést skýr bæjarhóll með bæjartóftum. Bæjarhóllinn er um 34 m sunnan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu... Í túninu eru 11 fornleifar á svæði sem er 170 x 60 m að stærð og snýr ANA-VSV.*

Á korti 19 í kortahefti sést að raflínan gengur yfir rústasvæði Krókárgerðis skammt norður af bæjarhólnum. Báðum megin línunnar eru minjar sem tilheyra bæjarstæðinu. Minjarnar eru á milli mastrastæða C2-30 og C2-31. Við C2-31 er strengingarplan sem er enn nær minjunum. Vegslóð liggur frá Hringveginum um Norðurárdal að mastrastæðunum tveimur. Slóðin sem liggur að mastrastæðu C2-30 liggur fjarri fornleifunum en sú sem liggur að mastrastæðu C2-31 á milli tóftar (SK-224:001 09) og þústar/fjánhúss (SK-224:001 10) og tóftar (SK-224:001 11).

Eins og fram kemur í skýrslu Fornleifastofnunar hefur bænnum verið lítið sem ekkert raskað og þar sést skýr bæjarhóll með bæjartóftum. Um er að ræða minjaheild sem hefur mikið gildi sem slík. Minjastofnun Íslanda telur að færa eigi slóðina sem liggja á að mastrastæðu C2-31 austur fyrir þúst/fjánhúss (SK-224:001 10) og tóft (SK-224:001 11). Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Þá telur Minjastofnun að girða þurfi minjasvæðið af í heild sinni til að koma í veg fyrir að minjar innan þess raskist af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Minjastofnun vekur athygli á að Rangárvallalína 1 liggur einnig þvert yfir minjasvæðið. Gert er ráð fyrir að sú lína verði rifin þegar Blöndulína 3 er komin í rekstur. Gæta verður vel að því að minjasvæðis raskist ekki við þá framkvæmd.

Tóft/rétt (SK-224:005). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Mjög greinileg tóft er um 620 m vestan við bæ 001 og tæpum 40 m sunnan við Þjóðveg 1. Tóftin er rúnum 45 m norðan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu... Tóftin er í grónum hvammi sem afmarkaður er af gróðursnaudum melhólum. Tóftin er einföld og er 6 x 6 m að stærð og nánast hringlaga. Hún er torf- og grjóthlaðin og sjá má 1-3 umför í veggjum sem eru 0,5 m á hæð. Botn tóftarinnar er sléttur. Op er á tóftinni til norðurs og lítill aðrekstargarður. Ekki er ljóst um hlutverk tóftarinnar, líklega er þetta aðhald fyrir skepnur, mögulega rétt.*

Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að byggingarlagi, hlutverki og aldri hennar.

Hálfánartunga.

Hálfánartunga (SK-225:001 1-8). Hálfánartunga er fornt býli sem talið er að hafi farið í eyði 1878. Í fornleifaskráningarskýrslu segir að á svæðinu sjáist til sjö tófta auk túngarðs. Túngarðurinn afmarkar minjasvæðið til austurs og er næst miðlínu úttektarsvæðisins í 100 m fjarlægð frá henni. Flestar fornleifarnar sem tilheyra bæjarstæðinu eru vestan við túngarðinn og því fjær miðlínunni en túngarðurinn. Tóft (SK-255:001 5) er þó austan við túngarðinn í 60 m fjarlægð frá miðlínu úttektarsvæðisins.

Bæjarstæðið, túngarðurinn og aðrar fornleifar sem tilheyra Hálfánartungu mynda minjaheild sem mikilvægt er að varðveita sem slíka. Á korti 26 í kortaheftinu sést að raflínan liggur suðaustan við bæjarstæði Hálfánartungu. Vegslóð mun liggja meðfram línunni milli hennar og bæjarstæðisins. Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi minjasvæðið af í heild sinni á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að minjarnar raskist af vangá.

Valkostur C1b útfærsla á Hörgárdalsleið.

Leiðarvalkosturinn liggur eins og C1 nema þar sem C1b víkur til norðurs á 6,3 km kafla í Hörgárdal og sameinast valkostum C1 og C2 skammt sunnan við Moldhaugnaháls. C1b er alls um 62 km að lengd. Á þessari línuleið voru skráðar 183 fornleifar á 138 minjastöðum

Valkostur C1b hefur sömu áhrif og valkostur C1 á eftirfarandi fornleifar: sel (EY-208:013 1-4), Einhamar bæjarhól/bústað (EY-212:001 1-2), túngarð (EY-212:006), túngarð (EY-212:021), öskuhaug (EY-212:010), Bástekki (EY-213-007), Snæbjarnarhús eða Sauðhúsatóftir (EY-214:006), Skugga (EY-215:009 1-6), Sandhóla tóft/býli (EY-215:010 1), Saurbæjarsel (EY-215:011 1-3), Stekkjarhól (EY-215:014 1-2), tóft/beitarhús (EY-215:036), tóft/beitarhús (EY-651:021), kant og tóft (EY-651:022 1 og 2) og Hálfánartungu (SK-225:001 1-8). Vísað er til umfjöllunar um þessar fornleifar hér að ofan.

Ás.

Ás (EY-259:001 – 013). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir að bæjarhóll Áss (EY-259:001) sé 89 m norðvestur af miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Á hólnum stendur íbúðarhús sem er eldra en frá 1918. Á loftmynd á bls. 99 í skýrslunni og á korti 33 í kortahefti

má sjá afstöðu minja á bæjarstæðinu til raflínunnar. Útlínur gamla túnsins eru sýndar á loftmyndinni í fornleifaskráningarskýrslu. Þar sést að raflínan mun liggja nokkuð suðaustan við gamla túnið. Útihús (EY-259:003) mun hafa staðið nærri því svæði þar sem raflínan fer um en engin merki sjást lengur um útihúsið á yfirborði. Útihúsið stóð í 50 m fjarlægð frá miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Á korti 33 í kortahefti má sjá að leggja á slóða milli raflínunnar og staðarins þar sem útihúsið stóð.

Í töflu í fornleifaskráningarskýrslu er listi yfir allar fornleifar innan línukosts C1b og upptalning á því sem skrásetjarar telja að verði líklegar kröfur um mótvægisáðgerðir vegna þeirra. Þar eru m.a. taldar upp eftirtaldar fornleifar á jörðinni Ási sem mælt er með að grafnir verði könnunarskurðir í til að kanna aldur þeirra, eðli og umfang: Útihús (EY-259:003), Ásastekkur (EY-259:004), túngarð (EY-259:009), tóft (EY259:012 1), tóft (EY259:012 2) og gerði (EY-259:012 3). Ásastekkur (EY-259:004) er utan úttektarsvæðisins og Minjastofnun telur ekki þörf á að grípa til sérstakra mótvægisáðgerða vegna hans. Túngarðurinn (EY-259:009) er 50 m norðan við miðlínu úttektarsvæðisins. Á korti 33 í kortahefti og loftmyndinni í fornleifaskráningarskýrslunni sést að raflínan liggur fast upp við gerðið (EY-259:012 3) og tóftirnar tvær (EY259:012 1) og (EY259:012 2) að norðanverðu. Fornleifarnar eru því sem næst mitt á milli mastrastæðu C1b-17 og C1b-18. Slóð verðu lögð norðan við raflínuna. Í umhverfismatsskýrslu segir að mastur C1b-17 og slóð hafi verið færð út fyrir fornleifar.

Tóft (EY-259:010) er 45 m norðan við miðlínu úttektarsvæðisins. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi túngarð (EY-259:009), tóft (EY-259:010), tóft (EY259:012 1), tóft (EY259:012 2) og gerði (EY-259:012 3) á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að þær raskist af vangá.

Neðri-Vindheimar.

Tóft (EY-260:015). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Lítill, einföld tóft er uppi á Vörðuhól, 3 m sunnan við vörðu 014 og um 330 m norðan við bæ 001. Tilgangur tóftarinnar er óljós, hún er umfangslítill og minnir einna helst á verk barna. Tóftin er beint undir miðlínu áhrifasvæðis Blöndulínu 3 ofarlega á hólnum, þar sem hann tekur að halla til suðurs.*

Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að byggingarlagi, hlutverki og aldri hennar.

Skógar.

Stekkur (EY-268:009 1-2). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Um 250 m sunnan við merki Skóga og Steðja og um 230 m norðvestan við vörðuna á Háuhausum 008 eru tóftir sem minna á stekk. Þær eru um 230 m suðvestan við vörðu 010 sem líklega er á merkjum. Tvær tóftir eru á svæðinu sem er alls um 22 x 15 m að stærð og er það um 25 m NNV af miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu...*

Í kortahefti sést ekki hvar staurastæður eru staðsettar í nágrenni tóftanna né hvort vegslóð liggur nærri þeim. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftunum þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftirnar til að reyna að komast að byggingarlagi, hlutverki og aldri þeirra.

Valkostur C2 Öxnadalsleið. Leiðarvalkosturinn er um 63 km að lengd og liggur úr Norðurárdal í Skagafirði til Akureyrar. Samanlagt voru skráðar 174 fornleifar á 119 minjastöðum.

Bakkasel.

Tóft (EY-219b:031). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Tóft er um 300 m suðvestan við steinsteypt hús sem stendur í landi Gils og 54 m sunnan við Lurkastein EY219b:011. Lækur, líklega svokallaður Merkjælækur, rennur um 10-15 m norðan við tóftina. Tóftin er við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að byggingarlagi, hlutverki og aldri hennar.

Gloppa.

Stekkur (EY-227:008). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Lítill tóft er hins vegar neðan við gróna skriðu um 750 m innan (suðvestan) við bæ og er þar líklega kominn stekkjartóftin við Stekkjarskriðu... Tóftin er um 25 m VNV af miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu...*

Á korti 21 í kortahefti sést að raflínan mun liggja nokkuð suðaustan við tóftina og að slóð mun liggja undir línunni. Tóftin er skammt suðvestan við mastrastæði C2-90. Minjastofnun Íslands tekur að merkja þurfi tóftina til að hún raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Tóftir (EY-227:010 1 og 2). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *“Nokkru sunnar Selskriðugil stærsta gilið í Gloppufjalli og neðanundir því Selskriða. Sunnan við hana eru æfagamlar seltóftir...» segir í handriti að örnefnaskrá. Á þessum stað eru tvær tóftir á svæði sem er 28 x 8 m að stærð og snýr norðvestur-suðaustur. Þær eru 40-50 m sunnan við Selskriðugil en um 2,9 km innan (SSV) við Gloppu EY227:001. Tóftirnar eru 24 m austan við miðlínu áhrifasvæðis Blöndulínu 3.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni tóftanna né hvort vegslóð liggur nærri þeim. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftunum þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftirnar til að reyna að komast að byggingarlagi, hlutverki og aldri þeirra. Niðurstöður slíkrar rannsóknar kunna að leiða til þess að ráðast þurfi í frekari rannsóknir á staðnum.

Tóft (EY-227:019). Í fornleifaskráningarskýrslu segir að tóftin sé 25 m austan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3. Á korti 20 í kortahefti sést að raflínan mun liggja þvert yfir tóftina. Tóftin er undir línunni á milli mastrastæða C2-80 og C2-81. Engin slóð er sýnd á milli þessara mastrastæða. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi tóftina til að hún raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að byggingarlagi, hlutverki og aldri hennar.

Sel (EY-227:020). Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Stór tóft er um 1,4 km innan (suðvestan) við Gloppu EY-227:001 en 1,4 km utan (norðaustan) við seltóftir EY227:010. Tóftin er um 40 m neðan (norðvestan) við efri raflínu, í raun á milli raflínanna tveggja sem liggja inn Öxnadal. Tóftin er við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu... Tóftin er á grasi gróinni grundu í halla að Öxnadalsá. Um 100 m ofar tekur við brött fjallshlíð. Litlir, uppþornaðir lækjarfarvegir eru bæði norðan og sunnan við tóft.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að byggingarlagi og aldri hennar. Niðurstöður slíkrar rannsóknar kunna að leiða til þess að ráðast þurfi í frekari rannsóknir á staðnum.

Fagranes.

Tóft/beitarhús (EY-228:008). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Tvískipt tóft er í landi Fagraness um 1,1 km innan (SSV) við bæ EY-228:001 en um 500 m utan (NNA) við tóft EY-228:007. Tóftin er 20 m utan (NNA) við læk sem liggur úr stóru gili í fjallinu í nokkrum fossum... og 10 m suðaustan við miðlínu úttektarsvæðis fyrir Blöndulínu...*

Á korti 22 í kortahefti sést að raflínan mun liggja nokkuð norðvestan við tóftina og að slóð mun liggja norðvestan við línuna. Tóftin er á milli mastrastæða C2-97 og C2-98. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi tóftina til að hún raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Geirhildargarðar.

Tóft (EY-229:005). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Um 40 m ofan (austan) við tóft EY-229:003 er lítil útihústóft. Hún er um 10 m sunnan við raflínustaur, fast norðan við túnjaðarinn eins og hann er nú. Tóftin er innan heimatúns líkt og það var afmarkað 1917 en ekki sýnd þar. Tóftin er undir miðlínu áhrifasvæðis Blöndulínu 3.*

Á loftmynd í fornleifaskráningarskýrslu og á korti 23 í kortahefti sést að raflínan fer beint yfir tóftina. Á loftmyndinni sést að línan fer yfir gamla heimatúnið í Geirhildargörðum. Vegslóði mun hins vegar sveigja austur fyrir heimatúnið og þar með tóftina. Heimatúnið og tóftin lenda á milli mastrastæða C2-107 og C2-108. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi tóftina til að hún raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Á korti 23 í kortahefti sést að jarðstrengur j5 á leið C2 á að liggja þvert í gegnum gamla bæjarstæði Geirhildargarða og til og með þvert í gegnum gamla bæjarhólinn. Minjastofnun Íslands telur að færa þurfi jarðstrenginn út fyrir gamla heimatún Geirhildargarða. Að öðrum kost þyrfti að ráðast í miklar og dýrar fornleifarannsóknir á bæjarhólnum og öðrum minjum innan gamla túnsins.

Þverá.

Árgerði (EY-232:007 1–5). Árgerði er fornt býli innan jarðarinnar Þverár. Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Árgerði er 1,2 km sunnan við bæ 001 og rúmum 50 m vestan við tóft 027. Á staðnum eru tvær tóftir (007_3 og 5), ein þúst 007_4, bæjarhóll 007_1 og stakt garðlag 007_2 á svæði sem er 60 x 50 m að stærð og snýr norðursuður. Fornleifarnar eru um 38 m austan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu.*

Á teikningu á bls. 80 í fornleifaskráningarskýrslu eru útlínur fornleifanna sem tilheyra bæjarstæðinu sýndar og afstaða þeirra til miðlínu úttektarsvæðisins. Á korti 24 í kortaheftinu sést að fornleifarnar

eru skammt austan við raflínuna á milli mastrastæða C2-119 og C2-120. Mastrastæðurnar eru sín hvoru megin við Þverárgil en bæjarstæði Ángerðis stendur austan við gilið. Slóð mun liggja að mastrastæðunum úr suðri og norðri en slóðin fer ekki yfir gilið og ekki framhjá bæjarstæðinu. Minjunum stafar því ekki hætta af slóðagerð.

Minjastofnun Íslands telur að girða þurfi fornleifarnar kringum bæjarstæði Ángerðis af á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að þær raskist af vangá.

Efstalandskot.

Tóft (EY-235:008). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Um 60 m ofan (ASA) við rétt 007 og um 340 m ofan og örlítið innan (suðaustan) við bæ 001 er kofatóft. Hún er 12 m vestan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurði í tóftina til að reyna að komast að hlutverki hennar, byggingarlagi og aldri.

Neðstaland.

Vörslugarður (EY-237:010). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Torfhláðið og fornt garðlag er tæpum 440 m SSA við bæ 001 og um 350 m suðaustan við túngarð 007. Garðurinn liggur þvert í gegnum (0 m) miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu... Garðurinn sést vel á loftmynd.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni garðsins né hvort vegslóð liggur nærri honum. Miðað við að raflínan þveri garðinn verður þó að telja líklegt að vegslóð sem liggja mun meðfram línunni muni raska garðinum. Ef ekki verður komist hjá raski á garðinum þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurð í hann til að reyna að komast að hlutverki hans, byggingarlagi og aldri.

Ytri-Bægisá.

Tóft (EY-264:018). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Tóft er um 555 m norðaustan við stekk EY-238:022 og 135 m suðaustan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu 3.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Ef ekki verður komist hjá

raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurð í hana til að reyna að komast að hlutverki hennar, byggingarlagi og aldri. Niðurstöður rannsóknarinnar gætu leitt til þess að ráðast þurfi í frekari rannsóknir á staðnum.

Garðshorn.

Tóft/rétt (EY-265:007). Í töflu í fornleifaskráningarskýrslu er listi yfir allar fornleifar innan línukosts C2 og upptalning á því sem skrásetjarar telja að verði líklegar kröfur um mótvægisáðgerðir vegna þeirra. Á listanum er tóft/rétt (EY-265:007) og skrásetjarar telja líklegt að grafa þurfi könnunarskurð í tóftina. Staðsetning réttarinnar er sýnd á minjakorti 30. Í texta fornleifaskráningarskýrslu er ekki umfjöllun um réttina né aðrar fornleifar á jörðinni þar sem ekki fékkst leyfi fyrir vettvangsúttekt.

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni tóftarinnar né hvort vegslóð liggur nærri henni. Ef ekki verður komist hjá raski á tóftinni þarf að mati Minjastofnunar að grafa könnunarskurð í hana til að reyna að komast að hlutverki hennar, byggingarlagi og aldri.

Hálfánartungur - Silfrastaðaafréttur

Beitarhús (SK-225:003 1-3). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Tóft er framarlega í Skógarhlíð á Öxnadalsheiði, um 1,8 km sunnan við bæ 001 og rúmum 160 m vestan við kuml 004... Á þessum stað er þúst (003_1), tóft (003_2) og garðlag (003_3) á svæði sem er 55 x 40 m að stærð og snýr nálega austur-vestur. Fornleifarnar eru um 140 m sunnan við miðlínu úttektarsvæðis Blöndulínu.*

Í kortahefti sést ekki hvar mastrastæði eru staðsettar í nágrenni minjanna né hvort vegslóð liggur nærri þeim. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Minjastofnun telur að girða þurfi minjasvæðið af á meðan á framkvæmdum stendur til að koma í veg fyrir að minjarnar raskist af vangá.

Kuml (SK-225:004). Í skýrslu Fornleifastofnunar segir: *Árið 1962 gróf Kristján Eldjárn upp kuml á Öxnadalsheiði. Á móts við þar sem Króká og Heiðará koma saman gengur höfði út í gilið að norðan. Hann heitir Skógarnef. Á bakkanum, utan við þar sem höfðinn gengur lengst til suðurs er litill melur, hálfgróinn og efst á honum tvær steinsetningar í röð. Þær eru um 15 m frá gilbrúninni. Kumlið er rúmum 150 m austan við beitarhús 003 og 160 m sunnan við miðlínu Blöndulínu 3, utan áhrifasvæðis.*

Eins og fram kemur í textanum hér að ofan er kumlið utan áhrifasvæðis Blöndulínu 3. Í skýrslu Fornleifastofnunar kemur fram að mögulega gætu verið fleiri kuml á staðnum en það sem Kristján Eldjárn kannaði.

Minjastofnun telur að merkja þurfi staðinn svo að hann raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Valkostur C2 hefur sömu áhrif og valkostur C1 á eftirfarandi fornleifar: Krókárgerði, bæjarhóll og fleiri tóftir (SK-224:001 1-11). Vísað er til umfjöllunar um þessar fornleifar hér að ofan.

Námur.

Í kafla 5.3 í skýrslu Fornleifastofnunar er fjallað um námur. Þar er tafla yfir allar námur sem skoðaðar voru með tilliti til fornleifa. Fornleifar fundust við eftirtaldar námur:

BAN-29. Náman er í landi Varmavatnshóla við Öxnadalsá. Innan námunnar eru heimildir um vað (**EY-225:14**). Vaðið er horfið. Minjastofnun telur skráningu vaðsins fullnægjandi mótvægisáðgerð.

BAN-35. Í landi Grjótgarðs var braggahverfi á hernámsárunum (**EY-254:016**). Árið 1999 voru skráðir a.m.k. 11 braggar á svæðinu. Grunnarnir virðast nú allir horfnir vegna malarnáms á svæðinu. Minjastofnun telur skráningu minjanna fullnægjandi mótvægisáðgerð.

Í landi Laugalands er leifar gamla býlisins Holu (**EY-255:017**). Þar eru sýnileg tóftarbrott og einnig túngarður. Á korti 34 í kortahefti sést að fornleifarnar eru nokkuð sunnan við náumsvæðið. Minjastofnun Íslands telur að gera þurfi verktökum grein fyrir staðsetningu minjasvæðisins til að kom í veg fyrir að það raskist af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

BAN-01. Í landi Eidsstaða er Réttarvað (**HV-273:024**) við námu BAN-01. Vaðið er horfið og efnistaka er þegar fyrir á svæðinu. Minjastofnun telur skráningu vaðsins fullnægjandi mótvægisáðgerð.

BAN-03. Í fornleifaskráningarskýrslu segir: **Rétt HV-273:015** við neðsta efnistökusvæði námu BAN-03, á svokölluðu Réttarnesi í landi Eyvindarstaða. Þetta er stór skilarétt og vegslóði hefur raskað henni að litlu leyti. Réttin er einungis um 2 m suðaustan við námuna, uppi á háum árbakka. Efnistaka er fyrirhuguð undir árbakkanum en lítið þarf til þess að réttinni verði raskað en hún hefur mikið minjagildi. Að mati Minjastofnunar Íslands þarf að tryggja að efnistaka fari ekki nær réttinni en orðið er. Merkja þarf réttina á áberandi hátt til að koma í veg að hún raskist vegna frekari efnistöku á svæðinu.

BAN-102. Í fornleifaskráningarskýrslu segir að skammt austan við námu BAN-102 sé varða (**HV-281:034**). Varðan sé upp á hárrí malarhæð og ólíklegt að henni verði raskað vegna efnistöku. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi vörðuna svo að hún raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

BAN-05. Í landi Vatnsskarðs er leið (**SK-085:044**) innan eystra efnistökusvæðis námu BAN-05. Greinilegar götur sjást sunnan við Þjóðveg 1 og er hægt að rekja þær á 175 m löngum kafla segir í fornleifaskráningarskýrslu. Leiðin sést beggja vegna við námuna. Minjastofnun telur skráningu leiðarinnar fullnægjandi mótvægisáðgerð.

BAN-16. Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Skammt sunnan við nyrðra efnistökusvæði námu BAN-16 eru tóftir af beitarhúsum SK-223:005 en þar var áður býlið Vík SK-223:006, í landi Borgargerðis (Fremra-kots). Efnistakan er fyrirhuguð á grýttum eyrum Norðurár og þar sem ekki hefur verið náma fyrir. Beitarhúsin sjást enn en engin ummerki um býlið sjást á yfirborði.*

Á korti 18 í kortahefti sést að tóftirnar eru skammt sunnan fyrirhugaðs námusvæðis. Vaki er athygli á að í 22. gr. laga um menningarminjar segir að umhverfis fornleifar skuli vera 15 m friðhelgað svæði nema annað sé ákveðið. Gæta þarf þess að efnistaka fari ekki inn fyrir friðhelgunarsvæði tóftanna. Minjastofnun Íslands telur að merkja þurfi tóftirnar svo að þær raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

BAN-19. Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Innan námu BAN-19 var stekkur SK-222:012 í landi Egilsár. Efnistakan er fyrirhuguð í grýttum farvegi Norðurár, örnefnið Stekkjarnes er innan námunnar. Stekkurinn er horfinn í ána og er ólíklegt að nokkur ummerki hans sé að finna á þessum slóðum. Minjastofnun telur skráningu stekksins fullnægjandi mótvægisáðgerð.*

BAN-68. Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Náma BAN-68 er í landi Valadals, í grýttum lækjarfarvegi. Innan námunnar er Hádegissel SK-086:022, seltóft og garðlag sem lokar hvammi við lækinn. Ekki er efnistaka fyrir á svæðinu og ljóst að selið er í stórhættu og með mjög mikið minjagildi. Líklegt er að fornleifarannsókna verði krafist á selinu og alls ekki ólíklegt að fleiri minjar séu þar undir sverði og má því búast við að fornleifarannsóknir gætu orðið nokkuð umfangsmiklar ef ákveðið verður að hefja námagröft á þessum stað. Smalavarða SK087:026 er handan (vestan) lækjarins en ólíklegt er að hún verði fyrir raski af völdum námunnar.*

Á korti 12 í kortahefti sést að fornleifarnar eru í suðaustur enda námunnar. Minjastofnun Íslands telur að færa eigi mörk námunnar þannig að fornleifarnar lendi a.m.k. 15 metrum utan marka hennar. Þá telur stofnunin að merkja þurfi fornleifarnar svo að þær raskist ekki af vangá á meðan á framkvæmdum stendur.

Öxnadalur. Í fornleifaskráningarskýrslu segir: *Í landi Gloppu er náma sem kallast Öxnadalur. Efnistaka var áður á þessu svæði. Við eða innan námuna eru heimildir um vað EY-227:014 yfir Vaská og rétt EY-227:018, austan sömu ár. Báðar minjarnar eru horfnar, áin*

er torfær á þessum slóðum og löngu búin að brjóta réttina.
Minjastofnun telur skráningu fornleifanna fullnægjandi
mótvægisáðgerð.

Í umfjöllun Fornleifastofnunar um námur kemur fram að breyting hafi verið gerð á staðsetningu námu BAN-65 eftir að vettvangsvinnu lauk. Afmörkun námunnar sé nú að mestu norðan áhrifasvæðis línukosts A2. Þá segir að vegna mistaka hafi áhrifasvæði námu BAN-63 ekki verið tekið út á meðan á vettvangsvinnu stóð. Ef ákveðið verður að nýta þessar námur þarf að fá fornleifafræðing til að skoða námusvæðin. Gera þarf Minjastofnun grein fyrir niðurstöðum skoðunarinnar. Ef fornleifar finnast innan námusvæðanna mun Minjastofnun ákveða til hvaða mótvægisáðgerða skuli gripið vegna þeirra.

Í kafla 4.4 í skýrslu Fornleifastofnunar er fjallað um jarðir þar sem fornleifar voru ekki skráðar vegna þess að ekki fékkst leyfi landeigenda til þess. Jarðirnar sem um ræðir eru Garðshorn og Hólar í Eyjafirði og Mælifellsá syðri í Skagafirði. Ekki er því hægt að meta til fullnustu áhrif þeirra valkosta raflínunnar sem liggja um þessar jarðir á fornleifar. Minjastofnun Íslands telur að ef umræddir valkostir verða fyrir valinu þurfi að fá fornleifafræðing til að skrá fornleifar á jörðunum. Niðurstöður skráningarinnar þarf að leggja fyrir stofnunina sem þá mun ákveða til hvaða mótvægisáðgerða skuli gripið.

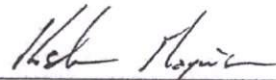
Í kafla 6.2 í umhverfismatsskýrslu er fjallað um niðurrif Rangárvallalínu 1. Þar segir að gert sé ráð fyrir að 132 kV Rangárvallalína 1, verði rífin þegar Blöndulína 3 er komin í rekstur. Í umsögninni hefur verið vakin athygli á fornleifum við Rangárvallalínu þar sem hún liggur innan áhrifasvæðis nýrrar Blöndulínu 3. Í umhverfismatsskýrslu segir að í undirbúningi niðurrifs Rangárvallalínu 1 þurfi m.a. að ákveða aðkomuleið. Minjastofnun minnir á að taka þarf tillit til fornleifar þegar aðkomuleið verður valin og almennt þegar línan verður tekin niður. Mögulega þarf að fá fornleifafræðing til að skrá óröskuð svæði sem verð fyrir jarðraski vegna niðurrifsins.

Minjastofnun minnir á að taka þarf tillit til fornleifa við val á svæðum þar sem staðsetja á vinnubúðir eða efnisgeymslur.

Minjastofnun Íslands gerir ekki frekari athugasemdir við mat á umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Bent skal á að í 21. gr. laga um menningarminjar (Nr. 80/2012) stendur m.a.: *Fornleifum, sbr. 3. mgr. 3. gr., jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað nema með leyfi Minjastofnunar Íslands.* Og á 2. mgr. 24. gr. sömu laga sem hljóðar svo: *Ef fornminjar sem áður voru ókunnar finnast við framkvæmd verks skal sá sem fyrir því stendur stöðva framkvæmd án tafar. Skal Minjastofnun Íslands láta framkvæma vettvangskonun umsvifalaust svo skera megi úr um eðli*

og umfang fundarins. Stofnuninni er skylt að ákveða svo fljótt sem auðið er hvort verki megi fram halda og með hvaða skilmálum. Óheimilt er að halda framkvæmdum áfram nema með skriflegu leyfi Minjastofnunar Íslands.

Virðingarfyllt,
f.h. Minjastofnunar Íslands

Kristinn Magnússon
verkefnastjóri

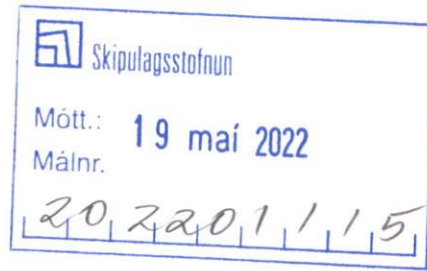
Sent í tölvupósti:

Jón Ágúst Jónsson (jonagust@skipulag.is)

Egill Þórarinsson (egill.thorarinsson@skipulag.is)

Skipulagsstofnun (skipulag@skipulag.is)

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 19. maí 2022
Málsnúmer: 202203-0050
SS/LA/SB/BK

Efni: Umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um umhverfismatsskýrslu fyrir framkvæmd Landsnets á Blöndulínu 3.

Vísað er til tölvubréfs frá Skipulagsstofnun, dags. 23. mars 2022, þar sem óskað er eftir umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um umhverfismatsskýrslu fyrir framkvæmd Landsnets á Blöndulínu 3. Þakkað er fyrir veittan frest á að skila umsögninni.

Náttúrufræðistofnun veitti umsögn um matsáætlun framkvæmdarinnar þann 12. ágúst 2020. Í þeirri umsögn kom m.a. fram að Náttúrufræðistofnun teldi að áætluð lýsing á gagnaöflun fyrir gróðurfar, dýralíf og landslag væri góð en að meiri óvissa væri um öflun gagna til að meta víðerni og jarðmyndanir. Náttúrufræðistofnun taldi eðlilegt að sérstök greining yrði á óbyggðum víðernum samhliða landslagsgreiningu. Þá taldi stofnunin vanta lýsingu á því hvernig greint yrði frá jarðminjum og verndargildi þeirra á svæðinu og hvaða viðmið stuðst yrði við. Vísað er í umsögn Náttúrufræðistofnunar um matsáætlunina eins og við á hér á eftir.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér umhverfismatsskýrsluna og meðfylgjandi gögn. Í eftirfarandi umsögn verður einkum vikið að þeim umhverfisþáttum sem varða fagsvið stofnunarinnar þ.e. gróðurfar, fuglalíf, jarðminjar og landslag. Náttúrufræðistofnun vill koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri.

Almennar athugasemdir við framkvæmd umhverfismatsins

Náttúrufræðistofnun telur almennt að umhverfismatsskýrslan sé vel unnin, greinargóð og yfirgripsmikil og byggist að stærstum hluta á ítarlegum og vönduðum gögnum. Þá er framkvæmdinni lýst gaumgæfilega. Hins vegar telur stofnunin að ákveðna þætti í aðferðafræðinni mætti bæta og að niðurstaða umhverfismatsins eins og hún er framsett í umhverfismatsskýrslunni varpi ljósi á þá annmarka, sem mögulega var ekki endilega hægt að sjá fyrir.

Það varðar einkum skiptingu framkvæmdarinnar í þrjá aðskilda hluta sem hver er metinn í sittvoru lagi fyrir alla umhverfisþætti. Náttúrufræðistofnun telur það hafa verið mjög skynsamlegt skref að skipta framkvæmdinni í aðskilda hluta en að hluti C hafi verið full stór og betra hefði verið að skipta honum upp í tvo eða þrjá hluta. Þannig hefði mátt gera betur grein fyrir þeirri fjölbreytni sem er innan svæðis C hvað varðar bæði mat á grunnástandi og einkenni áhrifa framkvæmdarinnar. Þetta á við um ýmsa umhverfisþætti en er sérstaklega skýrt í umfjöllun um landslag og ásýndaráhrif. Mikill breytileiki er í því mati milli landslagsheilda innan svæðisins sem leiðir til þess að niðurstaðan í heild verður miðlungsgildi og miðlungsáhrif fyrir flest þau viðmið sem eru metin eru fyrir svæðið í heild. Sú niðurstaða er svo undirstaða endanlegs mats sem stuðst er við þegar valkostir eru metnir. Þannig getur horfið vægi þátta sem

metnir eru með hátt mikilvægi eða verndargildi eða sem framkvæmdin er talin hafa mikil áhrif á, því meðtalið fyrir allt svæðið er grundvöllurinn fyrir lokaniðurstöðuna. Með því að skipta svæði C niður í smærri einingar er hægt að kalla fram raunhæfari mynd af stöðunni.

Þá er einnig galli við svæði C að aðalvalkostirnir sem eru þar til skoðunar, C1 um Hörgárdalsheiði og C2 um Öxnadal sameinast á sitthvorum endanum, í Norðurárdal og utanverðum Hörgárdal og Kræklingahlíð. Vægi þeirra atriða sem einkenna sameiginlegu línukaflanna eru að sjálfsgöðu með í umhverfismatinu en geta haft áhrif á hvernig samanagerðin á valkostunum birtist í niðurstöðunni. Heppilegra hefði verið að sérstaklega bera saman valkostina eina og sér til að einblína á þau atriði sem aðskilja valkostina og sem samanagerðin snýst fyrst og fremst um.

Vistgerðir og gróður

Sérfræðingar Náttúrufræðistofnunar Íslands unnu rannsóknir á vistgerðum og flóru fyrir Landsnet og voru einnig til ráðgjafar við mat á áhrifum framkvæmdarinnar. Náttúrufræðistofnun telur því að álit stofnunarinnar um áhrif á vistgerðir og gróður hafi þegar komið fram í skýrslu sérfræðinga sem fylgir með umhverfismatskýrslunni.

Eftir á hyggja telur Náttúrufræðistofnun að ef til vill hefði verið heppilegra að mat á því hvort svæði sé raskað eða óraskað ætti frekar að falla undir viðmið fyrir mikilvægi búsvæða og hafa vægi þar heldur en sem viðmið um viðkvæmni gróður. Ástand gróðurlendis segir ekki síður til um gæði þess sem búsvæði en hversu vel það jafnar sig eftir rask. Þá hefur það áhrif á heildarmat á grunnástandi að vistgerðir sem eru minna viðkvæmar eru gjarnan þær sem eru metnar með mjög hátt verndargildi. Eitt getur því vegið upp annað sem leiðir til þess að líkur aukist á að endanlegt mat sé nálægt miðju á kvarðanum t.d. nokkuð neikvæð eða óveruleg áhrif. Enda kemur á daginn að það er mjög algeng niðurstaða varðandi matið á áhrifum á vistgerðir og gróður.

Töluvert er um ósnortið eða lítt snortið votlendi á einstökum línuköflum sem fellur undir ákvæði 61. greinar laga nr. 60/2013 um náttúruvernd og sem forðast ber að raska. Þrátt fyrir það eru t.d. valkostir A1, A2, þar sem svo á við um, metnir með miðlungs gildi fyrir mikilvægi búsvæða. Þar sem heildarumfang þess hverju sinni hefur áhrif á endanlegt mat á gildi búsvæða þegar valkosturinn er metinn, getur niðurstaðan leitt til þess að svæðið sé metið með miðlungs eða jafnvel lágt gildi ef heildarhlutfall votlendis er ekki sérlega hátt, þrátt fyrir að votlendið falli undir ákvæði 61. greinar. Þetta er bein afleiðing þess að meta stór landsvæði í einu og gefur að hluta skakka sýn á það rask sem verður af framkvæmdinni. Sökum þessa þarf eftir mesta megni að raska ekki þessum votlendissvæðum meir en nauðsynlegt er. Náttúrufræðistofnun leggur áherslu á þetta þegar að framkvæmd og beitingu mótvægisáðgerða kemur.

Eins og fram hefur komið er viss galli á matinu á C-hluta Blöndulínu 3 að valkostir sem til skoðunar eru ná einungis yfir hluta línunnar en aðrir hlutar eru sameiginlegir og þar af leiðandi í raun engir valkostir um þá hluta. Það á t.d. við um þann hluta sem er næstur Akureyri og liggur um Kræklingahlíð, og yfir Moldhaugaháls inn í Hörgárdal. Þar hafa verið kortlagðar votlendisvistgerðir í miklum mæli sem hafa hátt verndargildi. Heppilegra hefði verið ef annar valkostur hefði verið til skoðunar á þessum hluta línunnar. Þá eins og áður segir hefur vægi

Þessa votlendis lítið að segja með samanburð á valkostum C1 og C2. Vegna lengdar línunnar á C-hluta minnkar vægi rasks á þeim svæðum sem eru sérstaklega verðmæt/viðkvæm sem leiðir til þess að fyrir valkost C2 er þau metin nokkuð neikvæð þrátt fyrir umtalsvert rask á votlendi yst í Hörgárdal og í Kræklingahlíð. Eins og með votlendi á A-hluta Blöndulínu 3 ber að taka það alvarlega að forða því votlendi sem verður á endanlegu framkvæmdasvæði fyrir öllu óþarfa raski og beita viðeigandi mótvægisáðgerðum.

Þess má geta að eftir að umhverfisskýrslan var unnin hafa borist upplýsingar um að votlendi við Hóla í Öxnadal sem áður var talið raskað hefur að einhverju leyti verið framræst nýlega og verndargildi þess því meira en áður var talið.

Jarðminjar

Vegna skorts á nákvæmum jarðfræðikortum fyrir framkvæmdarsvæðið, bæði berggrunns- og jarðgrunnskortum, hefur reynst erfitt að meta stöðu einstakra jarðminja eða jarðminjaheilda með tillit til verndargildis. Berggrunnur svæðisins er úr hraunlögum frá Neogen (Tertíer) sem eru að miklu leiti þakin lausum jarðlögum frá síðjökultíma t.d. jökulruðningi. Þá einkenna virk ferli landmótunar framkvæmdarsvæðið þar sem skriðu- og aurkeilur eru mest áberandi ásamt áreyrum. Víða má sjá ummerki skriðufalla og berghlaupa, en af þeim er stærst og merkast berghlaupið Hólahólar. Laus jarðlög, jarðgrunnur, hafa ekki sterka verndarstöðu í náttúruverndarlögum, en þrátt fyrir það eru þau mikilvægur hluti fyrir jöklunarsögu svæða og fyrir jarðsögu landsins. Þá eru landform lausra jarðlaga stór hluti af landslagi og með því að fjarlægja þau t.d. vegna efnistöku, breytist landslagið og ásynd þess. Lausum jarðlögum og landformum sem hefur verið raskað er ekki hægt að endurheimta.

Hólahólar voru friðlýstir að hluta til sem fólkvangur árið 2007 en mikilvægt er að vernda berghlaupið allt sem eina landslagsheild vegna mikils vísindalegs gildis og stórbrotinna landforma. Fyrirhuguð línuleið C2-Öxnadalsleið er staðsett í jaðri berghlaupsins. Lagning loftlínu mun hafa áhrif á stórbrotið landslag vegna sýnileika línunnar og einnig vegna rasks í tengslum við lagningu hennar t.d. línuvegir, undirstöðu o.fl.. Á þessu svæði væri jarðstrengur (lagður utan við berghlaupið) betri kostur en loftlína.

Segja má að sérstaða Öxnadals sé fjöldi berghlaupa á frekar afmörkuðu svæði, sem liggja ofan í hvort öðru og sem hafa hlaupið úr hlíðum beggja vegna dalsins. Álitamál er hvort hægt sé að finna slíkan fjölda berghlaupa annars staðar á landinu. Á svæðinu má einnig víða finna önnur stök, mjög falleg og formfögur landform sem tengjast skriðuföllum og berghlaupum.

Almennt álit Náttúrufræðistofnunar er að línuleið Blöndulínu 3 eigi að fylgja svæðum sem nú þegar hefur verið raskað. Í því sambandi telur Náttúrufræðistofnun t.d. línuleið C1 ekki vera vænlegan kost út frá jarðminjum þar sem í Hörgárdal eru tilkomumiklar óraskaðar jarðmyndanir frá nútíma, stórar skriðu- og aurkeilur ásamt minni berghlaupum sem gefa mjög skýra og heildstæða mynd af landmótunarferlum eftir að jökull hörfaði af svæðinu á nútíma. Á Hörgárdalsheiðinni virðist vera dauðislandslag sem þarf að skoða nánar. Þó að þessar jarðminjar séu ekki einstakar eða sérstæðar þá eru þær mikilvægar fyrir jöklunarsögu

norðurlands og jarðsögu landsins. Jafnframt skortir frekari rannsóknir á jarðgrunni svæðisins, ásamt kortlagningu, til þess að hægt sé að meta verndargildi þeirra á landsvísu.

Varðandi efnisnámur í tengslum við Blöndulínu 3 er áhersla lögð á eldri námur og efnistöku úr áreyrum. Náttúrufræðistofnun telur að efnisnám úr áreyrum sé ágætis kostur svo lengi sem efnistakan er sjálfbær. Í Öxnadal er nú þegar allmikið efnisnám og við framkvæmd Blöndulínu mun hún aukast enn frekar og dreifast á nokkra staði meðfram áreyrum Öxnadalsá. Náttúrufræðistofnun telur að hér ætti að huga að samlegðaráhrifum efnistökkunnar og kanna hversu mikil hún getur orðið í heild innan svæðisins miðað við framburð efnis og tímenn sem tekur eyrnarnar að endurnýja sig. Gæta þarf brýnustu varúðar þar sem námusvæðin eru innan vatnsverndarsvæða, ásamt því að til sé viðbragðsáætlun og mótvægisáðgerðir ef slys verða.

Innan framkvæmdarsvæðisins eru nokkrar óraskaðar skriðu- og aurkeilur, en þær mynda oft falleg landform sem ástæða væri til að vernda gegn raski. Ólíkt árkeilum þá er efni í skriðu- og aurkeilum oftast óhreint og ekki frostfrítt en getur verið breytilegt milli aurkeila. Almenn hentar efnið ekki í frostfrí burðarlög og frostfríar fyllingar. Aurkeilan við Vaskáreyrar í landi Glöppu er nefnd sem álitlegt námusvæði, Öxnadalur - Vaskáreyrar. Aurkeilan er sérstaklega formfögur og er lítt raskað landform. Náttúrufræðistofnun leggur til að keilan við Vaskáreyrar verði ekki notuð sem efnistökusvæði. Hins vegar er aurkeilan við Glöppugil (BAN-28) nú þegar mikið raskað landform og að þeim sökum vel ásættanlegur efnistökkustaður.

Í Kiðaskarði eru tilgreindar þrjár námur í aur- og skriðukeilum sem liggja á sama svæði með stuttu millibili, þ.e. námur KS-1, KS-2 og KS-3. Af loftmynd má greina að kroppað hefur verið í syðstu keiluna KS-1 en hinar tvær eru óraskaðar. Náttúrufræðistofnun mælist til að ekki sé farið í að raska öllum þessum þrem keilum vegna efnistöku, heldur að eingöngu sé unnið efni úr þeirri sem nú þegar er röskuð.

Fram kemur í niðurstöðum á bls. 52: „*Heildarmagn efnis sem er áætlað að hægt sé að vinna úr námunum er um 3.225 þúsund rúmmetrar. Reiknað er með því að efnisþörfin í verkið sé hins vegar á bilinu 400-500 þúsund rúmmetrar, sem er u.þ.b. 12-16% af því magni sem áætlað er að hægt sé að fá úr öllum námunum.*”

Miðað við þann mikla mismun á efnisþörf og vinnanlegt heildarmagni tilgreindra efnisnáma þá telur Náttúrufræðistofnun að til staðar sé gott svigrúm til að undanskilja námur sem eru á óröskuðu svæðum, ásamt þeim sem áður hafa verið nefndar þ.e. við Vaskáreyrar og í Kiðaskarði.

Fuglalíf

Náttúrufræðistofnun telur fuglaathuganir almennt gefa góða mynd af fuglalífi svæðisins en telur mikilvægt að árétta að talningar einar og sér gefa ekki heildarmynd af áflugshættu. Farleiðir gæsa og álfta liggja um þessi svæði sérstaklega á svæði B í Skagafirði en einnig t.d. í Svartárdal og Blöndudal á svæði A. Því ætti almennt með varúðarsjónarmið að leiðarljósi að gera ráð fyrir í það minnsta lágt-miðlungs hættu á áflugi á þessum tveimur svæðum línunnar. Töflur 10.5 og 10.7 ætti að uppfæra með þetta að leiðarljósi, nánar um það hér á eftir.

Í mati á grunnástandi fuglalífs á svæði A (tafla 10.4) er mikilvægi búsvæða metið lágt og vísað í að þéttleiki fugla sé ekki mikill. Náttúrufræðistofnun telur að þar sem um óröskuð svæði sé að ræða að mestu, það að fimm fuglar finnist að meðaltali á punkti á Steinárhálsi, að þéttleiki þúfuttillings sé töluverður og að líklegt sé að rjúpur séu þarna í töluverðum mæli á veturna, þá væri eðlilegra að meta mikilvægið lágt-miðlungs í það minnsta. Í mati á einkennum áhrifa á svæði A (tafla 10.5) telur Náttúrufræðistofnun að áhrif vegna áflugs ættu að vera í það minnsta lágt-miðlungs vegna andfugla og rjúpu sem og mófugla en rannsóknir hafa sýnt að t.d. heiðlour fljúga í nokkrum mæli á raflínur.

Í mati á grunnástandi fuglalífs á svæði B (tafla 10.6) má velta fyrir sér hvort mat á mikilvægi búsvæða fyrir valkosti B1 og B1b ætti frekar að teljast lágt-miðlungs þar sem þéttleiki mófugla er lítið eitt minni en á Steinárhálsi. Þá eru búsvæðin á á farleiðum og skammt frá varplöndum heiðagæsa. Í mati á áhrifum vegna áflugs ættu valkostirnir á syðri leiðinni (B1) að vera metnir með lágt-miðlungs áhrif vegna varúðarsjónarmiða í ljósi farleiða (nema mögulega B1j1 þar sem jarðstrengur spannar nokkuð stórt svæði) og svæði B3 og B4 með miðlungs-hátt áhrif vegna þéttleika gæsa og álfta á svæðinu.

Í umfjöllun um mótvægisáðgerðir kemur fram að vöktun á áflugi fugla á Rangárvallalínu 1 hefur sýnt að áflug eigi sér stað og sérstaklega þar sem línan þverar flugleiðir. Gert er ráð fyrir að valkostir B3 og B4 muni hafa svipuð áhrif en ekki er fjallað um B1 í þessu samhengi. Þá er óvíst hvort áhrifin verði eins því Rangárvallalína 1 er lægri. Náttúrufræðistofnun telur að auka ætti vöktun á áflugi til að greina við hvaða aðstæður mest hættu sé á áflugi og meta hvernig hægt sé að grípa til aðgerða til að draga úr líkum á því.

Vatnalíf

Við mat á grunnástandi vatnalífs og sérstaklega í tengslum við matsþáttinn „mikilvægi vatnasvæðis“ telur Náttúrufræðistofnun að það hefði mátt horfa til flokkunar og verndargildis ferskvatnsvistgerða samkvæmt vistgerðaflokkun Náttúrufræðistofnunar. Sumar ferskvatnsvistgerðir eru metnar með hátt eða mjög hátt verndargildi hérlendis t.d. kaldar lindir sem m.a. finnast innan svæðis B í Skagafirði.

Landslag og ásýnd

Greiningin á landslagi og ásýnd og gildi þess er ítarleg og jákvætt er að sjá að hver landslagsheild, en þær voru tuttugu talsins, eru greindar hver í sínu lagi. Verklag við að flokka og meta gildi landslags er ekki föst í sessi í verklagi umhverfismats hér á landi og skiptar skoðanir um aðferðafræði. Fram kemur að í matinu sé horft til nokkurrar mismunandi aðferðafræði en hvernig þeim er skeytt saman er ekki útskýrt. Mjög mörg atriði liggja að baki hvers matsþátts einkum er varðar grunnástandið þar sem gildi og næmni landslagsins eru metin. Hvaða vægi hvert atriði fær er ekki útskýrt og því er nokkuð erfitt að meta nákvæmlega hvernig ákvörðun var tekin um endanlega flokkun landslagsheilda.

Náttúrufræðistofnun telur sig ekki hafa forsendur til að rýna flokkun landslagsheildanna til hlítar en vill benda á nokkur atriði þar sem stofnunin telur að landslag hafi verið metið með full lítið gildi, sérstaklega á þetta við um landslagsheildir sem tilheyra C-leið Blöndulínu 3:

- Landslagsheild VIII) Héraðsvötn eru metin með litla til miðlungs gildi en vegna mikillar víðsýni á svæðinu og þess sterka svipar sem Héraðsvötn setja mætti rökstyðja að næmni landslagsins ætti frekar að vera miðlungs frekar en lítil-miðlungs.
- Landslagsheild XII) Öxnadalsheiði. Nokkuð kemur á óvart að svæðið er metið með lágt gildi og litla næmni því þó um það liggi þjóðvegur og núverandi háspennulína er um ósnortið landslag með mikilfengleika, mikið um ár og læki sem renna niður fjallshlíðar, djúp gil og þar er einnig stórt votlendi sem setur svip á svæðið. Þá er norðurhluti heiðinnar innan náttúruminjaskrár. Eðlilegra hefði verið að meta landslagsheildina með hærra gildi að mati Náttúrufræðistofnunar.
- Landslagsheild XIII) Gloppa. Enn frekar kemur á óvart að Gloppa sé einnig metin með lágt gildi. Svæðinu er m.a. lýst á þann veg að þar sé einfalt en mikilfenglegt landslags vegna hárra og skorinna fjalla. Fjöllin eru há og mörg svipmikil og svæðið er einnig að hluta á náttúruminjaskrá. Líkt og með Öxnadalsheiði hefði Náttúrufræðistofnun talið eðlilegra að meta landslagsheildina með hærra gildi. Ekki síst þar sem næsta landslagsheild við hliðina á, Hraun, er metin með hátt gildi.
- Landslagsheild XVI) Hörgárdalsheiði. Þar kemur fram að heiðin sé ósnortin, þar eru há fjöll með tinda yfir 1000 m á hæð og mikið útsýni. Þá er svæðið alfarið innan náttúruminjaskrár. Að mati Náttúrufræðistofnunar er sérkennilegt að svæðið sé einungis metið með lágt til miðlungs gildi. Miðlungs til hátt hefði verið eðlilegri niðurstaða.
- Landslagsheild XVII) Hörgárdalur eftir. Það eitt að sýn sé til Drangafjalls og Hraundranga og sjónlína sé til staðar út á Eyjafjörð ásamt fjölbreyttu búsetulandslagi vegur það þungt að Náttúrufræðistofnun telur sérkennilegt að gefa landslagsheildinni einungis lágt til miðlungs gildi.

Í samanteknu mati á grunnástandi C-leiðar sérstaklega, kemur í ljós sá galli hversu löng sú leið er. Alls eru tíu ólíkar landslagsheildir í því mati og metnar með mjög mismunandi gildi. Niðurstaðan úr því er á fyrirsjáanlegan hátt sú að grunnástand landslags leiðarinnar er metið miðlungs jafnvel þótt innan þess séu svæði með hátt gildi. Endanleg niðurstaða segir því ekki alla söguna. Samanburður milli valkosta verður einnig erfiður fyrir vikið. Þá telur Náttúrufræðistofnun eins og kom fram hér að framan að margar landslagsheildir á C-leið hafi verið metnar með of lágt gildi og þar með að samantektin endurspegli heldur ekki heildargildi landslags á leiðinni, það ætti frekar að vera miðlungs-hátt en ekki miðlungs.

Að lokum ber að nefna að óheppilegt er að Landsnet taldi ekki tilefni til kortlagningar á óbyggðum víðernum en Náttúrufræðistofnun tók fram í umsögn sinni um matsáætlun að slík kortlagning væri mjög mikilvæg. Rétt er að viðmið um greiningu á óbyggðum víðernum eru ekki að fullu skýr en ýmissi aðferðafræði hefur verið beitt og hefði mátt taka þær til prófunar og sjá hvaða kortlagning hefði komið út úr því. Eins og fram kemur eru óbyggð víðerni á svæðinu þar sem valkostir hafa verið tilgreindir og eðlilegt hefði verið að greina áhrif þeirra á þau betur.

Samantekt

Almennt telur Náttúrufræðistofnun að þeir valkostir sem Landsnet hefur valið sem aðalvalkosti fyrir Blöndulínu 3 séu þeir heppilegustu af þeim valkostum sem til skoðunar voru, miðað við þá náttúrufarsþætti sem varðar fagsvið stofnunarinnar. Þó er munurinn milli valkosta ef til vill ekki alltaf jafn afgerandi og fram kemur og bendir stofnunin á að mat á gildi og áhrifamati nokkra valkosta sé mögulega vanmetið t.d. varðandi fuglalíf (sérstaklega áflugshættu) og landslag og ásýnd. Umfjöllun um áhrif á jarðminjar hefði mátt vera ítarlegri og er Náttúrufræðistofnun með nokkrar ábendingar um efnistökusvæði sem mælt er með að séu rýndar vandlega. Endanlegt mat á áhrifum efnistöku á jarðminjar (mynd 9.5) gefur því ef til vill ekki alveg rétta mynd af áhrifunum.

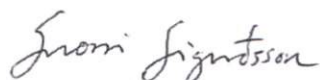
Á svæði A taldi Náttúrufræðistofnun valkost A2 eilítið ákjósanlegri en valkostur A1 með tilliti til áhrifa á gróður en ekki var mikill munur þar á. Lítil munur er sömuleiðis milli valkostanna hvað varðar hina umhverfisþættina sem fjallað er um hér í umsögninni.

Á svæði B eru stórir hlutar línuleiðarinnar raskaðir að einhverju leyti og verndargildi t.d. gróðurs metið minna en á svæðum A og C. Hér eru hins vegar mikilvæg fuglasvæði og sérstaklega eru farleiðir andfugla miklar á svæðinu og því áflugshætta af öllum línunum umtalsverð. Því mætti gefa meira vægi í matinu að mati Náttúrufræðistofnunar m.a. vegna óvissu og skorts á góðum rannsóknum á áflugi hérlendis. Þar af leiðandi er full mikill munur milli valkosta í endanlegu áhrifamati (Mynd 10.5). Fleiri jarðstrengskostir hefðu einnig getað verið gagnlegir á svæði B sökum þessa.

Á svæði C hefur lengd línu og sú staðreynd að valkostur er einungis einn á hluta leiðarinnar áhrif á gæði matsins eins og áður hefur komið fram. Vægi mikilvægra svæða með mjög hátt verndargildi t.d. votlendissvæða í Kræklingahlíð og framanverðum Hörgárdal sem og landslagssvæða t.d. í Öxnadal koma ekki fram á sterkan hátt í heildarmatinu og draga úr möguleikanum á að bera saman valkosti. Valkostur C2 hefur þó það fram yfir valkost C1 að vera á svæði sem þegar er raskað á ýmsan hátt meðan Hörgárdalsheiðin er að mestu ósnortin.

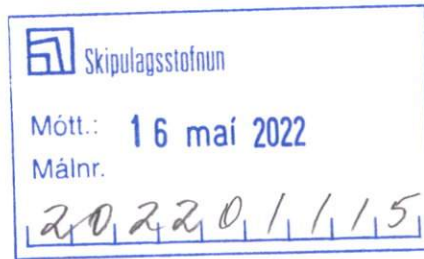
Náttúrufræðistofnun gerir ekki frekari athugasemdir við umhverfismatsskýrsluna að svo stöddu.

Virðingarfyllst,

Snorri Sigurðsson
Sviðsstjóri náttúruverndarsviðs.

Skipulagsstofnun
Borgartún 7n
105 Reykjavík

Umhverfismatsskýrsla fyrir Blöndulínu 3, umsögn

Vegagerðin hefur farið yfir umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3 skv. tölvupósti dags. 25.3.2022.

Tekið hefur verið tillit til umsagnar Vegagerðarinnar við matsáætlun og er Vegagerðin nú tilgreind sem leyfisveitandi.

Í umsögnvið matsáætlun bendir Vegagerðin á samráð vegna efnistöku. Óskað er eftir því við Landsnet að farið verði yfir þau mál með Vegagerðinni þegar nær dregur framkvæmd og efnismál orðin skýrari með frekari hönnun. Einnig væri gott að fara yfir staðsetningar tenginga við þjóðvegi í tengslum við framkvæmdirnar, bæði tímabundnar og varanlegar.

Vegagerðin gerir ekki athugasemdir við umhverfismatsskýrsluna.

Síða 1/1

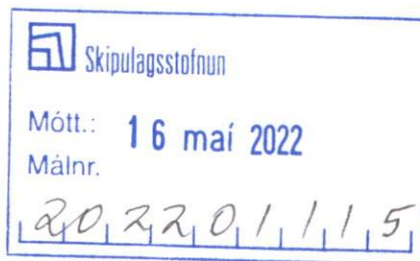
Vegagerðin
Suðurhraun 3
210 Garðabær
+354 522 1000
vegagerdin.is

vegagerdin
@vegagerdin.is

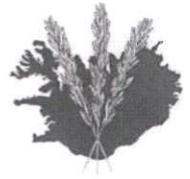
Virðingarfyllt
f.h. Vegagerðarinnar
Magnús Björnsson

Undirskrift

LANDGRÆÐSLAN

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Gunnarsholti, 16. maí 2021

Efni: Umsagnarbeiðni um umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3

Landgræðslunni barst til umsagnar umhverfismatsskýrsla fyrir Blöndulínu 3. Landgræðslan hefur kynnt sér tillögurnar og byggir umsögn stofnunarinnar á lögum um landgræðslu nr. 155/2018, einkum er lýtur að því að vernda, endurheimta og bæta þær auðlindir þjóðarinnar sem fólgnar eru í gróðri og jarðvegi og tryggja sjálfbæra nýtingu lands.

Landgræðslan gerir ekki athugasemdir við umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3 en er reiðubúin til að veita frekari upplýsingar og ráðgjöf um þá þætti er að verksviði hennar snúa, um jarðvegs- og gróðurvernd, uppgræðslu, vernd og endurheimt votlendis, varnir gegn landbroti og sjálfbæra nýtingu lands, sé þess óskað.

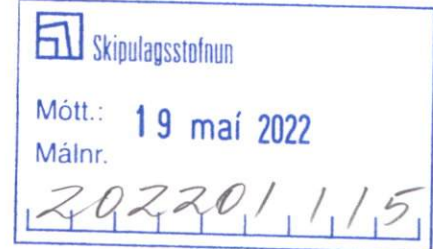
Virðingarfyllst,
f. h. Landgræðslunnar

A handwritten signature in black ink that reads "Davíð Arnar Stefánsson".

Davíð Arnar Stefánsson,
sérfræðingur

HÚNAVATNSHREPPUR
SKIPULAGS- OG BYGGINGARFULLTRÚI
Hnjúkabyggð 33, 540 Blönduósi

Skipulagsstofnun

Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Blönduósi, 3. maí 2022
2204004 GB

Á fundi skipulags- og byggingarnefndar þ. 11.4.2022 var tekið fyrir neðangreint erindi.

Efni: Blöndulína 3, umhverfismatsskýrsla

Erindi frá Skipulagsstofnun. Óskað er eftir umsögn sveitarfélagsins um umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3. Skipulagsstofnun fer fram á að Húnavatnshreppur veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Svofelld bókun var gerð:

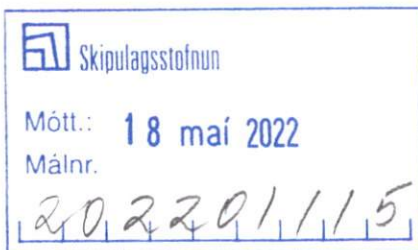
Nefndin frestar erindinu og felur skipulagsfulltrú að útbúa umsögn fyrir næsta fund nefndarinnar.

Afgreiðsla nefndarinnar var staðfest á fundi sveitarstjórnar Húnavatnshrepps 13. Apríl 2022.

Þessu er hér með komið á framfæri.

Virðingarfyllst,
f.h. Skipulags- og byggingarnefndar

_____
Bogi M. Kristinsson,
skipulagsfulltrúi Húnavatnshrepps.

Skipulagsstofnun
bt. Jóns Ágústssonar
Borgartúni 7b
105 Reykjavík
skipulag@skipulag.is jonagust@skipulag.is egill.thorarinsson@skipulag.is

Dags. 18.05.2022
Tilv. 5618-0-0005
Mál 2018-0111
0.5.1

Með erindi dags. 25. mars sl. óskaði Skipulagsstofnun eftir umsögn Veðurstofu Íslands um umhverfismatsskýrslu sem snýr að framkvæmd vegna Blöndulínu 3.

Umsögn Veðurstofunnar er sem hér segir:

Veðurfarslegar forsendur

Í umsögn Veðurstofunnar til Sveitarfélagsins Skagafjarðar, dags, 8. febrúar 2019, vegna tillagna að breytingum á aðalskipulagi sveitarfélagsins segir m.a. svo um þessa framkvæmd:

„Umfjöllun um veðurfarslegar forsendur er ekki fullnægjandi í skipulagsgreinargerðinni.

Í töflu 11.4 *Samantekt valkostagreiningar á vinnslustigi aðalskipulags* og töflu í viðauka B *Greining og vinsun valkosta* eru valkostir metnir m.t.t. umhverfisþátta. Þar er m.a. fjallað um veðurfar og náttúruvá á mismunandi línuleiðum en hvorki kemur nægilega vel fram á hverju flokkunin er byggð né heldur getið um forsendur eða heimildir.

Í bréfum Veðurstofunnar til Sveitarfélagsins Skagafjarðar, dags. 26. apríl 2017 og 8. mars 2018, kom fram að einungis fá ár samfelldra, sjálfvirkra mælinga hafi legið fyrir þegar greinargerð Veðurstofunnar frá desember 2008 um vindálagsforsendur línunnar hafi verið tekin saman. Síðan er liðinn rúmur áratugur og hafa mæliraðirnar lengst í samræmi við það. Full ástæða hefði verið að endurmeta forsendurnar í því ljósi.

Í minnisblaði Landsnets, dags. 15. júní 2017, segir svo:

Liggja fyrir ný gögn um umhverfisþætti frá því að Blöndulínu 3 lauk? Liggja fyrir nýrri veðurfarsgögn um svæðið?

Augljóst er að þegar kemur að nýju umhverfismati mun verða farið yfir á hvaða eldri gögnum verður hægt að byggja, hver þeirra þarf að uppfæra og hvar þarf að afla nýrra. Að svo stöddu liggur það ekki fyrir. Landsneti er ekki kunnugt um að nýrri veðurfarsgögn séu til um svæðið, en mun að sjálfsögðu skoða það áður en ráðist er í nýtt mat.

Minnisblað þetta er tekið saman nokkru eftir að fyrra bréf Veðurstofunnar til Sveitarfélagsins Skagafjarðar viðvíkjandi þessu máli var sent. Landsneti ætti nú að vera kunnugt um að nýrri veðurfarsgögn eru til og ítrekað skal að rík ástæða er notfæra sér þau við frekari framvindu málsins.“

Í viðauka A við viðauka 2 við matsskýrsluna, *Blöndulína 3, 220 kV – tillaga að hönnunarforsendum fyrir Ísingu og vind*, er enn aðeins notast við áður nefnda greinargerð Veðurstofunnar frá 2008. Veðurstofan vill enn og aftur áréttta mikilvægi þess að byggt sé á

uppfærðum og endurmetnum forsendum hvað varðar vindálag og ísingu, enda hafa mæliraðirnar nú lengst um hátt á fjórtánda ár frá því sem byggt er á í umræddri greinargerð.

Hættumat vatnsfalla

Í kafla 18.2 í skýrslunni er fjallað um rannsóknir sem matið byggir á og vill Veðurstofan benda á nýlega greinargerð um hættumat vatnsfalla, en eitt þeirra fellur innan svæðisins sem framkvæmdin nær til.

Hættumat vatnasviða: Eyjafjarðará, Héraðsvötn, Hvítá í Borgarfirði, Lagarfljót og Skjálfandafliót. Tinna Þórarinsdóttir, Matthew J. Roberts, Jón Elvar Wallevik, Bogi Brynjar Björnsson & Andréa-Giorgio R. Massad (2021). *Greinargerð VÍ*, TTh/ofl/2021-01.

Greinargerð og viðauki: [landsnet-blondulina3](#)

Ofanflóð

Í matskýrslunni er talsvert vitnað í skýrslur Veðurstofunnar, sér í lagi staðbundna hættumatið frá 2021. Víða er snjóflóða- og skriðuhætta nefnd og ekkert athugasemdavert er að sjá við umfjöllunina um þá hættu sem steðjar að línunni, sem og viðgerðarflokkum. Skýrslan tekur vissulega ekki á smærri atriðum varðandi staðsetningu mastra og vinnulag viðgerðarflokka á snjóflóðahættusvæðum, en hættan er alltaf nefnd á viðeigandi hátt og gefið til kynna að hún verði könnuð betur þegar til framkvæmda kemur.

Virðingarfyllst,

Árni Snorrason
forstjóri VÍ

Blöndulína 3 Umsögn Akrahrepps

Til : Skipulagsstofnun - SLS; Jón Ágúst Jónsson; Egill Þórarinnsson - SLS
Frá : Sæunn Kolbrún Þórólfsdóttir <saeunnkth@skagafjordur.is>
CC : hrefna.johannesdottir;
Heiti : Blöndulína 3 Umsögn Akrahrepps
Málsnúmer : 202201115
Málsaðili : Landsnet hf
Skráð dags : 06.05.2022 00:00:00
Höfundur : Sæunn Kolbrún Þórólfsdóttir <saeunnkth@skagafjordur.is>
Viðhengi image002.jpg
image001.jpg

Sælir Jón Ágúst og Egill,

Í tölvupósti dagssettu þann 24.03.2022 fór Skipulagsstofnun fram á að Akrahreppur veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar.

Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Byggingar- og skipulagsnefnd Akrahrepps tók málið fyrir á fundi sínum 2. maí 2022 og gerir ekki athugasemd við umhverfismatsskýrsluna.

Hreppsnefnd Akrahrepps gerir ekki athugasemd við umhverfismatsskýrsluna og styður framlagðan aðalvalkost, Kiðaskarðsleið, gegnum Skagafjörð.

Fyrir hönd Hreppsnefndar Akrahrepps,

Sæunn Kolbrún Þórólfsdóttir

Sæunn Kolbrún Þórólfsdóttir

Skipulagsfulltrúi

Sveitarfélagið Skagafjörður

Skagafjörður Municipality

+354 455 6000 / +354 6172797

saeunnkth@skagafjordur.is

Ráðhúsinu – 550 Sauðárkróki – Sími +354 455 6000 – Fax +354 455 6001 – www.skagafjordur.is

Umsögn

Skipulags- og byggingarnefndar Sveitarfélagsins Skagafjarðar

Skipulags- og byggingarnefnd sveitarfélagsins hefur kynnt sér umhverfismatsskýrslu Blöndulínu, dags. 25.3.2022. Sveitarfélagið fer með skipulagsvald og leyfisveitingar sem áformaðar framkvæmdir eru háðar og því hefur skipulags- og byggingarnefndin litið til allra þátta í umfjöllun umhverfismatsskýrslu.

Almennt telur nefndin að framsetning umhverfismatsskýrslu sé skýr, niðurstaða áhrifamats er rökstudd og gerður er nauðsynlegur samanburður á valkostum. Skipulags- og byggingarnefndin telur því að umhverfismatið uppfylli þær kröfur sem koma fram í lögum og reglugerð um umhverfismat áætlana og framkvæmda.

Skipulags- og byggingarnefnd leggur áherslu á þá skilmála sem eru í aðalskipulagi sveitarfélagsins um uppbyggingu flutningskerfis raforku.

Helstu efnistösk umfagnar nefndarinnar eru:

1. Forsendur aðalskipulagsbreytingar vegna Blöndulínu 3
2. Kiðaskarðsleið
3. Möguleikar á jarðstrengjum í Skagafirði og skilmálar fyrir framkvæmdum
4. Samræmi við stefnu stjórnvalda
5. Leyfi á vegum Sveitarfélagsins Skagafjarðar

1. Forsendur aðalskipulagsbreytingar vegna Blöndulínu 3

Í janúar 2016 óskaði Landsnet eftir því að Sveitarfélagið Skagafjörður hæfi undirbúning að breytingu á aðalskipulagi sveitarfélagsins vegna Blöndulínu 3, á þeim hluta Blöndulínu sem var frestað í aðalskipulagi sveitarfélagsins 2009-2021. Í bréfi Landsnets kom fram að sveitarfélagið þyrfti að velja á milli Héraðsvatnaleiðar og Efrabyggðarleiðar, enda liggja fyrir ítarlegri upplýsingar en áður.

Sveitarfélagið hóf undirbúning að þessum breytingum í mars 2017. Eftir ítarlega vinnu, samanburð valkosta, umhverfismat og greiningu á því sem talið var ákjósanlegast fyrir hagsmunum sveitarfélagsins var Héraðsvatnaleið, með 3,8 km langan jarðstreng, staðfest í aðalskipulagi sveitarfélagsins. Í skipulagsvinnu var leitað eftir ítarlegri upplýsingum þ.m.t. hjá Landsneti um fyrirhugaðar framkvæmdir og forsendur þeirra. Sveitarfélagið leitaði upplýsinga um möguleika á jarðstrengslögn, þörf á 220 kV raflínu, raforkuþörf atvinnuuppbyggingar í sveitarfélaginu, ásamt upplýsingum um umhverfisþætti sem höfðu ekki legið fyrir áður. Í skipulagsvinnu voru til skoðunar fleiri kostir en komu fram í eldra umhverfismati Landsnets og í beiðni Landsnets frá árinu 2016. Þar með talinn valkosturinn að fara svokallaða Kiðaskarðsleið þrátt fyrir að Landsnet hafi hafnað henni í fyrra umhverfismati og lagst alfarið gegn henni við vinnslu Aðalskipulags Skagafjarðar sem samþykkt var árið 2009.

Í öllu skipulagsferlinu sem hófst 2017 og tók tæp tvö ár, var leitað umsagnar Landsnets um skipulags- og matslýsingu, vinnslutillögu aðalskipulagsbreytingar og svo tillögu að aðalskipulagsbreytingu. Jafnframt var leitað umsagna Landsnets við endurskoðun aðalskipulags Sveitarfélagsins Skagafjarðar, þar sem gert er ráð fyrir Héraðsvatnaleið. Síðasta umsögn fyrirtækisins um viðfangsefnið er dags. 21.9.2021. Í umsögnum Landsnets kom aldrei fram að því hugnaðist ákveðinn kostur umfram annan. Hins vegar kom skýrt fram að Landsnet taldi mikilvægt að sveitarfélagið marki stefnu um staðsetningu Blöndulínu 3 í aðalskipulagi sínu og noti skipulagsferlið til að marka þá stefnu. Skipulags- og byggingarnefnd sveitarfélagsins er

sammála um mikilvægi þess að móta skýra stefnu í þessum málaflokki, enda þjónar það hagsmunum sveitarfélagsins að hafa skýra sýn og stefnu í þessum málaflokki.

Í undirbúningi skipulagsvinnu komu upplýsingar frá Landsneti um að það væri takmarkaðir möguleikar til jarðstengslagna á Blöndulínu 3 eru um 4-7 km. Byggt á þessum upplýsingum frá Landsneti, fundum með Landsneti og skipulagsvinnunni var talið nauðsynlegt að leggja jarðstreng sem hluta af Blöndulínu 3, þar sem hún fer um sveitarfélagið.

Það verður þó ekki hjá því komist að benda á að Landsnet ætti að endurskoða nálgun fyrirtækisins í undirbúningi framkvæmda. Að beiðni Landsnets réðist sveitarfélagið í kostnaðarsamar aðalskipulagsbreytingar, enda viðfangsefnið umdeilt, og komst að niðurstöðu og mótaði stefnu um flutningskerfi raforku innan sveitarfélagsins. Nokkrum mánuðum síðar leggur Landsnet fram umhverfismatsskýrslu, þar sem kemur fram að sveitarfélaginu beri að breyta aðalskipulagi sínu í samræmi við aðalvalkost Landsnets. Skipulags- og byggingarnefnd leggur því til við Landsnet að það endurskoði nálgun sína á undirbúningsstigi framkvæmda og leiti leiða til að samræma betur mismunandi ferla. Þá má þess geta að fyrir skömmu var staðfest endurskoðun aðalskipulags Sveitarfélagsins Skagafjarðar, þar sem áfram er gert ráð fyrir Héraðsvatnaleið með a.m.k. 3,8 km jarðstreng. Sú breyting var unnin með fullri vitund Landsnets á öllum stigum málsins enda opnuðu þeir á þann möguleika að jarðstrengur væri hugsanlega í boði á línuleiðinni.

Við samþykkt á breytingu á Aðalskipulagi Skagafjarðar árið 2019 vegna Blöndulínu 3 og staðfestingu á endurskoðun aðalskipulags sveitarfélagsins 2020-2035 sem staðfest var í apríl 2022 var umræddur 3,8 km jarðstrengur ein af megin forsendum fyrir legu Blöndulínu 3. Sé það niðurstaða Landsnets að umræddur jarðstrengur sé ekki í boði í dag er ljóst af hálfu sveitarfélagsins að forsendur fyrir umræddri línuleið eru vart til staðar m.a. vegna nálægðar loftlínu við bæina Daufá, Saurbæ og Vindheima.

2. Kiðaskarðsleið

Niðurstaða umhverfismatsskýrslu er í samræmi við niðurstöðu skipulags- og byggingarnefndar varðandi að Kiðaskarðsleið valdi minni beinum neikvæðum umhverfisáhrifum innan sveitarfélagsins en aðrir kostir. Skýrist það fyrst og fremst af því að hún er styttri en aðrar leiðir til skoðunar. Í aðalskipulagi sveitarfélagsins var gert ráð fyrir tengingu við Varmahlíð, til þess að tryggja nauðsynlegt aðgengi að orku.

Miðað við framlögð gögn Landsnets telur skipulags- og byggingarnefnd að það geti ýmislegt mælt með Kiðaskarðsleið, sé tryggt að lega jarðstrengs að Varmahlíð sé umhverfislega góð, ráðist sé í mótvægisáðgerðir með að taka niður aðrar loftlínur (Rangárvallalína 1 og Blöndulína 2), og betur sé gerð grein fyrir samræmi við stefnu stjórnvalda. Jafnframt er mikilvægt að líta til umsagna fagstofnana, íbúa og landeigenda áður en endanleg ákvörðun er tekin, en hingað til hefur t.d. Umhverfisstofnun lagst gegn lagningu raflína utan svokallaðra mannvirkjabelta. Einnig liggur fyrir að ýmis náttúruverndarsamtök vilja ekki að tiltölulega óraskað land sé brotið undir slík mannvirki. Þá bendir skipulags- og byggingarnefnd á að sveitarfélaginu hafi borist margar athugasemdir við Kiðaskarðsleiðina frá landeigendum í Lýtingsstaðahreppi.

Ef af Kiðaskarðsleið verður, telur sveitarfélagið mikilvægt að styðja sem best við jákvæð samlegðaráhrif sem kunna að falla til. Skipulags- og byggingarnefnd bendir t.d. á tækifæri sem felast í að:

- Gera ráð fyrir vegbótum á Efribyggðarvegi samhliða framkvæmdum við lagningu jarðstrengs frá Mælifellsdal að Varmahlíð. Vegurinn er í dag frekar mjór og þarfnast viðhalds. Einnig gæti verið raunhæft að leggja reiðleið á þeim vegi sem þarf með strengleiðinni.

- Gera ráð fyrir vegbótum á veginum um Kiðaskarð, en viðhald á honum er kostað að hluta af sveitarfélaginu í gegnum félag sem heitir Eyvindarstaðaheiði ehf., en í því félagi á Sveitarfélagið Skagafjörður 12/17 á móti Húnavatnshreppi. Vegslóðin er í dag mjög lélegur og því spurning hvort hægt væri að byggja hann upp og laga þannig að hann nýttist betur þeim sem fara um Kiðaskarð vegna vinnu eða sem ferðamenn. Kiðaskarð er fjölfarin leið yfir sumarmánuðina af t.d. ferðafólki á bílum og ekki síður fólki í hestaferðum.
- Kanna möguleika á að lagfæra veginn að Starrastöðum og Hamrahlíð, en sá vegur er ekki góður í dag. Slíkar aðgerðir gætu verið liður í mótvægisáðgerðum fyrir þá aðila sem verða nærri nýju mannvirki.

3. Möguleikar á jarðstrengjum í Skagafirði og skilmálar fyrir framkvæmdum

Sveitarfélagið hefur m.a. kynnt sér þær óháðu úttektir sem hafa verið gerðar á hámarks lengdum jarðstrengs í Kröflulínu 3 og Hólasandslínu 3 (Skipulagsstofnun, 2017 og Hjörtur Jóhannsson, 2017).

Eins og áður hefur komið fram, hefur Landsnet talið að möguleikar á jarðstreng sé 4-7 km á línuleiðinni. Í umhverfismatsskýrslu kemur fram að ekki sé gert ráð fyrir jarðstreng í sveitarfélaginu Skagafirði og eru helstu rök þess að það falli ekki að stefnu stjórnvalda um lagningu raflína. Skipulags- og byggingarnefnd telur að jarðstrengur í sveitarfélaginu falli að stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku, eins og rökstutt var í aðalskipulagsbreytingu á sínum tíma.

Í aðalskipulagi sveitarfélagsins kemur fram að skv. upplýsingum frá Landsneti að mögulegt geti verið að leggja 4-7 km af jarðstreng í Blöndulínu 3. Sveitarfélagið færði fyrir því skýr rök að forsendur væru fyrir því að nota þennan möguleika í Skagafirði. Þrátt fyrir að aðstæður í sveitarfélaginu falli ekki að viðmiðum um jarðstreng sem koma fram í þingsályktun nr. 11/144, þá fellur jarðstrengur að stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku (þingsályktun nr. 26/148). Eins og áður hefur komið fram kom Landsnet margoft að skipulagsferlinu og öðru samráði í skipulagsvinnu sveitarfélagsins. Öll samskipti sveitarfélagsins við fulltrúa Landsnet byggðu á því að það væru í boði nokkrir kílómetrar af jarðstreng á línuleiðinni. Það var því ákvörðun sveitarfélagsins að setja fram kröfu um 3,8 km, sem taki mið af því sem væri tæknilega raunhæft og hefði sem mest áhrif við að draga úr neikvæðum áhrifum Blöndulínu 3 í sveitarfélaginu.

Til þess að stuðla að aukinni sátt og trausti á fyrirhugaðar framkvæmdir og forsendur þeirra telur skipulags- og byggingarnefnd mjög mikilvægt að ráðist verði í óháða úttekt á lengd jarðstrengja í Blöndulínu 3, þar sem tekið verði tillit til nýjustu upplýsinga. Þar með talið áhrif þess á að setja lágspennntari línur í nágrenni línunnar í jörðu. Verði niðurstaðan sú að jarðstrengur sé í boði má þá skoða hvort betra sé að nýta hann í línuleiðinni eins og hún er lögð til í umhverfismatsskýrslunni eða á þeirri leið sem sveitarfélagið leggur til í aðalskipulagi.

Skipulags- og byggingarnefnd vill áréttta að skilmálar í aðalskipulagi um óháða úttekt á lengd jarðstrengja var beint til Landsnets og verkefnaráðs vegna Blöndulínu og sé hluti af nauðsynlegri undirbúningsvinnu Landsnets, en er ekki á ábyrgð sveitarfélagsins eins og kemur fram í umhverfismatsskýrslu, bls. 385. Nefndin telur mikilvægt að slíkt mat verði unnið áður en endanleg ákvörðun um aðalvalkost liggur fyrir og ráðist verði mögulegar aðalskipulagsbreytingar.

Skipulags- og byggingarnefnd fagnar því sem fram kemur í umhverfismatsskýrslu að Rangárvallalína 1 verði tekin niður. Sú aðgerð er í samræmi við skilmála í aðalskipulagi

sveitarfélagsins. Jafnframt fagnar nefndin því sem fram kemur í umhverfismatsskýrslu að gert sé ráð fyrir að 132 kV línan frá Mælifellsdal og í Varmahlíð verði lögð sem jarðstrengur alla leið.

Skipulags- og byggingarnefnd telur mikilvægt að Blöndulína 2 verði jafnframt tekin niður í samræmi við skilmála í aðalskipulagsins. Í upplýsingum frá Landsneti sem bárust við vinnu aðalskipulagsbreytingar vegna Blöndulínu 3, kom fram að ekki væri unnt að taka línur niður og setja í jörðu um leið og ný lína yrði byggð. Skipulags- og byggingarnefnd getur sýnt því ákveðinn skilning, en telur að það skuli vera hluti af skilmálum við uppbyggingu flutningskerfis í sveitarfélaginu. Það sé þá hlutverk Landsnets að leggja fram tímaáætlun hvenær Rangárvallalína og Blöndulína 2 verði tekin niður.

4. Samræmi við stefnu stjórnvalda

Í umhverfismatsskýrslu er eingöngu fjallað um samræmi valkosta við stefnu stjórnvalda um lagningu raflína nr. 11/144. Skipulags- og byggingarnefnd telur mikilvægt að Landsnet geri einnig grein fyrir samræmi valkosta við stefnu um uppbyggingu flutningskerfis raforku nr. 26/148. Þar eru ýmis stefnuatriði sem ber að líta til við ákvörðun á aðalvalkosti. Nefndin fór ítarlega í greiningu á samræmi aðalskipulagsins við báðar stefnur stjórnvalda, sem hafði talsverð áhrif á ákvörðun um aðalvalkost sveitarfélagsins.

Í viðauka er greining skipulags- og byggingarnefndar á samræmi skipulagsins við stefnumörkun stjórnvalda.

5. Framkvæmdaleyfi og byggingarleyfi

- Reising háspennulína, lagning jarðstrengja, lagning slóða, efnistaka og mögulega aðrir framkvæmdaþættir eru háðir framkvæmdaleyfi Sveitarfélagsins Skagafjarðar.
- Bygging tengivirkja er háð byggingarleyfi Sveitarfélagsins Skagafjarðar.

Skipulags- og byggingarnefnd Sveitarfélagsins Skagafjarðar

27. apríl 2022

Sveitarstjórn Sveitarfélagsins Skagafjarðar

04. maí 2022

Viðauki

Stefnu stjórnvalda um lagningu raflína, nr. 11/144. Samanburður í aðalskipulagsbreytingu Sveitarfélagsins Skagafjarðar

Við ákvörðun sveitarfélagsins um legu Blöndulínu 3 og útfærslu hennar hefur verið litið til hagsmuna sveitarfélagsins, umhverfisáhrifa, tæknilegra takmarkana, og mögulegra mótvægisáðgerða. Sveitarfélagið hefur lagt mat á umhverfisáhrif þess að Blöndulína 3 verði að öllu leyti í jörðu. Í svörum Landsnets (2017) og umsögn Landsnets við vinnslutillögu kemur fram að verði jarðstrengsmöguleikar nýttir á Hólasandslínu 3 styttest mögulegar jarðstrengslengdir í Blöndulínu og gætu orðið 3-5 km. Þar er átt við alla línuleiðina frá Blöndu að Akureyri.

Sveitarfélagið hefur farið yfir þau viðmið sem koma fram í stefnu stjórnvalda um lagningu raflína (þingsályktun nr. 11/144). Samkvæmt stefnu stjórnvalda kemur fram að:

Í meginflutningskerfi raforku skal meginreglan vera sú að notast sé við loftlínur nema annað sé talið hagkvæmara eða æskilegra, m.a. út frá tæknilegum atriðum eða umhverfis- eða öryggissjónarmiðum. Með tilliti til umhverfis- og öryggissjónarmiða skal meta í hverju tilviki fyrir sig hvort rétt sé að nota jarðstrengi á viðkomandi línuleið, eða afmörkuðum köflum hennar, á grundvelli eftirfarandi viðmiða sem réttlæta þá að dýrari kostur sé valinn:

1. Ef línuleið er innan skilgreinds þéttbýlis, sbr. skilgreiningu á þéttbýli í 2. gr. skipulagslaga, nr. 123/2010.
2. Ef línuleið er innan friðlands sem verndað er sökum sérstaks landslags.
3. Ef línuleið er við flugvöll þar sem sýnt er að loftlína geti haft áhrif á flugöryggi.
4. Ef línuleið er innan þjóðgarðs.
5. Ef línuleið er innan friðlands sem verndað er af öðrum sökum en sérstaks landslags.

Ofangreind viðmið í stefnu stjórnvalda eiga hvergi við á línuleiðum til skoðunar fyrir Blöndulínu 3 um Sveitarfélagið Skagafjörð. Engu að síður leggur sveitarfélagið fram í tillögu að aðalskipulagi að jarðstrengur verði á um 3,8 km kafla, vestan Svartár/Húseyjarkvíslar og austur fyrir Vindheima. Sú ákvörðun er ekki í fullu samræmi við stefnu stjórnvalda, en sveitarfélagið telur að sú útfærsla geti dregið talsvert úr sjónrænum áhrifum framkvæmda í Skagafirði og er grundvöllur fyrir leiðarvali. Sama á við um skilmála sem sveitarfélagið setur fyrir Blöndulínu 3 í sveitarfélaginu, sem eru að Rangárvallalína og Blöndulína 2 fari í jörðu innan ákveðins tíma frá framkvæmdalokum Blöndulínu 3.

Stefna stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku nr. 26/148. Samanburður í aðalskipulagsbreytingu Sveitarfélagsins Skagafjarðar

Í nýlegri þingsályktun, nr. 26/148, eru tilgreind 16 almenn atriði sem lögð skulu til grundvallar við uppbyggingu flutningskerfis raforku.:

1. Flutningskerfi raforku er hluti af grunninnviðum samfélagsins, með sambærilegum hætti og samgöngu- og fjarskiptainnvíðir, og ein af mikilvægum forsendum fjölbreyttrar atvinnu- og byggðapróunar.

Ein af lykilforsendum þess að sveitarfélagið setur Blöndulínu 3 inn á skipulag er að hún er hluti af grunninnviðum samfélagsins á Íslandi.

2. Tryggja ber að flutningskerfið geti á hverjum tíma mætt þörfum raforkunotenda og stuðlað að þeim þjóðhagslegu markmiðum sem fram koma í raforkulögum.

Forsenda fyrir Blöndulínu í skipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar er m.a. að mæta ofangreindum þörfum.

3. Treysta skal flutningskerfið betur, tengja betur lykilsvæði og tryggja afhendingaröryggi raforku um land allt. Skulu Eyjafjarðarsvæði, Vestfirðir og Suðurnes vera sett í forgang.

Blöndulína 3 er hluti af framkvæmdum til að tengja betur lykilsvæði og tryggja betur afhendingaröryggi.

4. Skoða skal að hve miklu leyti megi nýta jarðstrengi með hagkvæmum hætti við uppbygginguna. Ekki verði ráðist í línulagnir yfir hálendið.

Sveitarfélagið hefur kannað möguleika þess að leggja línur sem jarðstrengi með hagkvæmum hætti. Þannig er það niðurstaða að stefna að 3,8 km jarðstreng í Blöndulínu 3, öll Sauðárkrókslína 2 er í jörðu og skilmálar fyrir því að Rangárvallalína og Blöndulína 2 fari í jörðu innan tiltekins tíma.

5. Gæta skal jafnvægis milli efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra áhrifa við uppbygginguna.

Sveitarfélagið hefur við undirbúning skipulagsbreytinganna litið til margvíslegra þátta við ákvörðun um staðarval og útfærslu Blöndulínu 3, sem taka til samfélagsins, umhverfisins og efnahags.

8. Tryggja skal að flutningskerfið mæti þörfum fyrir aukin orkuskipti í samgöngum og haftengdri starfsemi, m.a. að því er varðar innviði fyrir rafbíla, notkun raforku í höfnum og raforku til fiskimjölsbræðslna.

Forsendur fyrir því að tengja Blöndulínu 3 við Varmahlíð og þar með dreifikerfið í sveitarfélaginu eru m.a. til að mæta orkuskiptum í samgöngum og haftengdri starfsemi.

9. Þegar framkvæmd í flutningskerfinu tekur til fleiri en eins sveitarfélags skal tryggja að ákvarðanir um einstaka jarðstrengskafla, þegar það á við, byggist á heildstæðu mati á þeim hluta flutningskerfisins þar sem lengd jarðstrengskafla er háð takmörkunum og innbyrðis háð. Í slíkum tilvikum skal miða að því að jarðstrengskaflar séu nýttir á þeim svæðum þar sem jarðstrengur hefur í för með sér mestan ávinning umfram loftlínu.

Sveitarfélagið hefur afmarkað jarðstrengskafla Blöndulínu 3 í sveitarfélaginu þar sem það telur mestan ávinning vera.

10. Við val á línuleið fyrir raflínur skal gæta að verndarákvæðum friðlýstra svæða samkvæmt lögum um náttúruvernd, svæða sem njóta verndar samkvæmt sérlægum og réttaráhrifum skráningar á náttúruminjaskrá skv. 37. gr. laga um náttúruvernd. Forðast ber einnig að raska, nema brýna nauðsyn beri til, svæðum sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd.

Afmörkun raflína í sveitarfélaginu fer ekki um friðlýst svæði eða svæðum á náttúruminjaskrá. Valin er leið fyrir Blöndulínu 3, sem hefur minnst áhrif á svæði sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga.

12. Leita skal leiða til að draga úr sjónrænum áhrifum með þróun nýrra flutningsmannvirkja sem falla betur að umhverfinu og velja stæði þannig að sjónræn áhrif eða önnur umhverfisáhrif séu sem minnst. Leitast skal við að raska ekki ósnortnu svæði ef aðrar lausnir koma til greina.

Sveitarfélagið hefur valið línustæði, sem tryggir best hagsmuni sveitarfélagsins og dregur úr umhverfisáhrifum m.v. aðra kosti til skoðunar. Reynt hefur verið að fylgja eða vera nærri mannvirkjabeltum og leggja ekki ósnortin svæði undir raflínur.

13. Jarðstrengi skal svo sem kostur er leggja meðfram vegum.

Jarðstrengshluti Blöndulínu 3 fylgir vegslóð og stór hluti Sauðárkrókslínu 2 fylgir Sauðárkróksbraut.

14. Nýta skal núverandi línustæði við lausnir á aukinni flutningsþörf ef aðstæður leyfa, með endurbyggingu og/eða spennuhækkun, fjölgun eða stækkun leiðara á línunum eða öðrum þekktum aðferðum.

Sveitarfélagið kannaði þessa möguleika í skipulagsvinnunni, en þeir voru ekki raunhæfir skv. kerfisáætlun Landsnets 2018-2027.

16. Tryggja skal raforkudreifingu og raforkuöryggi með tilliti til mögulegra náttúruhamfara.

Sveitarfélagið kannaði hvort að fyrirhugaðar línur í sveitarfélaginu væru á hættusvæðum. Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum er það ekki, en ljóst að taka þarf tillit til flóða í Héraðsvötnum við hönnun á Blöndulínu 3.

Umsögn Heilbrigðiseftirlits Norðurlands vestra

Til : Jón Ágúst Jónsson <Jon.A.Jonsson@skipulag.is>
Frá : Sigurjón Þórðarson <sigurjon@hnv.is>
CC : Sigríður Hjaltadóttir <sigridur@hnv.is>; Helga Gígja Sigurðardóttir <gigja@hnv.is>
Heiti : Umsögn Heilbrigðiseftirlits Norðurlands vestra
Málsnúmer : 202201115
Málsaðili : Landsnet hf
Skráð dags : 05.04.2022 00:00:00
Höfundur : Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra
Viðhengi image001.jpg

Sauðárkróki, 5. apríl 2022

Skipulagsstofnun
Jón Ágúst Jónsson

Umsögn um umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3, en óskað var eftir umsögn HNV þann 24. mars sl.

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra gerir ekki upp á milli þeirra línuleiða sem settir eru fram sem valkostir í skýrslunni, enda virðist ekki vera mikill munur á áhrifum þeirra á þá þætti sem Heilbrigðiseftirliti NV er einkum ætlað að hafa umsjón með. Þeir þættir sem heilbrigðiseftirlitið hefur umsjón með eru einkum; vatnsverndarsvæði, meðferð spilliefna á borð við olíu og olíutanka, vinnubúðir og fráveita frá þeim, malar og grjótnám, verkstæðisaðstaða sem snertir vinnuvélar, meðferð sorps og annars úrgangs.

Í matsskýrslu er umfjöllun um ofangreinda þætti og gert er ráð fyrir ítarlegri áætlun verði unnin, þar sem gerð verði sérstaklega grein fyrir mengunaráhættu og sömuleiðis er gert ráð fyrir fullnægjandi frágangi í lok framkvæmda m.a. á efnistökusvæðum. Fyrirhugað er að hafa frekara samráð við heilbrigðiseftirlitin um staðsetningu vinnubúða og fleiri þátta er snúa að eftirliti þeirra.

Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra telur umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3, vera fullnægjandi og gerir ekki athugasemd við hana.

Virðingarfyllst
Sigurjón Þórðarson
heilbrigðisfulltrúi

Frá: hnv@hnv

Sent: föstudagur, 25. mars 2022 09:28

Til: Sigurjón Þórðarson ; Sigríður Hjaltadóttir

Efni: Fs: Blöndulína 3 - umsagnarbeiðni

Frá: Jón Ágúst Jónsson

Sent: fimmtudagur, 24. mars 2022 17:19

Til: hnv@hmv

Efni: Blöndulína 3 - umsagnarbeiðni

Góðan dag,

Landsnet hefur lagt fram umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3.

Umhverfismatsskýrslu fyrir ofangreinda framkvæmd ásamt viðaukum má finna á eftirfarandi slóð:

<https://www.skipulag.is/umhverfismat-framkvæmda/gagnagrunnur-umhverfismats/nr/1083#fath>

Skipulagsstofnun fer fram á að Heilbrigðiseftirlit Norðurlands vestra veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Umsagnaraðilar skulu gefa álit sitt í samræmi við 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði umsagnaraðila, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisaðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Umsögn óskast send Skipulagsstofnun í síðasta lagi 16. maí 2022 á tölvupóstföngin: skipulag@skipulag.is, jonagust@skipulag.is og egill.thorarinsson@skipulag.is

Kveðja,

Jón Ágúst

Jón Ágúst Jónsson

Sérfræðingur, svið umhverfismats / Specialist, Environmental Assessment

Skipulagsstofnun - National Planning Agency

Borgartún 7b, 105 Reykjavík, Ísland – Iceland

sími 595 4100

Jon.A.Jonsson@skipulag.is

www.skipulag.is

www.facebook.com/skipulagsstofnun

Skipulagsstofnun

HAFRANNSÓKNASTOFNUN

Rannsókn- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Skipulagsstofnun
B.t. Jón Ágúst Jónsson
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Hafnarfirði 01.04.2022

MRFI:2022-03-0311

Efni: Blöndulína 3.

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 24. mars 2022, þar sem Skipulagsstofnun óskar eftir umsögn Hafrannsóknastofnunar vegna áforma um lagningu Blöndulínu 3 skv. 16. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana. Í umsögn skal koma fram hvort umsagnaraðili hafi athugasemdir við umfjöllun í umhverfismatsskýrslu út frá starfssviði umsagnaraðila, svo sem um gögn sem byggt er á, úrvinnslu gagna, mat á vægi og eðli umhverfisáhrifa eða framsetningu umhverfismatsskýrslu. Einnig, ef á skortir, hvaða atriðum umsagnaraðili telur að gera þurfi frekari skil eða hafa sérstaklega í huga við leyfisveitingar, svo sem varðandi mótvægisáðgerðir og vöktun. Leyfisveitendur skulu í umsögn sinni gera grein fyrir þeim leyfum sem eru á starfssviði þeirra og framkvæmdin er háð.

Almennt hafa háspennuloftlínur sem slíkar ekki teljandi áhrif á vatnalíf eða veiðinýtingu, þó efnistaka og slóðagerð þeim tengd geti haft áhrif. Þveranir vatnsfalla með jarðstrengjum hafa áhrif á lífríki, en ef vandað er til verka og unnt að koma jarðstrengjum fyrir með litlu raski á árbotni og -bökkum, geta þveranir haft staðbundin og tímabundin áhrif á lífríki. Mikilvægt er að takmarka áhrif framkvæmda á vatn og velja þann framkvæmdatíma þar sem lífríki er minnst viðkvæmt fyrir. Einnig að almenn umgengni og frágangur sé góður.

Hafrannsóknastofnun telur að í umhverfismatsskýrslunni sé almennt gerð ágæt grein fyrir þeim umhverfisáhrifum sem verða á vatnalíf. Mestu neikvæðu áhrifin verða af efnistöku og lagningu vega, en framkvæmdinni fylgir umtalsverð efnistaka til vegalagningar. Af þeim efnistökuverðum sem tilgreindir hafa verið er það einkum í Svartá í Húnavatnssýslu og Hlíðará sem áhrif koma til með að verða veruleg ef áætlanir ganga eftir, líkt og fram kemur í matsskýrslu. Áhrifin geta komið fram sem umtalverð neikvæð áhrif á lífríki og veiðinýtingu, sem sem kallað geta á bótakröfu af hálfu veiðiréttarhafa. Mikilvægt er að framkvæmdaaðili og aðrir séu meðvitaðir um það. Benda verður á að æskilegt hefði verið að taka fram hvernig eftirlit með efnistöku á viðkvæmum svæðum verður hátað. Jafnframt hvort/hvernig vöktun efnistökusvæða verður að framkvæmdum loknum. Að öðru leyti telur Hafrannsóknastofnun að meginatriði varðandi mat á áhrifum á vatnalíf komi fram.

HAFRANNSÓKNASTOFNUN

Rannsókn- og ráðgjafarstofnun hafs og vatna

Hafrannsóknastofnun er rannsóknastofnun og hefur ekki með leyfisveitingar til framkvæmda að gera.

F.h. Hafrannsóknastofnunar,

Guðni Guðbergsson

Guðni Guðbergsson

Efni: Umsögn Hörgársveitar um matsskýrslu vegna Blöndulínu 3

Skipulagsstofnun hefur óskað eftir umsögn Hörgársveitar um matsskýrslu Blöndulínu 3 sem nú er í auglýsingarferli skv. 1. mgr. 23. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021.

Hörgársveit bendir á að í aðalskipulagi sveitarfélagsins er gert ráð fyrir að flutningslínur raforku verði í jörðu. Aðalvalkostur sem kynntur er í matskýrslu Blöndulínu 3 gerir ráð fyrir að línan verði alfarið útfærð sem loftlína innan marka sveitarfélagsins og gerir Hörgársveit athugasemd við að fyrirhuguð útfærsla línunnar samræmist ekki gildandi aðalskipulagi sveitarfélagsins að því leyti.

Línuleið aðalvalkostar um sveitarfélagið er m.a. um Öxnadal (leiðarvalkostur C2) en í umhverfismatinu voru áhrif um 5,7 km langs jarðstrengskafla við Hraun og Hólahóla metin (valkostur C2j5). Aðalvalkostur sem kynntur er í matskýrslunni nýtir ekki valkost C2j5 heldur gerir ráð fyrir loftlínu á umræddu svæði. Í samantekt á bls.264 í kafla 13.8.2. í matskýrslunni kemur fram að Landsnet telji að þegar „á heildarleiðir valkosta [sé] litið [séu] jarðstrengskaflar við Staðarbakka og við Hraun ekki að draga úr einkennum heildaráhrifa“ af mannvirkinu. Af matskýrslunni má ráða að í ljósi þessa telji Landsnet það ekki hafa hagfelld áhrif á sjónræn áhrif mannvirkisins að leggja línuna í jörð á þessum kafla. Hörgársveit hafnar þessari niðurstöðu og átelur að niðurstaðan sem þarna er sett fram sé bersýnilega ekki í samræmi við greiningargögn sem fram fram koma í skýrslunni. Hraun og umhverfi þess er einstakt á landsvísu sökum náttúrufegurðar og sögu staðarins, eins og reyndar má ráða af t.d. töflu 13.8 í matskýrslunni. Áhrif loftlínu á nærumhverfi sitt á þessu svæðisins eru án nokkrus vafa verulega neikvæð, eins og reyndar má ráða af samantekt á 23. síðu matskýrslunnar í pdf sniði (blaðsíðutal vantar á síðuna). Útfærsla línunnar sem jarðstrengs á þessum kafla (valkostur C2j5) myndi augljóslega draga úr neikvæðum áhrifm mannvirkisins á þessu verðmæta og viðkvæma svæði, eins og reyndar kemur afdráttalaust fram í töflu 13.9 í matskýrslunni. Niðurstaða matsins varðandi áhrif jarðstrengskafla við Hraun (valkostur C2j5) sem kynnt er í kafla 13.8.2 gengur að mati Hörgársveitar í berhogg við augljósar staðreyndir og gögn sem annarsstaðar koma fram í matskýrslunni og er því efnislega röng. Hörgársveit telur óviðunandi að val aðalvalkostar byggist á villandi og órökstuddri matsniðurstöðu að þessu leyti.

Hörgársveit gerir ennfremur athugasemd við valda línuleið þar sem hún liggur næst bæjum í Öxnadal, á Þelamörk og í Kræklingahlíð. Í Öxnadal er miðlína aðalvalkostarins á bilinu 230 m til 480 m frá bæjarhúsum auk þess sem gistipjónusta sem starfrækt er í Engimýri 3 er í um 500 m fjarlægð. Á Þelamörk er miðlína aðalvalkostarins í um 240 m fjarlægð frá íbúðarhúsinu í Garðshorni, en annars í 540 m til 640 m fjarlægð frá þeim bæjum sem næst standa. Í Kræklingahlíð er miðlína aðalvalkostarins í um 340 m fjarlægð frá íbúðarhúsi á Ásláksstöðum, í um 480 m fjarlægð frá íbúðarhúsum í Bitrugerði. Línumannvirkið mun skerða umhverfisgæði sem íbúar á svæðinu búa við, bæði vegna mikilla sjónrænna áhrifa og vegna hljóðmengunar sem vart verður við ákveðin skilyrði. Auk skerðingar á umhverfisgæðum íbúa gefur auga leið að línumannvirkið mun leiða til skerðingar á virði fasteigna sem nærri því standa. Hörgársveit telur að mjög megi draga úr þessum áhrifum með að hliðra línunni fjær bæjum á þessum línuköflum. Með að hliðra legu línunnar yfir Moldhaugnaháls upp að Litlahnjúk megi milda stórlega fyrrgreind áhrif á byggð á Þelamörk og í Kræklingahlíð. Vera má að slík hliðrun kalli á að velja þurfi sterkari möstur og leiðara á þeim kafla leiðarinnar en Hörgársveit telur augljóst að slík útfærsla sé tæknilega möguleg og að staðbundin aukning á efniskostnaði eigi ekki að skáka umhverfislegum ávinnigi sem hlytist af hliðrun línunnar.

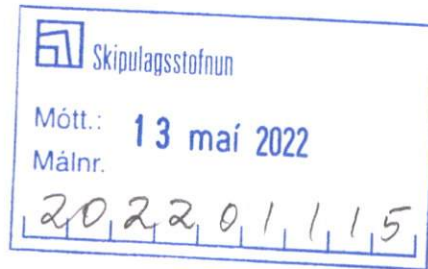
Samþykkt í sveitarstjórn Hörgársveitar 12.5.2022

 Skipulagsstofnun
Mótt.: 13 maí 2022
Málnr.
20220115

Akureyrarbær

Skipulagsstofnun
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Akureyri, 13.maí 2022
2020060983 09-206

Efni: Blöndulína 3 – umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar

Skipulagsráð hefur mótttekið erindi Skipulagsstofnunar dags. 24.mars sl. þar sem farið er fram á að Akureyrarbær veiti umsögn um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdar við Blöndulínu 3 frá Blöndustöð að Akureyri.

Í matinu er farið yfir 18 valkosti á línuleið og er áhrifsvæði framvæmdanna skipt upp í þrjú svæði, A, B og C. Í þessari umsögn verður eingöngu fjallað um niðurstöðu matsins varðandi svæði innan lögsögumarka Akureyrarbæjar sem er innan svæðis C.

Valkostir

Aðalvalkostur Blöndulínu 3 innan Akureyrar er að línan verði reist í loftlínu og liggja meðfram línustæði Rangárvallalínu 1 frá sveitarfélagamörkum í norðri að núverandi tengivirki að Rangárvöllum.

Til viðbótar eru metin áhrif um 2,3 km jarðstrengskafla innan þéttbýlismarka í Kræklingahlíð við Akureyri að tengivirki að Rangárvöllum til samræmis við stefnu stjórnvalda um lagningu raflína.

Umsögn

Bæjarstjórn Akureyrarbæjar vill koma eftirfarandi á framfæri um mat á umhverfisáhrifum Blöndurlínu 3:

- Landnotkun:** Akureyrarbær er langstærsta þéttbýli landsins utan höfuðborgarsvæðisins en jafnframt landlítið sveitarfélag. Til að tryggja áframhaldandi uppbyggingu bæjarins til framtíðar er mikilvægt að ekki sé farið í framkvæmdir sem geta takmarkað nýtingu á byggingarhæfu landi til lengri tíma. Með nýrri 220 kV háspennulínu alveg að tengivirki á Rangárvöllum í háspennumöstrum er verið að takmarka nýtingu á landi norðan megin við Rangárvelli, vestan megin við Giljahverfi, til næstu áratuga og jafnvel lengur. Umrætt svæði er í gildandi aðalskipulagi ekki skilgreint sem byggingarsvæði en þess ber að geta að núverandi aðalskipulag nær eingöngu til ársins 2030 en áhrif nýrrar háspennulínu munu vara í marga áratugi. Við mat á áhrifum línulagnar á landnotkun er því ekki eingöngu hægt að líta til gildandi skipulags heldur verður frekar að meta áhrif þess á byggingarhæft land.

Þegar metinn er sá kostur að setja loftlínu fram yfir jarðstreng er fyrst og fremst verið að líta til framkvæmdakostnaðar í matskýrslu Landsnets, en ekki að línustæðið er eina loftlínustæðið í þéttbýli. Akureyrarbær telur að í matsskýrslu sé ekki hugað nægilega vel að

öðrum kostum, m.t.t. þess að í framtíðinni gæti verið skipulagt íbúðarhverfi við línustæðið vegna lítilla landkosta sveitarfélagsins og að línustæðið er innan þéttbýlismarka, sbr. dómur Hæstaréttar nr. 575/2016.

2. **Sjónræn áhrif:** Mikill munur er á sjónrænum áhrifum vegna nýrrar 220 kV línu á stálröramöstrum eða veðruðum 132 kV og 11kV tréstaumöstrum. Flutningur á tengivirki frá Kífsá að Rangárvöllum þrefaldar lengd Blöndulínu innan þéttbýlismarka Akureyrarbæjar.
3. **Hávaði:** Gera má ráð fyrir að hávaði (vindgnaúð) sé meiri frá stærri línunum/möstrum sem gæti haft neikvæð áhrif á íbúa næst línunni, bæði núverandi íbúa í Giljahverfi og íbúa í mögulegu nýju hverfi vestan þess.

Samantekið að þá er það eindreginn vilji bæjarstjórnar Akureyrarbæjar og stefna að Blöndulína 3 verði lögð í jarðstreng frá tengivirki við Rangárvelli og út að sveitarfélagamörkum við Hörgársveit, eða eins langt og mögulegt er. Er það í samræmi við stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfa, sbr. þingsályktunartillögu nr. 26/148 sem og Aðalskipulag Akureyrarbæjar 2018-2030.

Virðingarfyllst,

f.h. Akureyrarbæjar

Pétur Ingi Haraldsson

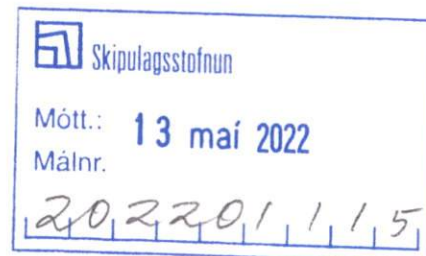
Pétur Ingi Haraldsson
Skipulagsfulltrúi

Bæjarstjórn - 3511 (10.5.2022) - Blöndulína 3 - beiðni um umsögn vegna umhverfismats

Málsnúmer : 2020060983
Málsaðili : Skipulagsstofnun
Niðurstaða (stutt) : Samþykkt
Fundardagur : 10.05.2022

Inngangur : Liður 9 í fundargerð skipulagsráðs dagsettri 4. maí 2022:
Lögð fram tillaga skipulagsfulltrúa að umsögn um umhverfismatsskýrslu fyrir Blöndulínu 3. Fyrirhuguð framkvæmd felur í sér byggingu á um 100 km langri 220 kV raflínu milli Blöndustöðvar og tengivirkis á Rangárvöllum á Akureyri. Skipulagsráð leggur til við bæjarstjórn að hún samþykki framlagða tillögu að umsögn. Halla Björk Reynisdóttir kynnti málið og lagði fram tillögu að bókun. Auk hennar tók til máls Þórhallur Jónsson.

Niðurstaða : Bæjarstjórn samþykkir framlagða tillögu að umsögn með þeim breytingum sem ræddar voru á fundinum. Bæjarstjórn gerir athugasemd við að í umhverfismatsskýrslu séu áhrif loftlínu á vistgerðir, fuglalíf, hljóðvist, ásjúnd og útsýnisupplifun mögulega vanmetin. Tillagan var borin upp til atkvæða og samþykkt með 11 samhljóða atkvæðum.

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Ólafur Valsson <olivals@gmail.com>
Sent: fimmtudagur, 16. júní 2022 08:35
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: Viðbótarumsögn við framkvæmdarhugmynd Landsnets og umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3

Ágæta Skipulagsstofnun

Ég sendi hér með viðbótarumsögn við framkvæmdarhugmynd Landsnets og umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3, með nýjum gögnum, og óska eftir að tekið verði tillit til þeirra í yfirstandandi málsmeðferð.

Undirritaður stóð að umsögn um ofangreinda skýrslu 16. maí s.l. en þann dag lauk formlegum umsagnarfresti.

Ég vil koma að viðbótarumsögn um áhrif aðalvalkosta Landsnets á fuglalíf.

Eftir að umsagnarfresti lauk, eða þann 19. maí s.l. var veittur opinn aðgangur að ritrýndri grein sem er hluti rannsókna sem Aldís Erna Pálsdóttir gerði á árinu 2019

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/ibi.13089> :

“Effects of overhead power-lines on the density of ground-nesting birds in open sub-arctic habitats”.

Um er að ræða fyrstu of nokkrum greinum sem eru hluti doktorsverkefnis Aldísar Ernu þar sem hún rannsakar hvernig ný mannvirki, meðal annars loftlínur, hafa áhrif á fuglalíf.

Þann 9. júní s.l. birtist svo grein á vefsíðunni Wadertales eftir Graham Appleton um þessar rannsóknir

<https://wadertales.wordpress.com/2022/06/09/power-lines-and-breeding-waders/>

Í áðurgreindi umsögn sem ég stóð að 16. maí s.l. er í 5. kafla lítillega fjallað um ágalla á umfjöllum umhverfismatsskýrslu um áhrif á fuglalíf. Við það má hér bæta, auk hinnar fráleitu niðurstöðu um engan mun á áhrifum jarðstrengja og loftlína í Blöndulínu 3, á bls. 163 í skýrslunni:

“Ekki er talinn munur á því með tilliti til áhrifa á fuglalíf hvort valkostir C1 eða C1b verði í loftlínu eða hluti þeirra verði með jarðstrengskafla [...] Það sama á við um jarðstrengskafla á línuleið C2 við Hóla (C2j5) og Akureyri (C2j6). Af þeim sökum eru þessir jarðstrengsvalkostir ekki sýndir á vægisgrafi á mynd 10.7.”

Rannsóknir þær sem er að finna í viðauka 5 með skýrslunni, ná alls ekki til þeirra þátta sem ofangreindar rannsóknir Aldísar Ernu og félaga taka til.

Þegar af þeirri ástæðu vantar nauðsynlegan grundvöll undir allar ályktanir um áhrif aðalvalkosta Blöndulínu 3 og valkosta við hana og umhverfismatsskýrslan hefur ekki verið gerð af hæfum sérfræðingum í skilningi laga, og uppfyllir ekki skilyrði náttúruverndarlaga um vísindalegan grundvöll ákvarðana.

Fullt tillit verður að taka til þeirra þátta sem áðurgreindar rannsóknir Aldísar Ernu og félaga sýna um áhrif loftlína á fugla, langt út fyrir athugunarsvæði í rannsóknum þeim sem liggja til grundvallar ályktunum í umhverfismatsskýrslu, að því leyti sem þær þá liggja fyrir yfir höfuð.

Ég er ekki aðeins fuglaáhugamaður og dýralæknir, heldur starfa ég við alþjóðastofnun sem hefur forgöngu um dýraheilbrigði og velferð dýra í heiminum, þar á meðal villtra dýra, World Organisation for Animal Health (WOAH, <https://www.woah.org/en/home/>).

Ábyrgð Íslands á heimsvísu við að viðhalda líffræðilegum fjölbreytileika er gífurleg, ekki síst í ljósi þess að athafnir og framkvæmdir hér á landi geta haft úrslitaáhrif á viðgang stofna einsog þeirra sem hér um ræðir, það er vað- og mófugla.

Villt dýr eiga mjög undir högg að sækja í heiminum í dag og þannig fjölgar stöðugt tegundum sem eru í útrýmingarhættu (Sjá skjáskot hér f neðan af heimasíðu WOAHA)

Key Figures

40%

of the world's amphibians are threatened with extinction ↗

25%

of the world's mammals are threatened with extinction ↗

14%

of the world's birds are threatened with extinction ↗

Hnignun líffræðilegs fjölbreytileika getur kollvarpað þeim heimi sem við þekkjum í dag með ófyrirsjáanlegum afleiðingum. Verndun líffræðilegs fjölbreytileika er svo margfalt mikilvægari en fæðing stóriðju á raforku að augljóst ætti að vera hverju mansbarni.

Svo sem ljóst er af umsögninni sem ég stóð að 16. maí er umhverfismatsskýrslan röng þegar kemur að umfjöllun um votlendi, en bara á þeim kafla sem hún fer um land Hóla í Öxnadal mun loftlína eyðileggja yfir 20 hektara votlendis sem í engu er getið í skýrslunni. Svo sem áður sagði eru ályktanir um áhrif á fuglalíf beinlínis rangar. Hér er fjallað um fugla en í engu hefur heldur verið reynt að skoða önnur áhrif á líffræðilegan fjölbreytileika í votlendi sem raskað verður ef Blöndulína 3 væri lögð sem loftlína.

Bið ég Skipulagsstofnun að skoða þessi atriði vel.

Viðringarfyllst,

Ólafur Valsson

--

Ólafur Valsson

+354 8931114

Skype olafur.valsson

olivals@gmail.com

Gríma Eik Káradóttir - SLS

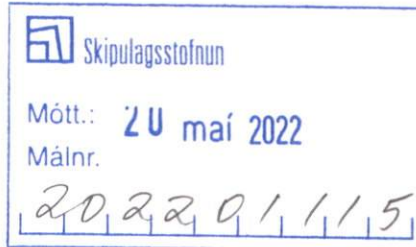
From: Anna Maria Gudmundsdóttir <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>
Sent: föstudagur, 20. maí 2022 20:18
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: Fw: Blöndulína 3 - Umhverfismat

20.maí 2022

Áframsent til skipulagsstofnunar.

Virðingarfyllst,

Anna María Guðmundsdóttir

Sent from Yahoo Mail on Android

— Forwarded message —

From: "Anna Maria Gudmundsdóttir" <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>
To: "hlin@landsnet.is" <hlin@landsnet.is>
Sent: Fri, 20 May 2022 at 7:48
Subject: RE: Blöndulína 3 - Umhverfismat
20.maí 2022

Sæl

Er búið að taka ákvörðun um hvort Blöndulína 3 verði lögð í loft yfir Norðurárdal í Skagafirði?

Áður en sú ákvörðun yrði tekin þarf að reikna út hagnaðinn af ferðamönnum v.s. ávinninginn af þeim sparnaði sem hlíst af að grafa EKKI línuna í jörðu. Norðurárdalur í Skagafirði er einn af þeim stöðum sem býður upp á ósnortna náttúru fyrir gests augað. Að lenda inni á síðum þar sem Norðurárdalurinn yrði ekki lengur hin ósnortna náttúra fyrir upplifun ferðamanna gæti orðið liður í fækkun ferðamanna til framtíðar. Ísland er dýrt land að ferðast til og ferðamenn eru að kaupa þessa upplifun þegar ferðast er til landsins okkar. Það er mikilvægt að fá að fylgjast með hvort þið ætlið að leggja línuna yfir Norðurárdalinn?

Virðingarfyllst,

Anna María Guðmundsdóttir

Sent from Yahoo Mail on Android

On Fri, 22 Apr 2022 at 14:35, Hlín Benediktsdóttir
<hlin@landsnet.is> wrote:

Sæl Anna María

Takk fyrir póstinn en langar að biðjast afsökunar á því hversu seint ég svar.

Staða verkefnisins er sú að nú er umhverfismatsskýrslan hjá Skipulagsstofnun og hægt að gera athugasemdir við hana með því að senda á skipulag@skipulag.is

Við stefnum á að hitta landeigendur og skoða með þeim tækifæri innan hvers lands fyrir sig á sumar og haustmánuðum. Við munum vera í sambandi við þig áður en að því kemur. Eins og kemur fram í umhverfismatsskýrslunni þá er línan loftlína frá Blöndu til Akureyrar.

Góða helgi

Kveðja Hlín

Hlín Benediktsdóttir

Yfirmaður undirbúnings framkvæmda

Próunar- og tæknisvið / Technology & Development

Tel / Sími +354 563 9388 / Mobile / Gsm. +354 617 6636 / hlin@landsnet.is

LANDSNET

www.landsnet.is / www.facebook.com/landsnet / www.linkedin.com/company/landsnet/
www.instagram.com/landsnet

From: Anna Maria Gudmundsdottir <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>

Sent: mánudagur, 11. apríl 2022 08:36

To: Hlín Benediktsdóttir <hlin@landsnet.is>

Subject: RE: Blöndulína 3 - Umhverfismat

Athugið að sendandi tölvupóstsins er utan Landsnets. Ekki smella á tengla eða opna viðhengi nema þú þekkir sendandann og veist að innihaldið er öruggt.

11.apríl 2022

Sæl

Það væri skammsýni að fórna Norðurárdalnum Egilsár megin á tímum fólksfjölgunar og lóðaskorts, því þar er veðursæld og möguleikar á góðum lóðum fyrir húsa þyrpingu fyrir þá sem vilja styttri leið til Akureyrar og þar með til sérfræði þjónustu lækna. Ekki margir km yfir til Öxnadalshéiðar þeim megin sem Egilsá er. Það er ekkert undirlendi í Silfrastaðafjallinu, og svæðið þekkt aur-og grjótskriðu svæði. T.d. fór Ytri-Kot í eyði á nítjándu öld í kjölfar aurskriðu og einnig féll skriða fyrir ofan Silfrastaði fyrir tveimur árum síðan.

Vona þessir möguleikar varðandi uppbyggingu á Egilsá verði hafðir til hliðsjónar og línan grafin í Silfrastaðafjall beint á móti Egilsá.

Kv

Anna María Guðmundsdóttir

Sent from Yahoo Mail on Android

On Mon, 11 Apr 2022 at 7:41, Anna Maria Gudmundsdottir

<annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com> wrote:

11.apríl

Sæl
Þakka þér fyrir boðið, þar sem ég er í kennslu kemst ég engan veginn þann 26.apríl, ekki frekar en hina dagana, kynningin í Varmahlíð kom einnig á tíma sem ekki gekk að færa til hjá mér.
Það er spurning hvort þið getið bætt við upptöku frá 26.apríl og sent mér link inn á hann svo hægt sé að sjá hvernig fyrirhuguð lína verður lögð um Norðurárdal í Skagafirði, og hvaða möguleikar væru á breytingu, en vegurinn sem liggur inn Norðurárdalinn og allar eyrarnar, sem beygt er inná frá hvítu stóru brúnni í átt að Egilsá er nokkurra km langur, og sá vegur sem er á eyrunum verður undir línunni eða línunni við hliðina á honum, og þannig verður keyrt inn Norðurárdalinn heim að Egilsá.
Er hægt að leggja línuna í jörðu í Silfrastaðafjallinu þar sem keyrt er meðfram Norðurá í Skagafirði?

Kv
Anna María Guðmundsdóttir

Sent from Yahoo Mail on Android

On Mon, 4 Apr 2022 at 14:03, Hlín Benediktsdóttir
<hlin@landsnet.is> wrote:

Sæl Anna María

Takk fyrir tölvupóstana. Mig langar að benda þér á að við verðum einnig með opið hús í Reykjavík á Veitingastaðnum Nauthól þriðjudaginn 26 apríl kl: 16.00 – 18.30 ef þú hefur áhuga á að hitta starfsmenn Landsnets og spyrja út í verkefnið.

Staða verkefnisins er sú að nú erum við búin að skila Umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 til Skipulagsstofnunar og er hægt að senda athugasemdir við hana til til 16. maí 2022 á Skipulagsstofnun á netfangið skipulag@skipulag.is

Einnig langar mig að benda þér á að í kafla 17 í umhverfismatsskýrslunni <https://landsnet.islandsnet.is/library?itemid=339ec9c4-f6a7-415c-90cb-00a074c6e1a1> má lesa um áhrifum raf- og segulsviðs og hávaða og vatnsgæði við fyrirhugaða Blöndulínu 3 á heilsu, öryggi og vatnsgæði.

Vonast til að sjá þig 26. Apríl
Bestu kveðjur Hlín Benediktsdóttir

From: Anna Maria Gudmundsdottir <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>

Sent: sunnudagur, 3. apríl 2022 08:58

To: Hlín Benediktsdóttir <hlin@landsnet.is>

Subject: Re: Blöndulína 3 - Umhverfismat

Athugið að sendandi tölvupóstsins er utan Landsnets. Ekki smella á tengla eða opna viðhengi nema þú þekkir sendandann og veist að innihaldið er öruggt.

Egilsá í Skagafirði verður að öllum líkindum í heilsársleigu, eins og áður, þótt einhver töf sé á því núna, en svona rafmagnslína gæti eyðilaggt þann möguleika ef línan verður lögð yfir veginn á eyrunum eða við hliðina á veginum og heim að bænum. Fólk er hrætt við að hafa svona rafmagnslínu nálægt heimilum sínum.

Virðingarfyllst,

Anna María Guðmundsdóttir

Sent from Yahoo Mail on Android

On Sun, 3 Apr 2022 at 8:25, Anna Maria Gudmundsdottir
<annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com> wrote:

3.apríl 2022

Undirrituð komst ekki frá vinnu þá daga sem boðið var upp á kynningu á línunni.
Hér kemur staðreynd.

Barnshafandi konur sem þurfa að keyra meðfram eða undir svona gríðarlegri háspennu eiga á hættu að missa fóstur. Þetta á einnig við um skepnur.

Virðingarfyllst,

Anna María Guðmundsdóttir

Sent from Yahoo Mail on Android

On Sat, 2 Apr 2022 at 23:26, Anna Maria Gudmundsdottir
<annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com> wrote:

2.apríl 2022

Egilsá í Norðurárdal:

Sæl

Hér kemur athugasemd frá 1/3 eigenda sem sumir eru búsettir í Bandaríkjunum að meðtaldri undirritaðri.

Ekki kemur til greina að samþykkt verði af okkar hálfu að Blöndulína verði lögð yfir eða/og meðfram nokkrum vegi sem ekið er um heim í Egilsá.

Virðingarfyllst,

Anna María Guðmundsdóttir, dóttir
Sigurlaugar Rósinkrans og systir meðeigenda

Sent from Yahoo Mail on Android

On Sun, 27 Mar 2022 at 11:18, Hlín Benediktsdóttir
<hlin@landsnet.is> wrote:

Góða daginn

Langar að minna ykkur á að Landsnet verður með opin hús 30. og 31. mars n.k. þar sem hægt verður að spyrja starfsfólk Landsnets og ráðgjafa frá Mannvit um umhverfismatið fyrir Blöndulínu 3. Ekki verður

formleg dagskrá heldur getur fólk komið og kíkt við meðan á opna húsinu stendur. Skipulagsstofnun hefur sett Umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 í auglýsingu og er öllum velkomið að koma á framfæri umsögnum um umhverfismatið með því að senda þær til Skipulagsstofnunar, Borgartúni 7b, eða á skipulag@skipulag.is. Hægt er að nálgast skýrsluna á heima síðu Skipulagsstofnunar (www.skipulag.is) og á heimasíðu Landsnets (www.landsnet.is) en þar er einnig að finna vefsjá verkefnisins.

Við verðum á eftirfarandi stöðum

- Hótel KEA Akureyri miðvikudaginn 30 mars kl: 19.30 – 21.30
- Menningarhúsinu Miðgarði Varmahlíð Skagafirði fimmtudaginn 31 mars kl: 16.30 – 19.30
- Veitingastaðnum Nauthól Reykjavík þriðjudaginn 26 apríl kl: 16.00 – 18.30

Vonumst til að sjá sem flesta

Hlökkum til að hitta ykkur

Kær kveðja Hlín, verkefnastjóri og Elín, samráðstjóri

Skipulagsstofnun.

Akureyri 15.05.2022

Athugasemdir við umhverfismat Blöndulínu 3.

Ég undirritaður, Stefán Gíslason (031058-5899) geri hér með eftirfarandi athugasemdir við umrætt umhverfismat. Um er að ræða legu fyrirhugaðrar raflínu um 6 hektara landspildu í eigu Maríu Valgerðar Sigtryggsdóttur (kt. 211131-4389) í landi Geirhildargarða í Öxnadal. Á umræddu landi er búið að reisa aðstöðuhús, þar hafa einnig staðið nokkur hjólhýsi yfir sumarið í lengri eða skemmri tíma. Í sumar er gert ráð fyrir að setja þar upp svo kallað stöðuhýsi. Gert er ráð fyrir að í náninni framtíð rísi þarna fleiri frístundahús. María er búin að eiga þetta land síðan árið 1965 og hélt eftir þessari landspildu er hún seldi Geirhildargarða árið 1990. Eftir uppdráttum af legu Blöndulínu 3 að dæma fer hún þvert yfir vestari hluta umræddrar landspildu sem gerir hana ónothæfa til þess sem hún er ætluð í. Við höfnum því alfarið að sú verði raunin og krefjumst þess að línustæðinu verði hnikað til vesturs svo ekki verði skerðing á notkunarmöguleikum svæðisins. Ég ræddi þetta mál við Hlín Benediktsdóttur á kynningarfundum sem Landsnet hélt á Hótel KEA núna í vor og hún sagði að möguleikar væru á að hliðra línunni til um allt að 200 metra.

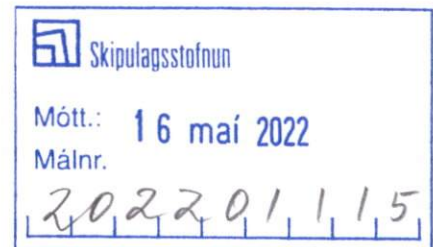
Virðingarfyllst.

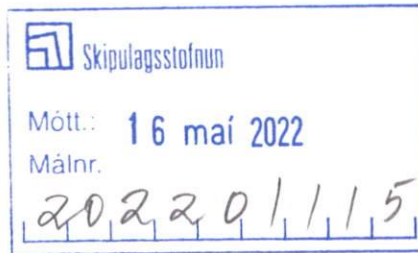
Stefán Gíslason (031058-5899)

Rimasíðu 16 603 Akureyri

Sími: 8498788

E-mail: stebbig58@gmail.com

Skagafirði, 15. maí 2022

Skipulagsstofnun,
Borgartúni 7b,
105 Reykjavík.
skipulag@skipulag.is

Efni: Umsögn um lagningu Blöndulínu 3.

Skipulagsstofnun hefur auglýst til umsagnar umhverfismatsáætlun Landsnets um lagningu svokallaðrar Blöndulínu 3. Umsögnum skal skila til Skipulagsstofnunar eigi síðar en 16. maí 2022. Með auglýsingunni er Skipulagsstofnun að uppfylla ákvæði skipulagslaga nr. 123/2010 og reglugerðar nr. 1381/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Umhverfismatsskýrsla Landsnets um Blöndulínu 3, dags. 25.03.22, er umfangsmikil og ítarleg. Fagna ber að skýrslan hafi verið unnin og er efni hennar ótvírætt framför frá fyrri umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3. Meginniðurstaða skýrslunnar er nýr aðalvalkostur Landsnets fyrir lagningu línunnar svokölluð Kiðaskarðsleið og tengdar aðgerðir.

Undirritaðir umsagnaraðilar vilja koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum og ábendingum.

Aðalvalkostur Landsnets nú er svokölluð Kiðaskarðsleið eins og áður segir, eingöngu í loftlínu frá Blönduvirkjun til Akureyrar. Sveitarstjórn Skagafjarðar, landeigendur og ýmsir hagsmunaaðilar, hafa óskað eftir að þessi valkostur fyrir lagningu línunar yrði kannaður með sambærilegum hætti og aðrir kostir. Við þessu hefur nú verið orðið og er það vel.

Í samantekt umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 segir:

„Við val á því hvort aðalvalkostur væri loftlína alla leið eða loftlína með jarðstrengskafli var horft til tveggja þátta: Heildar uppbyggingu flutningskerfisins til framtíðar og umhverfisáhrifa. Tekið var mið af raftæknilegum þáttum við lagningu jarðstrengja og metin þau áhrif sem geta orðið á milli lágspennntari (132kV og lægri) og háspennntari (220 kV) kerfa á svæðinu. Blöndulína 3 er hluti af háspennntara kerfi en samspil þess við lágspennntari kerfi hefur áhrif á svigrúm til jarðstrengslagna þar. Það gerir að verkum að nokkurra kílómetra stuttir 220 kV jarðstrengir í Blöndulínu 3 myndu takmarka verulega, jafnvel útiloka, að síðar væri hægt að leggja lengri (tugi kílómetra) lágspennntari jarðstrengi í nærliggjandi svæðisbundin kerfi.“

Skýrslan ber merki þess að mati Landsnets að erfðara sé nú en áður að leggja háspennnta jarðstrengi. Lagning lágspenntra jarðstengja í öðrum sveitum en Skagafirði s.s. Dalvíkurlína, getur

orðið til þess að ómögulegt verði að leggja háspennna jarðstrengi á afmörkuðum viðkæmum svæðum. Afstaða og skýringar Landsnets valda vonbriðum því horft hefur verið til jarðstrengs á afmörkuðum svæðum til þess að ná sátt um lagningu Blöndulínu 3 í Skagafirði.

Í ljósi örra tækniframfara og óska íbúa um að Blöndulína 3 verði á vissum köflum línuleiðarinnar lögð í jörð er lagt til að Landsnet endurmeti hvort mögulegt sé að leggja línuna í jörðu þar sem hún þverar byggðina hjá Starrastöðum og nálegum bæjum.

Af fyrirbyggjandi gögnum má ráða að tillaga Landsnets um Kiðaskarðsleið stangast á við nýsamþykkt aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar.

Á fundi sveitarstjórnar 4. maí sl. ákvað sveitarstjórn að skila umsögn til Skipulagsstofnunar um umhverfismatsáætlun Landsnets um lagningar Blöndulínu 3 um Kiðaskarð. Meirihluti sveitarstjórnar samþykkti eftirfarandi bókun sem umsögn til Skipulagsstofnunar:

„Meirihluti skipulags- og byggingarnefndar ásamt Byggðalista leggur hér fram umsögn sem svar til Landsnets [Skipulagsstofnunar] vegna Umhverfismatsskýrslu dags. 25.3.2022 um lagningu Blöndulínu 3 frá Blönduvirkjun til Akureyrar. Þar leggja þeir [Landsnet] til að þeirra aðalvalkostur verði svokölluð Kiðaskarðsleið án jarðstrengs. Í svarinu leggjum við áherslu á þá línuleið með jarðstreng sem samþykkt er af Sveitarstjórn í gildandi Aðalskipulagi, en sú tillaga sem nú liggur fyrir samræmist ekki gildandi Aðalskipulagi Skagafjarðar. Í svarinu leggjum við sérstaka áherslu á mikilvægi þess að ráðist verði í óháða úttekt á mögulegri lengd jarðstrengja í Blöndulínu 3, en það er forsenda þess að aukin sátt náist um fyrirhugaða framkvæmd. Við teljum því ekki forsendur fyrir því að taka endanlega afstöðu til tillögunnar fyrr en umræða um jarðstreng er kominn á hreint og niðurstöður úr þessu kynningarferli liggja fyrir.“

Sveitarstjórn setur skýra fyrirvara um lagningu línunnar.

Aðalskipulag Skagafjarðar fyrir tímabilið 2020 – 2035 var samþykkt 9. mars sl. og staðfest af Skipulagsstofnun og sveitarstjórn 4. maí sl. Í 10. kafla aðalskipulags er fjallað um val sveitarfélagsins á línuleið og gerð gerein fyrir forsendum þess vals. Þar segir:

„Lega Blöndulínu 3, sem er 220 kV raflína, verður samkvæmt svokallaðri Héraðsvatnaleið, en með breytingum sem sveitarfélagið hefur lagt til í skipulagsvinnu aðalskipulagsins og umhverfismati aðalskipulagsbreytingar. Hún er líkleg til að hafa umfangsminnstu umhverfisáhrifin þegar miðað er við að tryggja hagsmuni sveitarfélagsins um aðgengi og afhendingarmöguleika á raforku í sveitarfélaginu. Við gerð vinnslutillögu breytingar vegna Blöndulínu 3 voru skoðaðir valkostir um legu raflínunnar og útfærslu, s.s. spennustig og jarðstrengslögn. Auk þess voru skoðaðar útfærslur af línuleiðum í samræmi við ábendingar og sérstaklega á Kiðaskarðsleið. Þessar útfærslur höfðu, að mati sveitarfélagsins, ekki umhverfislegan ávinning eða tryggðu ekki hagsmuni sveitarfélagsins umfram Héraðsvatnaleið.“

Val sveitarstjórnar á Héraðsvatnaleið er rökstuddir m.a. með eftirfarandi hætti:

Í fyrsta lagi segir að Héraðsvatnaleið tryggji betur en aðrir kostir að hægt verði að auka verulega aðgengi sveitarfélagsins að raforku svo bjóða megi upp á orkufreka atvinnuuppbyggingu. Tengimöguleikar annarra kosta eru fyrir hendi, en þá þarf að leggja nýjar raflínur um talsvert lengri leið.

Í öðru lagi segir að fleiri ferðamannastaðir séu í nágrenni Héraðsvatnaleiðar en á öðrum leiðum. Til að bregðast við því leggur sveitarstjórn til að hluti línunnar frá Húseyjarkvísl (Svartá) og austur fyrir Vindheima, fari í jörðu, til að draga úr sjónrænum áhrifum.

Í þriðja lagi segir að Héraðsvatnaleið fylgi eða er nærri mannvirkjabeltum í Skagafirði, sem eru núverandi raflína og hringvegurinn. Í aðalskipulagi segir orðrét: „*Að mati sveitarstjórnar er verið að breyta einkennum landslags minna á slíku belti, en ef farið er um tiltölulega óröskuð svæði eða svæði þar sem ekki eru grunninnviðir í nágrenni. Hins vegar er ljóst að með því að línan fylgi hringveginum, munu fleiri sjá Blöndulínu 3. Sveitarstjórn leggur því til að ákveðinn hluti hennar fari í jörðu, um 3,8 km, vestan við Húseyjarkvísl/Svartá og austur að Vindheimum, og að hugað verði að tegund mastra og að staðsetning mastra verði til þess að draga úr mögulegum neikvæðum áhrifum. Það er mat sveitarstjórnar að lega Héraðsvatnaleiðar austan við Vindheima sé þannig að dregið verði talsvert úr sýnileikanum frá hringveginum, þar sem línan mun bera við hækkun í landinu en ekki himinn. Í kjölfar þess að Blöndulína 3 kemst í rekstur verði Rangárvallalína 1 lögð í jörðu eða rifin ef hún verður metin óþörf. Sama á við um Blöndulínu 2, þ.e. að hún fari í jörðu innan tveggja ára frá framkvæmdalokum. Þannig verði til framtíðar loftlínur í sveitarfélaginu ekki fjölgað og dregið úr sjónrænum áhrifum raforkuinnviða í sveitarfélaginu“.*

Loks segir að Kiðaskarðsleið, án tengingar við Varmahlíð, hafi minni umhverfisáhrif á vistgerðir og land en Efrbyggðaleið og Héraðsvatnaleið. Ennfremur segir að lína um Kiðaskarð kemur ekki til með að auka aðgengi sveitarfélagsins að raforku í sama mæli og ofangreindar leiðir.

Tillögur Landsnets um línulögn og orkuöryggi í Skagafirði hefur breyst frá því að röksemdir í aðalskipulagi voru skrifaðar. Landsnet hefur nú tekið afstöðu til sumra þeirra atriða sem eru forsenda Héraðsvatnaleiðar í aðalskipulagi.

Með lagningu jarðstrengs sunnan frá Mælifellsá að Kirkjuhóli, eins og Landsnet leggur til, sýnast ástæður um skort á orkuöryggi þarflausar og eru því tæplega rök gegn tillögu Landsnets um Kiðaskarðsleið.

Af umsögn sveitarstjórnar um Kiðaskarðsleið til Skipulagsstofnunar og ákvæðum í aðalskipulagi Skagafjarðar segir að forsenda lagningar Blöndulínu 3 um Héraðsvatnaleið sé að línan fari í jörðu sunnan Saurbæjar og austur fyrir Vindheima. Þessi afstaða er jákvæð fyrir aðliggjandi bæi verði Héraðsvatnaleið á endanum valin. En í ljósi eindreginnar andstöðu Landsnets við jarðsteng á Kiðaskarðsleið kæmi á óvart að fallist yrði á jarðsteng þó að á öðrum stað sé .

Í aðalskipulagi segir að rök fyrir vali á Héraðsvatnaleið sé að leið raforkulínunnar falli nærri mannvirkjabeltum í héraði s.s. núverandi raflínur og vegum. Lofsverð vinna raforkufyrirtækjanna í landinu hefur átt sér stað við að leggja lægra spenntar raflínur í jörðu og í fyrirbyggjandi tillögum Landsnets segir að Rangárvallalína (byggðalína) sé kominn til ára sinna og verði fjarlægð. Aðstæður hafa augljóslega breyst hvað þetta varðar frá gerð aðalskipulags sveitarfélagsins.

Mismunandi álit Landsnets og sveitarstjórnar Skagafjarðar til lagningar Blöndulínu 3 liggur fyrir. Úr þeim ágreiningi þarf að greiða og því er hvatt til að aðilar leiti ásættanlegrar niðurstöðu fyrir hagsmuni íbúa héraðsins sem hlut eiga að máli.

Undirritaðir áskilja sér rétt til frekari athugasemdir og ábendinga.

Virðingarfyllt,

f.h Sigmundur Magnússonar, Vindheimum I, Péturs Sigmundssonar, Vindheimum II og
Magnúsar Péturssonar eigandi að landi skiptu út úr landi Vindheimum II.

Magnús Pétursson

Umsögn um umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 [Landsnet 22003], einkum er lítur að HVDC hálandisstreng um Sprengisand.

1 Samantekt

Í skýrslunni er m.a. borið saman 220 kV Blöndulína 3 og HVDC hálandisstrengur. Ég hefði hins vegar talið brýnt að skoða hvort ekki sé þörf á hvorutveggja Blöndulínu 3 og HVDC hálandisstreng þ.e.a.s. í áætlunum Landsnets til 2030. A.m.k. ætti að huga að undirbúningi slíks HVDC strengs á næstu árum.

Ég gef mér að 220 kV AC hálandislína yrði seint eða aldrei samþykkt og miða því við HVDC.

2 Þörf fyrir HVDC hálandisstreng auk Blöndulínu 3

Ástæðan er sú að á komandi árum má búast við mikilli virkjun vindorku, aflaukningu vatnsaflsvirkjana því tengd og markaðsvæðingu orkugeirans þar sem stórir skammtíma samningar verða áberandi. Auk þess er reiknað með verulegri aukningu virkjaðs afls af öllu tagi einkum vegna orkuskipta. Stórnotendur með skammtímasamninga eins og t.d. gagnaver verða æ algengari. Það má ætla að allt þetta leiði til stórlega aukinna sveiflna í raforkuflutningi sem muni e.t.v. leiða til þess að 220 kV byggðalína, Blöndulína 3 meðtalín, muni ekki ráða við flutningin með góðu móti. Þá horfi ég til krafna um stöðugleika og rekstraröryggi sem mér virðast takmarka getu byggðalínunnar við um 200 MVA milli NV og SV lands, sem rekja má til lengdar línunnar. Því spyr ég hvort ekki sé brýnt í þessu ljósi að hefja þegar í stað greiningu á þörf fyrir HVDC hálandisstreng? Ef þörfin fyrir HVDC hálandisstreng er vanmetin þá mun það tefja uppbyggingu raforkukerfisins og þar með einnig tefja orkuskipti.

Áhrif þessara stórauknu sveiflna í raforkuflutningi vegna breytinga á eðli raforkumarkaðarins get ég ekki séð að hafi verið tekin með í reikninginn í núverandi raforkuspá eða í kerfisáætlunum Landsnets 2021-2030.

Sjá einnig um Minnisblað HR hér á eftir.

3 Minnisblað HR

HVDC hálandisstrengur er að heita má afskrifaður í „Viðauka 1 –Jafnstraumshlekkur í flutningskerfi. Háskólinn í Reykjavík, 2020. Minnisblað“, Viðauki með Umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 [Landsnet 22003].

Ýmis rök eru færð fyrir því að HVDC hálandisstrengur henti ekki. Rökin byggja eingöngu á yfirliti yfir HVDC tengingar í stífu raforkuneti Evrópu og er reynslan þaðan heimfærð á aðstæður á Íslandi.

- Um þetta er að segja í fyrsta lagi að aðstæður á Íslandi eru um margt ólíkar því sem er í raforkukerfi á meginlandi Evrópu þegar kemur að kröfum til HVDC tenginga.

- Í öðru lagi þá er minnisblað HR mjög lausleg athugun á HVDC tengingum í mið Evrópu og alls ekki jafn ítarleg greining líkt og þörf er að vinna þegar greina á flókna stórframkvæmd eins og þessa og ákveða hvort leggja á HVDC hálandisstreng á Íslandi.
- Engin umfjöllun er um kostnað í minnisblaði HR.

Það sem ég hnaut m.a. um í röksemdum HR er eftirfarandi (örlítið stytta):

„Ef HVDC tenging er hluti af hringtengdu flutningsneti (raðtengdu), þá felur það í sér að öll viðhaldsvinna og bilanir orsaka rof á hringtengingunni og röskun á orkudreifingu yfir lengri tíma en æskilegt er.

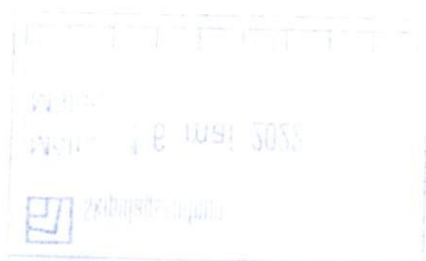
Þeim tengingum sem fyrirfinnast í Evrópu, og nefndar eru hér að framan, mætti líkja við Mynd 8. Þar er flutningsnetið sem riðstraumstenging allan hringinn en svo er jafnstraumstenging tengd samhliða, þ.e. hliðtengd. Það þýðir að öll röskun á orkuflutningi yfir jafnstraumstenginguna felur ekki í sér röskun á orkudreifingu. „

3.1 Viðhald eða bilun á HVDC hálandisstreng

Raforkukerfi Íslands mun taka miklum breytingum á komandi árum tengt vindlundum, orkuskiptum, aflaukningu vatnsaflsvirkjana, markaði fyrir orkusala til orkukaupa o.fl. Allt leiðir þetta til mun sveigjanlegri reksturs orkukerfisins en í dag sem opnar leiðir fyrir nýjar og hagkvæmari lausnir og bætt rekstraröryggi.

Einn ávinningurinn af þessu breytta umhverfi raforku er að HVDC hálandisstrengur verður mun áhugaverðari kostur en áður, t.d. eftir um áratug þegar strengurinn gæti komist í rekstur. Ef HVDC strengurinn er óvirkur vegna bilunar eða viðhalds mun sveigjanleiki endurbættis raforkukerfis og raforkumarkaðar stórnotenda/raforkusala gera auðvelt að bregðast við á viðunandi hátt. Hér eru nokkur dæmi:

- Markaður fyrir orkusala til orkukaupa.** Aðgengi stórnotenda að reglunarafslmarkaði Landsnets með sjálfvirknivæddri tilboðsgerð. Sjá fréttir í Mbl.is og fréttablaðinu undanfarna daga um nýstofnað fyrirtæki, Snerpu Power. Sem dæmi um hlutverk þessa markaðar: Ef stefnir í orkuskort þá getur orkufyrirtæki óskað eftir að kaupa til baka þegar selda orku. Álver gæti þá sem dæmi ákveðið að draga úr framleiðslu og gera tilboð í að skila orku þannig til orkufyrirtækisins og þannig komið í veg fyrir orkuskort. Svona viðskipti eru vel þekkt erlendis og því sveiflast oft aflnotkun stóriðju þar því fyrirtækin sjá sér oft hag í að skila orku þegar þannig stendur á. Hérlandis aftur á móti vantar þennan markað og í staðinn er beitt oft harðneskjulegum orkuskerðingum sem geta bitnað illa á t.d. raf/olíu kynntum hitaveitum. Ef slíkur markaður hefði verið til staðar á Íslandi í vetur hefði líklega

aldrei orðið vart við orkuskort og orkuskortur ekki orðið fréttæfni. Slíkur orkumarkaður mundi líka gagnast vel til að bregðast við bilun eða viðhaldi á HVDC streng.

- b) **Aflaukning vatnsaflsvirkjana.** Til að vinna á móti sveiflum í afli vindlunda þarf að auka afl einhverra vatnsaflsstöðva. Stöðvarnar geta þá aukið framleiðslu í logni og dregið úr framleiðslu þegar vindur blæs duglega. Þessi aflaukning vatnsaflsvirkjana eykur til muna getu raforkukerfisins til að bregðast við sveiflum í álagi þar með einnig getuna til að bregðast við bilunum og viðhaldi á HVDC hálandisstreng.
- c) **Orkugeymsla önnur en lón vatnsaflsvirkjana.** Ýmis tækni til orkugeymslu, annað en lón vatnsaflsvirkjana er í örri þróun. Ef slíkar orkugeymslur verða settar upp í raforkukerfinu þá gætu þær nýst til að brúa bilið í skemmri tíma við bilun eða viðhald á HVDC hálandislínu.
- d) **Varasamband að mestu óþarft.** Ofangreindar úrbætur á raforkukerfinu gera þörf fyrir varasamband fyrir HVDC hálandisstreng fyrir fárra vikna bilun, að mestu óþarft. Þetta er þvert á niðurstöðu HR minnisblaðsins.

4 Að lokum

Þvert á ráðleggingar Minnisblaðs HR um að hætta frekari athugun á HVDC hálandisstreng þá tel ég brýnt vegna m.a. vegna orkuskipta að hefja þegar ítarlega greiningu á þörf fyrir HVDC hálandisstreng. Ástæðan er fyrirséð eðlisbreyting á raforkukerfinu með vaxandi svipulli hegðun eins og rakið er hér á undan. Einfalt minnisblað er alls ekki fullnægjandi til að greina HVDC hálandislínu verkefnið, þörf er á mun umfangsmeiri greiningarvinnu.

Virðingarfyllt

Jóhann Þór Magnússon, kt 130355 5449

Raforkuverkfræðingur

S: 842 3428

Gríma Eik Káradóttir - SLS

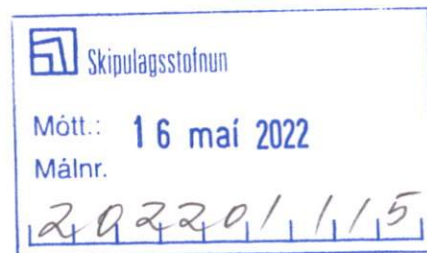

From: Björn Þorsteinsson <kolbjorn2@gmail.com>
Sent: sunnudagur, 15. maí 2022 10:45
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: Blöndulína3

Categories: Vistað í OneCRM; 202201115
One: -1

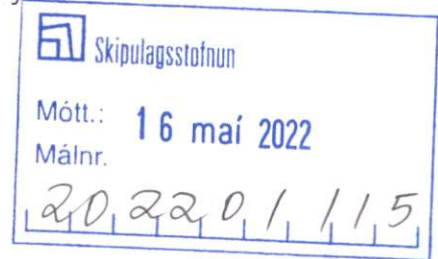
KOLGRÖF: Landeigendur gera alvarlegar athugasemdir við að 132kw jarðstrengur sem áætlað er að leggja þvert yfir jörðina skuli ætlað að liggja yfir ræktuð lönd og malarnámu sem er í rekrstri, og vilja benda á að byggðarlína milli Varmahlíðar og vestur um á að vera í notkun áfram, og því megi nota áfram sömu línu frá Varmahlíð að Eigilsá í Norðurárdal, og þessi strengbútur því óþarfur.

Kv. Björn Grétar Þorsteinsson.

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Ásta Guðrún Beck <asta.gudrun.beck@kirkjan.is>
Sent: sunnudagur, 15. maí 2022 14:28
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: Blöndulína 3 - athugasemdir
Attachments: IMG_2103.jpg

Heil og sæl.

Þjóðkirkjan-Biskupsstofa, landeigandi jarðarinnar Mælifells í Skagafirði, vill koma á framfæri athugasemdum vegna Umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 sem sett hefur verið í auglýsingu.

Athugasemdirnar eru þær að landeigandi telur mat á umhverfisáhrifum þeirra kosta sem kynntir eru sem aðalvalkostir sé ábótavant hvað varðar mat á áhrifum á landslag og ásýnd. Á það sérstaklega við um leið B1b sem liggur þvert yfir land jarðarinnar Mælifells.

Í skýrslunni eru áhrif leiðar A1 á landslag og ásýnd metin sem nokkuð neikvæð. Telur landeigandi að meta eigi áhrif leiðar A1 á landslag og ásýnd í samhengi við áhrif leiðar B1b á landslag og ásýnd, enda getur varla talist vænlegt að fara leið A1 verði leið B1b ekki farin. Áhrif leiðar B1b á landslag og ásýnd eru í skýrslunni metin nokkuð neikvæð til talsvert neikvæðra áhrifa.

Landeigandi telur það mat ekki vera rétt heldur hljóti áhrif þess að leggja línuna þvert yfir land Mælifells, og þannig þvert á sjálfan Mælifellshnjúk, að teljast **verulega neikvæð** á landslag og ásýnd.

Mælifellshnjúkur er eitt þekktasta kennileiti í Skagafirði og einkennisfjall svæðisins. Hann er mjög áberandi þar sem hann gnæfir yfir öll nærliggjandi fjöll, en hann er 1138 metrar á hæð. Mælifellshnjúkur er mjög vinsæll áfangastaður göngufólks en af honum er stórkostlegt útsýni. Áhrif línu þvert undir fjallinu á ásýnd þess hljóta að teljast verulega neikvæð enda varla hægt að ímynda sér verri áhrif á ásýnd þess. Áhrifin eru varanleg, þ.e. þau eru ekki bundin við framkvæmdatíma.

Stjórnvöld geta ekki tekið ákvörðun um legu Blöndulínu 3 nema fyrir liggi réttar upplýsingar um áhrif hennar á ásýnd og landslag. Landeigandi telur núverandi línustæði alltaf betri kost hvað varðar áhrif á umhverfið í stað þess að leggja línur um ný og ósnert svæði.

Með vísan til ofangreinds gerir landeigandi Mælifells athugasemdir við Umhverfismatsskýrsluna þar sem áhrif á landslag og ásýnd aðalvalkosta séu vanmetin.

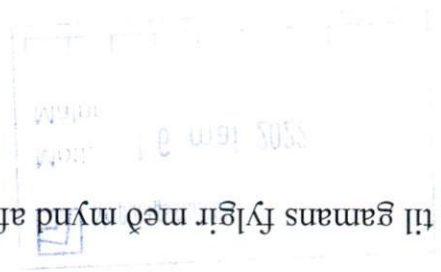
Virðingarfyllst f.h. Þjóðkirkjunnar-Biskupsstofu, landeiganda Mælifells,

Ásta

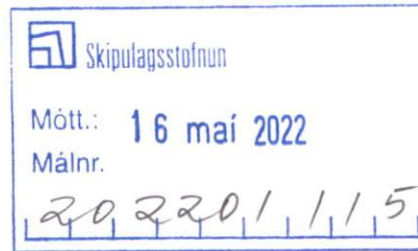
Ásta Guðrún Beck
Lögfræðingur/Legal advisor

p.s. til gamans fylgir með mynd af þeirri er þetta ritar á toppi Mælifellshnjúks

Landsnet hf.
Gylfaflöt 9
112 Reykjavík
landsnet@landsnet.is

Mótmæli og áskilnaður vegna Blöndulínu 3.

Lagning Blöndulínu 3 um Hörgárdal mun hafa veruleg neikvæð áhrif á fjárhag og starfsemi eigenda jarðarinnar Garðshorn, Þelamörk, F2157917, L152487. Á jörðinni, sem er landbúnaðarjörð, er stunduð metnaðarfull hrossarækt, reiðkennsla, hestatengd ferðaþjónusta og önnur ferðaþjónusta auk sauðfjárræktar og skógræktar.

Lagning línunnar mun hafa verulega áhrif á ásýnd á fallett landslag jarðarinnar, þar sem fyrir er fögur fjallasýnd, grösugt vallendi og grónar hlíðar, beit fyrir skepnur, skógrækt, reið- og gönguleiðir.

Valkostir um lagningu línunnar gera ráð fyrir því að línan muni liggja næst bænum Garðshorni eða í um 200 metra fjarlægð og má gera ráð fyrir að 19-24 möstur sjáist. Samkvæmt umhverfismats-skýrslu eru áhrif, með tilliti til grunnástands landslags og ásýndar, neikvæð.

Verði af lagningu línunnar í samræmi við fyrirhuguð áform mun það hafa veruleg neikvæð fjárhagsleg áhrif á allan rekstur á jörðinni Garðshorni í Þelamörk, hrossarækt, sauðfjárrækt, kennslu, ferðaþjónustu og skógrækt. Neikvæð áhrif af lagningu línunnar munu hafa áhrif til lækkunar á verðgildi jarðarinnar.

Að mati eigenda Garðshorns Þelamörk, hefur áhrif raflína á búfé mjög neikvæð áhrif. Sýnt hefur verið fram á að áhrif raflína kann einnig að geta valdið mönnum heilsutjóni.

Fyrirhuguð uppbygging ferðaþjónustu að Garðshorni Þelamörk raskast verulega verði af lagningu rafmagnslínunnar. Þar sem skógrækt er stunduð eða áformuð mun línan skerða skógræktarsvæði umtalsvert þar sem 65-85 m breitt helgunarsvæði þarf að vera undir línunni. Fyrirhugaðri byggingu ferðaþjónustuaðstöðu ofan íbúðarhúss í nálægð við skógræktina raskast með þeim hætti að verulegt tjón verður fyrir eigendur.

Óþægilegur hávaði sem raflínur geta veldur meira tjóni að Garðshorni Þelamörk heldur en á mörgum öðrum stöðum vegna mikillar nálægðar við línuna. Það mun raska búsetugæðum.

Lagning línunnar mun hafa áhrif á vinsælar gönguleiðir og hafa áhrif á notkun beitarrhaga, sérstaklega á framkvæmdartíma. Lagning línunnar um afréttarlönd mun hafa neikvæð áhrif á fjárbúskap eigenda Garðshorns í Þelamörk.

Með bréfi þessu er fyrirhugaðri lagningu Blöndulínu 3 um Hörgárdal og Garðshorn í Þelamörk mótmælt.

Verði engu síður af lagningu línunnar þrátt fyrir mótmælin eru gerðar kröfur til þess að línan verði lögð með þeim hætti að það raski minna en ætlað er búsetuskilyrðum, t. d. með tilfærslu línunnar frá íbúðarhúsi, skógrækt, og dregið verði úr neikvæðum áhrifum á ásýnd, verðgildi jarðarinnar, áhrifum á mannfólk og búfé, reið- og gönguleiðir og fyrirhugaða skógrækt og ferðaþjónustu.

Verði af lagningu Blöndulínu 3, áskilja eigendur jarðarinnar Garðshorns í Þelamörk rétt til að krefja Landsnet hf., eða annan þá aðila er stendur að lagningu raflínunnar, um fullar bætur fyrir allt það tjón sem línulögnin mun valda eigendum jarðarinnar Garðshorns í Þelamörk.

Garðshorn, Þelamörk, 13. maí 2022

Birna Tryggvadóttir

Agnar Þór Magnússon

Garðshorn Þelamörk ehf.

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Bjarni Maronsson <k108@simnet.is>
Sent: mánudagur, 16. maí 2022 12:14
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: blanda 3
Attachments: Landsnet 2020.odt

Categories: Green Category

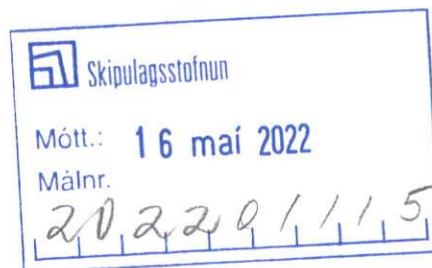
Til þeirra er málið varðar.

Efni:

Blöndulína 3, Kiðaskarðsleið.

- a) Kiðaskarðsleið er álitlegur valkostur fyrir legu Blöndulínu 3 og mun betri kostur en Héraðsvatnaleið. Styttri vegalengd, við færri landeigendur að semja og því meiri sátt um þá leið.
- b) Hvergi ætti að þurfa að leggja línuna í jörð.
- c) Leggja þarf áherslu á 132 kv jarðstreng frá tengivirki við Mælifellsá að tengivirki við Varmahlíð.
- d) Vanda þarf mjög legu línunnar hjá bæjum í fyrrum Lýtingsstaðahreppi. Athugandi er að línan liggir í landi Mælifells eftir því sem við verður komið. Mælifell er kirkjujörð, væntanlega í umsjón kirkjujarðasjóðs og lína þar ætti ekki ógna búsetu né mannvirkjum á jörðinni.
- e) Aðalskipulag Skagafjarðar gerir ráð fyrir Héraðsvatnaleið. Vinna þarf að því að breyta skipulaginu í þágu Kiðaskarðsleiðar.
- f) Meðfylgjandi eru áður sendar athugasemdir undirritaðs til Landsnets, vegna legu Blöndulínu.

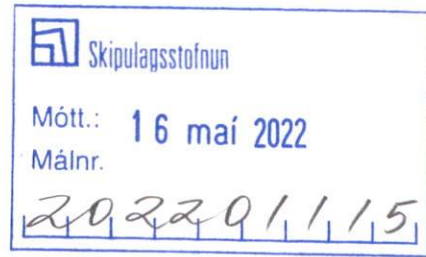
Viðingarfyllst, Bjarni Maronsson, Furulundi 6. 560 Varmahlíð.

Hlín Benediktsdóttir

Gylfaflöt 9

112 Reykjavík.

Efni:

Nokkrar athugasemdir vegna draga að tillögu að matsáætlun v/Blöndulínu 3.

- Lagt er til að lega Blöndulínu 3 verði um Kiðaskarð, þaðan milli Mælifells og Starrastaða, milli Hvammkots og Hafgrímsstaða og sveigi til suðurs vestan Eggja, síðan til austurs ofan Brúnastaða og yfir Héraðsvötn móts við Tungukot á Kjálka.
- Kiðaskarðsleið er nærri helmingi styttri en Héraðsvatnaleið. Því fylgir henni mun minna jarðrask og verulega minni sjónmengun. Hana ætti hvergi að þurfa að leggja í jörð. Ætla má að eftirsóknarvert sé að helstu flutningslínur raforku frá virkjunarstöðum séu sem stystar og ofanjarðar til að lágmarka orkutap við flutning.
- Um Kiðaskarð hefur frá ómunatíð legið leið milli Húnavatnssýslu og Skagafjarðar og verið helsta rekstrarleið sauðfjár og hrossa frá Stafnsrétt til Skagafjarðar. Þar liggur nú vegur milli byggða, mannvirki með aðliggjandi vegi er á Þrándarhlíðarfjalli norðan Kiðaskarðs og girðing er í austanverðu skarðinu. Þeir, sem til þekkja, leggja því lítt trúnað á að í Kiðaskarði sé land ósnortið af mannavöldum og þeim sökum beri að friða það fyrir Blöndulínu 3.
- Öruggt má telja að meiri sátt náist um Kiðaskarðsleið meðal íbúa í Skagafirði en um Héraðsvatnaleið. Hún liggur um umtalsvert fáfarnari slóðir en Héraðsvatnaleið og ennfremur um mun færri eignarlönd og því við mun færri landeigendur að semja um legu hennar yfir héraðið.
- Héraðsvatnaleið mun valda mun meira jarðraski á ósnortnu eða lítt snortnu landi en Kiðaskarðsleið. Einnig verður veruleg sjónmengun að henni þar sem henni er ætlað að liggja með Héraðsvötnum um Skagafjörð framanverðan. Leitun mun að línustæði, sem verður augsýnilegra í byggð á Íslandi, frá bæjum í Blönduhlíð og Dalsplássi og ekki síður frá þjóðvegi 1, í Blönduhlíð.

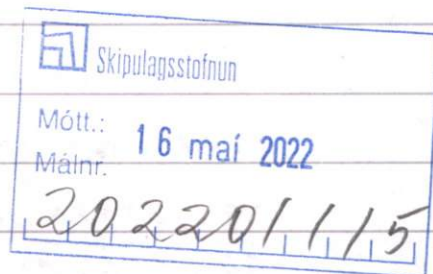
- Kiðaskarðsleið þarf ekki að draga hið minnsta úr möguleikum Landsnets á að afhenda Skagfirðingum raforku. Raflína, frá tengivirki við Mælifell (eða nágrenni Mælifells), að Varmahlíð yrði væntanlega með lægri spennu en Blöndulína 3. Slík lína er að líkindum mun minni að umfangi og þar með væru tæknilega miklir möguleikar á að leggja hana í jörðu, ef á þyrfti að halda.

Varmahlíð, 25. apríl 2020.

Bjarni Maronsson,

Furulundi 6.

Til Skipulagsstofnunna
Borgartúni 7b
Reykjavík.

Efni: Umsögn um umhverfismat
vegna Blöndulínu 3.

Eg undirritaður, ábúandi Kirkjujardarinnar
Melifells í Skagafirði, vil hér með koma
á framferi eftirfarandi athugasemdam
vegna fyrirhugðrar lagningu Blöndulínu 3
um Kidaskarðsleið.

1. Melifell í Skagafirði er fornt höfuðból
og prestssetur, og þar hefur kirkja stáð
nánast frá upphafi kristni í landinu.

Melifellshnjúkur (1138 m) er í Melifellslandi
og eitt helsta kennileiti Skagafjarðar,
svo sem kunnugt er, og sést víða að úr héraði.

Á hverju ^{sumri} sekur vaxandi fjöldi ferðafólks
hjúkenn heim og gengur á hann eftir
merktri leið af Melifellsdal, enda útsýni
af toppnum óviðjafnalegt.

Auk þess mikil sumarumferð um Melifells-
dalinn. Hér í nágrenni hnjúksins á fyrirhugðri
línuleið eru þó fjölfarnar ferðarnanna -
slóðir.

2. Linnéloggin, ef af verður, mun komna

ofan af Kibarskæði niður í Mælisfellsdal

og liggja um landveginn eftir Kálma jarða:

Mælisfells og Hústeiga, Stærastada, Höggs -

staða og Brúnarstaða, áður hafa þeir

Egglar og yfir á Kjalka.

3. Hval landareign Mælisfells snertir, mun

línan komna niður yfir sveik. Hærbrekkur

og skáskera sig niður fjall, svonefnda

Bringur, innan við 1 km fjarlægð frá

Þá og kirkjur á Mælisfelli, og niður hjá bænum

Stærastöðum, næsta bæ fyrst semnaa,

í Gr. 500 m fjarlægð frá Þorshúsum þar.

4. Komu línan á fyrirhagðum stað, mun hún

valda mikkilli spönmengun og skera í augu,

þá heft er til fjallsins (Hammahéið)

og Mælisfellsheimsins, en eftir er til

hans er einhver tilkomumikil heimna

frá Mælisfelli séð.

Þar framar mun svo línan þvera sveikna

á leið sinni upp á Egglarnar og valda

breytri áþyngd.

5. Vart þarf að fara mörðum orðum um,

að linnéloggin mun spilla mjög landi.

Mælisfells og Stærastada sem og húnna

áænefnda jarða.

fyfir utan spönvæna áhrifa, sem veða mikið, mun fylgja lenulögninni mærgislegt umrét og raki, svo sem vegaslóðar, efnistöka o.s.frv. Lýst er, að línan mun vega verðþrjú jarðana, m. a. með fyllti til sölu, og talemarka nýtingu á þessan hátt.

Uppi eru hugmyndir um stögrætt í landi Maltifells, og á Stærarstöðum er umfangsmikið gróðurhúsarækt auk hefðbundens Gástapar.

Þá er ratsregalsvið háspenntra lína elíost og áhrif á loft og heilsum fólks búsett oralegt þátt.

6. Hér er áæt um inngríp á vada í fluvætt

og framtíðarmöguleika áænefndra jarða, sem ég sem umráðamður Maltifells lýgt að leggja þessu.

Þróunin, eigaði jarðarinnar Maltifells, hlífur að leggja áherslu á, að vega elíost verðþrjú jarðarinnar til framtíðar lítið.

Ég hef verið í góðu sambandi við

Ásta Þórunn: Óeðla hjá fasteignasviði

keðjunnar og heyrir, að hún er sama stöðin

og mun senda inn atvagnasemdir.

7. "En einhverjar stöðir verða vandi á vega"

Einhverjar stöðir þarf Blöndulína 3 að koma,

se hún jafn aðkallandi og af er lítið,

sem endiríðandi hefur dættar verulegar
eðsandi um.

Þó hlítur að vera kappmál að finna
lennar þann farveg, þó sem hún velur
mismiklum spjöllum.

Eðsilegast tel þú að fara sæk. Heróstrálar,
ofan af Vatnskeði og samhljóða gámli
byggðalennar (Kauqárvallinn 1) og niður
til Heróstráta, sáður með vötnum og
gras á Kjalka.

Þú hefur þú sé sé leið, sem margir vorandi með,
að farin góð, og flestar líklega státtar við.
Má ekki leggja einhverjum kafla lennar þar í
jörð í landi Heróstráta, sé afþvinnu að
leggja eitthvað í jörð á annan þorð, sem er
reynður að heyrast á umhverfismatskýrslum,

þó sé ekki afþvinnu.

Þú stóðst þú koma að minnum dæmi ekki
fram fallmeðandi vök fyrir þér, hvers vegna
ekki stóðst þú fylgja gámli byggðalennar.
Ei þar kannst þú vera að byggja byggðalennar
vegna þess þú hefur á m. k. stóðst þú með
jardstregi í Vaumahlíð.

8. Húsbæjarleið með fílhögandi spjöllum á

Mörgum jörðum er ekki leiddin til að ná
sem víðastkastri sátt í þessum máli.
Séu mikið af vift.

Þá þar er Kíðarbáðsleik aðrir ný

útfærsla, stytting, 2 svon. Eftirþjóðsleik,

Fil að minnka áhrif heimar, en þá er

eins og þlegnst hafi að taka með ?

veikningin þáðinnar 2 Fremriþjóðsleik,

sem þarna er þá hlat að máli.

Þá umhverfismatskjöllum: stendur

áðins:

"Léna leggur þvert yfir fremriþjóð,

2 milli þýðanna Höfðismarkaðs og Kíðastada,

og austur: myndi Norðvestardal við þóinn

Egilsa" Um ára þó er ekki getið.

9. Ekkert samráð hefur verið haft við ákveðna

þaðanna um lönguþingna.

Eg undirstaður, nýr. ákveðið: Máliþell,

nýn ekki samþykktu lagningu Ákveðningu 3

um Máliþellsland, og veit ég ekki annað

en full samþykktu se meðal stjórndarhinnu

þaðanna um málið.

Þáð veitir þá að getast með valdöð: sem

kann að hafa áhrifningur 2 for með sér,

en veit veitir þó til áð, að það sé leidd,

sem Landsnet vill að þáðin verði.

Máliþelli 10. maí 2023.

Blákur Á. Halldórsson.

Athugasemdir við línuleið Blöndulínu 3.

Þverá í Öxnadal.

 Skipulagsstofnun
Mótt.: 19 maí 2022
Málnr. 2022 01115

Samkvæmt línuleið um jarðirnar Þverá og Steinsstaði í Öxnadal sem er í auglýstri tillögugerð Landsnets og í umhverfismati er línan teiknuð að stæðstum hluta samsíða gömlu Rángárvallalínunni sem er mjög nærri mannvirkjum jarðanna og innan girðinga þeirra.

Þar sem línan kemur inn á land Þverár við Þverárgil fer hún yfir gilið á þeim stað þar sem svæðið þar er skipulagt til túnræktar.

Bent skal á að landfræðilega séð af kunnugum að þá væri eðlilegra að línan kæmi yfir Þverána fyrir ofan Foss en þar endar gilið og gæti þá línan komið mun ofar í landinu án þess að skerða línuleiðina sem slíka og myndi þá einnig koma ofar í landinu á Steinsstöðum og án vandkvæða komið inn á línustæðið fyrir ofan Steinsstaði 2 og síðan áfram í norður. Það er óásættanlegt að línan sé lögð eins nærri mannvirkjum og gert er ráð fyrir þegar það er hægt að hafa hana fjær. Um erað ræða um 100 metra færslu á línunni án verulegtar hækkunar í landinu.

(Á það skal bent að línu og slóðagerð er mun betri fyrir ofan Hóla í Öxnadal sé línan ofar í landinu en þar sem hún er teiknuð nú án verulegrar hækkunar og gæti þá komið ofar yfir Þverána eða fyrir ofan umræddan foss.)

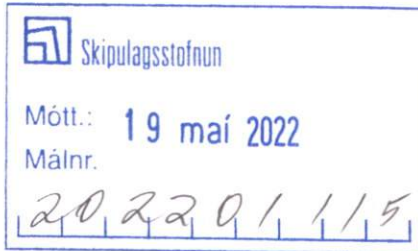
Þessar athugasemdir tilkynnast hér með.

Þverá Hörgársveit 15 maí 2022.

Þorsteinn Rútsson

Arnar Ingi Tryggvasson.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Litla-Horni og Starrastöðum höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribýggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribýggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sér metin sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndanir	Vatgerðir og fótra	Fuglaflí	Vatnaflí	Fornleifar	Landslag og dýrn	Ferða- ljónusta og úlvist	Land- búnaður og skógrækt	Helga og oryggi	Næturvæ og rektor	Náttúrsvæ Sjófæði	Væður	Abgengi	Brætti	Atvinnu- þróun og samfélag	Stofn- kostnaður (Tthk. Kt)
Svæði A	A1															2,5
	A2															1,6
Svæði B	Efnislega															
	B1															1,6
	B1b															0,9
	B3															1,5
	B4															1,4
	B41															2,5
	B4a1															1,6
	B42															2,0
Efnislega																
A1																3,4
A2																3,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútairnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29.des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu

yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribýggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir alla sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki ? Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af

leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirkis og af vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fái á ferð og fái bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fái á ferð og fái bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur

gefin en áherslan lögð á línuleiðina.

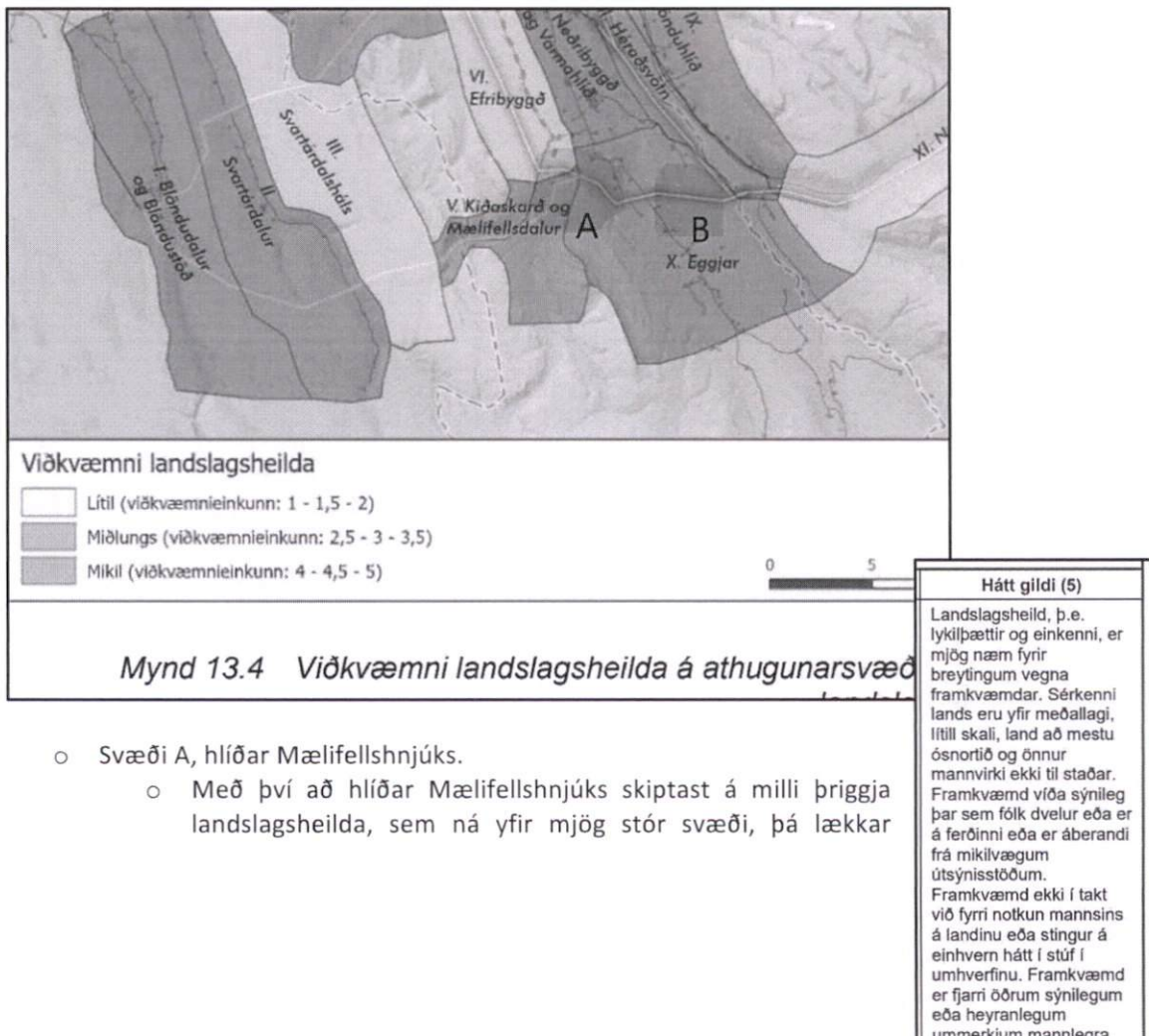
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar

einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.

- Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matspátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línán verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggi í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

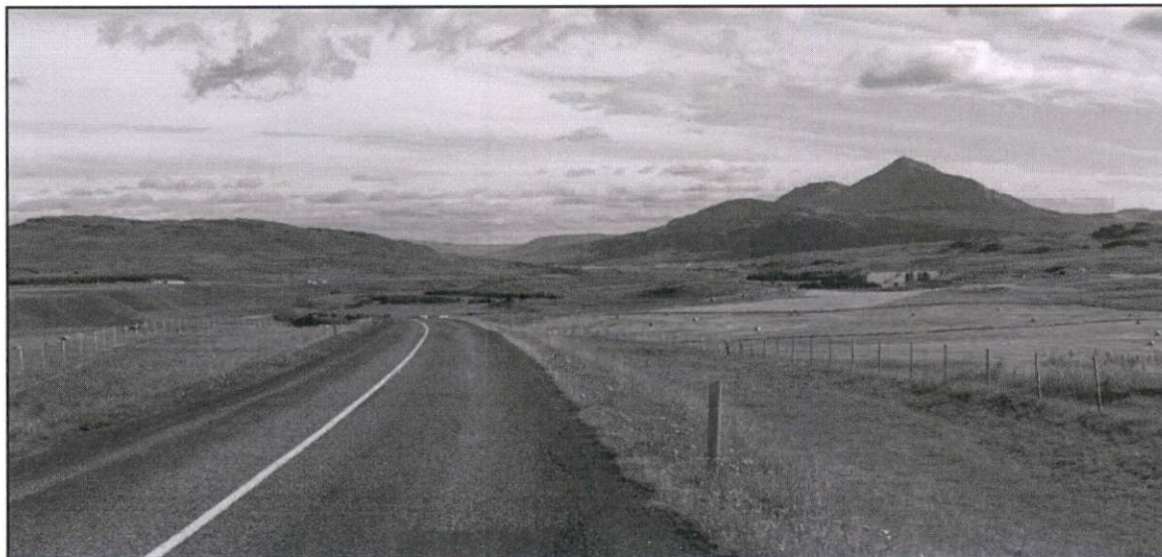
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

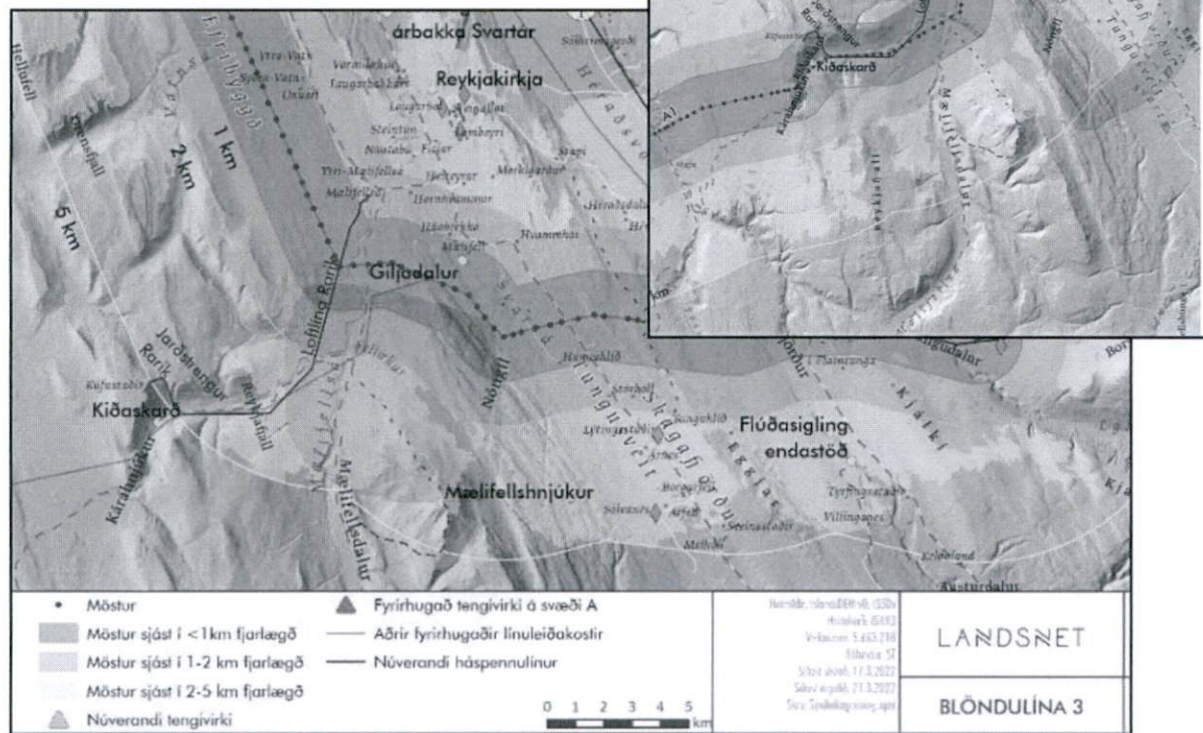
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin Neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðþjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðþjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kíðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Lega raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að

við að notkun beitarlанда geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

sjá hvernig nýir vegir sem raska beitilandi geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells og Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er

lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðabjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðabjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „*Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.*”

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „*Hafa þarf hugfast að strenglögnum í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.*”

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögnum í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribýggðarleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribýggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisaðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribýggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribýggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisaðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma verr út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna Sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonquleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirdi/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

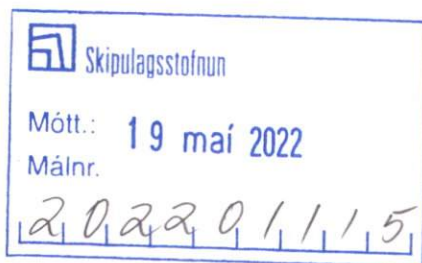
Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Lagning loftlínu um land okkar mun liggja eftir landinu endilöngu frá norðri til suðurs og þvera það svo syðst á merkjum. Línan mun því gjörbreyta allri ásýnd og not okkar af landinu og við munum sjá línuna mjög nálægt okkur úr öllum áttum. Að auki mun línan raska vatnsbóli okkar sem er nánast undir línustæðinu. Þetta mun nánast eyðileggja jörðina og takmarka verulega framtíðaruppbyggingu. Nú í vor verður hafist handa við byggingu íbúðarhúss á Litla-Horni sem er íbúðarhúsaloð norðan og vestan við fjárhúsin og mun því vera í 500 metra fjarlægð frá fyrirhuguðu línustæði sem er innan marka þess áhrifasvæðis sem er talið æskilegt.

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

Þórunn Eyjólfsdóttir og Sigurður Baldursson.
Landeigendur á Litla-Horni og Starrastöðum

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Skagafirði, 16. maí 2022

Undirrituð landeigandi á Hvíteyrum hafna alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um land mitt. Byggingu tengivirkis í landareign minni á Hvíteyrum eða í óskiptu landi Hvíteyra og Mælifells á Mælifellsdal, í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi utan alfaraleiðar, er alfarið hafnað.

Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir mínar við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

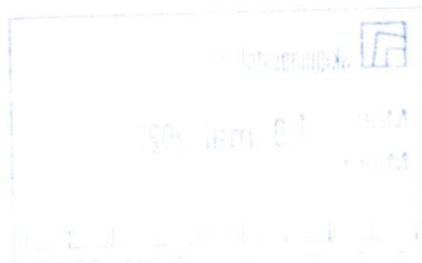
Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Byggingu tengivirkis í landareign minni á Hvíteyrum eða í óskiptu landi Hvíteyra og Mælifells á Mælifellsdal, í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi utan alfaraleiðar, er alfarið hafnað.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndunir	Vistgerðir og líra	Fuglalíf	Vatnalíf	Fornleifar	Landlag og mynd	Ferðaþjónusta og útlit	Landbúnaður og skógrækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvá og rekstur	Náttúruvá og persónuöryggi	Sjálfbærni	Vobur	Afgengi	Þrátt	Afhvinnuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður (t.m.k. kr.)
Sveiti A	A1																2,5
	A2																1,6
	Eftirlit																
Sveiti B	B1																1,6
	B2																0,9
	B3																1,5
	B4																1,4
	B51																2,5
	B52																1,6
	B52																2,0
Eftirlit																	
A1																	3,4
A2																	3,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bústarnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.

- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun frá 29.des 2020 segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribygðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.
- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „*ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.*“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásynd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásynd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásynd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásynd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásynd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásynd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásynd er harðlega mótmælt.

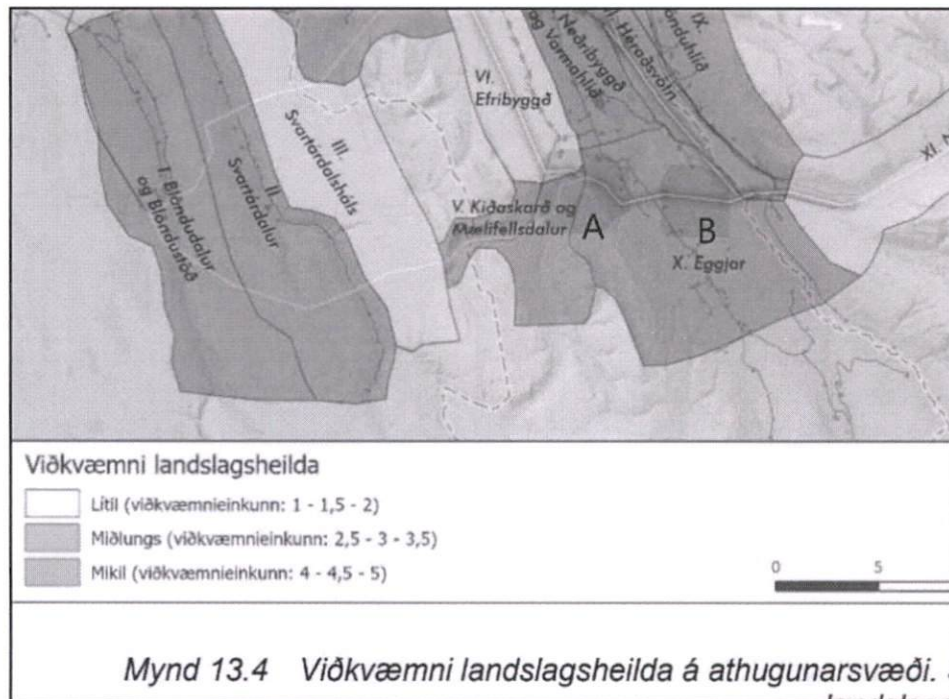
- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásynd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásynd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásynd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en áherslan lögð á línuleiðina.
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásyndarmyndum. Áhrif þess á ásynd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásyndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásynd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hliðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshnjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshnjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilettir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggja í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

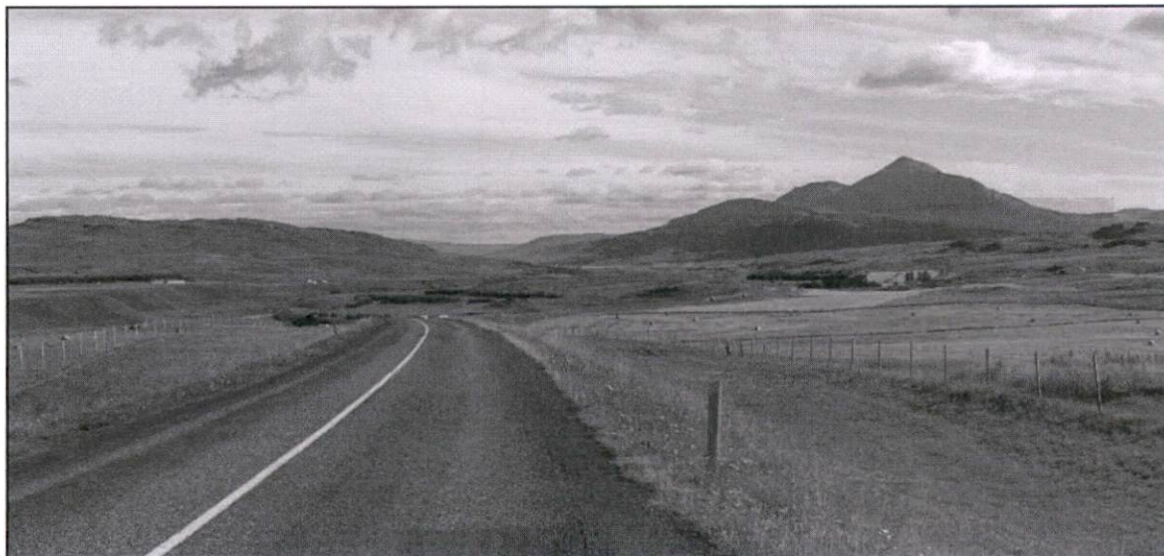
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

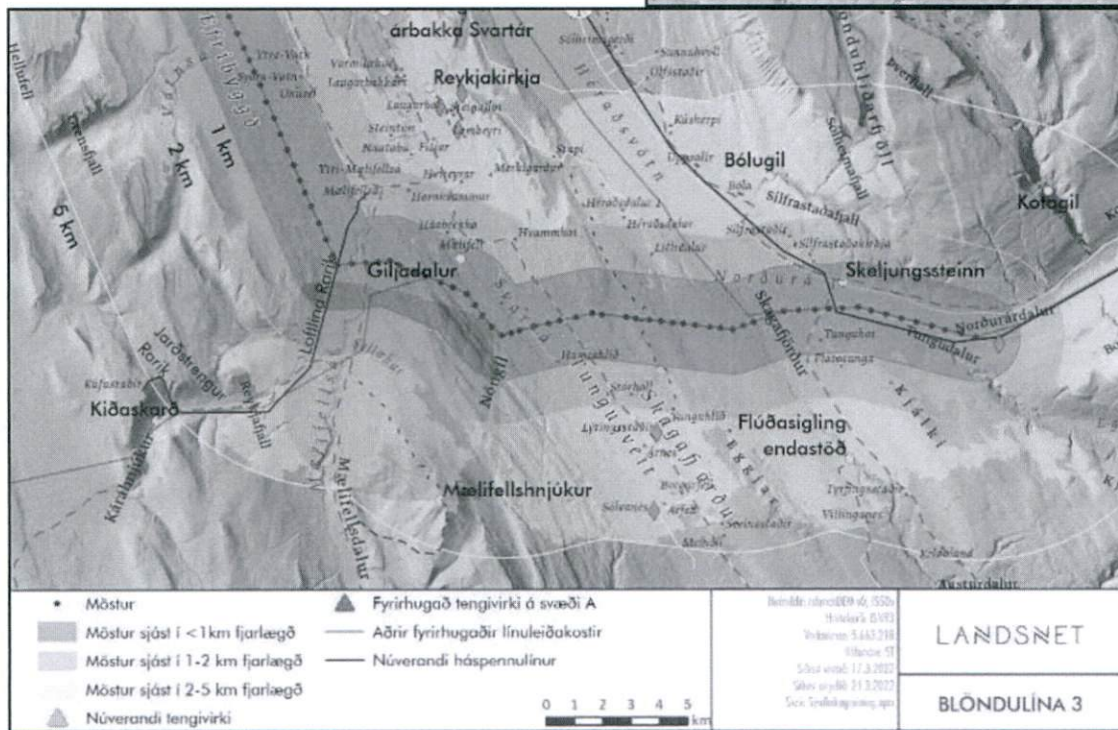
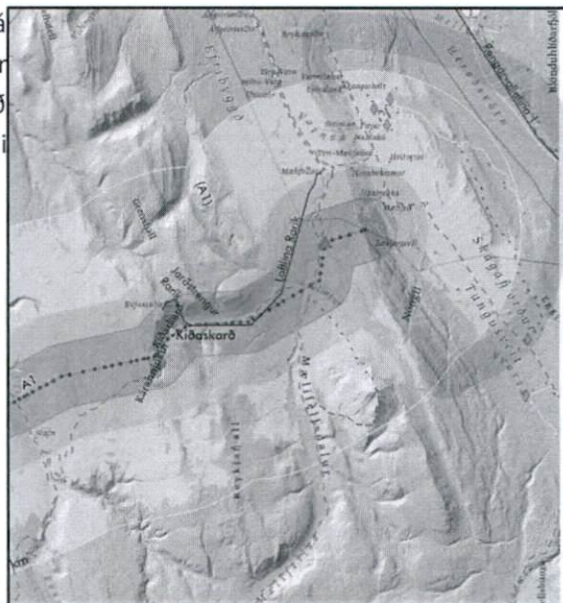

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvarrar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðapjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðapjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurri Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurri.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörðu þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efrbyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efrbyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efrbyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efrbyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonquleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirði/>

„Ferðapjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

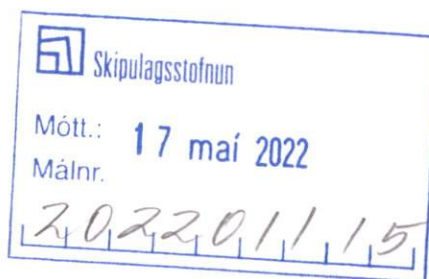
Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðapjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

Rósa Björnsdóttir
Landeigandi á Hvíteyrum

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Starrastöðum 146226/fasteignanúmer 233-7389 höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggd.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggd að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

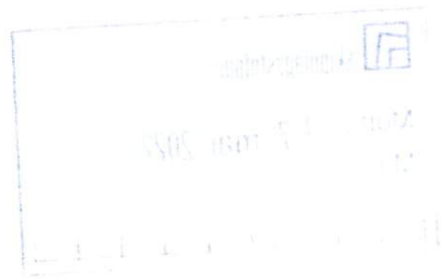
Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndir og flóra	Vistgerðir og flóra	Fuglailif	Vatnailif	Fornleifar	Landslag og eynd	Ferðaþjónusta og útlit	Landbúnaður og skógrækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvá og rekstur	Náttúruvá og persónuöryggi	Veður	Aðgengi	Bratti	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn-kostnaður (þm, kr)	
Svæði A	A1															2,5	
	A2															1,6	
	Efnistaka																
Svæði B	B1															1,6	
	B1b															0,9	
	B3															1,5	
	B4															1,4	
	B41															2,5	
	B42															1,6	
	B42															2,0	
	Efnistaka																
	A1																3,4
	A2																3,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútarinnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29.des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í

endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribýggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „*ákvæðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.*”

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af

leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásynd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásynd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásynd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásynd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásynd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásynd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásynd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásynd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásynd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásynd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

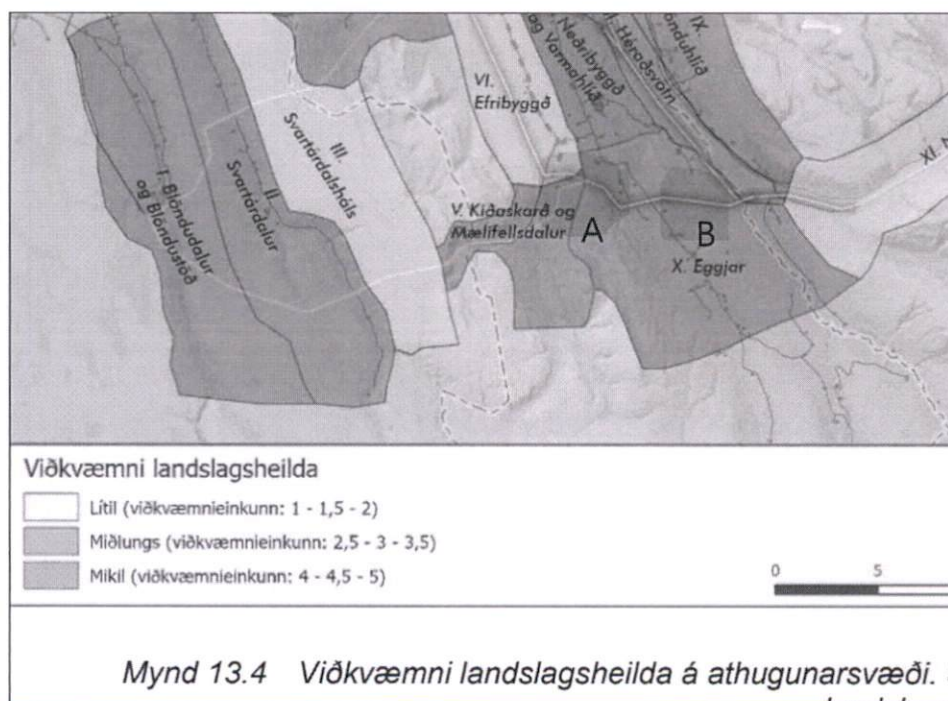
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásyndarmyndum. Áhrif þess á ásynd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásyndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásynd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku rísa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órókrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar

Hátt gildi (5)
Landslagsheld, þ.e. lykilstættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítill skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum úteignistækjum

einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.

- Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggji í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

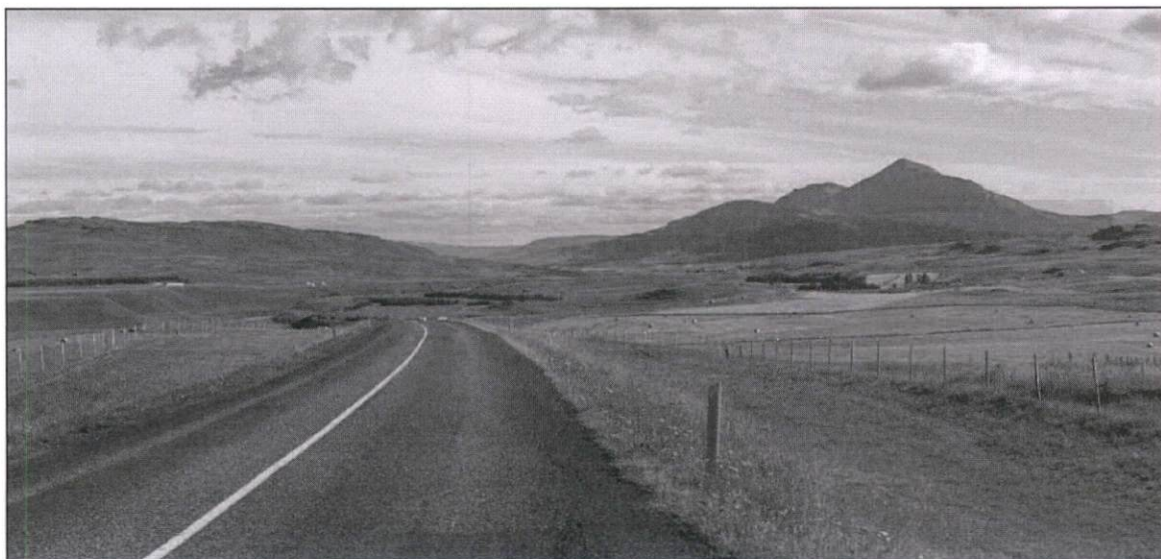
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

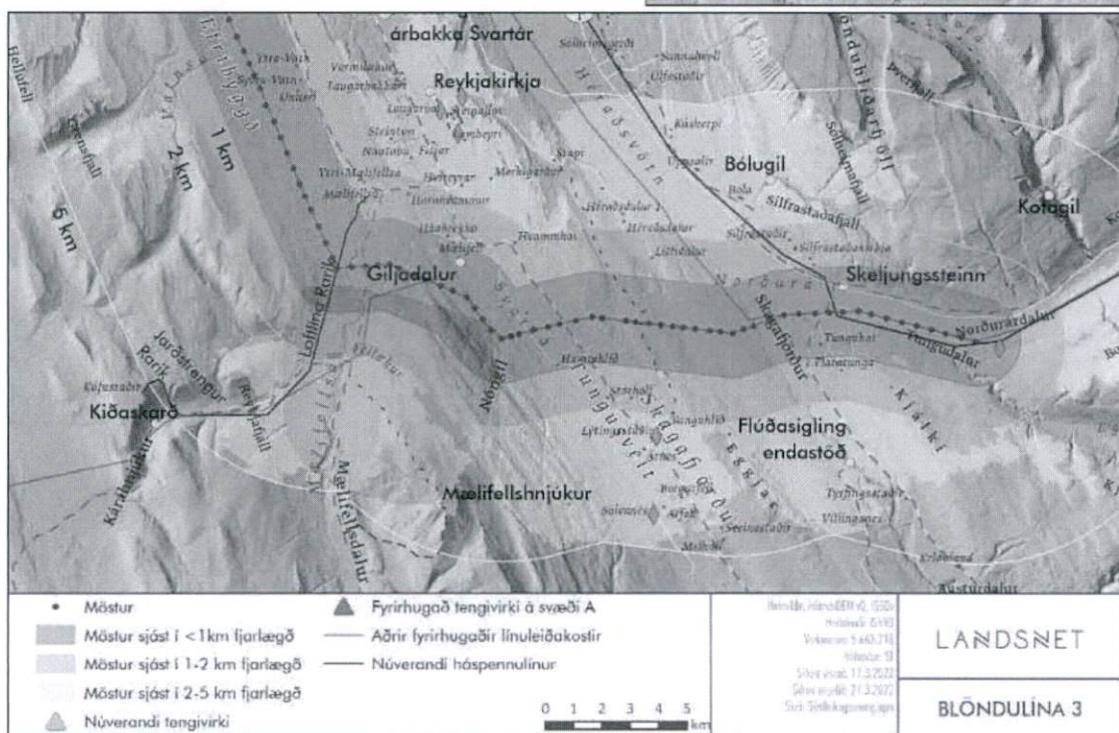
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðabjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðabjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárhúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðapjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðapjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

„Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.“

Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/maelifell-i-skaqafirdi/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

Sigríður Margrét Ingimarsdóttir kt: 0801683819

Helgi Ingimarsson kt: 2107724649

Inga Dóra Ingimarsdóttir kt: 0608842939

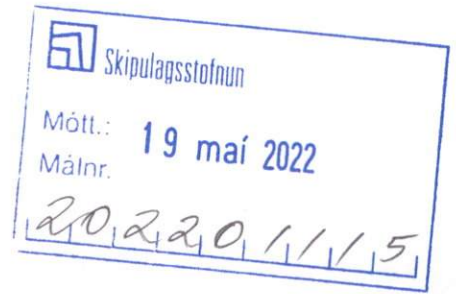
Landeigendur á Starrastöðum 146226/fasteignanúmer 233-7389

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 Reykjavík

Sent með tölvupósti á skipulag@skipulag.is
Reykjavík, 19. maí 2022

Efni: Umsögn vegna matsskýrslu Landsnets um Blöndulínu 3

Ein stærsta áskorun sem mannkynið frammi fyrir í dag eru án vafa loftslagsbreytingar og þær hamfarir sem þeim fylgja. Þetta erum við flest meðvituð um og sem betur fer má víða sjá aðgerðir í þágu loftslagsins í fyrirrúmi hjá fyrirtækjum í ríkiseigu. Það er rétt, líkt og fram kemur í umhverfismatsskýrslu að við þurfum að vera undirbúin orkuskiptum á ýmsan hátt, en gleymum því ekki að við erum líklega meðal þeirra þjóða sem er hvað best í stakk búin til þess að takast á við þessar breytingar. Framleiðsla rafmagns á hvern íbúa landsins er meiri en þekkt í öllum öðrum löndum, en svo er það spurning hvernig rafmagninu er ráðstafað. Nú er það svo að 80% þess er notað í stóriðjuna og því þjóna framkvæmdir á stærð við Blöndulínu 3 henni hvað best.

Landvernd tekur undir mikilvægi þess að raforkuöryggi sé til staðar fyrir alla íbúa landsins. Blöndulínu 3 er meðal annars ætlað að veita íbúum á Norðurlandi bætt raforkuöryggi, bæta nýtingu orkuvera og draga úr flutningstöpum. Þetta eru jákvæðu hliðar þessara áforma sem full ástæða er til að fagna. Núverandi byggðarlína stendur ekki undir þeim kröfum sem gerðar eru til afhendingaöryggis og framboðs á raforku. Hins vegar er augljóst að hér er um að ræða fórnarkostnað náttúrunnar vegna stóriðju.

Stjórn Landverndar vill árétta að mikill munur er á umhverfisáhrifum loftlínu eftir flutningsgetu þeirra, ekki síst hvað varðar sjónræn áhrif. Blöndulína 3 hefur það megin hlutverk að auka flutningsgetu sem fyrst og fremst þjónar stórnotendum. Línustæðið sem Landsnet telur heppilegast fer um óbyggð víðerni, viðkvæm heiðarlönd, dali, fjöll, mela og móa og ræktarlönd í fimm sveitarfélögum landsins. Blöndulína 3 mun hafa neikvæð áhrif á upplifun og ásýnd almennings á svæðinu, þar á meðal á íbúa og ferðamenn. Þetta er að mati stjórnar Landverndar herkostnaður vegna stóriðju á Íslandi. Samfélagslegur kostnaður vegna stóriðju fer því vaxandi í hvert sinn sem reistar eru línur sem hafa það megin hlutverk að þjóna þeim stóriðjuverum sem fyrir eru í landinu. Náttúra Íslands borgar reikninginn enn einu sinni.

Það er mikilvægt að öll gerir sér það ljóst í þeim deilum sem nú eru uppi um staðsetningu að deilan er afleiðing stóðíðjustefnu stjórnvalda undanfarna áratugi. Framangreind staðreynd

breytir því ekki að mikilvægt er að huga vel að staðsetningu, gerð og styrk þeirrar línu sem hér um ræðir. Framkvæmdin vekur upp ýmsar spurningar. Meðal annars hvort að ekki hafi verið mögulegt að ná fram markmiðum um raforkuöryggi með endurnýjun og styrkingu byggðarlínunnar? Þurfum við nauðsynlega að fara með hana lengra og raska náttúruverðmætum? Mikið er í húfi. Mat á umhverfisáhrifum verður því að svara þessu spurningum þannig að allir skilji.

Sameiginlegt umhverfismat hringtengingar nauðsynlegt

Landvernd ítrekar að við teljum ekki annað forsvaranlegt en að einstakir bútar í fyrirhugaðri styrkingu meginflutningskerfisins verði metnir sameiginlega, sbr. 2. mgr. 5. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum, þ.m.t. Blöndulína 3, sem er greinilega hluti af styrkingu meginflutningskerfisins á Íslandi. Samtökin hafa áður beint þessu til Skipulagsstofnunar.

Hvaðan sprettur aukin raforkuþörf?

Það er ljóst að almenningur notar einungis brot þeirrar raforku sem framleidd er á Íslandi. Stóriðjan notar hins vegar um 80% hennar. Með aukinni flutningsgetu verður möguleiki á því að auka við stóriðjuna. Þegar línan hefur svo náð sinni hámarks flutningsgetu, mun skapast sami þrýstingur á að raflínurnar verði enn burðugri. Þetta er gömul saga og ný og lýsir hinni óendanlegu hringrás óseðjandi orkufrekrar stóriðju, á kostnað náttúrunnar.

Landsnet notast við raforkuspá orkuspárnefndar við útreikning á grunnforsendum við áætlun á flutningsþörf til framtíðar. Raforkuspá er endurnýjuð árlega, síðast árið 2021¹. Það er alvarlegur ágalli að vinna við orkuspá fer fram án aðkomu annarra aðila en orkugeirans með aðstoð Hagstofnunar. Landvernd hefur í síðustu þremur umsögnum sínum bent á fjölmarga galla við raforkuspá. Þeir eru þess eðlis að spáin getur ekki þjónað sem forsenda í kerfisáætlun Landsnets, bæði vegna þess að hún gildir mun lengur en kerfisáætlun og að í henni er gert ráð fyrir mikilli orkunotkun stóriðju, meira en raunhæft getur talist þegar orkuskipti eru hafin.

Á þessum forsendum veltum við því upp hvernig það myndi hafa áhrif á sviðmyndir umhverfismatsins ef ný raflína bæri með sér minni straum, í þágu almennings en ekki stóriðju? Væri þá hugsanlega hægt að leggja stærri hluta raflínunnar í jörðu? Stjórn Landverndar telur nauðsynlegt að gerð verði grein fyrir þessu. Vegna almennrar raforkunotkunar um landið, það er; allrar annarrar notkunar en stóriðju, er ljóst að 132kV duga vel. Sjónræn áhrif 132 kV loftlínu er auk þess mun minni en 220kV. Er það ekki staðreynd að styrking byggðarlínu mun auka raforkuöryggi og þannig þjóna almenningi án óþarfa stóriðjulína á óbyggðum og

¹ <https://orkustofnun.is/gogn/Talnaefni/OS-2021-T013-01.pdf>

dýrmætum svæðum? Áform Landsnets er að fara inn á svæði sem laus eru við mannvirki og spilla þeim með háspennulínunum í lofti. Þetta er herkostnaður fyrir stóriðju. Það ætti að vera forgangi að leita leiða til þess að auka raforkuöryggi almennings án þess að fara inn á svæði sem laus eru við mannvirki í dag.

Áhrif á ferðaþjónustu

Ein helsta sérstaða okkar Íslendinga er ósnortin náttúra. Hún dregur til okkar ferðafólk víðsvegar að, sem margir vilja upplifa ómangert umhverfi. Víða á áhrifasvæðinu er náttúran lítt snortin og því verður Blöndulína fyrirferðamikil mannvirki á svæðinu. Að mati stjórnar Landverndar þarf að meta vel og varlega þær leiðir sem valdar eru og með mikilvægi óspilltrar náttúru og óbyggðra víðerna í huga. Það hefur ýmsa kosti að velja svæði sem þegar er talsvert mangert fyrir. Meirihluti ferðamanna sem rætt var við til að meta áhrif Blöndulínu 3 á samfélag og ferðaþjónustu tóku undir þau viðhorf².

Tengsl við Blöndulínu 2 og Rangárvallalínu

Landvernd fagnar þeim breytingum sem hafa orðið á skipulaginu frá síðustu mynd sem varða Rangárvallarlínu, en nú stendur til að taka hana niður innan þriggja ára frá uppsetningu Blöndulínu 3. Þessi breyting er til mikilla bóta miðað við það sem áður stóð til. Þetta vekur spurningar um veltum því fyrir okkur hvort það sama ætti ekki að gilda um Blöndulínu 2? Er eitthvað sem stendur í vegi þess að taka hana niður?

Óuppfyllt atriði matsáætlunar

Landvernd tekur undir ábendingu SUNN um að skilyrði matsáætlunar Skipulagsstofnunar séu ekki uppfyllt í frummatsskýrslu³. Í því samhengi viljum við sérstaklega nefna mikilvægi þess að gerð sé mun ítarlegri greining á áhrifum á óbyggð víðerni og landslag skv. mismunandi kostum með hliðsjón af ábendingum Náttúrufræðistofnunar Íslands. Aðeins er rétt komið að málefninu á blaðsíðu 218 og því ekki gerð skil sem geta uppfyllt matsáætlun að mati Landverndar.

Bætt orkunýting

Sýna þarf fram á nauðsyn Blöndulínu 3 með tilliti til bættrar orkunýtingar á mun skýrari hátt. Því er flaggað í kynningu á málinu að línun komi til með að bæta orkunýtingu en hvergi er bent

²https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

³ <https://sunn.is/blondulina-3/>

á gögn sem styðja við þá fullyrðingu. Þá veltir Landvernd því fyrir sér hvort ekki væri hægt að ná markmiðum um bættu orkunýtingu með styrkingu þeirra lína sem á svæðinu eru fyrir.

Skipting svæða í A, B og C

Stjórn Landverndar telur svæðisskiptinguna sem birtist í umhverfismati að mörgu leyti villandi. A og B svæði tengjast órjúfanlega og ekki er hægt að móta sér skoðun á A svæði án þess að líta kyrfilega til áhrifa á B svæði. Vatnsskarðsleiðin, sem er að mörgu leyti skárrí ef horft er til A-hlutans, er þó háð því að farið verði yfir Héraðsvötnin í B-hlutanum, sem yrði mikið og óásættanlegt rask á náttúruverðmætum. Vatnsskarðsleiðin hefur þann kost að vera innan mannvirkjabeltis, en verður því að meta í heildarsamhengi við áhrif utan svæðisins. Umfjöllun um þetta þarf að bæta.

Kiðaskarðsleiðin, aðalvalkostur í A-hluta mun þó óneitanlega hafa neikvæð áhrif á landslag og ásýnd, ferðapjónustu og útilíf og vistgerðir og flóru samkvæmt umhverfismatsskýrslunni. Ef af verður fer línan um óbyggt víðerni og verður sýnileg öllum sem fara um Kiðaskarð og leggja leið sína á Mælifellshnjúk í Skagafirði. Línuleiðin liggur fyrir heiði og dali sem mun hafa áhrif á rjúpunna, en samkvæmt umhverfismati gæti hún orðið fyrir afföllum á svæðinu. Rjúpunni hefur fækkað síðastliðna áratugi og er hún því á valista sem tegund í yfirvofandi hættu⁴.

Mat á áhrifum

Eins og venjulega hefur Landsnet metið áhrif á náttúruna mun vægari en þau eru í raun og veru. Skipulagsstofnun er hvött til þess að skoða vel í áliti sínu hvernig Landsnet kemst að niðurstöðu um að áhrif á landslag og ásýnd séu óveruleg af háspennulínum í lofti innan verðmætra náttúrusvæða sem nú eru laus við mannvirki.

Votlendi á svæðinu

Aðalvalkosturinn mun að auki hafa neikvæð áhrif á ferðamenn og þeirra upplifun á svæðinu. Línan verður sýnileg á ferðaleið um Kiðaskarð, á gönguleiðum í nágrenni Mælifells og frá veiðistöðum í Blöndu og Svartá. Þá verður töluverðu votlendi með hátt verndargildi raskað á svæðinu. Auk þess telur Landvernd að umfang votlenda á áhrifasvæðinu séu vanmetin í umhverfismatinu. Stjórn Landverndar þykir full ástæða til þess að þetta mál sé rannsakað til hlýtar. Votlendi af þeirri stærðargráðu sem hér er rætt um, nýtur verndar skv. Náttúruverndarlögum og má ekki raska nema brýna nauðsyn beri til. Stjórn Landverndar getur ekki séð á fyrirbyggjandi gögnum að um brýna nauðsyn eða almannahagsmuni sé að ræða.

Er Blöndulína 3 þess virði?

⁴ <https://www.ni.is/biota/animalia/chordata/aves/galliformes/rjupa-lagopus-muta>

Landvernd ítrekar spurningu sína um nauðsyn aðgerðarinnar. Ljóst er að hún mun annað hvort hafa neikvæð áhrif á Kiðaskarð eða Héraðsvötnin. Svæðin eru bæði verðmæt og því verður að velta þeirri spurningu upp hvort að fórnarkostnaðurinn sé þess virði og þá fyrir hvern? Ef aðgerðin er nauðsynleg, verður að skoða fleiri valmöguleika en þessa tvo.

Fólkvangurinn í Hrauni

Ljóst er að yfir 30 möstur munu sjást úr gönguleiðum við fólkvanginn í Hrauni ef af verður. Þetta skýtur skökku við, því friðlýsingu á svæðinu er ætlað að vernda svæðið til útivistar, náttúruskoðunar og fræðslu. Jarðmyndanir á svæðinu eru fjölbreyttar og geyma mikilvægar minjar að mati Umhverfisstofnunar⁵. Á Hrauni er friðlýst svæði að hluta og náttúruverndarsvæði á náttúruminjaskrá að hluta. Umhverfismat á landslagsheildinni í Hrauni þarf að gera upp á nýtt eins og fram kemur í umsögn landeigenda.

Stjórn Landverndar tekur undir áhyggjur SUNN um að lína um Öxnadal komi til með að hafa neikvæð áhrif á Fólkvanginn sem þar er. Hér virðist jarðstrengur vera upplagður valkostur til að draga úr sjónrænum áhrifum. Gera verður þá kröfu til Landsnets að möguleikar á lagningu jarðstrengs verði raunverulega grandskoðaðir vegna þeirra umhverfisbóta sem felast í lagningu hans. Þó fjallað sé um jarðstrengi í umhverfismatinu, telur stjórn Landverndar að málið hafi ekki verið skoðað til hlýtar.

Hörgársveit hefur hafnað þeim málflutningi Landsnets að ekki sé nægileg ástæða til þess að skoða jarðstrengi á stuttum köflum við Staðarbakka og Hraun. Landvernd tekur undir með Hörgársveit og telur fulla ástæðu til þess að rannsaka málið betur⁶. Áhrif loftlínu á svæðinu eru án vafa verulega neikvæð.

⁵ <https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/nordurland-eystra/hraun-i-oxnadal/>

⁶ <https://www.horgarsveit.is/static/files/umsogn-v.-blondulinu-3-12052022.pdf>

Að lokum

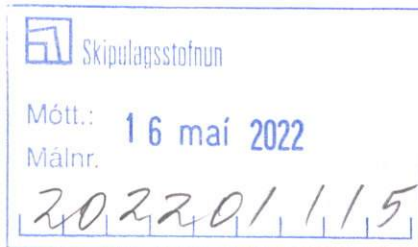
Stjórn Landverndar telur að Landsnet verði að bæta úr ágöllum umhverfismatsins, m.a. með tilliti til mats á áhrifum, leiðarvals, jarðstrengja, víðerna og votlendis. Ýmsu þarf að gera betri skil í umhverfismatinu og að auki höfum við hér varpað fram grundvallarspruningu um þörf aðgerðarinnar og þeim möguleika að endurnýja byggðarlínuna í stað þess að reisa Blöndulínu 3, takist ekki að sýna fram á brýna almannahagsmuni fyrir línunni. Ljóst er að mikil náttúruverðmæti hvíla á þessari ákvörðun.

Við viljum brýna það hér sem áður að Landvernd er alfarið á mótum hugmyndum um allar háspennulínulagnir á Hálandi Íslands, þ.m.t. jarðstrengi. Með styrkingu byggðarlínu ætti ekki að vera nokkur þörf á hálandislínunum. Aukin flutningsgeta á hálandinu verður til þess að auka þrýsting á frekari virkjanir þar. Von okkar er sú að þjóðarsátt skapist um hálandisþjóðgarð, því þegar allt kemur til alls er hálandið mun dýrmætara án teljandi mannvirkja.

Með vinsemd og virðingu, fh. stjórnar Landverndar

Auður Önnu Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri

Skipulagsstofnun,
Borgartúni 7b,
105 Reykjavík.

Reykjavík, 13. maí 2022.

B. Pálsson ehf., kt. 610105-1060, Austurstræti 18, Reykjavík, eigandi Héraðsdals I (landnúmer 146172), Stapa (landnúmer 136224), Laugardals (landnúmer 146194) og nokkurra landspildna úr Héraðsdal II (landnúmer 213915), Sveitarfélaginu Skagafirði, og hefur þar með höndum landbúnaðarstarfsemi, m.a. hrossarækt og skógrækt, hefur falið skrifstofu minni að ritað Skipulagsstofnun umsögn um umhverfismatsskýrslu Landsnets vegna Blöndulínu 3.

Umbj. minn telur að Landsnet hafi nú loksins komist að ásættanlegri niðurstöðu um aðalvalkost fyrir línulögnina, þ.e. að hún eigi að liggja frá Blöndustöð um Kiðaskarð niður í Skagafjörð. Á fyrri stigum hefur umbj. minn ítrekað bent á að línulögn um lönd hans í Dalsplássinu hafi verið óhagkvæmust af öllum valkostum og rökstutt að betri kostir hafi verið að leggja línuna annað hvort eftir núverandi línu austan Héraðsvatna eða um Kiðaskarð. Vísað er til allra fyrri umsagna umbj. míns þar að lútandi til Landsnets og Skipulagsstofnunar.

Varðandi efnislega þætti í umhverfismatsskýrslunni telur umbj. minn hins vegar að í henni sé alls ekki nægjanlega rökstutt hvers vegna línulögn um Kiðaskarð sé heppilegasti kosturinn og telur umbj. minn nauðsynlegt að í endanlegri umhverfismatsskýrslu verði með miklu afdráttarlausari hætti greint frá því að sá kostur sé miklu heppilegri en aðrir kostir.

Í þessu sambandi vill umbj. minn benda á að það er algjört grundvallaratriði að hvarvetna þar sem bornir eru saman kostir þá verður að taka fullt tillit til lengdar raflínunnar. Þannig gengur ekki að meta umhverfisáhrif á Efribýggðarleið og Héraðsvatnaleið annars vegar andspænis Kiðaskarðsleið hins vegar án þess að taka tillit til lengdar. Það er ljóst að fara þarf um Svartárdal og Vatnsskarð ef önnur tveggja hinna fyrrnefndu leiða verður valin en ekki ef Kiðaskarðsleið verður fyrir valinu. Umbj. minn telur að koma verði fram með afdráttarlausum hætti að Kiðaskarðsleið sé valin m.a. af þeirri ástæðu að sú leið er miklu styttri milli Blöndustöðvar og Akureyrar og að umhverfisröskun vegna hennar verður þar af leiðandi miklu minni.

Þegar opnaður er hlekkur Skipulagsstofnunar á internetinu um kynningu þessa umhverfismats, <https://www.skipulag.is/skipulagsstofnun/mal-i-kynningu/safn/blondulina-3-3>, blasir við yfirlitsmynd, sem sýnir aðalvalkost Landsnets frá Blöndustöð austur í Eyjafjörð. Þar sést að línan liggur því sem næst eftir beinni línu með nokkrum útúrdúrum vegna landslags. Þarna er með myndrænum hætti hægt að sjá að þessi aðalvalkostur Landsnets er sá heppilegasti. Þrátt fyrir þetta virðist það ekki koma fram með skýrum hætti í umhverfismatsskýrslunni að línulengdin sé afgerandi þáttur, eða a.m.k. eitt af aðalatriðunum.

Í þessu sambandi telur umbj. minn að ekki séu færðar fram fullnægjandi röksemdir fyrir því í matsskýrslunni, bls. 39, að telja kostnaðarmun ekki vera afgerandi og þar af leiðandi að kostnaðarmat sé ekki afgerandi þáttur við val á Kiðaskarðsleið.

Þá telur umbj. minn að ályktun í matsskýrslunni, bls. 44, um að Kiðaskarðsleið skapi frekar hættu á rekstartruflunum sé beinlínis röng enda hefur hann þegar bent á að þessu sé akkúrat öfugt farið. Línulögn um Vatnsskarð fer fram með norð-vestanverðum hlíðum Móðólfsfells og Valadalshnjúks í um 450 m hæð, sem er miklu óhagkvæmari línuleið en um Kiðaskarð, annars vegar vegna erfleika við línulögn og hins vegar vegna ísingarhættu á rekstartíma. Hefur umbj. minn þetta eftir gjörkunnugum heimamönnum, sem telja að sú hættu sé miklu meiri í Vatnsskarði en Kiðaskarði. Kostnaðarmat, sbr. bls. 45 í matsskýrslunni, byggir því á mjög hæpnum forsendum.

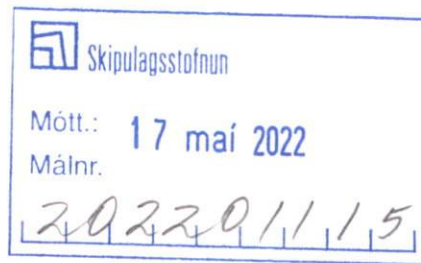
Loks telur umbj. minn að koma þurfi fram í umhverfismatinu, með áberandi hætti, að með lagningu línunnar um Kiðaskarð, sé horfið frá því að leggja línuna um sögufræg héruð Skagafjarðar og þar með valda ferðaþjónustunni skaða, auk þess sem skógrækt í héraðinu mun ekki bera skaða af.

Umbj. minn áskilur sér allan rétt til að koma með frekari ábendingar og til að koma að sjónarmiðum sínum á öllum stigum matsferlisins.

Virðingarfyllst,

Ásgeir Þór Arnason hrl.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Brúnastöðum 3 höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um land okkar. Áform um línuna í gegn um land okkar setja fyrirhugaða byggingu íbúðarhúss í algjört uppnám, en við höfum nú þegar hafið undirbúning þess í góðri trú um að Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar standist. Lagning línunnar í gegn um land okkar hefði gríðarleg áhrif á nánasta umhverfi hússins.

Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

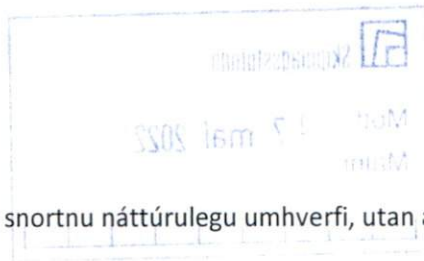
Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

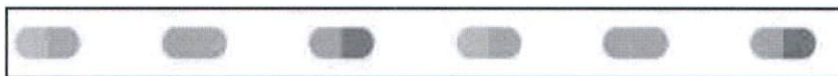
Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndunir	Vestgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Formleifar	Landslag og áeynd	Ferðaþjónusta og útlvist	Landbúnaður og skógrækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvæ og rekstur	Náttúruvæ og persónuöryggi	Snjóflóð	Væður	Aðgengi	Bretti	Arvísuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður (tla. kr.)
Sveit A	A1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,5
	A2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6
	Efhisaka	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6
	B1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	0,9
Sveit B	B3	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,5
	B4	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,4
	B11	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,5
	B1b1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6
	B42	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,0
	Efhisaka	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,4
A1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	3,4	
A2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	3,7	

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar búturnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun frá 29. des 2020 segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í

endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efrabyggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki

Ijóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásjón

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásjón er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásjón og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásjón er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásjón eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásjón

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásjón er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásjón og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásjón hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásjón og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

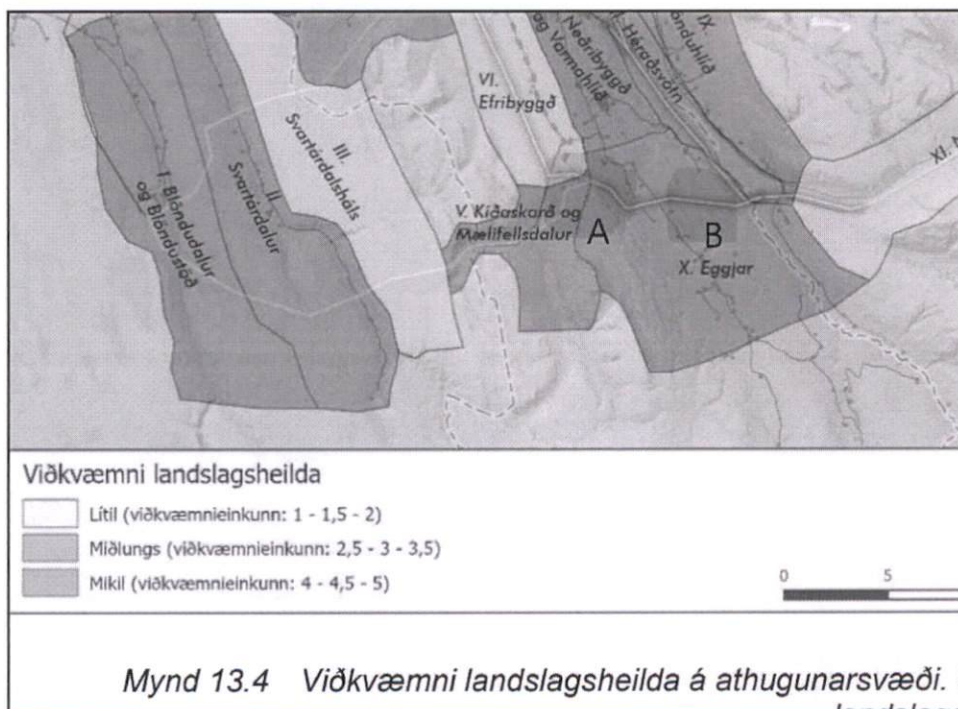
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásjónarmyndum. Áhrif þess á ásjón og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásjónar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásjón tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshnjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshnjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykílþættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannglegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggja í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

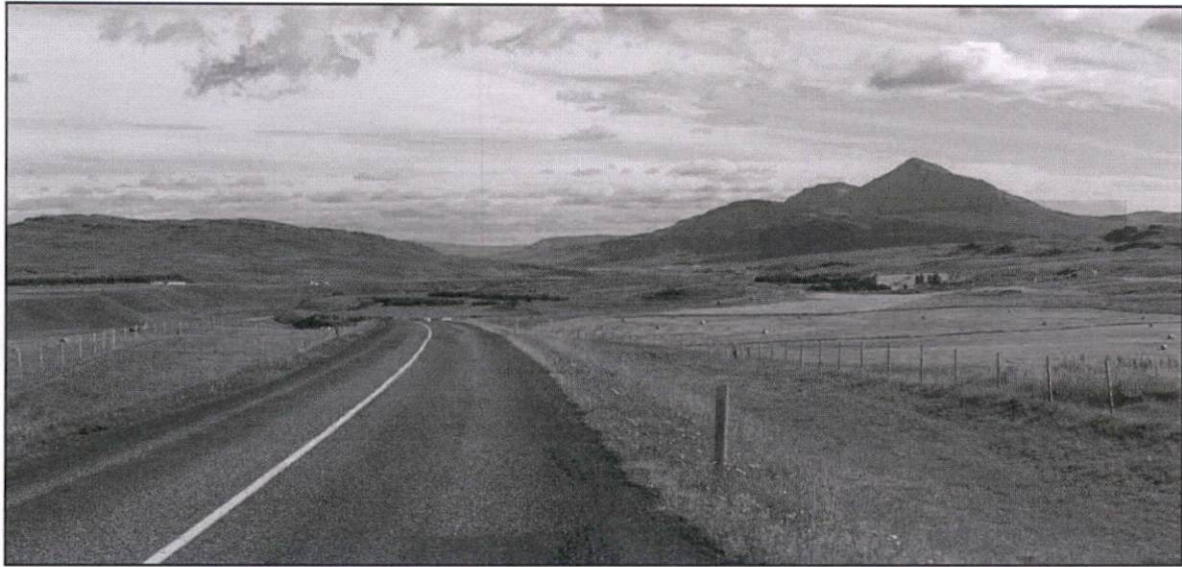
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

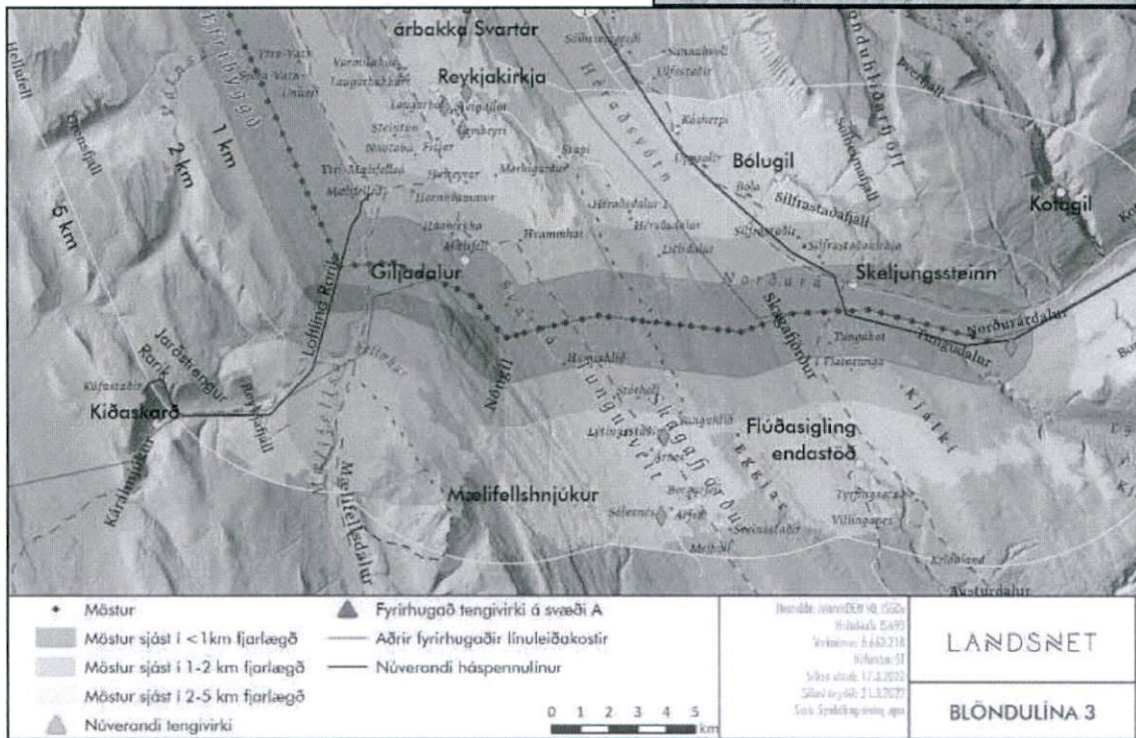

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bótanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðþjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðþjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður?

Í umhverfismatskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kíðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Lega raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitilanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitilanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins innberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellssdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellssdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efrbyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efrbyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efrbyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efrbyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/maelifell-i-skaqafirdi/>

„Ferðapjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðapjónustu. RHA/2020

https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Bestu kveðjur úr Skagafirði

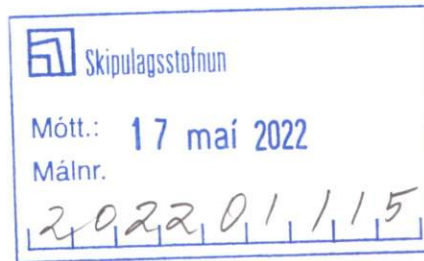
Friðrik S. Stefánsson

Rikke Busk

Landeigendur á Brúnastöðum 3

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Skagafirði, 16. maí 2022

f.h. Brúnastaða ehf hafna ég, undirrituð, alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Á næstu árum er gert ráð fyrir byggingu íbúðarhúss rétt hjá þar sem fyrirhuguð línuleið á að vera og ljóst er að ef loftlína verður að veruleika hér yfir verður ekki hægt að nota áætlaðan byggingarreit vegna sjónmengunar og hávaða frá línu. Gerðar eru athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

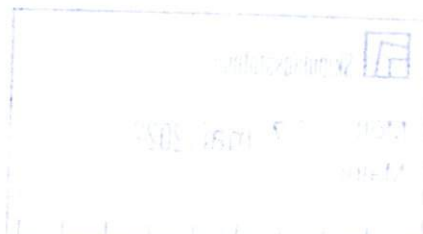
Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita "pillurnar" eru tvílitar.

	Jarðmyndunir	Vistgerðir og flóra	Fuglaflífl	Vatnalíf	Fornleifar	Landslag og mynd	Ferðaþjónusta og útlíkt	Landbúnaður og skógrækt	Heilaa og tryggt	Nattúruvá og rekstur	Nattúruvá og persónuþrygg	Seisjóf	Vedur	Aðgengi	Bratt	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn-kostnaður (700. k)
Swæðis D	A1																2,5
	A2																1,6
	Efnistaka																
Swæðis E	B1																1,6
	B2																0,9
	B3																1,9
	B4																1,4
	B31																2,5
	B32																1,6
	B42																2,0
Efnistaka																	
Swæðis F	A1																3,4
	A2																3,1
	B1																

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútanir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun frá 29.des 2020 segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í

endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribygðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.”

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki

ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásjúnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásjúnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásjúnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásjúnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnúks og áhrif á landslag og ásjúnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásjúnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð**.

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásjúnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásjúnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásjúnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásjúnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

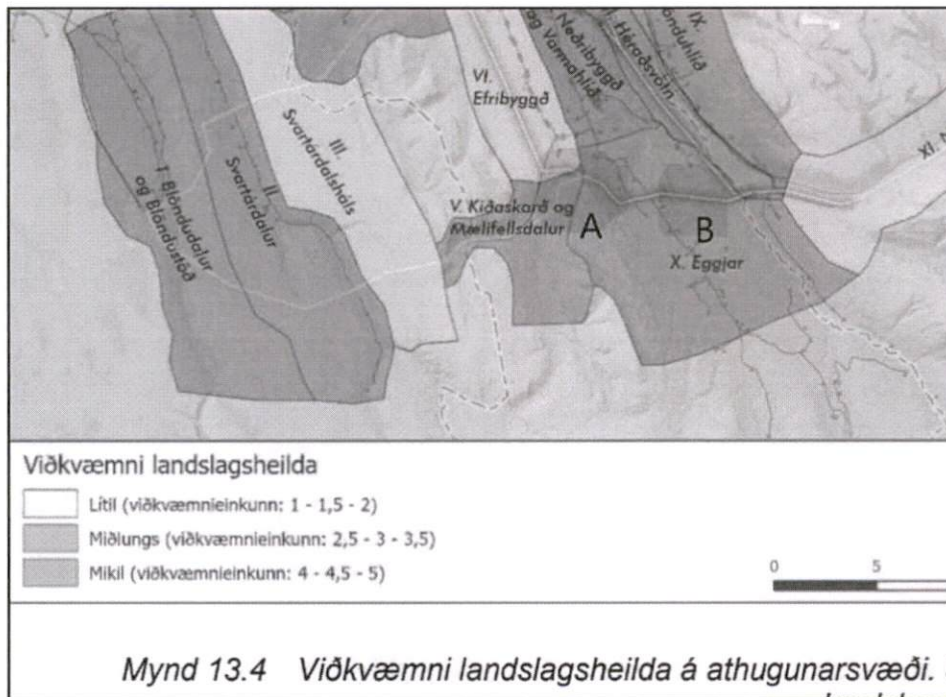
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásjúndarmyndum. Áhrif þess á ásjúnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásjúndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásjúnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshnjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshnjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilaðttir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi. Lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannglegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggja í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lág gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

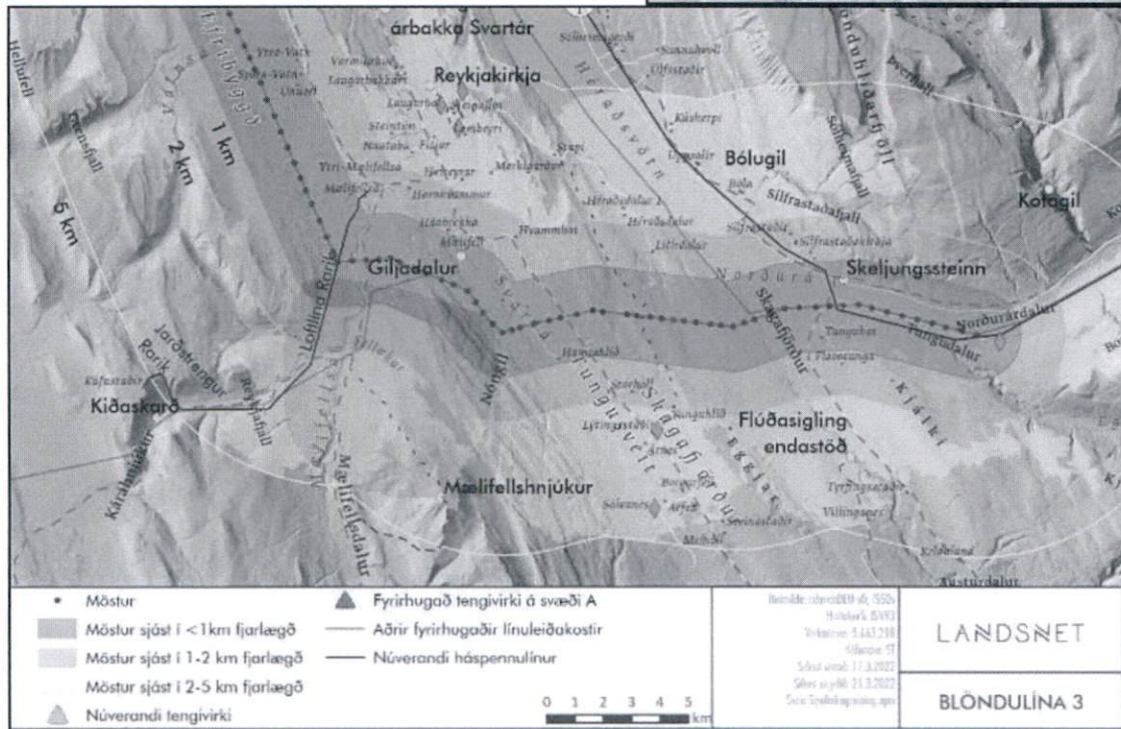
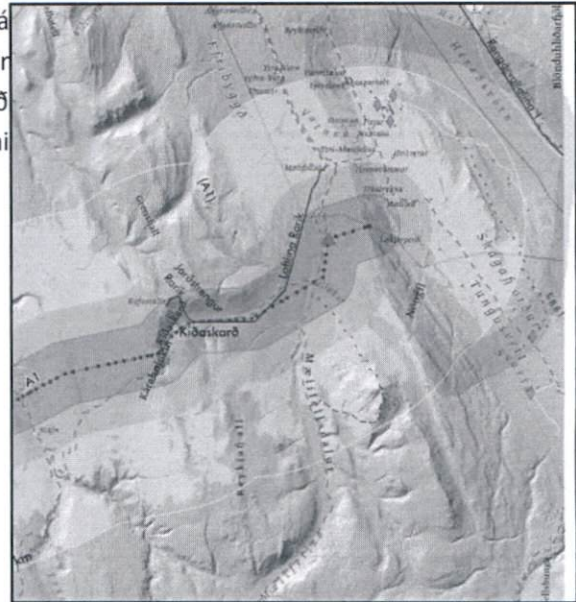
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásynd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bótanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðabjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðabjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kíðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlitun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúruvari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúruvari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efrbyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efrbyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efrbyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efrbyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekkt umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribýggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://qonquleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirdi/>

„Ferðapjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

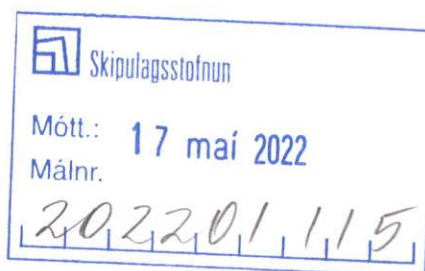
Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðapjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

F.h Brúnastaða ehf
Hafdís Bára Böðvarsdóttir
Brúnastöðum
561 Varmahlíð

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Starrastöðum og Starrastöðum 2 höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndanir	Vistgerðir og flóra	Fuglaflí	Vatnalíf	Formeitar	Landslag og áeynd	Ferðabjórusta og útivist	Landbúnaður og skógrækt	Helga og öryggi	Náttúruvá og rekstur	Náttúruvá og persónuöryggi	Veður	Aðgengi	Brattí	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður (Mk. 4)
Sveiti A	A1															2.5
	A2															1.6
	Efnistaka															
Sveiti B	B1															1.6
	B2															0.9
	B3															1.5
	B4															1.4
	B1j1															2.5
	B1j2															1.6
	B4j2															2.0
Efnistaka																
Sveiti C	A1															3.4
	A2															3.1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar búturnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29.des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu

yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribýggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir alla sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „*ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.*”

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki ? Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af

leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirkis og af vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur

gefin en áherslan lögð á línuleiðina.

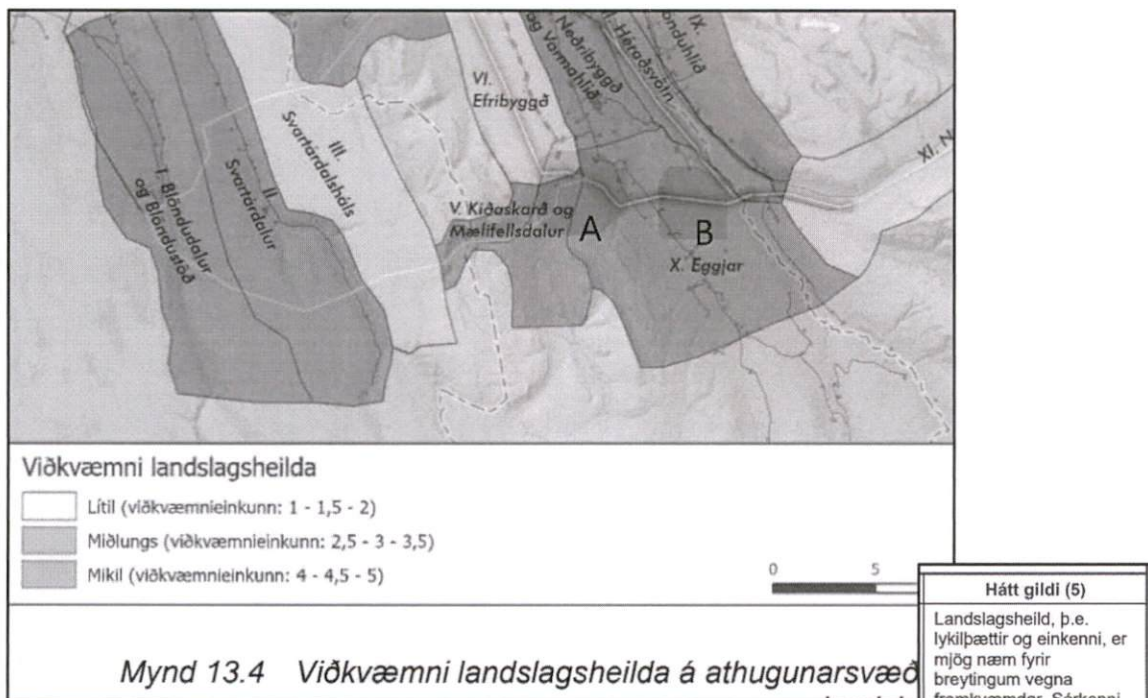
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekkta mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matspættir, er gerð grein fyrir matspáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

Mynd 13.4 Viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar

einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.

- Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línar verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggir í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

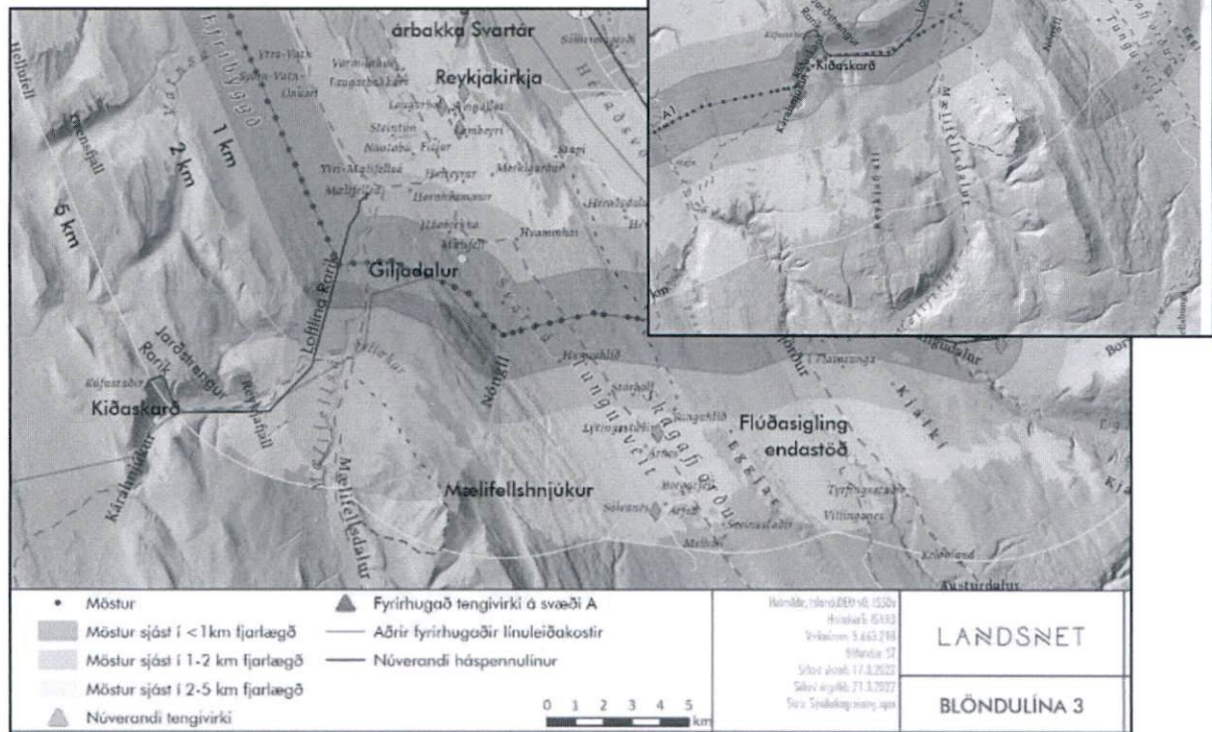

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færri landslagsheildir Neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðaþjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðaþjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður?

Í umhverfismatskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolandi geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells og Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er

lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðapjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðapjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „*Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.*”

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „*Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.*”

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribýggðarleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribýggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribýggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribýggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma verr út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekkt umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna Sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribygðdaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonquleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirði/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020

https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Lagning loftlínu um land okkar mun liggja eftir landinu endilöngu frá norðri til suðurs og þvera það svo syðst á merkjum. Línan mun því gjörbreyta allri ásýnd og not okkar af landinu og við munum sjá línuna mjög nálægt okkur úr öllum áttum. Að auki mun línan raska vatnsbóli okkar sem er nánast undir línustæðinu. Þetta mun nánast eyðileggja jörðina og takmarka verulega framtíðaruppbyggingu.

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

María Reykdal, Páll Starri Eyjólfsson, Stefanía Guðrún Eyjólfsdóttir og Gylfi Heiðar Ómarsson
Landeigendur á Starrastöðum og Starrastöðum 2

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Við viljum ítreka allar fyrri athugasemdir sem við höfum sent frá okkur til Skipulagsstofnunar, Landsnets og Sveitarfélagsins Skagafjarðar.

Að auki viljum við undirstrika eða bæta við eftirfarandi athugasemdum.

Vatnsból mengun við framkvæmdir og áhrif á vatnsból

Á línuleið B4 er farið yfir beitarland þar sem töluvert votlendi er, að hluta til óraskað. Nálægt línuleið B4 og B3 er uppspretta af heitu vatni. Uppspretta af köldu vatni er einnig að finna á línuleið B4, m.a. vatnsból fyrir íbúðarhús. Þetta hefur komið fram í fyrri athugasemdum til Sveitarfélagsins Skagafjarðar og Landsnets.

Byggingarskerðingar – ekki mikið pláss fyrir nýbyggingar.

Þar sem Saurbær er staðsett undir brekku og við á, er pláss til nýbygginga af skornum skammti. Ekki er hægt að byggja neðan við bæinn nálægt ánni, þar sem hún riður sig reglulega á veturna og rennur stundum alveg upp að brekkunni sem íbúðarhúsið stendur á. Höfum við horft til svæðisins sunnan við íbúðarhúsið með byggingarsvæði í huga og svæðið sunnan við afleggjarann þar sem fyrirhuguð línuleið er. Ef byggja á nýtt íbúðarhús t.d. höfum við þá einkum horft til þessa svæðis vegna nálægðar við annan húsakost/starfsemi, rafmagn og okkar eigin hitaveitu en stútur af henni hefur verið lagður suður fyrir núverandi íbúðarhús þar sem gert er ráð fyrir áframhaldandi tengingu.

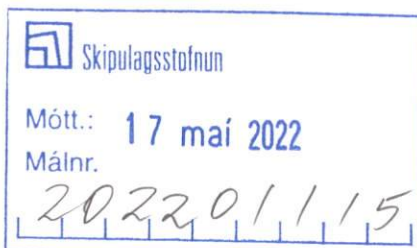
Möguleiki á stækkun á byggingu húsa fyrir ferðaþjónustu og eða reiðhöll eru einnig á þessu svæði, þar sem við sjáum fyrir okkur uppbyggingu í hestatengdri ferðaþjónustu. Við höfum sérstaklega horft til Hvammsins sem við köllum, en þar er hugsanlegt línustæði leiðar B4, sunnan við afleggjara Saurbæjar. Ef línuleið B4 yrði fyrir valinu myndi það nánast koma í veg fyrir möguleika á nýbyggingum í Saurbæ á þessum svæðum sem hér hafa verið nefnd. Þá er nálægðin orðin of mikil vegna helgunarsvæðis, hljóðmengunar, mengunar vegna rafs- og segulsviðs og mikillar sjónmengunar. Allar núverandi mælingar gera ráð fyrir því að núverandi íbúðarhús sé í um 300 m fjarlægð en ef að byggt verður nær eins og t.d. þar sem núverandi braggi er staðsettur er línan orðin mjög nálægt eða u.þ.b. 150 m, allavega innan við 200 m. Ekki verður hægt að byggja sunnan við veginn vegna helgunarsvæðis en þar liggur líka 3 fasa rafmagns lína yfir á Vindheimamela og rafmagnskassi frá Rarík. Byggingar ofan við núverandi bæjarstæði í Saurbæ eru ómögulegar vegna mikils bratta og mikillar snjósöfnunar.

Í umhverfismatskýrslunni segir:

Raf og segulsvið

Miðað við að línan sé um 300 m frá íbúðarhúsi, verður komið niður fyrir 0,4 µT varúðarmörk í um 140 m fjarlægð frá Blöndulínu 3

Til glöggvunar sjá mynd 1.

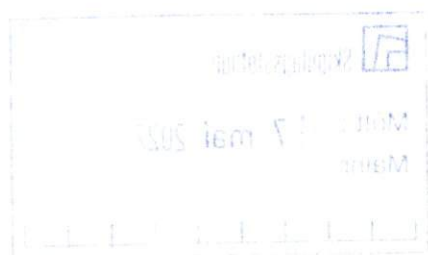

Mynd 1.

Hljóðmengun

Í umhverfismatskýrslunni segir: Háspennumöstur geta framkallað vindgnað við sérstakar aðstæður þegar vindur blæs í gegnum stálturna, um leiðara og einangrunarskálar. Miðað við hve lítið er fjallað um fyrirbærið erlendis má álykta að það sé almennt talið lítið vandamál. Hase o.fl. (Y. Hase o.fl., 1998) könnuðu vindgnað frá mjög háum stálgrindarmöstrum í Japan (83 m há). Rannsóknir og mælingar við möstrin sýndu að hljóðið myndaðist einkum við brúarenda stálmastranna (við enda þverslár) og var háð því hvaða stangir eða stálprófilar voru notaðir. Hljóðstyrkur var mjög háður vindhraða sem þurfti að vera að lágmarki 10 m/s svo að hljóðið heyrðist, þ.e. að hljóðstyrkur væri hærri en bakgrunnshljóð. Minni hljóðstyrkur mældist frá lokuðum en opnum stálprófilum. Aðalvalkostur mastra fyrir Blöndulínu 3 gerir ráð fyrir að möstur verði stöguð stálramöstur með lokuðum stálprófilum, en stálgrindarmöstur hafa almennt opna stálprófila (L).

Okkur finnt einkennilegt að tala um að miðað við hve lítið sé fjallað um fyrirbærið erlendis frá má álykta að það sé ekki talið vandamál. Líkleg skýring gæti verið að vindstyrkur á Íslandi er töluvert meiri en gengur og gerist erlendis og 10 m/s eða meiri styrkur er ekki óalgengur á Íslandi.

Ferðamennska og náttúra

Fjölfarnasti vegurinn í Fosslaug er vegurinn sem sýndur er á mynd 1 vegur 753. Einnig er mjög vinsæl gönguleið frá minni brúnni yfir ána, meðfram ánni og upp að Reykjafossi (sést á mynd 1)

Skiphóll er merkilegur hóll við norðan við Vindheimamela. Hann er þekktur fyrir sína þjóðsögu og menningarverðmæti. Sagan segir að hér hafi gullskip verið á ferð þegar hér lá sjór um allt forðum daga. Skipið strandaði og hvolfdist og þess vegna er hóllinn í laginu eins og skip á hvolfi. Upp á hólnum er heygður hestur, sem Stígandi hét, fyrrum reiðhestur feðganna Jóns Péturssonar og Pálma Hannesar Jónssonar. Hesturinn var heygður í kringum 1932 og legsteinn merktur Stíganda komið þar nokkrum árum síðar. Steinnin og gröfnn eru vel merkt enn þann dag í dag. Hestamannafélagði Stígandi var látið heita í höfuðið á hestinum. Á Skiphól er einnig vinsælt berjaland og líka í utan í brekkum Vindheimamela að vestan og austan. Skiphóll sést á mynd

Litlir fossar og mjög fallett gil fyrir ofan Brenniborg í Skagafirði. Þar verpir hrafn á hverju ári.

Mynd 2.

Ljósmyndarinn sem myndaði fyrir umhverfismatskýrslunna, tók einnig mynd hér af hlaðinu í Saurbæ sem ætti að geta sýnt vel ásýnd línunar héðan og nálægðina.

Samfélag og ferðaþjónusta

Eftirfarandi er tekið upp úr skýrslunni um áhrif á samfélag og ferðaþjónustu frá Háskólanum á Akureyri:

“Landrask vegna uppsetningar línumastra var atriði sem nokkrir höfðu áhyggjur af. Vegalagning vegna línunnar var einnig yfirleitt talin neikvæð en þó voru dæmi um hið gagnstæða s.s. að nýjar ferðamannaleiðir gætu myndast s.s. milli Svartárdals og Skagafjarðar meðfram Vatnsskarðsleið (sjá kafla 6.3.1). Nýr 66 kV jarðstrengur var lagður frá spennivirki Landsnets við Varmahlíð til Sauðárkróks árið 2020. Þar höfðu landeigendur og framkvæmdaraðili að sögn viðmælanda ágætt samráð um slóðalagningu þannig að þeir nýtist hvorum tveggja og þarna kann að vera gott fordæmi.”

Þetta er algjörlega ósamanburðarhæft að bera saman línuslóða fyrir 66 kV jarðsteng/línu og 220 kV streng eða línu og í raun mjög mikil einföldun. Þar sem leggja þurfti nýja slóð með línunni út á Sauðárkrók var fyrst og fremst á beitarslandi, jafnvel lítt grónu á köflum og land að mestu á jafnsléttu. Mér finnst mikil einföldun að bera þetta saman við Vatnsskarðsleið og að þar geti orðið ný ferðamannaleið og efast stórlega um vinsældir hennar. Einnig er Vatnsskarðsleið þannig að hún þverar jarðir á allt annan hátt og liggur í gegnum allt öðru vísi land en þessi slóði frá Varmahlíð út á Sauðárkrók.

Hér er önnu klausa tekin upp úr viðauka, skýrslunni um áhrif á samfélag og ferðaþjónustu

“Að mati landeigenda sem afstöðu tóku til þess eru jarðstrengir almennt æskilegri lausn en línur. Sérstækt dæmi um hið gagnstæða er að finna á milli jarðanna Saurbæjar og Daufár í Skagafirði þar sem loftlína kann að mati landeigenda að vera betri lausn en jarðstrengur vegna fyrirferðarmikilla endamannvirkja fyrir jarðstrengi og jarðraski sem myndi verða ef yrði lagður jarðstrengur í farvegi Húseyjarkvíslar sem er veiðia. “

Það var ekki tekið viðtal við okkur. Hugsanlegt að þetta sé mistúlkun á okkar athugasemdum eða átt er við annan landeiganda. Skagafjörður setti línuna hér inn á aðalskipulag áður en eiginlegt umhverfismat fór fram. Það voru því eðlileg viðbrögð að koma með athugasemdir gagnvart því. Það kom hvergi fram að við teldum línu vera betri kost en jarðstreng. Það skiptir máli í hvernig land jarðstrengur er lagður og í okkar tilfalli er margt sem þarf að hugsa út í eins og áður hefur komið fram og þá mikið til varðandi vatnsból og notkun á landbúnaðarlandi. Báðir kostir um leið B4 valda mjög miklu raski á landi og neikvæð umhverfisáhrif, en eins og segir á bls 234 í umhverfismatskýrslunni er viðkvæmni landslagsheildar mikil á neðri byggð/Varmahlíð.

Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar

Sveitarfélaginu Skagafirði hefur lagt fram ýmsar tillögur að leiðarvali um okkar land, með nokkrum útfærslum. Þetta var allt gert áður en núverandi umhverfismat fór fram og finnst okkur það ófagleg og undarleg vinnubrögð. Sumar tillögur hafa verið það illa unnar að þær standast ekki einu sinni lánmarksfjarlægð frá húsum (þ.e. innan helgunarmarkna). Ein þessara línuleiða var það illa unnin að hún var ekki tekin með sem valkostur í umhverfismati, enda ekki staðist lög.

Landbúnaður og landnotkun

Ræktað land skerðist töluvert við línulagningu á leið B4 og þurfa bændur á þessari línuleið nú þegar að leigja tún annarstaðar til að afla nægs hefyfangs. Eins og sést á töflu 15.16 er heildarvegalengd, línu, vega og helgunarsvæðis í ræktuðu landi mest á leið B3 og B4.

Gott landbúnaðarland er mikilvægt fyrir fæðuöryggi þjóðarinnar, sérstaklega með tilliti til rúmlega tvöföldun verðs á áburði, þá skiptir gott ræktunarland miklu máli.

En eins og segir á vef Skipulagsstofnunar í skýrslu sem nefnist Flokkun og skipulag landbúnaðarlands eftir Salvöru Jónsdóttur 2019

„Í markmiði 2.3. í landsskipulagsstefnu er fjallar sérstaklega um sjálfbæra nýtingu landbúnaðarlands, eða að skipulag landnotkunar stuðli að möguleikum á fjölbreyttri og hagkvæmri nýtingu landbúnaðarlands í sátt við umhverfið. Í aðgerðum eða leiðum sem fylgja markmiði 2.3. í landsskipulagsstefnu um sjálfbæra nýtingu landbúnaðarlands er mælt er fyrir um flokkun landbúnaðarlands. Samkvæmt því má gera ráð fyrir að sjálfbær þróun verði lögð til grundvallar flokkuninni. Þar eru jafnframt nokkrar vísbendingar um hver markmið kunni að vera með slíkri flokkun:

„Landi sem hentar vel til ræktunar verði almennt ekki ráðstafað til annarra nota með óafturkræfum hætti“ (Skipulagsstofnun, 2016). “

Tafla 15.16 Mótvægisáðgerðir á forhönnunarstigi.

Línuleiðir	Möstur í ræktunarlandi		Heildarlengd línu yfir ræktunarlandi (m)		Helgunarsvæði í ræktunarlandi (ha)		Vegir í ræktunarlandi (m)	
	Fyrir	Eftir	Fyrir	Eftir	Fyrir	Eftir	Fyrir	Eftir
A1	0	(1)	320	285	2,1	2,6	240	0
A2	0	0	130	130	1,11	1,11	75	75
B1	2	1	1070	810	7,6	7,4	770	230
B3	4	3	2020	1530	17,17	14,57	1450	390
B4	B4 fer að stærstum hluta sömu leið og B3 og mótvægisáðgerðir svipaðar fyrir báða valkosti.							
C1	5	0	1740	880	13,6	7,6	1130	420
C1b	C1b fer að stærstum hluta sömu leið og C1 og mótvægisáðgerðir svipaðar fyrir báða valkosti.							
C2	0	0	120	120	0,65	0,95	190	70

Til Skipulagsstofnunar

Landeigendur Saurbæ, Skagafirði, 16 maí

Þá vil ég benda á út frá fyrri athugasemdum að það virðist ekki vera samhljómu um hvar áinn í Skagafirði er kölluð Svartá og hvar Húseyjarhvísl. Í landi Saurbæjar hefur hún alltaf verið kölluð Svartá og ekki Húseyjarkvísl fyrr en áin sameinast Borgará niður landamerki Borgareyju og Húsey. En í seinni tíð hefur komið sú skilgreining utan að, að hún sé Húseyjarkvísl fyrir neðan foss. Þetta getur því mögulega stangast á í athugasemdum.

Virðingafyllst

Heiðrún Ósk Eymundsdóttir og Pétur Örn Sveinsson

Saurbæ, Skagafirði

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Arnar Logi <arnar06@gmail.com>
Sent: mánudagur, 16. maí 2022 23:46
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: Umsagnarfrestur fyrir Blöndulínu 3 í Norðurárdal.

Categories: Green Category

Daginn.

Erindi þetta varðar og er frá eigendum landsins Borgargerðis sem er næsta jörð við Egilsá í Norðurárdal.

Erindið er fjórþætt en tengjast öll sama málefniinu sem er að áætluð lína fari sem fjærst Norðuránni (sem hæst í fjallið).

1. Norðurá er fiskveiðisvæði sem margir áhugav-eiðimenn nýta sér vegna nálægðar við þéttbýlissvæði eins og Sauðárkrók og Akureyri. Ef línan liggur of nálægt ánni mun aðdráttarafi árinna sem veiðisvæði að öllum líkindum skerðast og sjónmengun eykst til muna.
2. Nú stendur yfir skipulagning á að breyta landi Borgargerðis í skógræktarsvæði. Þar sem undirlendi í dalnum er takmarkað er best að línan liggji sem hæst í landinu vegna helgunarsvæðið umhverfis línuna.
3. Sjónmengun frá Þjóðvegi og nærliggjandi sveitabæa.. Því ofar og fjær sem línan er Norðurá og Þjóðvegi 1 því ólíklegri er hún að valda sjónmengun fyrir vegfarendur um þjóðveginn svo ekki sé talað um fjölda ferðamanna sem eiga leið um til dæmis Kotagil sem er orðin vinsæl gönguleið. Núverandi línustæði Rangárvallarlínu teljum við að falli einna best að umhverfinu og talið er að skipulagning nýrrar Blöndu línu sem næst Rangárvallarlínu hafi minnst rask í för með sér.
4. Möguleikar á hvers konar sumarhúsabyggð á svæðinu skerðist gífurlega ef hún liggur of nærri því takmarkaða undirlendi sem er til staðar.

Í grunninn eru þessir þættir að mati landeigenda nægur rökstuðningur til þess að lína skeri fjallið sem hæst.

Með bestu kveðjum.

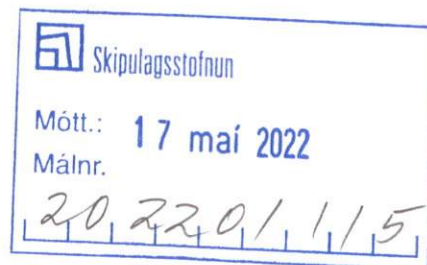
Arnar Logi Valdimarsson

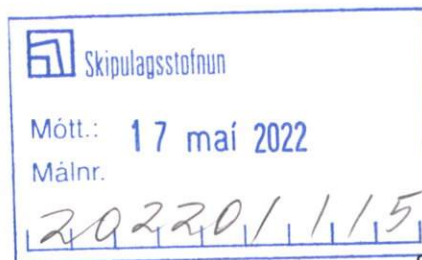
261291-2319

Gunnar Ingi Valdimarsson

200985-2739

Eigendur Borgargerðis, Fremri og Ytri Kota í Norðurárdal.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur í Litladal höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

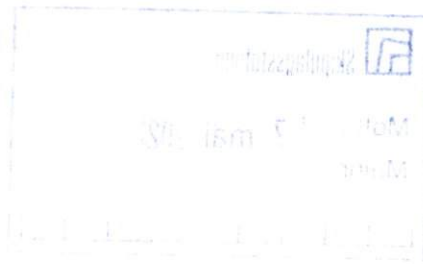
Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndanir	Vistgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Fornleifar	Landslag og ámynd	Ferðatjónusta og útlit	Landbúnaður og skógrækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvæðing og rekstur	Náttúruvæðing og persónuöryggi	Veður	Ágengi	Brött	Aðrir atvinnu- og samfélagsþættir	Stofn- og kostnaður (Mk. kr.)
Sveit A	A1															2,5
	A2															1,6
	Efnistaka															
	B1															1,6
Sveit B	B2															0,9
	B3															1,5
	B4															1,4
	B11															2,5
	B1b1															1,6
	B1a2															2,0
Efnistaka																
Sveit C	C1															2,4
	A2															3,7

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútarinnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29.des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu

yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribýggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.”

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af

leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku rísa mannvirki í allt öðru umhverfi.

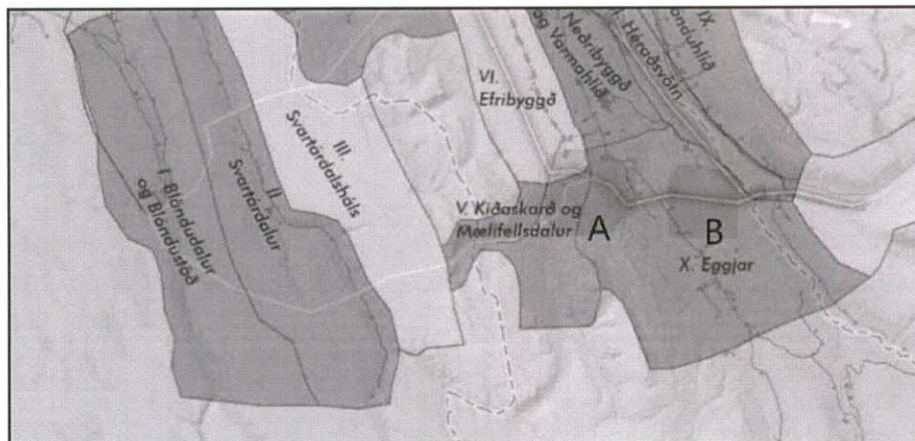

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

Viðkvæmni landslagsheilda

- Lítil (viðkvæmnieinkunn: 1 - 1,5 - 2)
- Miðlungs (viðkvæmnieinkunn: 2,5 - 3 - 3,5)
- Mikil (viðkvæmnieinkunn: 4 - 4,5 - 5)

0 5

Mynd 13.4 Viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar

Hátt gildi (5)

Landslagsheild, þ.e. lykilsættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannegra athafna.

einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.

- Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línán verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggir í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

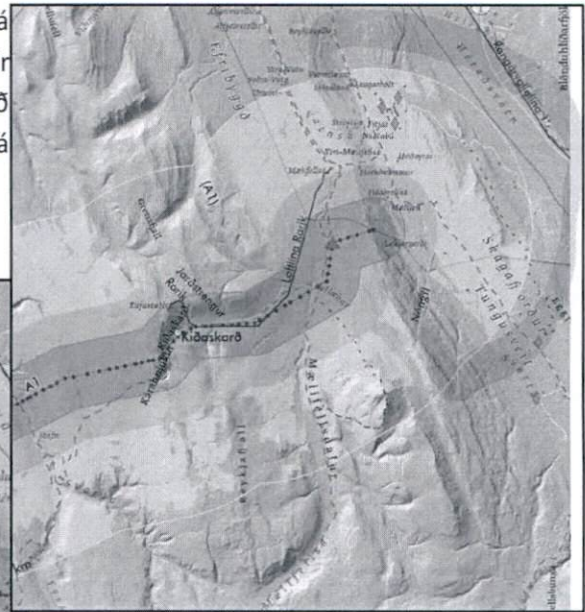
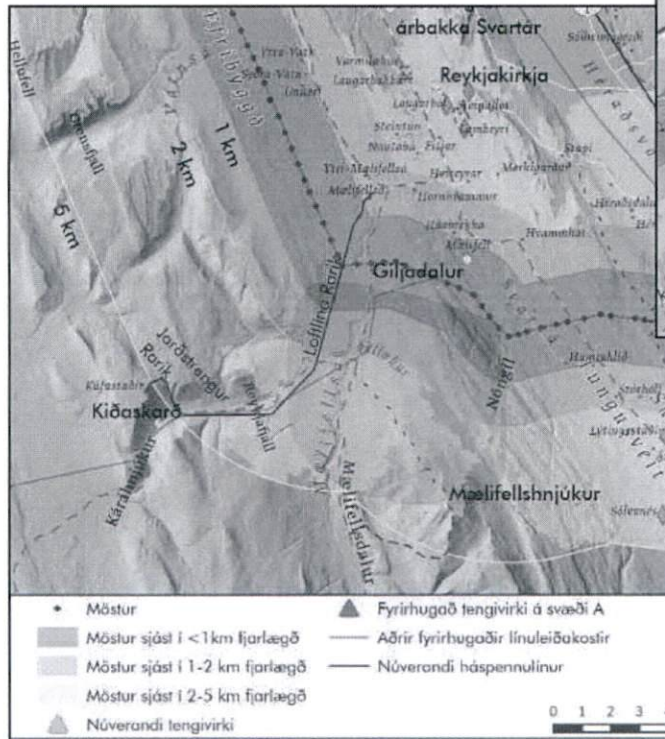
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bótanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðabjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðabjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Lega rafínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er

lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögnum í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögnum í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efrabyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirði/>

„Ferðapjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðapjónustu. RHA/2020

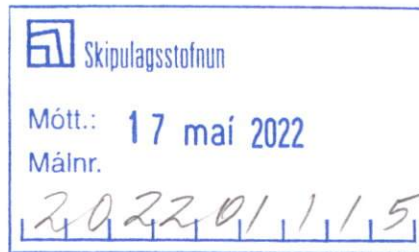
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Með góðum kveðjum úr Skagafirði
Marinó Örn Indriðason
Hanna Björg Hauksdóttir
Landeigandi í Litladal

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Laugamel höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efrabyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efrabyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndanir	Vistgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Fornleifar	Landslag og ámynd	Ferðaþjónusta og útivist	Landbúnaður og skógrækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvæðing og rekstur	Náttúruvæðing og persónuöryggi	Snjóflób	Væbur	Ágengni	Brötti	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður [m.kr.]
Svæði A	A1																2,5
	A2																1,8
Svæði B	Efnistöka																
	B1																1,6
	B2																0,9
	B3																1,5
	B4																1,4
	B11																2,5
	B111																1,6
	B42																2,0
Efnistöka																	
Svæði C	A1																3,4
	A2																3,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútaðir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29.des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribyggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

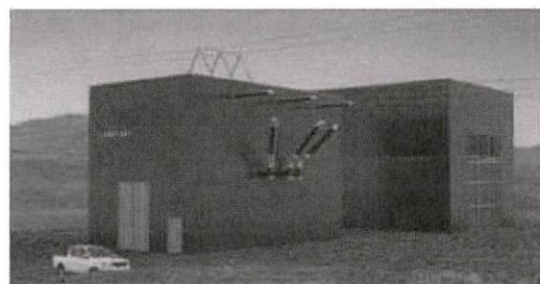
Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

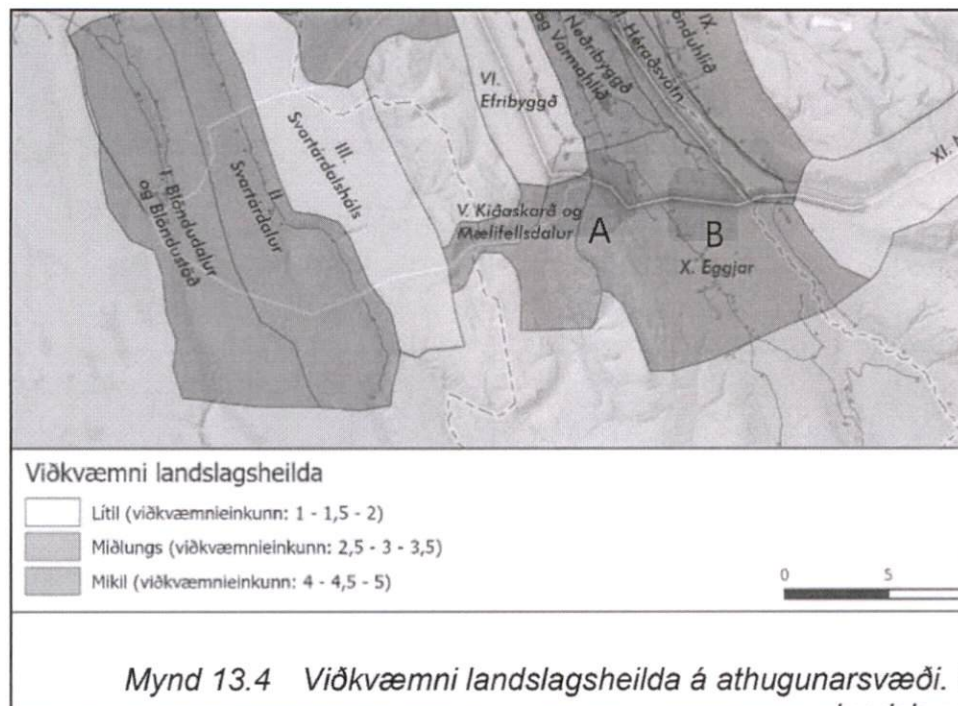
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órókrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykiltættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi. Lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línar verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri

notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggja í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

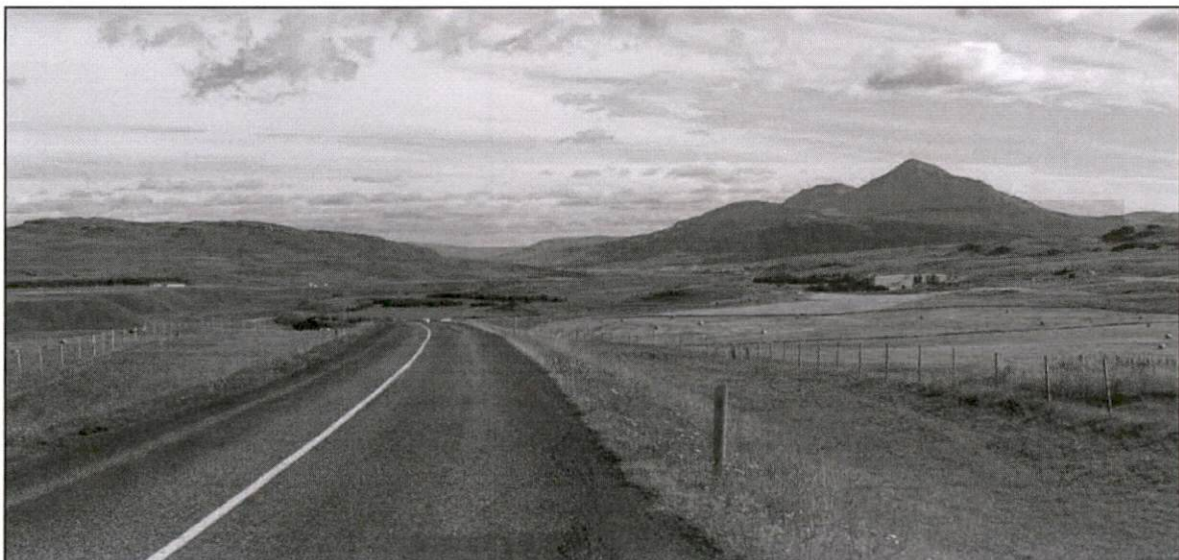
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

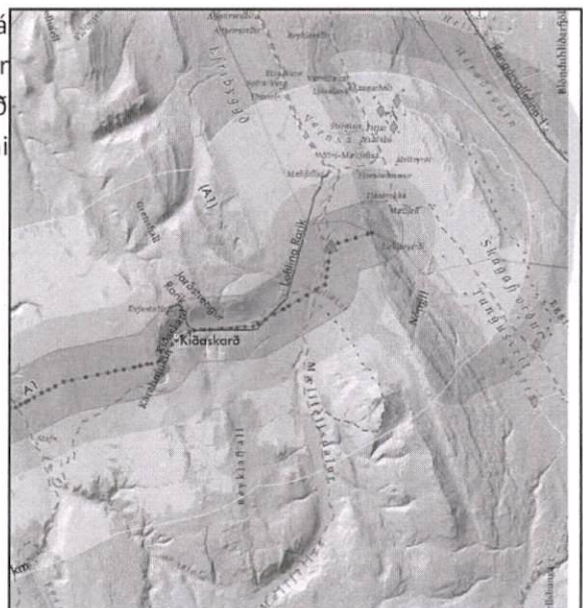
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hnjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

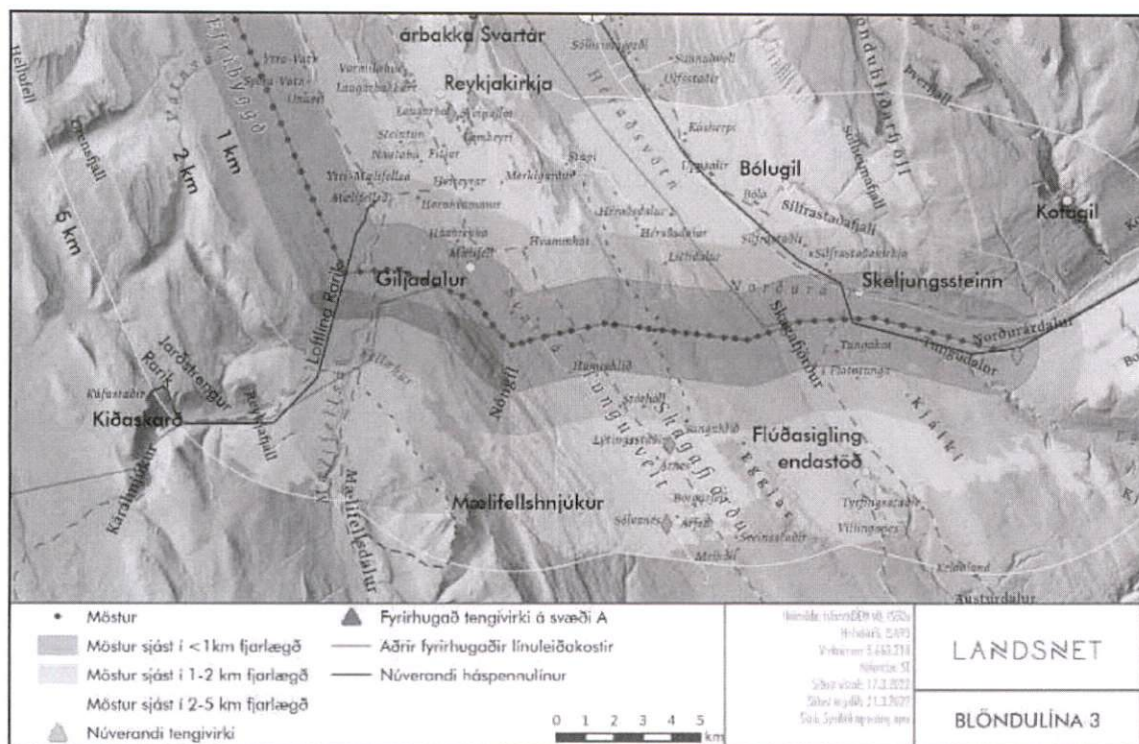

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðapjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðapjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Lega raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitilanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá

Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efrbyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efrbyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efrbyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra háar garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

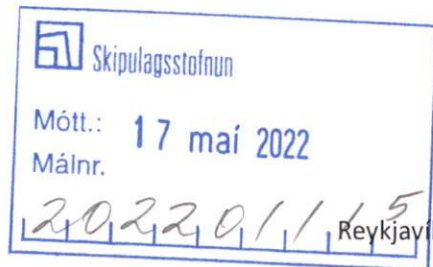
Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirdi/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Með góðum kveðjum úr Skagafirði.

Páll Ólafsson og Linda Hlín Sigbjörnsdóttir.
Landeigendur á Laugamel.

Ég Axel Örn Jansson hafna alfarið aðalvalkosti Landsnets að leggja Blöndulínu 3 um nánast ósnerta náttúru um Kiðaskarð og í nágrenni Mælifellshnjúks.

Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribygð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribygð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

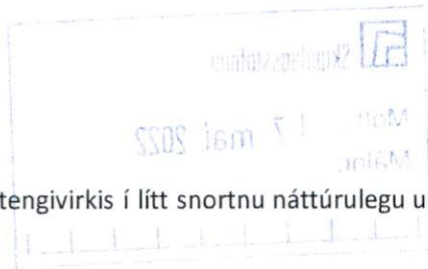
Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jasðmyndunir	Vatgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Formleifar	Landslag og eynd	Ferðaþjónusta og útlvist	Landbúnaður og skógrækt	Helga og öryggi	Náttúruvís og rekstur	Náttúruvís og persónuöryggi	Veður	Aðgengi	Brætti	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn-kostnaður (me. kki)
Sveit A	A1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,5
	A2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6
	Efnisstaða	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
Sveit B	B1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6
	B1b	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	0,9
	B3	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,9
	B4	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,4
	B4f1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,5
	B4f2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6
	B4f2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,0
Efnisstaða	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
Sveit C	A1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	3,4
	A2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar búturnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.

- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun frá 29.des 2020 segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribygðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.
- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

- A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinn er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

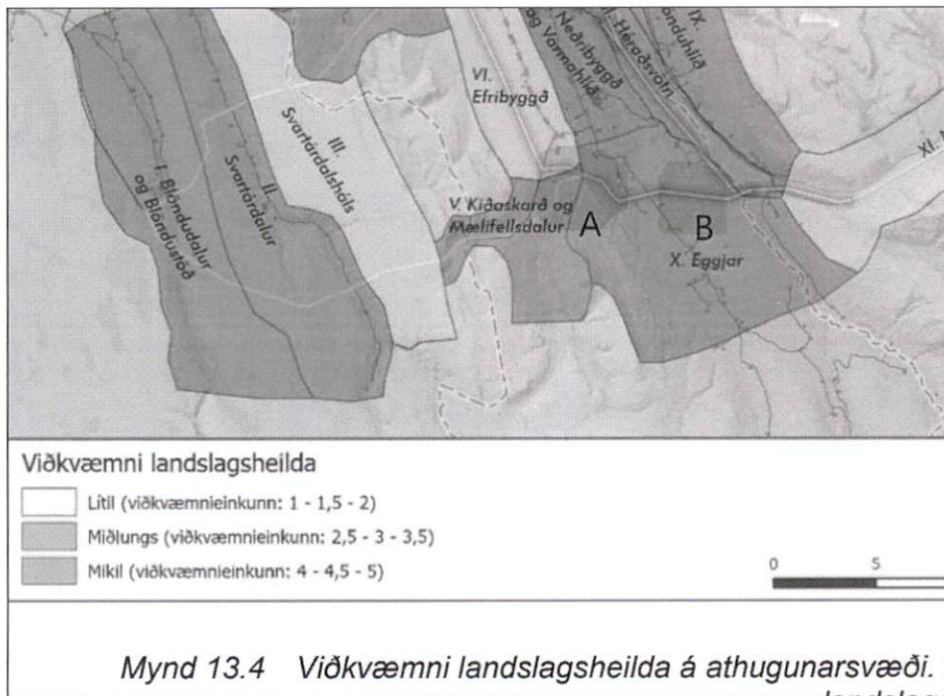

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

Hátt glídi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilorð og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítill skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannlegra athafna.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshnjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshnjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggir í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hnjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

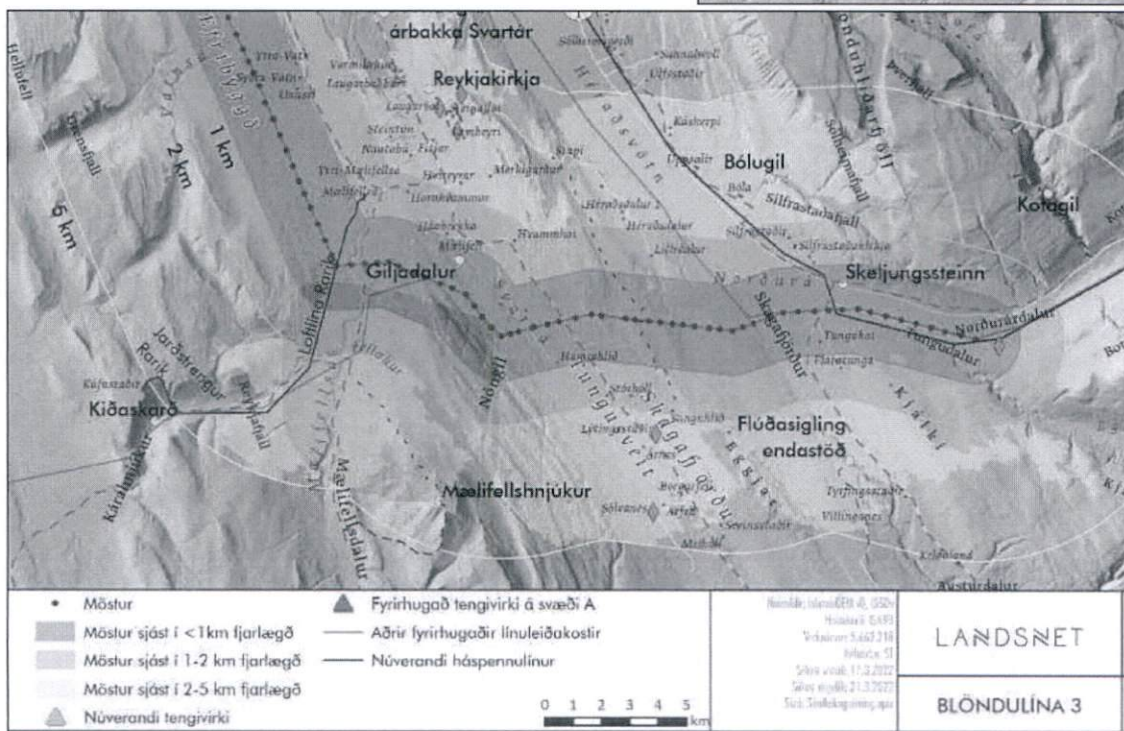
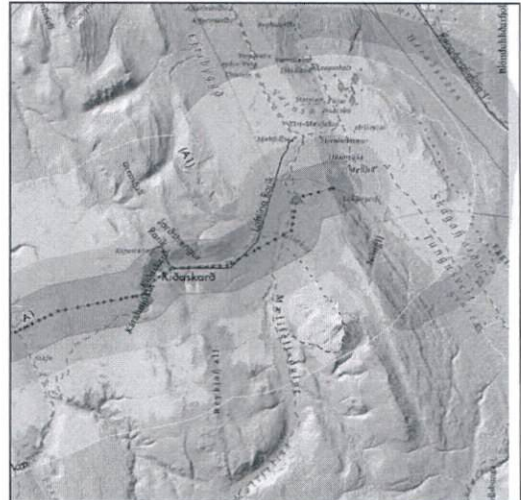

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef

ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hversrar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðaþjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðaþjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurri Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurri.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning

jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásynd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribýggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjölmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/maelifell-i-skaqafirdi/>

„Ferðapjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðapjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEi%C3%B3nusta.pdf

Undir dálkinum B svæði Landslag og ásynd

er því haldið fram að þarna séu fáir á ferð. Þetta getur ekki talist rétt þar sem töluvert er um ferðamenn hjá þeim bæjum sem bjóða upp á ferðapjónustu á svæðinu auk þess sem bæði ferðapjónustur sem bjóða upp á hestaferðir utar úr Skagafirði fara oft um Kiðaskarð, Mælifellsdal, Fremribýggð og Eggjar. Leiðin út

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásyndargreiningar.

Fremribyggð er einnig vinsæl leið ferðamanna bæði erlendra og innlendra sem koma ofan af Kili. Einnig er óásætlanlegt hversu línan mun sjást mikið frá hinu fallega og sögufræga kirkjusetri Mælifelli, kirkjunni og kirkjugarðinum. Línan mun blasa við öllum sem heimsækja kirkjuna.

Ferðapjónusta og útivist

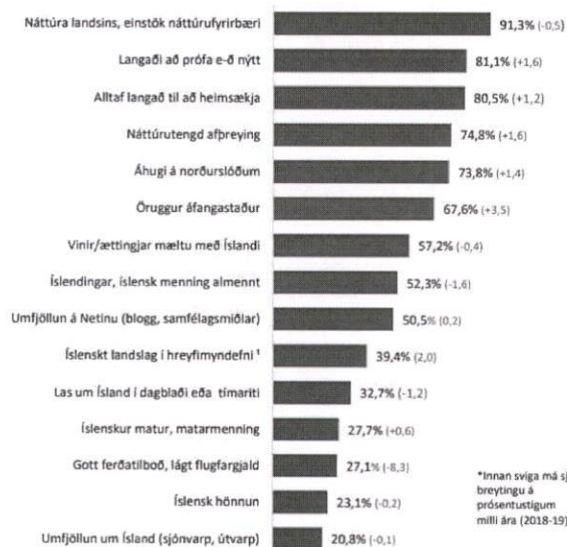
að áhrif Blöndulínu 3 (aðalvalkost Landsnets um Kiðaskarð og fremri byggð) sé aðeins metin **nokkuð neikvæður** á ferðapjónustu og útivist þarf að endurskoða og gefa miklu meira vægi, enda væri spillingin gríðarlega mikil og óafturkræf um alla framtíð.

Ferðamenn hvort sem það eru erlendir ferðamenn, heimamenn eða innlendir ferðamenn koma með þær væntingar að upplifa óspilta íslenska náttúru í umhverfi Mælifellshnjúks og Lýtingsstaðahrepp/ Fremribyggð. Hvort sem þeir eru í flúðasiglingum, hestbaki, menningaferðum, gönguferðum eða veiði. Hafa skal í huga eins og sést á meðfylgjandi mynd að yfir 91% erlendra ferðamanna sem sækja Ísland heim nefna náttúru landsins sem ástæðu fyrir ferðinni. Það verður að túlka þannig að ef náttúru er spiltt muni það hafa veruleg áhrif á ákvörðun ferðamanna um að heimsækja svæðið. Í skýrslunni segir að ein af ástæðum þess að aðeins séu áhrif metin **nokkuð neikvæð** sé af því að ekki sé vitað hvort spilling ásjónu og upplifun náttúrunnar á svæðinu muni hafa áhrif á ákvörðun ferðamanna í framtíðinni. Miðað við fyrirbyggjandi upplýsingar úr könnunum sem hafa ávalt forspárgildi hlýtur þetta að vera rangt metið.

(Eftirfarandi skjáskot eru tekin af heimasíðu Ferðamálastofu þar má sjá niðurstöður ýmissa kannana, t.d. um ferðavenjur erlendra ferðamanna á Íslandi)

<https://www.ferdamalastofa.is/static/files/ferdamalastofa/Frettamyndir/2021/juni/lokaskýrsla-2019-2a.pdf>

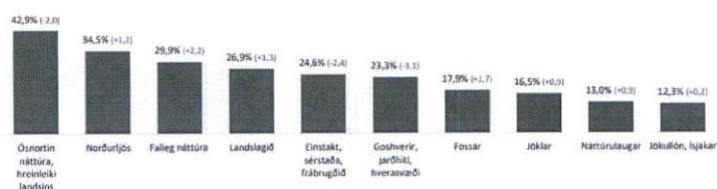
Hvaðan fengu ferðamenn (2019) hugmyndina að Íslandsferð*

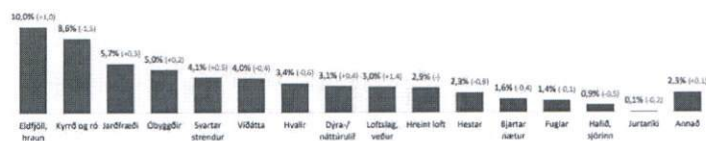
*Innan sviga má sjá breytingu á prósentustigum milli ára (2018-19).

Þeir ferðamenn sem svöruðu að hugmynd að Íslandsferð væri *náttúra landsins, einstök náttúrufrýrbrigði* fengu aðra spurningu og hér að neðan sést niðurstaðan úr þeirri spurningu. Það svar styður enn frekar við það mat að rafmagnslína og tengivirki á svæðinu muni hafa mikil áhrif á framtíðarákvörðun ferðamanna um að heimsækja svæðið og þar með hafa **verulega neikvæð** áhrif á **Ferðapjónustu og útivist á svæðinu**. Auk þess að skerða möguleika á frekari uppbyggingu ferðapjónustu á svæðinu. Þennan matsþátt verður að skoða upp á nýtt og auka vægi hans í matinu.

Hvað varðandi íslenska náttúru laðaði ferðamenn (2019) til Íslands – 10 þættir oftast nefndir*

Hvað varðandi íslenska náttúru laðaði ferðamenn til Íslands – frh.

Aðalvalkostur línuleiðar eins og Landsnet leggur til hefur mikil áhrif á útsýni frá Hvammkoti bæði fyrir landeigendur en einnig fyrir ferðamenn. Línuleiðinni er þess vegna harðlega mótmælt. Landeigendur eru í samstarfi við ferðapjónustuna á Lýtingsstöðum. Reglulega koma ferðamenn frá Lýtingsstöðum í útreiðatúra um Hvammkotskóg. Þar er aðal aðdráttaraflið stórkostlegt útsýni á Mælifellshnjúk af hestbaki frá reiðleiðinni. Með línunni eins Landsnet leggur til mun það útsýni spillast verulega, (180°). Einnig spillist útsýnið frá reiðleiðinni á milli Lýtingsstaða og í Hvammkot og úr Hvammkoti. Ferðmenn í hundruða tali upplifa árlega hið stórkostlega óspilta útsýni á Mælifellshnjúk og umhverfi og er það ein af undirstöðunum fyrir áframhaldandi uppbyggingu ferðapjónustu á svæðinu.

Með góðum kveðjum

Axel Örn Jansson
Kt. 051094 - 2129

Rüschlikon, Sviss 16. maí 2022

Við landeigendur á Hvammkoti höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu í nágrenni við land okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

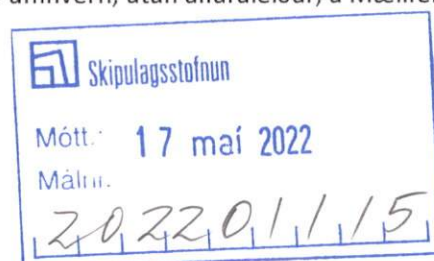
Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sér einstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndunir	Vatgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Fornleifar	Landslag og dýrn	Ferðaþjónusta og útlit	Landbúnaður og skóggrækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvá og rekatur	Náttúruvá og persónuöryggi	Náttúruvá og persónuöryggi	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður (má. kr.)
Sveit A	A1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,5	
	A2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,8	
Sveit B	Efnistaka	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		
	B1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,6	
	B2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	0,9	
	B3	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,5	
	B4	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,4	
	B1j1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,5	
	B1j2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	1,8	
	B4j2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	2,0	
Efnistaka	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●			
Sveit C	A1	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	3,4	
	A2	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	3,1	

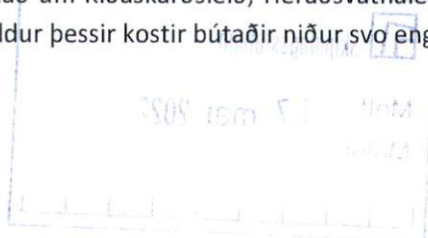
Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútairnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun frá 29.des 2020 segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribýggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásjón

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásjón er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásjón og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásjón er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásjón eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásjón

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásjón er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásjón og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásjón hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásjón og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

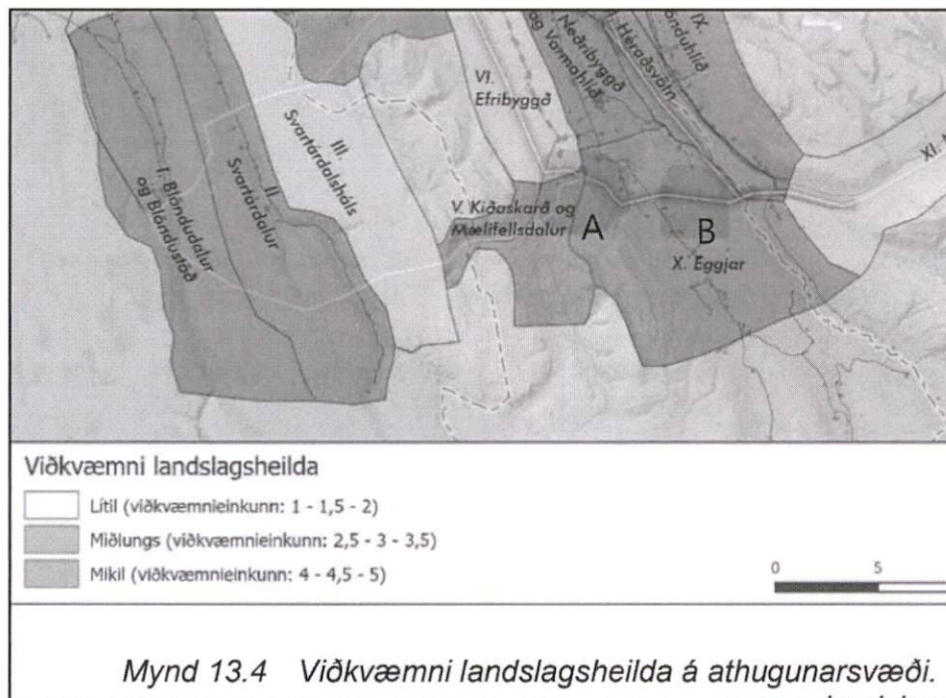
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásjónarmyndum. Áhrif þess á ásjón og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásjónar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásjón tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshnjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshnjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilmættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannglegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línar verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri

notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggji í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

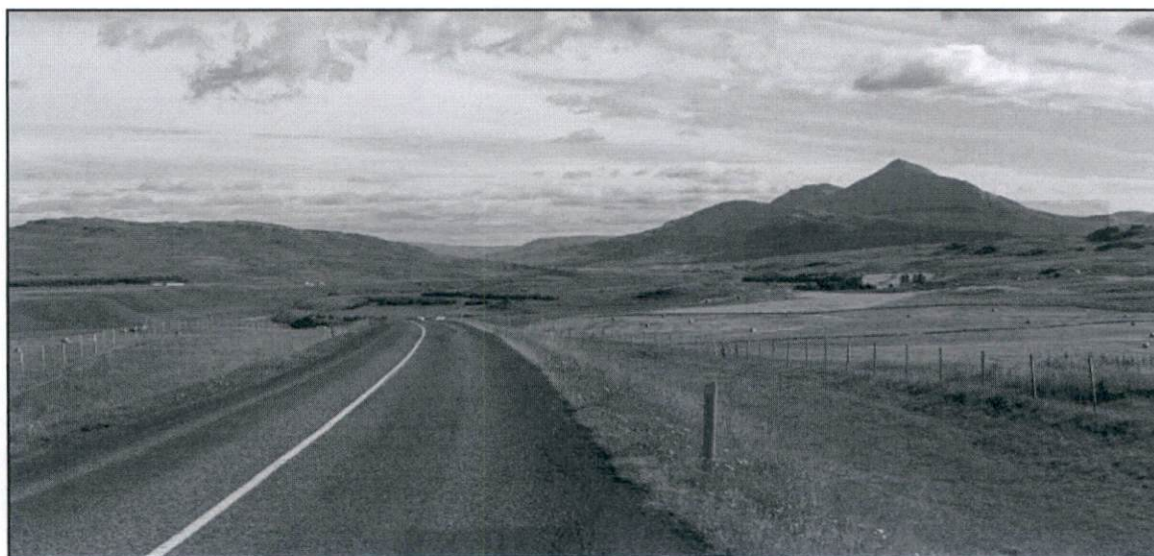
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hnjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

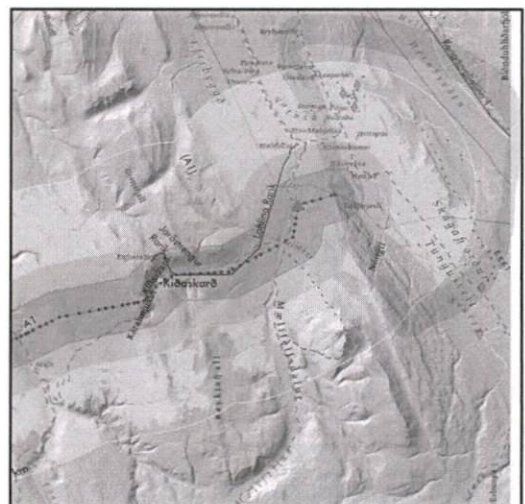

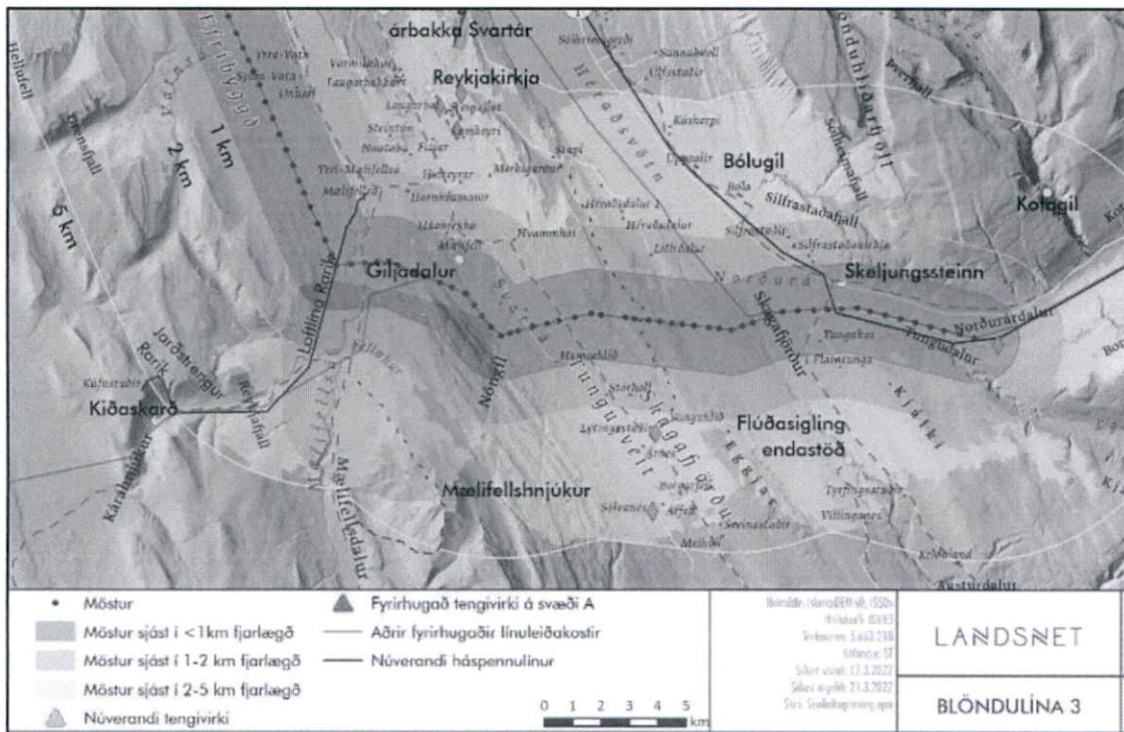

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðþjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðþjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitilanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlenda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrir er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárhúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargarðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá

Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögnum í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögnum í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/maelifell-i-skaqafirdi/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Undir dálkinum B svæði Landslag og ásjón

er því haldið fram að þarna séu fáir á ferð. Þetta getur ekki talist rétt þar sem töluvert er um ferðamenn hjá þeim bæjum sem bjóða upp á ferðaþjónustu á svæðinu auk þess sem bæði ferðaþjónustur sem bjóða upp á hestaferðir utar úr Skagafirði fara oft um Kiðaskarð, Mælifellsdal, Fremribyggð og Eggjar. Leiðin út Fremribyggð er einnig vinsæl leið ferðmanna bæði erlendra og innlendra sem koma ofan af Kili. Einnig er óásættanlegt hversu línan mun sjást mikið frá hinu fallega og sögufræga kirkjusetri Mælifelli, kirkjunni og kirkjugarðinum. Línan mun blasa við öllum sem heimsækja kirkjuna.

Ferðaþjónusta og útivist

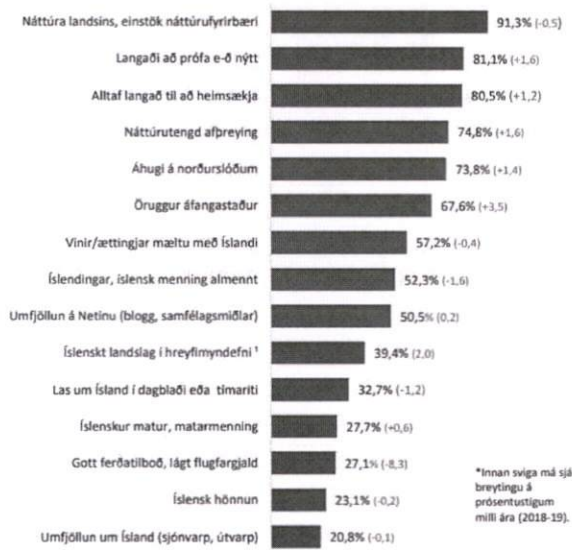
að áhrif Blöndulínu 3 (aðalvalkost Landsnets um Kiðaskarð og fremri byggð) sé aðeins metin **nokkuð neikvæður** á ferðaþjónustu og útivist þarf að endurskoða og gefa miklu meira vægi, enda væri spillingin gríðarlega mikil og óafturkræf um alla framtíð.

Ferðamenn hvort sem það eru erlendir ferðamenn, heimamenn eða innlendir ferðamenn koma með þær væntingar að upplifa óspilta íslenska náttúru í umhverfi Mælifellshnjúks og Lýtingsstaðahrepp/ Fremribyggð. Hvort sem þeir eru í flúðasiglingum, hestbaki, menningaferðum, gönguferðum eða veiði. Hafa skal í huga eins og sést á meðfylgjandi mynd að yfir 91% erlendra ferðamanna sem sækja Ísland heim nefna náttúru landsins sem ástæðu fyrir ferðinni. Það verður að túlka þannig að ef náttúru er spillt muni það hafa veruleg áhrif á ákvörðun ferðamanna um að heimsækja svæðið. Í skýrslunni segir að ein af ástæðum þess að aðeins séu áhrif metin **nokkuð neikvæð** sé af því að ekki sé vitað hvort spilling ásjónu og upplifun náttúrunnar á svæðinu muni hafa áhrif á ákvörðun ferðamanna í framtíðinni. Miðað við fyrirbyggjandi upplýsingar úr könnunum sem hafa ávalt forspárgildi hlýtur þetta að vera rangt metið.

(Eftirfarandi skjáskot eru tekin af heimasíðu Ferðamálastofu þar má sjá niðurstöður ýmissa kannana, t.d. um ferðavenjur erlendra ferðamanna á Íslandi)

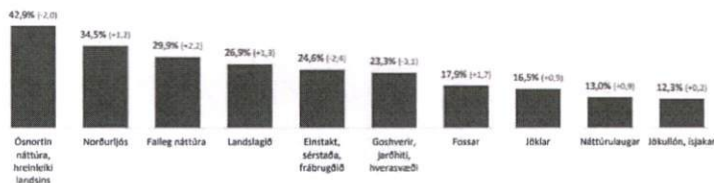
<https://www.ferdamalastofa.is/static/files/ferdamalastofa/Frettamyndir/2021/juni/lokaskýrsla-2019-2a.pdf>

Hvaðan fengu ferðamenn (2019) hugmyndina að Íslandsferð*

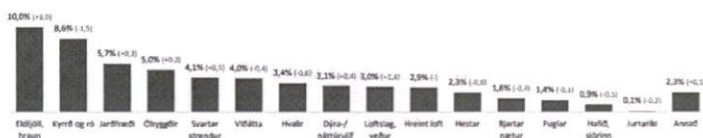

Þeir ferðamenn sem svörðu að hugmynd að Íslandsferð væri *náttúra landsins, einstök náttúrufrirbrigði* fengu aðra spurningu og hér að neðan sést niðurstaðan úr þeirri spurningu. Það svar styður enn frekar við það mat að rafmagnslína og tengivirki á svæðinu muni hafa mikil áhrif á framtíðarákvörðun ferðamanna um að heimsækja svæðið og þar með hafa **verulega neikvæð** áhrif á **Ferðaðþjónustu og útivist á svæðinu**. Auk þess að skerða möguleika á frekari uppbyggingu ferðaðþjónustu á svæðinu. Þennan matsþátt verður að skoða upp á nýtt og auka vægi hans í matinu.

Hvað varðandi íslenska náttúru laðaði ferðamenn (2019) til Íslands – 10 þættir ofast nefndir*

Hvað varðandi íslenska náttúru laðaði ferðamenn til Íslands – frh.

Aðalvalkostur línuleiðar eins og Landsnet leggur til hefur mikil áhrif á útsýni frá Hvammkoti bæði fyrir landeigendur en einnig fyrir ferðamenn. Línuleiðinni er þess vegna harðlega mótmælt. Landeigendur eru í samstarfi við ferðaþjónustuna á Lýtingsstöðum. Reglulega koma ferðamenn frá Lýtingsstöðum í útreiðatúra um Hvammkotskóg. Þar er aðal aðdráttaraflíð stórkostlegt útsýni á Mælifellshnjúk af hestbaki frá reiðleiðinni. Með línunni eins Landsnet leggur til mun það útsýni spillast verulega, (180°). Einnig spillist útsýnið frá reiðleiðinni á milli Lýtingsstaða og í Hvammkot og úr Hvammkoti. Ferðmenn í hundruða tali upplifa árlega hið stórkostlega óspilta útsýni á Mælifellshnjúk og umhverfi og er það ein af undirstöðunum fyrir áframhaldandi uppbyggingu ferðaþjónustu á svæðinu.

Með virðingu og kveðju

Brynja Sif Skúladóttir (kt: 140769-3399) og Jan Triebel (kt:220769-2409)
Landeigendur í Hvammkoti

Veiðifélag Húseyjarkvíslar gerir eftirfarandi athugasemdir við lagningu Blöndulínu 3

Veiðifélag Húseyjarkvíslar nær frá Reykjafossi í suðri og norður að Stóru-Gröf syðri þar sem áin fellur í Héraðsvötn. Um er að ræða rúmlega þrjátíu býli sem fá arðgreiðslu á hverju ári vegna veiði í ánni. Um þessar mundir er leigutaki að greiða um fjórtán milljónir á ári fyrir ána og fer nálægt níutíu prósent af því beint til landeigenda.

Ef af áformum verður, að leggja jarðstreng (leið B4) hefur Veiðifélagið miklar áhyggjur af áhrifum þess á lífríki árinna

Þar sem strengurinn á að þvera ána, á mörkum jarðanna Daufár og Saurbæjar, er eitt besta uppeldissvæði laxfiskanna í ánni. Á þessu svæði hefur Veiðifélagið látið setja grjótgarða til að betrubæta uppeldisskilyrðin og hefur sú framkvæmd tekist mjög vel og verið einn þáttur í því að gera ána að skemmtilegri laxveiðiá. Einnig er steinsnar í einn af bestu veiðistöðum í ánni Laxhylinn.

Stjórn Veiðifélagsins hefur ,ef af þessum áformum verður, miklar áhyggjur af áhrifum þessara framkvæmda á lífríki árinna sérstaklega á framkvæmdartíma og jafnvel á veiði í ánni til framtíðar. Jarðstrengurinn fer yfir rétt fyrir neðan mörk A og B svæðis í ánni og sýna verður fram á það með rannsóknum um hvort rafsegulssvið frá jarðstrengjunum hafi einhver áhrif á lífríkið í ánni (þurfa að vera tveir með 10m millibili)og þá trúfli það hugsanlega laxinn við að rata á sínar æskustöðvar.

Ef að leið B3 verður ofaná þá er hætt við að hljóðmengun frá möstrum trúfli upplifun veiðimanna við ána og fæli þá frá í aðrar hljóðlátari ár. Rannsaka þarf áhrif loftlína á lífríki árinna.

Bendir stjórn Veiðifélagsins á að rannsaka þarf í þaua hvaða áhrif þessar framkvæmdir gætu haft á lífríki árinna. Benda má á að lax gengur einungis upp að Reykjafossi en þar fyrir ofan er staðbundinn urriði.

Veiðifélag Húseyjarkvíslar hefur í samráði við fiskifræðing sem hefur rannsakað ána í hartnær þrjátíu ár og skilað skýrslu árlega og í samráði við hann hefur veiðifélagið gengið í að bæta uppeldiskilyrði laxins umtalsvert og tekist að auka veiði og þar með auka tekjur landeigenda þar með. Áhyggjur stjórnar beinast ekki síst að því að öll þessi vinna fari fyrir lítið ef þessar framkvæmdir skemma lífríki hennar .Ef allt fer á versta veg vegna framkvæmda er um að ræða mörhundruð milljóna króna tjón sem bæta þarf landeigendum með skaðabótum.

Stjórn Veiðifélags Húseyjarkvíslar.

Skagafirði 26.04.2020.

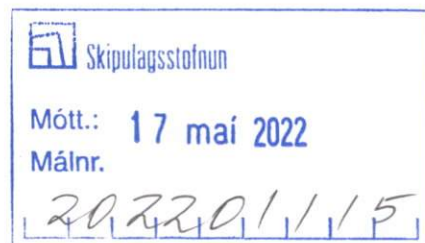
Ingi Björn Árnason

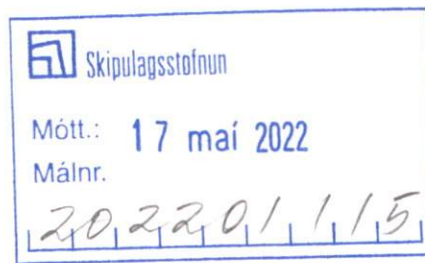
Egill Örlygsson

Einar Kári Magnússon

Steinunn Ólafsdóttir

Ólafur Björnsson

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Lýtingsstöðum höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um Kiðaskarð. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

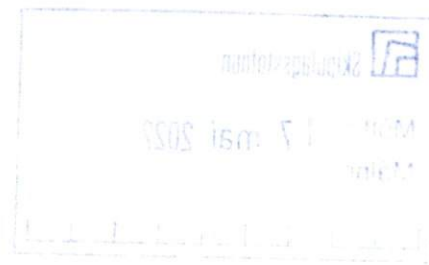
Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndanir	Vistgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Fornleifar	Landslag og áeynd	Ferðþjónusta og útlvist	Landbúnaður og skógrækt	Helna og öryggi	Náttúruvá og rekstur	Náttúruvísni	Náttúruvísni og persónubryggj	Veður	Snjóflóð	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður (mla. kr.)
Svambú A	A1															2,5
	A2															1,6
	Efnistaka															
Svambú B	B1															1,6
	B1b															0,9
	B3															1,5
	B4															1,4
	B1s1															2,5
	B1s1															1,6
	B1s2															2,0
	Efnistaka															
A1	B1b															3,4
A2	B1															3,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútairnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29.des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efrbyggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð**.

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

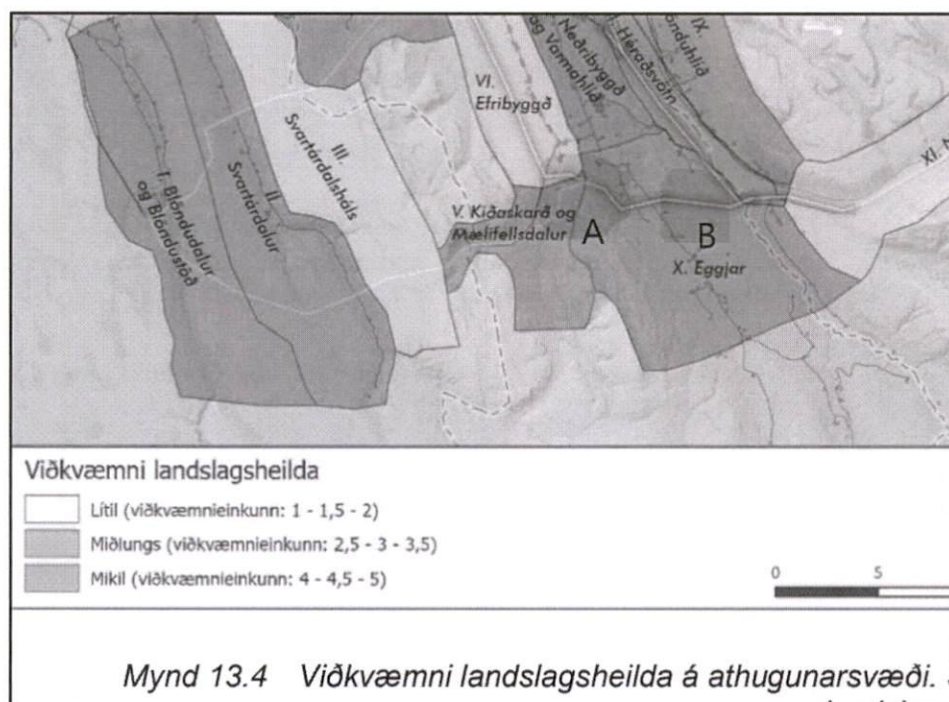
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kjðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kjðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilstær og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannglegra athafna.

notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggji í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

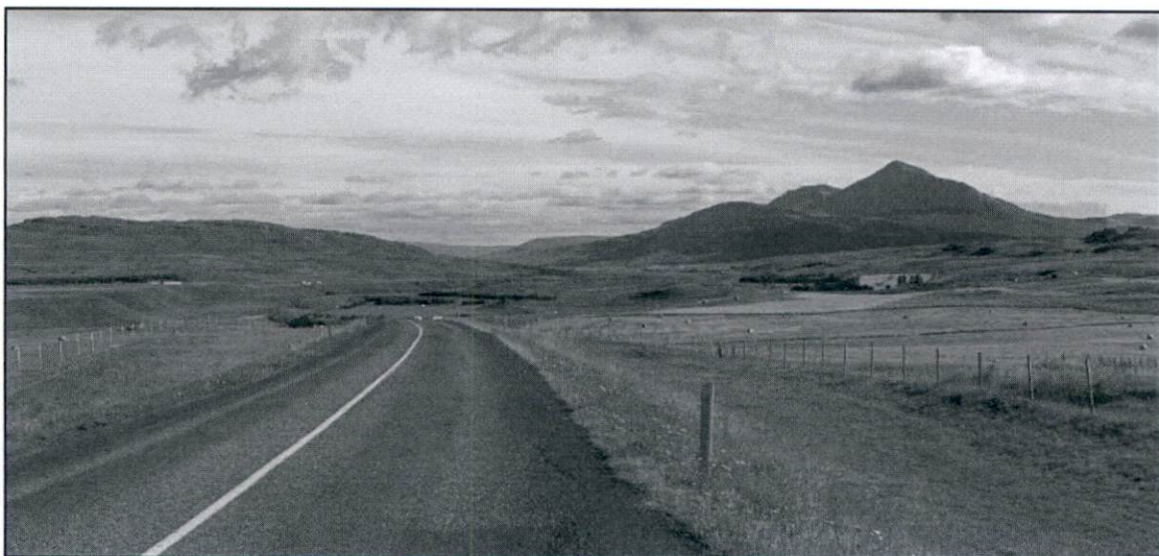
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

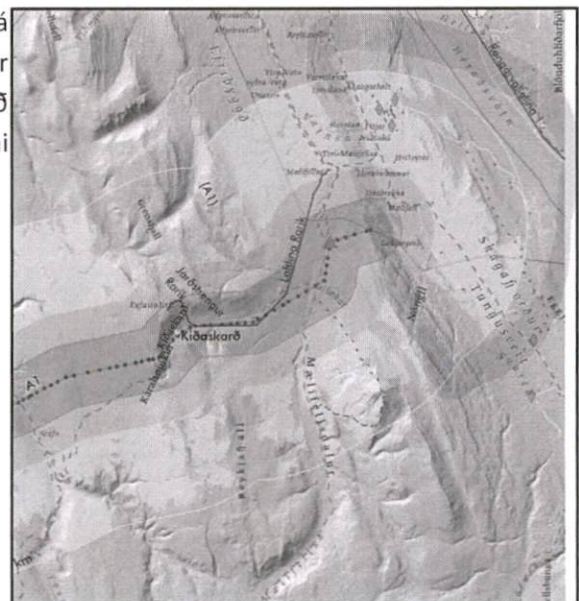
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

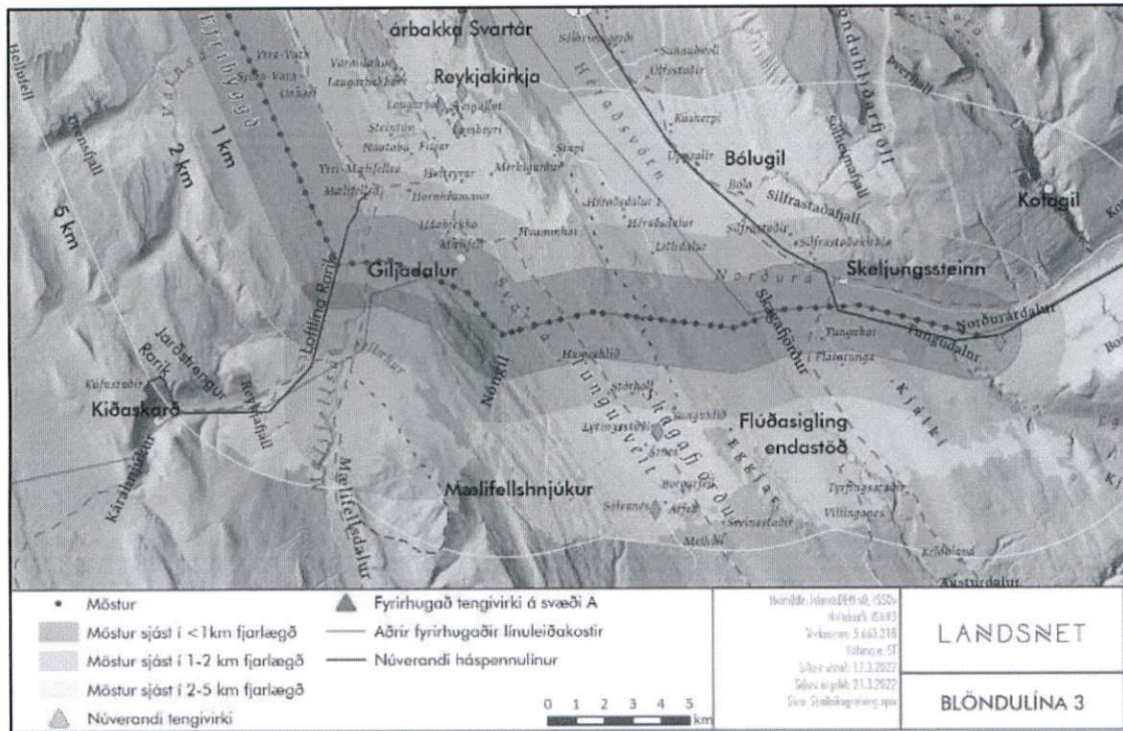
- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásynd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hverrar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðapjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðapjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitilanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárhúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá

Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatiðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://qonquleidir.is/listing/maelifell-i-skagafirdi/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020

https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Línan eins og Landsnet leggur til hefur mikil áhrif á aðal útreiðarsvæði ferðamanna sem heimsækja Lýtingsstaði. Ferðamenn sem koma langt að til að upplifa útreiðatúra á íslenska hestinum í óspilltri skagfirskri náttúru. Möstur sem Landsnet áætla að reisa verða mjög vel sýnileg frá aðal reiðleiðum og spilla verulega upplifuninni sem ferðaþjónustan á Lýtingsstöðum vill bjóða upp á. Loftlínan kæmi í veg fyrir að hægt verði að bjóða upp á þá upplifun sem er í boði í dag. Hundruðir ferðamanna, sem koma árlega sem einstaklingar í Lýtingsstaði til að fara á hestbak en sem koma einnig í hópferðum til að fá kynningu á íslenska hestinn, íslensk torfhús og íslenska sveitameningu sækjast eftir upplifun í óspillta náttúru. Loftlína á þessari leið myndi hafa verulega mikil og hamlandi áhrif á áframhaldandi uppbyggingu ferðaþjónustu á Lýtingsstöðum og á öllu svæðinu.

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

Sveinn Guðmundsson, Evelyn Ýr Kuhne og Júlíus Guðni Kuhne Sveinsson
Landeigendur og ábúendur á Lýtingsstöðum

Myndir sem sýna upplifun í óspillta náttúru í nærumhverfi Lýtingsstaða

Athugasemdir við lagningu Blöndulínu 3

Við undirrituð viljum ítreka andstöðu okkar við lagningu línuleiðar B4 (tilfærsla á Héraðsvatnaleið) sem sveitarstjórn Sveitarfélagsins Skagafjarðar setti í aðalskipulag sitt án þess að vera í nokkru samráði við landeigendur.

Sú leið (B4) kemur til með að liggja á mörkum jarðar okkar Daufár og Saurbæjar og hefur áhrif á notkun okkar á landinu og fyrirhugaða uppbyggingu. Skjólbelti er við landamerkin til að auka ræktunarskilyrðin og til að fá skjól fyrir nautgripi á beit.

Nýtt mjaltapjónafjós stendur um 400 metrum frá þessum landamerkjum og er í bígerð að stækka það til norðurs þegar fleiri róbótar verða teknir í notkun. Fjosið var hannað í upphafi með þetta í huga. Kýrnar ganga á beit á þessu svæði og teljum við að rafsegulsvið frá spennivirkinu og jafnvel jarðstrengs geti haft áhrif á bústofninn, valdið júgurbólgu og öðrum sjúkdómum sem endar í heilsuleysi og minnkandi nyt. Einnig geta rafsegulbylgjur og óhljóð frá spennuvirki og línun valdið óþægindum fyrir menn og dýr, en fjosið er jú vinnustaður okkar alla daga.

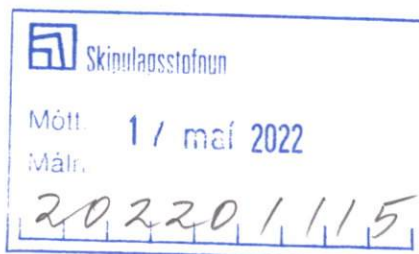
Þar sem fyrirhugað er að leggja jarðstreng á línuleið B4 með tilheyrandi raski á ræktunarlandi og ekki síst þar sem þvera á Húseyjarkvíslina höfum við þungar áhyggjur vegna áhrifa þessara framkvæmda á lífríki árinna. Fyrirséð eru mikil áhrif á framkvæmdatíma og höfum við ekki síst áhyggjur hvað langtíma áhrif varðar. Daufá fær tæplega 10% af arði árinna en við erum á arðmesta hluta árinna, A svæði og er þetta einnig besta uppeldissvæði árinna og eru nokkrir af bestu veiðistöðum í ánni á þessu svæði. Teljum við þetta geta haft mikil áhrif á lífríki árinna og þar með tekjur af henni. Telja sumir að rafsegulsvið frá jarðstrengjum trufli laxinn við að rata á sínar æskustöðvar. Rannsaka þarf þessa hluti mjög vel.

Við lýsum ánægju okkar með að Vatnsskarðs og Héraðsvatnaleið hafi EKKI verið valin sem aðalvalkostur hjá Landsneti. Enda er sú leið lengri, fer í gegnum fleiri landeignir og fleiri möstur kæmu í Skagafirði. Frá sýslumörkum Húnavatnssýslu og Skagafjarðarsýslu að Héraðsvötnum á móts við Flatartungu kæmu 82 möstur sem færu í gegnum 39 landeignir ef Héraðsvatnaleið væri farin. 88 möstur í gegnum 37 landeignir ef svokölluð B4 leið væri farin. En ef Kiðaskarðsleið er farin þá koma 54 möstur í gegnum 10 landeignir og jarðstrengur með 132v spennu í gegnum 20 jarðir. Þannig að það er ansi mikill munur á fjölda mastra svo og jarða sem lenda undir. Línan yrði 8 km. styttri ef Kiðaskarðsleið er valin. Ásýndin af línunni í héraðinu yrði margfalt minni heldur en ef Héraðsvatnaleið yrði valin. Í tugi ára hefur verið vegur í gegnum Kiðaskarð og raflína einnig svo ekki er hægt að tala um ósnortið land í þessu tilfalli. Teljum við betra að velja leið sem er styttri, fer í gegnum færri jarðir og færri möstur blasi við þannig að ásýndin verði aðeins skárri. Alltaf teljum við betri kost að fórna ósnortu landi frekar en hafa áhrif á heilsu fjölda manna og dýra.

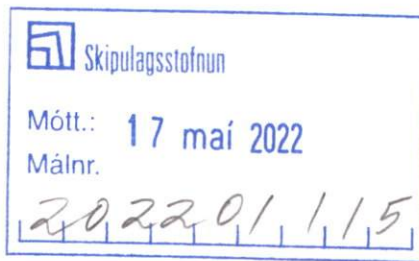
Daufá 16.05.2022

Egill Örlygsson

Efemía Fanney Valgeirsdóttir

Garðabæ, 16. maí 2022

Ég Skúli Brynjólfur Steinþórsson mótmæli alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um Kiðaskarðsleið og fremri byggð eða aðalvalkost Landsnets á Blöndulínu 3. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sér sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellssdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndunir	Vistgerðir og þúra	Fuglalíf	Vatnalíf	Formleifar	Landslag og áeynd	Ferðaþjónusta og ulívist	Landbúnaður og skógrækt	Helisa og þryggi	Náttúruvæ og rekstur	Náttúruvæ og persónuþryggi	Atvinnuþjónur og samfélag	Stofn- kostnaður (ml. kr.)	
Svartur A	A1												2,5	
	A2												1,6	
	Efnistaka													
Svartur B	B1												1,6	
	B1b												0,9	
	B3												1,5	
	B4												1,4	
	B4j1												2,5	
	B4j1												1,6	
	B4j2												2,0	
	Efnistaka													
	A1													3,4
	A2													2,1

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútairnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29. des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efrbyggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásjúnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásjúnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásjúnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásjúnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásjúnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásjúnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásjúnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásjúnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásjúnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

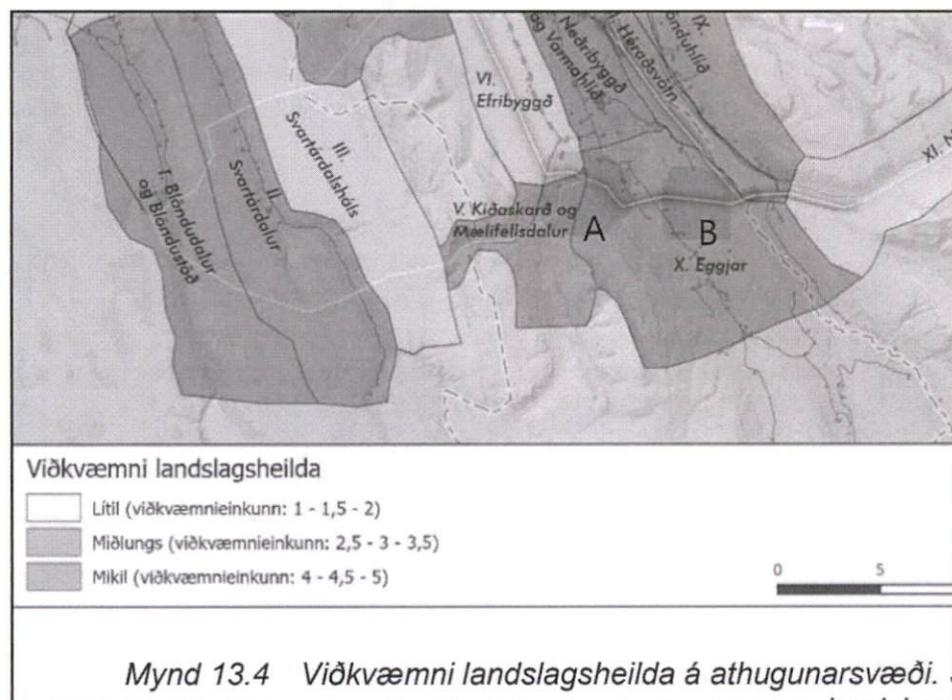
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásjúndarmyndum. Áhrif þess á ásjúnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásjúndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásjúnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku rísa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilsþættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi. Lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannglegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línar verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri

notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggji í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

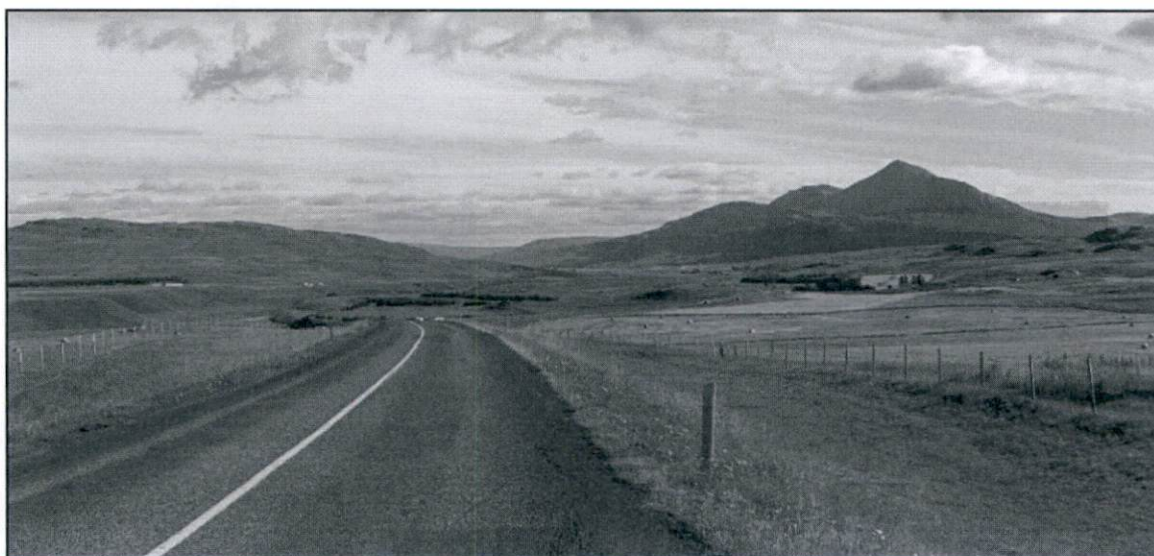
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

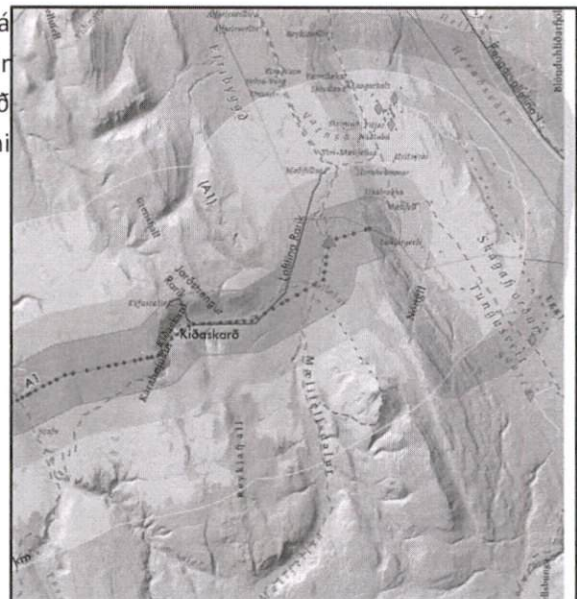
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við umfjöllun um áhrif við enda hverrar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá

Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrir en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribygðarleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribygðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribygðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonguleidir.is/listing/melifell-i-skaqafirdi/>

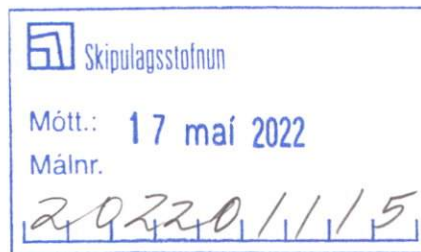
„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Ég hef farið margofter bæði gangandi og ríðandi um Kiðaskarð og umhverfi Mælifellshnjúks. Þar er mikil náttúrufegurð sem einkennist bæði af víðáttu, fjallafegurð og næsta alveg ósnertri náttúru. Virði þess að komandi kynslóðir geti notið svæðisins áfram án rafmagnslína og annarra umhverfispillandi mannvirkja eins og tengivirki ætti að hafa miklu meira vægi en kemur fram í umhverfismatinu. Mælifellshnjúkur hefur ávallt verið eitt af helstu kennileitum Skagafjarðar og það er ósk mín að komandi kynslóðir fái að njóta fegurðar hans og umhverfis á sama hátt og ég hef fengið.

Með góðum kveðjum frá Skagfirðingi.

Skúli Br. Steinþórsson
090834-3989

Skagafirði, 16. maí 2022

Undirrituð landeigandi í Háubrekku hafna alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu á Kiðaskarðsleið. Háabrekka er meðal annars áfangastaður ferðafólks og hefur verið markaðssett sérstaklega sem *slow travel* - gististaður þar sem ljósmengun er haldið í lágmarki og fólk geti dvalið í næði, fjarri umferð í nálægð við ósnortna náttúru og gönguleiðir fjarri manngerðu umhverfi. Áformuð loftlína myndi bera við loft af hlaði bæjarins og í það mikilli nálægð að hljóðmengunar gæti orðið vart. Því væri úti um að hægt væri að marka staðnum sérstöðu í harðri samkeppni í ferðaþjónustu út frá slagorðinu „frábært útsýni til allra átta“.

Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndunir	Vistgerðir og líra	Fuglalíf	Vatnalíf	Fornleifar	Landslag og sýnd	Ferðaþjónusta og útivist	Landsbúnaður og skógnækt	Heilsa og öryggi	Náttúruvá og rekstur	Náttúruvá og persónuöryggi	Atvinnuþróun og samfélag	Stofn- kostnaður (má. kr)
Sveit A	A1												2,5
	A2												1,6
	Efnistaka												
	B1												1,6
	B2												0,9
Sveit B	B3												1,5
	B4												1,4
	B51												2,5
	B5b1												1,6
	B52												2,0
Efnistaka													
A1													3,4
A2													3,1
B1													

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatsskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútarinnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatsskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatsskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.

- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsáætlun frá 29.des 2020 segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlana og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efribýggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.
- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um lín Valkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „*ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.*“

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku rísa mannvirki í allt öðru umhverfi.

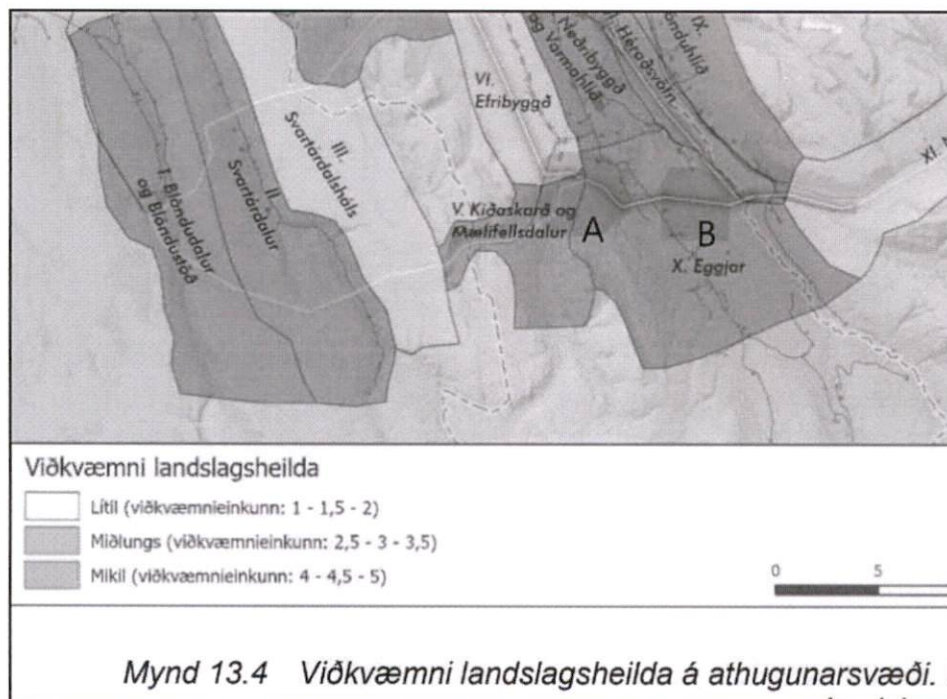

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshnjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshnjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshnjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshnjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilettir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sárlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggja í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

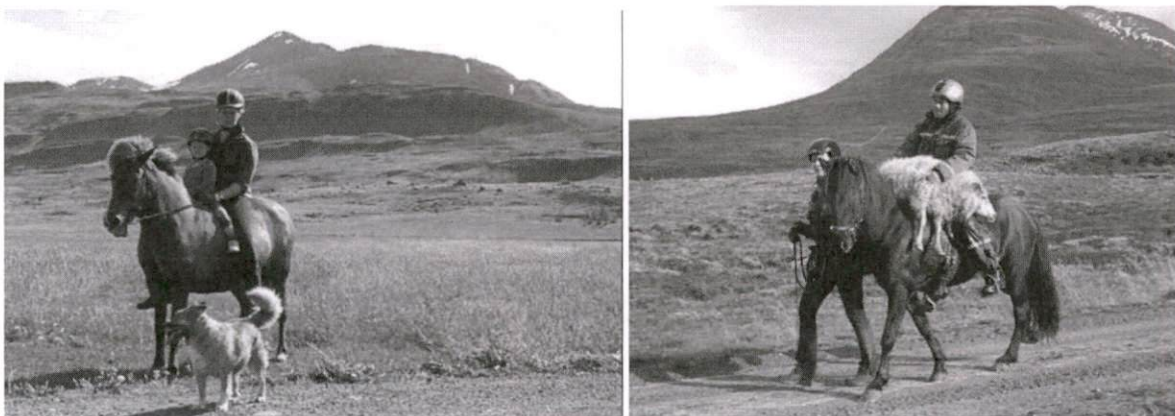
Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

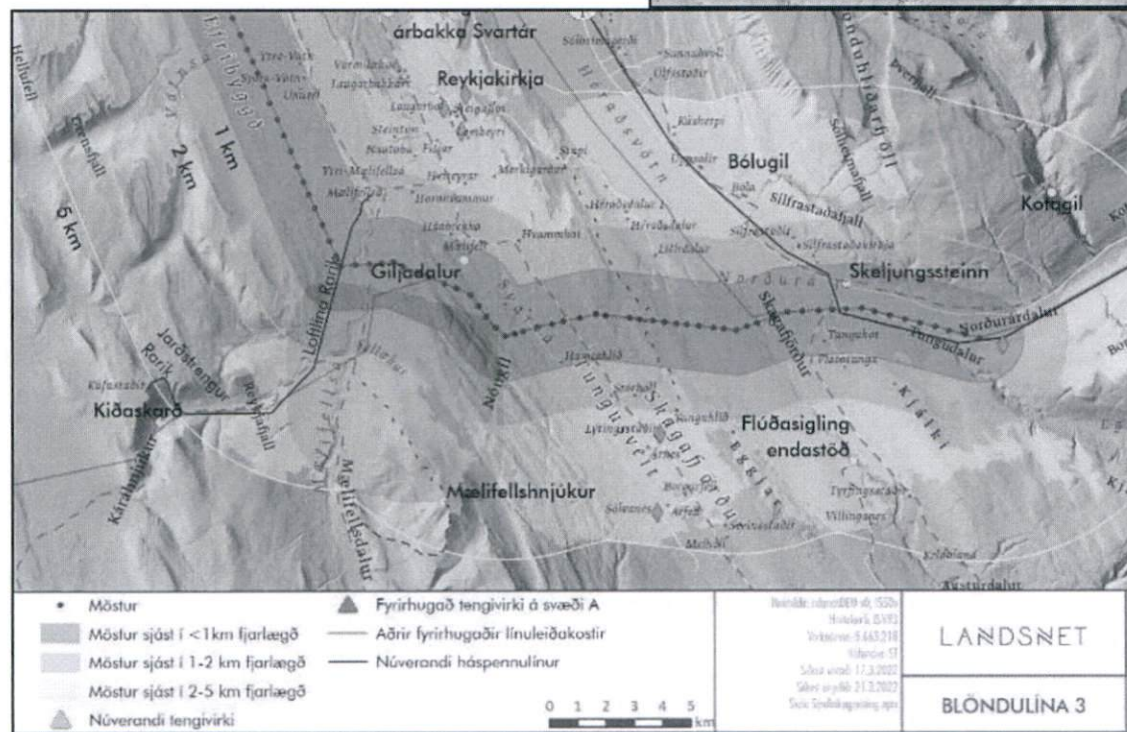
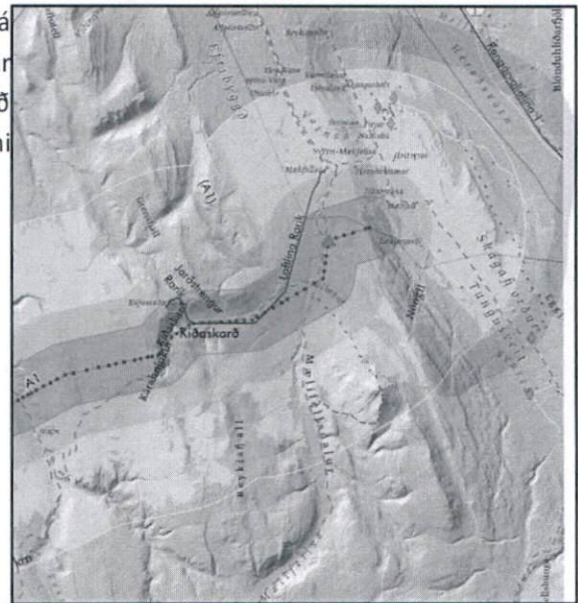
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda búтана, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hverrar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðþjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðþjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitolanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlanda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlistun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunarstigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatiðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjarbrekku, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribbyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonquleidir.is/listing/maelifell-i-skaqafirdi/>

„Ferðapjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðapjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Með góðum kveðjum úr Skagafirði

Helga Rós Indriðadóttir
Landeigandi í Háubrekku

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

Umsögn um framkvæmd og umhverfismatskýrslu Landsnets hf. um Blöndulínu 3

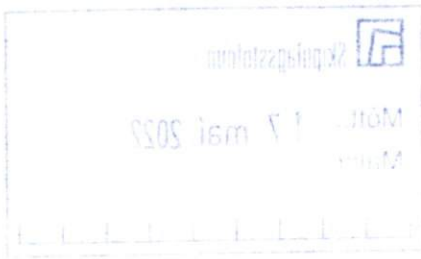

Mynd 4. Nemendur Deilamerkurskóla kynna sér endurheimt votlendis.

Mynd 1. Hólar í Öxnadal. Skurður sem fyllt var upp í 2016.

Höfundar
Ólafur Valsson og Sif Konráðsdóttir
Febrúar - maí 2022

Umsögn um
framkvæmd og umhverfismatsskýrslu Landsnets hf. um
Blöndulínu 3

Febrúar - maí 2022

„Stjórnvöld leysa fá mál ein og óstudd og frjáls félagasamtök og einstaklingar geta innt af hendi mikilvægt starf í umhverfismálum og náttúruvernd. Bestu hugmyndir kvikna líka oft hjá þeim [sem] standa nærri vandanum, hafa skýra yfirsýn og brenna fyrir umbótum til að bæta sitt nærsamfélag“

Guðlaugur Þór Þórðarson, umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra, við úthlutun verkefnastyrkja til umhverfismála 11. apríl 2022

MYNDIR Á FORSÍÐU er úr tveimur ársskýrslum Landgræðslunnar: Sunna Áskelsdóttir. 2017. Endurheimt votlendis 2016. LR 2017/04, Gunnarsholt [Endurheimt-votlendis.-Ársskýrsla-2016.pdf \(land.is\)](#), [Ársskýrsla.-Endurheimt-votlendis-2017.pdf \(land.is\)](#) og af vefsíðu þelamerkurskóla.

ÓLAFUR VALSSON er dýralæknir að mennt, sat í jarðstrengjanefnd atvinnuvegaráðuneytisins 2013 af hálfu landeigenda og situr í verkefnaráði Landsnets fyrir Blöndulínu 3 fyrir hönd Náttúruverndarsamtaka Íslands. Ólafur starfar hjá alþjóðastofnun á sviði dýraheilbrigðis og er fuglaáhugamaður.

SIF KONRÁÐSDÓTTIR er sjálfstætt starfandi lögmaður og sérfræðingur á sviði umhverfis- og skipulagsréttar og náttúruverndar. Sif gerði athugasemdir af hálfu eigenda 22 landareigna í Hörgársveit við matsáætlun í umhverfismati fyrir Blöndulínu 3 og situr í heimsráði Alþjóðanáttúruverndarsambandsins fyrir verndarsvæði og umhverfislöggjöf.

Sif og Ólafur hafa verið eigendur og ábúendur jarðarinnar Hóla í Öxnadal frá 2007, hafa stundað þar umfangsmikla skógrækt í samstarfi við stjórnvöld frá þeim tíma, endurheimtu þar votlendi 2016 í samstarfi við stjórnvöld og hafa rekið þar náttúrutengda ferðaþjónustu. Netfang olivals@gmail.com

Inngangur

Þessi umsögn er frá landeigendum og ábúendum í Öxnadal - á því landsvæði sem sagt er að hafi verið umhverfismetið bæði fyrir jarðstreng og loftlínu. Höfundar hafa alvarlegar athugasemdir við nokkur atriði í umhverfismatsskýrslu og í umsögn verður sjónum fyrst og fremst beint að þeim þáttum umhverfismatsskýrslu sem varða það höfundar þekkja best, en auk þess almennari athugasemdir um framkvæmdina og umhverfismatsskýrsluna. Höfundar gerðu fyrir einum áratug umsögn í fyrra umhverfismati Blöndulínu 3 og er vísað til hennar þar sem við á.

Efnisyfirlit

1.	Kröfur um upplýsingar í umhverfismatsskýrslu.....	4
1.1.	Flutningsþörfin – enn og aftur	4
1.2.	Strengsett og áfangar.....	5
1.3.	Samlegð.....	5
1.4.	Jafnstraumur milli Blöndu og Akureyrar	8
2.	Umhverfismatsskýrsla almennt ekki í samræmi við matsáætlun og lög.....	8
	Skilyrði 1. Lengd jarðstrengja m.t.t. kerfisstyrks, tengingar norður-suður og framkvæmdaraðar	8
	Skilyrði 3. Jafnstraumur (DC).....	9
	Skilyrði 5. Notkun flutningstækja án veglagningar.....	10
	Skilyrði 6. Heildarumfang raskaðra svæða og samanburður.....	10
	Skilyrði 8. Óbyggð víðerni.....	12
	Almennt um skilyrði í matsáætlun og hvort uppfyllt séu lög um umhverfismat	13
3.	Málamyndamat á jarðstreng við fólkvanginn í Hrauni.....	13
4.	Votlendi – áhrif á vistgerðir og flóru í kafla 8 og rannsóknir í viðauka 4 sbr. kort í viðauka 13	14
	Niðurstaða um votlendi sem nýtur verndar.....	21
5.	Fuglar – kafli 10 og viðaukar 5A og 5B	22
6.	Fornleifar – kafli 12 og viðaukar 7A og 7B.....	23
7.	Landslag og ásjúnd – kafli 13 og viðauki 8.....	27
8.	Óbyggð víðerni – kafli 13 og viðauki 8.....	28
9.	Neysluvatn – kafli 17	29
10.	Landbúnaður og skógrækt – kafli 15 og viðauki 10	30
11.	Landnotkun – kafli 21.....	33
12.	Hæfir sérfræðingar.....	36
13.	Lagaheimildir Skipulagsstofnunar	39

14.	Umfang gagna	41
15.	Meint samráð utan lagaskyldu og fölsun.....	42

1. Kröfur um upplýsingar í umhverfismatsskýrslu

Annar helstu annmarki *fyrri umhverfismats* var, að ekki var metin sú leið að leggja jarðstreng í stað loftlínu, sbr. ákvörðun Umhverfis- og auðlindaráðuneytis vegna endurskoðunarkröfu og í kjölfarið sú ákvörðun Landsnets hf. „í samráði við Skipulagsstofnun“ á sínum tíma að leggja það til hliðar og hefja síðar nýtt ferli umhverfismats.

Megináskorun í umhverfismatinu núna er þannig að leita leiða til að Blöndulína 3 geti, í samræmi við forsöguna og einnig m.a. aðalskipulag Hörgársveitar og stefnu Akureyrarbæjar, farið **sem mest í jörð**.

Af ofangreindum ástæðum, er það eitt mikilvægasta verkefni Landsnets og Skipulagsstofnunar, að finna leiðir að því markmiði, að teknu tilliti til raforkulaga. Það er markmið umhverfismats og annars væri endurtekning þess algerlega tilgangslaus. Kröfur um upplýsingar sem Landsneti er skylt að setja fram í umhverfismatinu verður að gera í ljósi þessa meginverkefnis.

Upplýsingunum sem Landsnet þarf að koma með í tengslum við þetta verkefni, að hámarka jarðstrengi, má í stórum dráttum skipta upp í fjóra hluta, eins og hér verður rakið.

1.1. Flutningsþörfin – enn og aftur

Oft hefur Landsneti verið bent á að fyrirtækið þurfi að gera grein fyrir flutningsþörf, bæði í öðrum verkefnum, svo sem Kröflulínu 3 og Hólasandslínu 3 sem og í Blöndulínu 3. Það gerðu m.a. eigendur 22 landareigna í Hörgársveit í athugasemd við tillögu að matsáætlun. Skipulagsstofnun sjálf segir í athugasemdbréfi sínu til Landsnets 11. febrúar 2022:

Skipulagsstofnun bendir á að í matsskýrslu Hólasandslínu 3 var all ítarleg umfjöllun um þörf á þeirri umtalsverðu styrkingu sem fyrirhuguð er miðað við núverandi kerfi, þ.e. að flutningsgeta sé aukin úr 150 MVA í 550 MVA. Sambærileg umfjöllun þarf að rata inn í umhverfismatsskýrslu; þar kemur reyndar ekki fram hver sé flutningsgeta Blöndulínu 1 og 2 og Rangárvallalínu 1 en er væntanlega um 150 MVA. Umfjöllun í kafla 2.2 í matsskýrslu Hólasandslínu 3 er að öðru leyti mun ítarlegri en kafla 3.2.2 í umhverfismatsskýrslu Blöndulínu 3 en í báðum tilfellum er verið að fjalla um forsendur, flutningsgetu og kerfisgreiningu.

Höfundar hafa farið yfir hinn stutta kafla 3.2.2. Kaflinn er nákvæmlega eins í fyrstu drögum sem Landsnet sendi Skipulagsstofnun „til yfirferðar“ í ársbyrjun, og í umhverfismatsskýrslunni sem til umsagnar er nú. Landsnet neitar í svörum sínum til Skipulagsstofnunar að verða við tilmælum stofnunarinnar um útskýringar á þörf á stýkingu um heil 400 MVA, úr 150 í 550 MVA. Nánar tiltekið er þessi tilvitnaði kafla 3.2.2. fjórar málsgreinar, sem höfundar eru sammála Skipulagsstofnun um að svara ekki spurningunni um hver sé í fyrirsjáanlegri framtíð þörf fyrir 550 MVA. Spurningunni sem eigendur 22 landareigna settu fram í umsögn um tillögu að matsáætlun: hvers vegna ekki t.d. 400 MVA og eitt strengsett, hefur ekki á neinn hátt verið svarað, um það eru höfundar sammála Skipulagsstofnun. Landsnet hunsaði þessi tilmæli Skipulagsstofnunar algerlega.

Höfundar hafa einnig farið sérstaklega yfir umfjöllun í kafla 2.2 í matskýrslu Hólasandslínu 3. Þar er heldur engin skýring á því hvers vegna flutningsgetan gæti t.d. ekki verið 400 MVA – t.d. fyrstu árin eða áratugin. Það þarf að fara fram umhverfismat með staðfestri og raunverulegri flutningsþörf, sem er *ekki það sama* og hvað loftlínur á 220 kV flytja af orku við hámarkslestun.

Um þetta er vísað til athugasemda 22 landareigna við tillögu að matsáætlun í ágúst 2020 m.a.

1.2. Strengsett og áfangar

Tengt ofangreindu, er svo möguleikinn til að leggja jarðstrengjakafla í Blöndulínu 3 með einu strengsetti, a.m.k. til að byrja með. Þennan valkost þarf að umhverfismeta, sbr. einnig útreikninga sem gerðir voru í tengslum við Kröflulínu 3. Umhverfisáhrif yrðu mun minni með einu strengsetti, sem m.a. í tilviki fólkvangsins í Hrauni lægi að öllu eða mestu leyti í eða með fyrirbyggjandi vegi.

Umhverfismat fyrir eitt strengsett verður að fara fram, annars hefur umhverfismat ekki verið gert. Ekkert bendir til þess að leggja þurfi annað strengsett næsta áratuginn a.m.k. Reglugerð nr. 1381/2021, kveður í b-lið 1. mgr. 11. gr. einmitt á um að framkvæmdaraðili skuli gera grein fyrir mögulegri **áfangaskiptingu** framkvæmdar í matsáætlun. Það var ekki gert í matsáætlun fyrir Blöndulínu 3, en reglugerðin hafði ekki tekið gildi þegar matsáætlun var sett fram og ákvörðun tekin um hana. Skv. c-lið 1. gr. 15. gr. reglugerðarinnar skal í umhverfisamtsskýrslu gera grein fyrir mögulegri áfangaskiptingu á **framkvæmda- og rekstartíma**. Sambærileg ákvæði voru í 15. og 20. gr. eldri reglugerðar einnig og gildir því reglan fullum fetum um þetta umhverfismat.

1.3. Samlegð

Samkvæmt þeim lögum sem gilda um umhverfismat þessara framkvæmdar, lög nr. 111/2021, þarf framkvæmdaraðili að veita nákvæmar upplýsingar, sem nú eru **listaðar í viðauka IIA í tilskipun 2011/92/ESB** eins og henni var breytt með tilskipun 2014/52/ESB, sbr. 4. mgr. 4. gr. tilskipunar 2011/92/ESB eins og hún er nú orðuð (íslensk þýðing fyrir neðan):

*Where Member States decide to require a determination for projects listed in Annex II, the developer **shall provide information** on the characteristics of the project and its likely significant effects on the environment. The **detailed list of information to be provided is specified in Annex IIA**. The developer shall take into account, where relevant, the available results of other relevant assessments of the effects on the environment carried out pursuant to Union legislation other than this Directive. The developer **may also** provide a description of any features of the project and/or measures envisaged to avoid or prevent what might otherwise have been significant adverse effects on the environment.*

„Ef aðildarríkin ákveða að krefjast ákvörðunar fyrir framkvæmdir sem skráðar eru í II. viðauka **skal framkvæmdaraðilinn leggja fram upplýsingar** um eiginleika framkvæmdarinnar og líkleg umtalsverð áhrif hennar á umhverfið. **Nákvæm skrá yfir þær upplýsingar sem leggja skal fram er tilgreind í II. viðauka A**. Framkvæmdaraðilinn skal, þar sem við á, taka tillit til fyrirliggjandi niðurstaðna úr öðrum viðeigandi mötum á umhverfisáhrifum sem gerð hafa verið samkvæmt annarri löggjöf Sambandsins en þessari tilskipun. Framkvæmdaraðilinn **getur einnig** lagt fram lýsingu á þáttum framkvæmdarinnar og/eða fyrirhuguðum ráðstöfunum til að komast megí hjá eða koma í veg fyrir það sem annars hefðu getað orðið umtalsverð skaðleg áhrif á umhverfið.“

Samkvæmt skýrum orðum tilskipunarinnar er semsé **skytt** að veita nákvæmar upplýsingar, með vísan til hins nýja viðauka IIA skytt (ekki bara heimilt). Þeirra á meðal er **samlegð**, skv. III viðauka tilskipunar.

Í lögum nr. 111/2021, í 2. viðauka er „**samlegð með öðrum framkvæmdum**“ eitt þeirra viðmiða sem fjalla þarf um í sambandi við eðli framkvæmdar, og áhrif framkvæmdarinnar þarf að skoða einkum með tilliti til sjö tilgreindra viðmiða og er eitt þeirra „**samlegðaráhrif[...] með áhrifum annarra framkvæmda**“.

Þessi ákvæði laganna gilda um upplýsingar sem framkvæmdaraðila er gert að veita í umhverfismati. Reglugerð nr. 1381/2021 tók gildi 3. desember 2021 og gildir því um umhverfismatsskýrslu Landsnets. Landsnet hefur vissulega að nokkru metið t.d. samlegð með væntanlegri Dalvíkurlínu 2 sem jarðstreng, og metið samlegð með Hólasandslínu 3 að því leyti að þar heftur verið lagður 10 km af jarðstrengjum og metið það svo að af báðu þessu leiði að ekki sé hægt að leggja nema lítið eða ekkert af jarðstrengjum í Blöndulínu 3. Mat á samlegð með framkvæmdum sem gætu **aukið jarðstrengsmökuleika í Blöndulínu 3** sér hins vegar ekki stað.

Höfundar benda á í þessu sambandi kafla 2.3 á bls. 45 í matskýrslu Landsnets fyrir Hólsasandlínu 3:

Vert er að hafa í huga að lengd jarðstrengs í einni línu í samtengdu kerfi fyrirhugaðra 220 kV lína meginflutningskerfisins á Norðurlandi (Blöndulína 3, Hólasandslína 3 og Kröflulína 3) hefur áhrif á mögulegar jarðstrengslengdir í hinum línunum og lagning strengs á einum stað getur takmarkað strenglagningu innan annarra lína. Þá hefur það áhrif á mögulega lengd jarðstrengja innan hvers línu **í hvaða röð yrði** ráðist í jarðstrengslagnir. 12 km jarðstrengur í Hólasandslínu 3 dregur verulega úr möguleikum á því að hægt sé að leggja jarðstrengi í aðrar fyrirhugaðar 220 kV línur á Norðurlandi, þ.e. Blöndulínu 3 og Kröflulínu 3, **áður en frekari styrkingar í kerfinu hafa átt sér stað**, til dæmis með fjölgun vinnslueininga eða **bættum tengingum milli Suður- og Norðurlands**.

Í kerfisáætlun Landsnets eru einnig afdráttarlausar áætlanir um að **tengja saman svæðin á Norður- og Suðurlandi** eins og þarna er vitnað til að verði og líka er vísað til í fyrsta skilyrði Skipulagsstofnunar í ákvörðun sinni um matsáætlun 29. desember 2020. Gera verður þá skýru kröfu til Landsnets að fyrirtækið leggi fram upplýsingar um samlegðaráhrif þeirra áætlana og Blöndulínu 3, að því er varðar jarðstrengi. Meðal annars hefur komið fram að jafnstraumstenging sem skoðuð hefur verið um Sprengisand myndi auka möguleika til jarðstrengs í Blöndulínu 3. Vísað er til umsagnar Samtaka um náttúruvernd á Norðurlandi í þessu umhverfismati frá maí 2022, sem birt hefur verið opinberlega.

Kröfunum um upplýsingar framkvæmdaraðila er eins og áður sagði nánar lýst í viðauka II A með tilskipun 2011/92/ESB, eins og henni var breytt samkvæmt framansögðu. Í viðaukanum er fjallað um þrjú atriði sem koma þurfa fram hjá framkvæmdaraðila, það er:

1. lýsing á framkvæmdinni, einkum
  - (a) *einkennum framkvæmdarinnar og niðurrifi þar sem við á (physical characteristics of the whole project and, where relevant, of demolition works);*
  - (b) *staðsetningu, sérstaklega m.t.t. viðkvæmni landsvæða sem verða fyrir áhrifum (a description of the location of the project, with particular regard to the environmental sensitivity of geographical areas likely to be affected),*
2. hvaða þættir eru líklegir til að verða fyrir verulegum áhrifum, og loks
3. lýsing á líklegum verulegum áhrifum
  - (a) *útblásturs og úrgangs og*
  - (b) *notkunar auðlinda, einkum jarðvegs, lands, vatns and líffræðilegs fjölbreytileika.*

Loks er gerð sú krafa í viðauka II A að tekið skuli tillit **viðmiða í viðauka III með tilskipuninni þegar safnað er saman upplýsingum um framangreind þrjú atriði**. (*The criteria of Annex III shall be taken into account, where relevant, when compiling the information in accordance with*

points 1 to 3). Höfundar telja að þetta skilyrði sé ekki uppfyllt í umhverfismatskýrslu og óska eftir að Skipulagsstofnun skoði það sérstaklega.

1.4. Jafnstraumur milli Blöndu og Akureyrar

Hér er vísað til þriðja skilyrðis Skipulagsstofnunar í ákvörðun um matsáætlun. Vísa höfundar til ítarlegrar greinargerðar eigenda 22 landareigna við tillögu að matsáætlun og gagnrýni á ódagsett minnisblað sérfræðinga við Háskólann í Reykjavík, sem síðar var dagsett í nóvember 2020. Blöndulína 3 gæti öll verið í jörð, lægi hún sem jafnstraumsstrengur og höfundar telja Landsnet hvorki hafa komið fram með trúverðugar skýringar á því hvers vegna fyrirtækið treystir sér ekki í umhverfismat á slíkri framkvæmd eða minnisblaðið skýra af hverju það sé ógerlegt. Minnt er á að allnokkur dæmi voru nefnd í umsögn 22 eigenda landareigna í Hörgársveit um einmitt þennan valkost í umhverfismati línulagna. Sérfræðingarnir í Háskólanum í Reykjavík voru ekki beðnir af Landsneti að meta hvort leggja mæti línuna frá Blöndu til Akureyrar sem jafnstraumsstreng og þeir fjölluðu eingöngu um slíka tækni með almennum hætti.

Landsnet hefur ekki bætt við neinum upplýsingum sem ekki lágu fyrir þegar Skipulagsstofnun setti fram tilmæli sín númer þrjú í ákvörðun um matsáætlun.

2. Umhverfismatskýrsla almennt ekki í samræmi við matsáætlun og lög

Úr helstu annmörkum fyrra umhverfismats er ekki bætt almennt með þessari umhverfismatskýrslu – og það er heldur ekki gert í einu skilgreindu landslagsheildinni á allri framkvæmdaleiðinni, skv. niðurstöðu Landsnets sjálfs, sem fær þá einkunn að vera mjög viðkvæm: XIV. Hraun, sbr. umfjöllun hér á eftir. Þessi annmarki er ekki síst alvarlegur þar sem tvö af skilyrðum Skipulagsstofnunar í ákvörðun um matsáætlun 29. desember 2020 snúast einmitt um að sérstaklega þurfi að fjalla um jarðstrengjamöguleika í þessari umhverfismatskýrslu.

Í þessum kafla verður farið yfir framfylgd sumra þeirra skilyrða Skipulagsstofnunar sem eiga við almennt um línuleiðina, en í köflunum það á eftir er sjónum fyrst og fremst beint að landslagsheildinni XIV. Hrauni þar sem höfundar þekkja best til.

Skilyrði 1. Lengd jarðstrengja m.t.t. kerfisstyrks, tengingar norður-suður og framkvæmdaraðar

Í ákvörðun sinni um matskýrslu sagði Skipulagsstofnun:

„Í frummatsskýrslu þarf að vera ítarleg umfjöllun um þær tæknilegu takmarkanir og styrk flutningskerfisins eftir landshlutum sem stýra því hversu langar strenglagnir eru mögulegar, m.a. í því ljósi að í tilfalli Suðurnesjalínu 2 voru raunhæfir jarðstrengsvalkostir mun lengri en í tilfalli Blöndulínu 3. Einnig þarf að fjalla um hvaða áhrif það kann að hafa á vegalengd þá sem hægt væri að leggja jarðstrengi á línuleið Blöndulínu 3 ef kerfið á Norður- og Austurlandi væri tengt við sterka kerfið á Suðurlandi, líkt og fyrirhugað er samkvæmt kerfisáætlun 2020-2029. Ef það er niðurstaða Landsnets að fyrst þurfi að byggja upp 220 kV kerfi frá Blöndustöð að Fljótsdalsstöð áður en kemur að tengingum milli Suðurlands og Norðurlands þarf það að koma fram með rökstuðningi“.

Í athugasemdabréfi Skipulagsstofnunar 11. febrúar 2022 til Landsnets, um fyrstu drög að umhverfismatsskýrslu fyrirtækisins, kemur fram að ekki hafi verið brugðist við þessu skilyrði. Höfundar telja það enn ekki hafa verið gert, enda þarf að liggja fyrir hvaða vegalengd hægt er að leggja af jarðstreng milli Blöndu og Akureyrar að teknu tilliti til þeirra fyrirætlaða sem verið hafa í kerfisáætlun mörg undanfarin ár: að tengja kerfin, annað hvort með streng/línu yfir hálendið eða þá suður fyrir jökla. Engin rök hafa komið fram sem réttlæta að samlegðaráhrif séu ekki metin þarna og engin rök fyrir að ekki megi byggja þessi kerfi upp samhliða eða a.m.k. þannig að tekið sé tillit til þess sem á eftir að koma. Um skyldu til mats á samlegðaráhrifum var nánar fjallað í undirkafla 1.3 hér að framan.

Höfundar telja þess vegna að umhverfismatsskýrslan sé ekki í samræmi við matsáætlun og lög.

Skilyrði 2. Í ákvörðun Skipulagsstofnun um matsáætlun segir:

„Í frummatsskýrslu þarf að fjalla ítarlegar um það markmið með lagningu Blöndulínu 3 að auka nýtni núverandi virkjana á Norðurlandi sem ekki hafi verið hægt að fullnýta.“

Höfundar sjá ekki að nýtni virkjana sé raunverulegur rökstuðningur í umhverfismatsskýrslu.

Skilyrði 3. Jafnstraumur (DC)

Í ákvörðun sinni um matsáætlun sagði Skipulagsstofnun:

„Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir ástæðum þess að jafnstraumsstrengur er ekki talinn raunhæfur valkostur á línuleið Blöndulínu 3.“

Viðauki 1 með umhverfismatsskýrslu Landsnets er sama minnisblað tveggja sérfræðinga við Háskólann í Reykjavík, sem nú er sagt gert í nóvember 2020 en var sent Skipulagsstofnun 30. október 2020 og hafði því legið fyrir í tvo mánuði þegar Skipulagsstofnun gaf út ákvörðun sína um matsáætlun, 29. desember 2020. Landsnet hefur ekki orðið við þessari kröfu í ákvörðun um matsáætlun og hefur engu bætt við það sem þetta minnisblað segir, meira að segja eftir að Skipulagsstofnun gerði eftirfarandi athugasemd við fyrirtækið í bréfi sínu 11. febrúar 2022:

„Í ákvörðun um matsáætlun kemur fram að gera þurfi grein fyrir af hverju jafnstraumsstrengur er ekki talinn raunhæfur valkostur. Í kafla 4.2.1 er mjög takmörkuð umfjöllun um þetta atriði og ástæða til að rökstuðningur sé ítarlegri heldur en þar kemur fram. Ekki er nægilegt að vísa til umfjöllunar í matsáætlun eða minnisblaðsins í viðauka.“

Viðbót Landsnets í kafla 4.2.1 af þessu tilefni, um af hverju fyrirtækið telur jafnstraumsstreng ekki raunhæfan valkost, er einungis orðrétt uppúr minnisblaðinu. Höfundar þessarar umsagnar gerðu nákvæman samanburð og ekkert er í umhverfismatsskýrslunni sem ekki var komið fram í minnisblaðinu. Þriðja skilyrði Skipulagsstofnunar í ákvörðun um matsáætlun væri þýðingarlaust, þyrfti Landsnet ekki að afla neinna viðbótargagna í þessu tilviki.

Brugðist var við efni minnisblaðs sem nú er í viðauka 1 með umhverfismatsskýrslu þegar með bréfi Hólahóla ehf. dags. 16. desember 2020. Vísað er til þess sem þar kemur fram. Minnisblaðið frá nóvember 2020 fjallar ekki um hvort jafnstraumsstrengur milli Blöndu og Akureyrar gæti ekki komið til greina. Landsnet virðist þannig í kafla 4.2.1 nota alveg sambærilega aðferð og fyrirtækið var gert afturreka með í fyrra umhverfismati: að útiloka hverskonar jarðstrengi með almennum og yfirborðslegum köflum og órökstuddum fullyrðingum.

Sjálfsætt mat verður að fara fram á því hvort unnt er að leggja jafnstraumsstreng frá Blöndu til Akureyrar, líkt og sagt er að hægt sé um Sprengisand. Annars hefur umhverfismat ekki farið fram.

Skilyrði 5. Notkun flutningstækja án veglagningar

Skipulagsstofnun gerði þá kröfu, í samræmi við ábendingu Náttúrufræðistofnunar Íslands að fjallað yrði í matsskýrslu um notkun flutningstækja sem ekki krefjist veglagningar við uppsetningu loftlína og viðgerð þeirra. Höfundar finna þessari umfjöllun ekki stað í umhverfismatsskýrslunni.

Skilyrði 6. Heildarumfang raskaðra svæða og samanburður

Skipulagsstofnun gerði það að skilyrði að fram kæmu:

.... upplýsingar um heildarumfang raskaðs svæðis vegna loftlínu og hliðarslóða annars vegar og jarðstrengs hins vegar á sambærilegum kafla.

Þetta skilyrði lýtur að því, að sambærilegar tölur um rask fáist um bæði aðalvalkosti Landsnets og svo jarðstrengjakafla, sem ekki þarf að gera slóða meðfram þar sem þeir færu með þjóðvegi 1. Þetta hefur ekki tekist.

Höfundar hafa með hliðsjón af þessu skoðað kaflann við fólkvanginn í Hrauni og sjá í kafla 6 um framkvæmdaþætti og einkenni þeirra, í undirkafla 6.5.1, töflu 6.1 á bls. 64 þar sem nýir vegslóðar við loftlínu á leið C2 eru sagðir verða 53,7 km og lagfæring eldri slóða 18,5 km. Heildarrask vegna þessarar slóða er sagt 33,4 ha á leið C2. Langstærsti hluti heildarvegslóða aðalvalkostar er í C2, eða 63% og einnig yfir helmingur af lagfærðum stlóðum. Í undirkafla 9.7.2 í kafla um áhrif á jarðmyndanir kemur fram, með vísan í kafla 4 um valkosti, undirkafla 4.3.3 rask vegna vegslóða breyttist lítið sem ekkert við jarðstreng (C2j5), þó möstrum fækkaði um 16 (úr 207 í 191 talsins), rúmmál fylliefnis (í slóðir, mastraplön og strenglagnir) minnkaði ekki teljandi við jarðstreng. Hinsvegar ykist rask í hekturum talið um heila 11,3 ha. Síðastnefnda talan sýnist vera fengin með því að margfalda jarðstrengslengd með 20 metra breitt raskvæði sem Landsnet gerir ráð fyrir fyrir sitt tvöfalda strengsett með slóða á milli (0,02 * 5,7 km). Þessar tölur standast ekki skoðun, því annarssaðar í umhverfismatskýrslu kemur þvert á móti fram, og má sjá af kortum, að 5,7 km strengleið lægi að sunnan í eða meðfram eldri þjóðvegi (ekki í gegnum „framræst votlendi“), síðan meðfram þjóðvegi 1 en frá brú á Þverá í gegnum tún í landi Þverár. Það verður augljóslega ekki rask á 20 metra breiðu belti heildarstrengleiðina og þurfi strengur að fara undir tún í rækt myndi strengleiðin verða hulin túni á ný, þá fáeinu metra sem hún lægi undir túni, sé það nauðsynlegt, en ekki t.d. með heimreið að Þverá eða eldri þjóðvegi við Steinsstaði, Steinsstaði 2 eð Efstaland t.d. Þá hefur í rasktölum Landsnets verið í öllum tilvikum gert ráð fyrir tveimur strengsettum, til þess eins að ná 550 MVA flutningsgetu frá fyrsta degi. Það er óraunhæf krafa, eins og vel kom fram í umhverfismati fyrir Kröflulínu 3, þar sem Landsnet var látið meta þann raunhæfa möguleika að leggja eitt strengsett í byrjun, sem er yfirdrifið í flutningskerfinu næstu árin og áratugina, og hitt síðar, þegar þörf væri á. Í raskáætunum Landsnets fyrir jarðstrengi í Blöndulínu 3 er í öllum tilvikum gert ráð fyrir hámarksraski og ekkert lítið til þess að leggja jarðstreng í veghelgunarsvæði, líkt og Vegagerðin féllst á meðfram Reykjanesbraut, og sleppa þannig allri slóðagerð, og ekki að leggja eitt strengsett, með þeim aðferðum sem Landsneti hefur verið kynnt margsinnis af landeigendum og fleiri aðilum undanfarinn áratug.

Í fyrra umhverfismati, árið 2012, voru kort sem sýndu legu væntanlegra línuslóða. Slík kort eru ekki í þessu umhverfismati, þó margfalt sé að vöxtum, og hafa höfundar t.a.m. ekki getað sannreynt hvernig Landsnet hugsar sér nýja slóða í landi Hóla og hvort fyrirtækið telji sig, líkt og í fyrra umhverfismati, notað gamla slóða sem gerðir voru fyrir áratugum og ekki eru notaðir, til þess að komast með þungar vinnuvélar, efni í mörg mastrastæði og möstrin sjálf uppá votlendið fyrir ofan íbúðarhúsið í Hólum, líkt og það taldi sig geta í fyrra umhverfismati og höfundar höfnuðu. Hvað þá hvernig jarðvegsdúkar til að fara með 1,5 km af slóðum og allt tilheyrandi um votlendið tæki sig út í framkvæmdinni.

Skipulagsstofnun benti einmitt á að þetta skilyrði væri ekki uppfyllt í yfirferð sinni um drög að umhverfismatsskýrslu fyrr á árinu:

Skipulagsstofnun bendir á að í ákvörðun um matsáætlun var m.a. farið fram á umfjöllun um skeringar og fyllingar, útskot og áætlaða umferð á framkvæmdatíma vegna efnisflutninga sem og umferð um vegina að framkvæmdum loknum.

Höfundar véfengja á framangreindum grunni allar upplýsingar og samanburð á raski í umhverfismatsskýrslunni og telja að skilyrði 6 sé alls ekki uppfyllt.

Skilyrði 8. Óbyggð víðerni

Í ákvörðun um matsáætlun sagði Skipulagsstofnun:

Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir raski á óbyggðum víðernum, skv. mismunandi kostum með hliðsjón af ábendingum Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Í athugasemdabréfi sínu frá 11. febrúar 2022, eftir yfirferð fyrstu draga Landsnets að umhverfismatsskýrslu, ítrekaði Skipulagsstofnun þetta:

Enga umfjöllun er að finna um óbyggð víðerni í umhverfismatsskýrslunni nema við leið C1

Skipulagsstofnun ítrekaði þetta enn og aftur við móttöku þriðju draga Landsnets að umhverfismatsskýrslu, í tölvupósti 11. mars 2022 og sagði fyrirtækið „ekki geta komið sér hjá“ því að meta áhrif á óbyggð víðerni þó opinberar stofnanir hefðu ekki kortlagt þau.

Landsnet hefur þráast við og enn ekki orðið við skilyrði 8 og um það verður fjallað í sérstökum kafla þessarar umsagnar.

Almennt um skilyrði í matsáætlun og hvort uppfyllt séu lög um umhverfismat

Höfundar líta svo á, að ofangreint sé ekki endilega tæmandi talning á því, að hvaða leyti umhverfismatsskýrsla er ekki í samræmi við matsáætlun eða lög og biður Skipulagsstofnun um að fara yfir það í rökstuddri niðurstöðu sinni, að hvaða leyti hún telur skýrsluna vera í samræmi við skilyrðin 15, og lög að öðru leyti.

3. Málamyndamat á jarðstreng við fólkvanginn í Hrauni

Fram kemur í umhverfismatsskýrslu, að meira en 30 möstur myndu sjást úr gönguleiðum í fólkvanginum í Hrauni yrði aðalvalkostur Landsnets ofaná, en ekki er þó í umhverfismatsskýrslu gerð nein grein fyrir gönguleiðunum eða myndir sýndar sem varpa ljósi á þessa sjónmengun í friðlýstu útivistarsvæði.

Landsnet reiknar með 329 möstrum alls í aðalvalkosti sínum og engum jarðstreng á leiðinni frá Blöndu til Akureyrar. Aðalvalkostur væri því um að tíunda hvert mastur þessarar línuleiðar, 10% mastra, sæist úr friðlýsta svæðinu. Það er verulegur hluti.

Höfundar vísa til umsagnar Menningarfélagsins Hrauns í Öxnadal í fyrra umhverfismati frá maí 2012 þar sem eindregið er lagst gegn möstrum þar fyrir framan. Höfundar hafna sem fráleitri, niðurstöðu nýs umhverfismats um jarðstreng við Hraun og að hann eða útfærslur hans séu ekki lagður fram sem aðalvalkostur. Sá valkostur ætti að gera ráð fyrir einustrengsetti, í gamla þjóðvegi við Geirhildargarða og Engimýri (ekkert rask), með þjóðvegi 1 (ekkert eða lítið rask og ekkert á skógrækt höfunda) og norðan við Þverá á þann hátt sem best kemur út umhverfislega. Þannig er ekki nokkrum landbúnaði ógnað með jarðstreng við Hraun. Taka höfundar einnig að öllu leyti undir lögbundna umsögn Hörgársveitar frá 12. maí 2022 að þessu leyti.

Ekki er unnt að halda því fram, að raunverulegt umhverfismat hafi farið fram á þeim valkosti að leggja jarðstreng gegnt fólkvanginum, þegar af þeirri ástæðu að rannsóknir voru engar á aðstæðum á því svæði sem jarðstrengur mynd liggja. Engin fornleifarannsókn var gerð, ekkert mat er lagt á og enginn raunverulegur samanburður var gerður á áhrifum á góður og vistkerfi, þar með talið votlendi sem nýtur verndar. Niðurstaða um fuglalíf er beinlínis röng þar sem byggt er á eldra mati og þær breytingar sem orðið hafa á svæðinu að engu leyti metnar og enginn samanburður við jarðstreng, sem engin áhrif hefur á fuglalíf.

Ályktanir eru allar rangar þar sem jarðstrengskaflinn er í matinu alltaf of stuttur í heild til að skipta máli að mati Landsnets; þar sem hann er innan við tíundi hluti af þeim legg sem

fyrirtækið ákveður að skipta umhverfismatinu upp í. Ekkert er heldur fjallað um að nú virðist sem hámarks lengd jarðstrengs alla leið frá Blöndu til Akureyrar sé samkvæmt útreikningum Landsnets komin niður í þrjú kílómetra, en engin grein er gerð fyrir því af hverju Landsnet telur sig þá eiga vera að meta 5,7 km og af hverju ekki t.d. 20 km, líkt og lagt var upp með í fyrstu samræðum fulltrúa Landsnets við sveitarstjórnarfulltrúa í Hörgársveit, eftir að fyrirtækið hvarf frá fyrra umhverfismati áður en það sótti um framkvæmdaleyfi.

Nánar verður fjallað um einstaka þætti þessarar annmarka í því sem fer á eftir í þessari umsögn. Í ljósi umsagnar Hörgársveitar frá 12. maí 2022 og úrslita sveitarstjórnarkosninganna 14. maí þar sem valdahlutföll eru óbreytt, er ljóst að sveitarfélagið mun ekki sætta sig við það sem lagt hefur verið fram í landslagaheildinni Hrauni. Þessi lögbundna umsögn, gildandi aðalskipulag og sú gagnrýni sem einnig hefur komið fram í umsögn Samtaka um náttúruvernd á Norðurlandi leiðir til þess að umhverfismat í landslagaheildinni Hrauni verður að taka allt saman upp. Skipulagsstofnun er rétt að krefja Landsnet um málefnalegt mat á jarðstreng sem hlífir landslagaheildinni í Hrauni sem er friðlýst svæði að hluta og náttúruverndarsvæði á náttúruminjaskrá að hluta, berghlaup og miðja megineldstöðvar, og votlendi og foss sem njóta hvorutveggja sérstakrar verndar náttúruverndarlaga, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu, en ella beita heimild sinni til að láta gera eigin rannsóknir.

4. **Votlendi – áhrif á vistgerðir og flóru í kafla 8 og rannsóknir í viðauka 4 sbr. kort í viðauka 13**

Höfundar sjá, að aðalvalkostur Landsnets gerir ráð fyrir að lagður yrði nýr vegslóði eftir endilöngu votlendi jarðarinnar Hóla, sem teygir sig suður í land Engimýrar, og sýnist að yrði allavega **1,5 km** innan lands Hóla og að **fjögur möstur og tilheyrandi mastraplön** yrðu líka í þessu votlendi. Þetta votlendi er um eða yfir **20 hektarar** að stærð og nýtur að sjálfsögðu verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga, enda tífold lágmarksstærð votlendis sem verndar nýtur skv. ákvæðinu. Ekki eru þó góð kort sem sýna þetta í umhverfismatinu, en viðauki 13, kort 24 – Fornleifar - kort 17: Hólasel, síðutal 26 geymir kort af Hólum þar sem sést að nýr slóði yrði lagður eftir endilöngu votlendinu í Hólum, meðfram loftlínu allt að mastri C2-119, sem gert er ráð fyrir á brún Þverárgljúfurs, 200 metrum frá fossi. Enga nauðsyn ber til þess að raska þessu votlendi, en afar illa eða ekki er gerð grein fyrir því í umhverfismatsskýrslunni, hvað þá afleiðingum mannvirkjanna á það.

Votlendissvæði sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga virðist Landsnet/Mannvit hafa uppgötvað að mestu eftir að drög að umhverfismatsskýrslu voru til yfirlestrar hjá Skipulagsstofnun skv. 22. gr. laga nr. 111/2021 í febrúar 2022. Rýrist því verulega

gildi rannsóknar Náttúrufræðistofnunar, sem virðast hafa farið fram að mestu árið 2019 og er skýrsla stofnunarinnar um gróður í viðauka 4 dagsett svo seint sem í desember 2021. Misræmi á kortasjá stofnunarinnar og raunverulegra votlendisverndarsvæða skv. lagaákvæðinu virðist hafa uppgötvast eftir að skýrsla Náttúrufræðistofnunar í viðauka 4 er dagsett og votlendissvæði eftir það verið kortlögð af Mannviti, eða í mars 2022. Þessi galli á umhverfismatinu er mjög verulegur og á honum verður ákvörðun aldrei grundvölluð hvað varðar votlendi sem nýtur verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga.

Fjallað er um áhrif á vistgerðir og flóru í kafla 8 í umhverfismatsskýrslunni. Á bls. 84 kemur fram, að kortasjá Náttúrufræðistofnunar sem sýni votlendi stærra en 2 ha er röng og hafi rannsóknir Mannvits leitt það í ljós. Höfundar þessarar umsagnar komust að sömu niðurstöðu um votlendi í Hólum með því að lesa viðauka 4 sem geymir skýrslu Náttúrufræðistofnunar fyrir Landsnet dagsetta í desember 2021 um rannsóknir 2019/2020 í þessu umhverfismati.

Mannvit útbjó ný kort til að meta á áhrif af raski á votlendi sem er 2 ha eða stærra. Við kortagerðina voru notuð gögn frá NÍ af 150 m breiðu beltí í hvora átt út frá miðlínu línuvalkosta sem liggja til grundvallar eftir rannsóknarvinnu þeirra vegna Blöndulínu 3. Í vinnu NÍ var útgefið vistgerðakort af öllu landinu lagt til grundvallar og leiðrétt eða staðfest á vettvangi og útfrá fyrri góðurkortlagningu stofnunarinnar, ljósmyndum og loftmyndum. Votlendi, skv. kortlagningu NÍ, var einangrað út úr vistlendabekju fyrir hvern valkost og allir flákar sem voru stærra en 2 hektarar, sem falla þá undir reglu um sérstaka vernd skv. nátturverndarlögum, eru birtir sérstaklega (appelsínugulir flákar á myndum í kaflanum hér á eftir) en þeir sem voru minni fá gulan lit. Kort Mannvits eru sambærileg við vistlendakort, sem eru birt í skýrslu NÍ og í viðauka 13. **Í ljós kom í vettvangsvinnu að mikill munur var á upplýsingum í kortasjá NÍ hvað varðar votlendi stærra en 2 ha og þeim upplýsingum sem fengust í vettvangsvinnu.**

Þessi Mannvitskort af votlendi sem njóti lagaverndar komu fyrst fram í 2. drögum Landsnets að umhverfismatsskýrslu, en þau voru send Skipulagsstofnun „til yfirlestrar“ þann 4. mars 2022. Aðeins tveimur vikum síðar, 21. mars 2022 var umhverfismatsskýrsla sú sem hér er til umsagnar send Skipulagsstofnun. Það er því eðlilegt að eitthvað hafi skolast til, auk þess erfitt er að sjá hvaða vettvangsvinnu geti verið vísað til í ofanritaðri tilvitnun, sem fyrst kom fram í 3. drögum að umhverfismatsskýrslu, eða þann 17. mars 2022. Ekki er hægt að skoða umræddan vettvang m.t.t. votlendis í marsmánuði, það gefur auga leið, vegna snjóá. Ekki kemur heldur fram hvaða aðila er vísað til að hafi farið á vettvang, en sé verið að vísa til vettvangsferða rannsakenda Náttúrufræðistofnunar í ágúst mánuðum 2019 og 2020, þá kemur samt ekkert fram í skýrslu þeirra í desember 2021 um þetta misræmi, en það hefði verið eðlilegt, hefðu þau uppgötvað misræmið. Höfundar skýrslu Náttúrufræðistofnunar hafa upplýst höfunda um að þau hafi ekki farið á vettvang í Hólum við gerð skýrslunnar. Þetta misræmi og uppgötvun þess er með öðrum orðum alveg óútskýrt. Höfundar þessarar umsagnar þekkja ekki vettvang á athugunarsvæði

framkvæmdarinnar að því er varðar votlendi, fyrir utan svæðið í kringum Hóla, sem þau þekkja hinsvegar afar vel. Þar er alveg ljóst að gríðarlegt vanmat er í skýrslu Náttúrufræðistofnunar á vernduðu votlendi í Engimýri, Hólum og Þverá, en það er einmitt sama svæði og loftlínuleið vÍkur verulega frá Rangárvallalínu 1.

Í umhverfismatsskýrslunni er byggt á ályktunum Náttúrufræðistofnunar hvað varðar votlendið á svæði sem loftlína færi um, í tilviki loftlínukosts um Engimýri, Hóla og Þverá í Öxnadal. Þetta kemur m.a. fram þar sem umhverfismatsskýrsla tekur orðrétt upp úr skýrslu Náttúrufræðistofnunar, þrátt fyrir að rannsóknir Mannvits hafi sýnt fram á áðurgreint ósamræmi. Ekki er hægt að álykta annað en að umhverfismatsskýrslan sé verulegum annmörkum háð vegna þessa ágalla.

Náttúruvörðunarmálum sem sérstakrar verndar njóta skv. 61. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 skal ekki raskað nema brýnir almannahagsmunir krefjast. Í Hólum er slíkt votlendissvæði sem Landsnet hyggur á að leggja vegslóða langsum yfir með tilheyrandi plastdúkum og þungavinnuumferð, byggja mastraplön og setja upp möstur. Um þetta votlendissvæði er ekkert fjallað í umhverfismatsskýrslunni og það er einn verulegra annmarka á henni.

Í kortasjá N.Í. fyrir sérstaka vernd náttúruvörðunarmála segir í kortaskýringu fyrir votlendi:

Votlendi – Wetlands

Lítt raskað votlendi stærra en 20.000 m²; meira en 200 m frá skurðum á láglandi

Sá verulegi annmarki er á umhverfismatsskýrslu og á skýrslu Náttúrufræðistofnunar að votlendi í Hólum virðist ekki vera á kortasjá fyrir sérstaka vernd náttúruvörðunarmála, þrátt fyrir að engir skurðir séu lengur í landinu ofan bæjarhúsa í kjölfar endurheimtarverkefnis 2016, og þrátt fyrir það einnig að mæling á flatarmáli votlendis í kortasjónum sýni votlendi sem er margfalt lágmarksstærð votlendis sem verndar nýtur skv. 61. gr. laga nr. 60/2013.

Sá hluti votlendis í landi Hóla sem endurheimt var 2016 er á kortasjá Landgræðslunnar, sem verður að gera kröfu um að sérþæðingar Landsnets skoði í umhverfismati framkvæmdar sem fer um svæði sem er endurheimt votlendi
<https://luklgr.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=6fcd75b9afb5475fadcea81685346751>

Hér er skjámynd af þeim hluta votlendis sem endurheimtur var 2016. Sá hluti votlendis sem var fyrir, og í fyrra umhverfismati, er jafnstórt svæði sunnan þess.

Grunnvatnshæð hækkaði umtalsvert á innan við ári frá endurheimt, skv. upplýsingum um mælingar Landgræðslunnar um árangur endurheimtar í Hólum:

Dagsetning	Grunnvatnshæð í cm		
	7 metrar frá skurði	13 metrar frá skurði	23 metrar frá skurði
22. 7. 2016.	134	115	112
6. 9. 2016.	144	124,5	113,5
6. 10. 2016.	104	82	64
26. 9. 2017.	33	24,5	24,5

Á bls. 116 í viðauka við umhverfismatsskýrslu er kort nr. 22 sem sýnir vistgerðir á athugunarsvæði. Við það mat sem fram fór skv. skýrslunni í viðaukanum er bæði ofangreint að athuga, það er að kortasjá Náttúrufræðistofnunar fyrir sérstaka vernd náttúruyfyrirbæra hefur ekki greint votlendið sem nýtur verndar í Hólum annars vegar, og svo hitt, að athugunarsvæðið

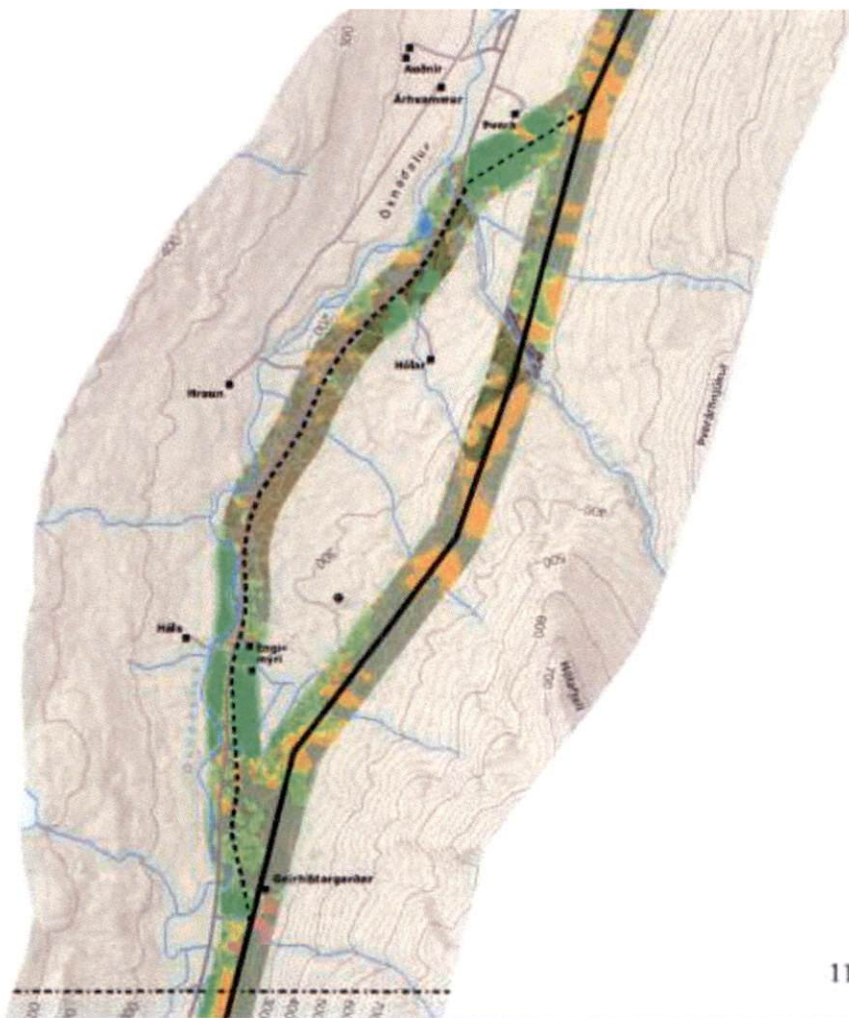
fyrir votlendi sýnist vera of lítið, eins og Skipulagsstofnun hefur gert athugasemd um. Athugunarsvæðið er ekki nægilegt þegar verið er að meta áhrif af vegagerð, byggingu mastrastæða og uppsetningu mastra langsum í gegnum allt votlendið ofan bæjarhúsa í Hólum og nærliggjandi jarða. Áhrifin á vistkerfið hljóta að ná miklu lengra í tilviki votlendis og stærð votlendis utan athugunarsvæðis hlýtur að hafa áhrif líkt og Skipulagsstofnun hefur bent á.

Á bls. 85 í umhverfismatsskýrslu segir:

Óbein áhrif verða að líkindum mest á votlendi þar sem efnisburður í vegslóðir, jarðstrengskafli, mastrastæði og umferð þungra vinnuvéla getur **dregið úr vatnsflæði um nærliggjandi svæði**, sjá t.d. leiðbeiningar Landbúnaðarráðuneytisins (2006) um mat á raski í votlendi vegna vegagerðar eða annarra áþekkra framkvæmda.

Mynd 8.22 í umhverfismatsskýrslu sýnir vel að loftlínukostur Landsnets þræðir votlendi sem verndar nýtur skv. 61. gr. náttúruverndarlaga innan jarðanna Engimýrar, Hóla og að nokkru þverár og virðast a.m.k. **fimm möstur** og jafnmörg mastrastæði og tilheyrandi vegslóðar yrðu einmitt í slíkum verndarsvæðum á fárra kílómetra kafla innan jarðanna þriggja, en sjö möstur samtals sýnast víkja frá línustæði Rangárvallarlínu 1 og vera mögulega í öröskuðu votlendi. Þrátt fyrir að látið sé að því liggja víða í texta umhverfismatsskýrslu sem fjallar um gróður að loftlínan eigi að liggja svo til í núverandi línustæði, er það alls ekki svo, sjá til dæmis alveg dæmalausan myndatexta við Mynd 8.23 á bls 118, sem er af túni í Engimýri þar sem segir að um „áþekka leið“ og Rangárvallalínu sé að ræða, og viðauka að Blöndulína 3 yrði á svipuðum slóðum og núverandi lína. Þetta frávik frá Rangárvallalínu 1 einmitt þar sem Blöndulína 3 sem loftlína myndi ganga eftir endilöngu stóru votlendissvæði kemur hinsvegar fram í landslagskafla umhverfismatsskýrslunnar.

Á leið jarðstrengsvalkosta í landi Hóla er hinsvegar ekkert votlendi, en rangt er farið með það í umhverfismatsskýrslu á síðu 118 og er allur kafli matsins á C2J5 á þeirri síðu rangfærsla um aðstæður og áhrif í landi Hóla. Þetta er verulegur annmarki á umhverfismatinu.

Í viðauka 4 kemur fram á bls. 50:

Þótt línuleiðin liggi að mestu ofan bæjarlanda hefur votlendi verið ræst fram að hluta og eins er skógrækt við bæinn Hóla.

[...]

Starungsmýrar eru í lægðum en votlendisblettir eru ofan Þverár og Steinsstaða (21. kort). [...]

Strengurinn fer um skógræktarsvæði við Hóla og loks tún Þverár en ofar bæjarins sameinast strengleiðin leið loftlínunnar.

[...]

Í framhlaupinu við Hóla eru nokkuð fjölbreyttar vistgerðir á jarðstrengsleggnum en áhrif landbúnaðar eru jafnframt umtalsverð. Það votlendi sem er á strengleiðinni hefur að töluverðu leyti verið ræst fram og er nýtt til landbúnaðar. Mun jarðstrengur raska vistgerðum þurrlands, sem og landbúnaðarlandi og skógrækt, og fylgir rasksvæðið að mestu leyti Hringvegi. Töluvert meira votlendi er með loftlínu á kaflanum, þótt það hafi sums staðar verið ræst fram, og nokkuð er um tún og skógrækt á leiðinni. Er verndargildi

vistgerða því metið nokkru lægra fyrir jarðstrengshlutann samanborið við loftlínukaflann. Leggja þarf vegslóð um loftlínukaflann og gera mastrastæði og því fylgja talsverð bein áhrif og mögulega óbein áhrif á votlendi á þeim kafla leiðarinnar. Lagningu jarðstrengs fylgja gerð vegslóðar og jarðvegsskipti og af því hlýst af töluvert beint rask. En þar sem mestmegnis er um rýrt land, tún og skógrækt að fara verða óbein áhrif á vistgerðir að líkindum fremur væg. Líklegt má telja að sýnu minni neikvæð áhrif verði með lagningu jarðstrengs samanborið við loftlínu á þessum kafla þar sem verndargildi vistgerða með Hringvegi er almennt lægra en á loftlínu, votlendi hefur verið ræst fram á köflum og um landbúnaðarland að fara.

7 SAMANTEKT

Jarðstrengstillagan við Hóla fer um fremur rýrt mólendi og landbúnaðarland og er verndargildi vistgerða hærra á sambærilegum kafla loftlínu þar sem um meira votlendi er að fara. Með loftlínu þarf að leggja nýja vegslóð um votlendið. Þar sem jarðstrengur fer að mestu um þurrlandi og tún verða óbein áhrif strenglagnar takmörkuð.

Ofangreind lýsing er að flestu leyti beinlínis röng og niðurstaðan þar af leiðandi líka. Hið rétta er að fyrirhuguð loftlína ef af yrði, færi eftir endilöngu votlendi í landi Hóla, ofan bæjarhúsa, eins og áður segir. Það votlendi er um og yfir 20 hektarar að stærð, eins og fram hefur komið og starfsfólk Landsnets og Mannvits á að vera fulljóst, enda gekk það um svæðið í boði höfunda í september 2020. Því miður virðist athugun Náttúrufræðistofnunar á nákvæmlega þessu votlendi vera mjög ábótavant og kortlagning votlendis yfir 2 hekturum röng, eins og fram er komið. Úr verður afar gallað umhverfismat á einmitt þeim stað þar sem línuleið aðalvalkosta vikur verulega frá Rangárvallarlínu 1, þar sem á að vera metinn jarðstrengskostur – og þar sem loftlínukostur færi eftir endilöngu stóru votlendissvæði sem nýtur verndar 61. gr. náttúruverndarlaga. Fram kemur í svari rannsakenda til höfunda þessarar umsagnar að Náttúrufræðistofnun fór ekki upp fyrir bæjarhús í Hólum í vettvangsrannsókn sinni.

Allt er þetta verulega bagalegt, ekki síst þar sem töluvert af athugasemdum höfunda í fyrra umhverfismati, fyrir áratug, fjallaði einmitt um sama ágalla í því mati, og var tekið upp í álitni Skipulagsstofnunar 2013.

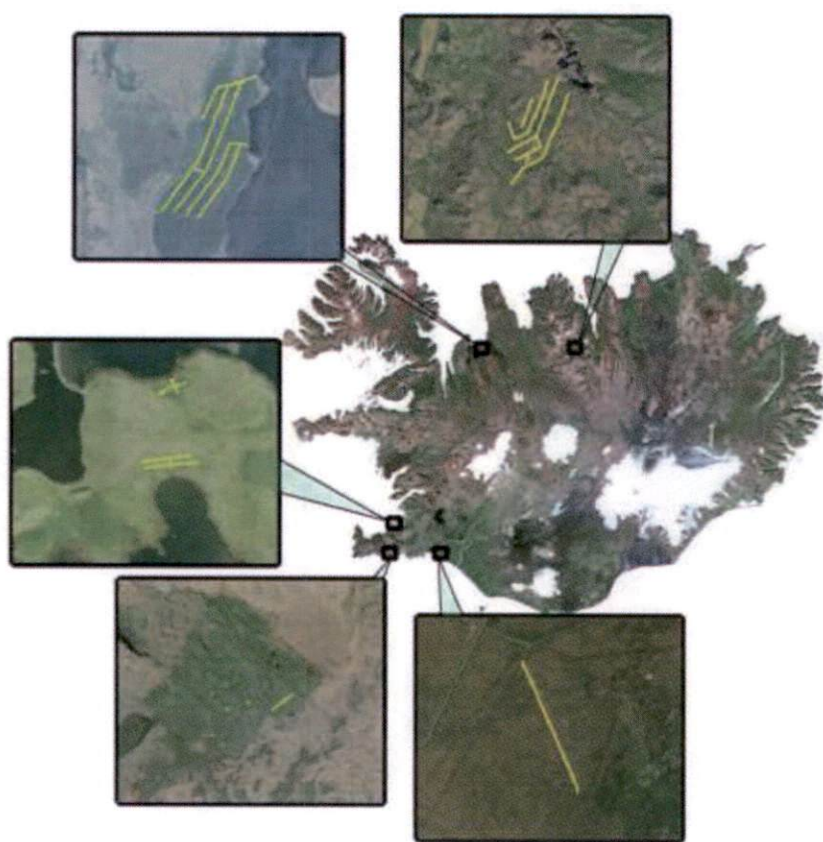
Hvað varðar jarðstrengskostinn C2j5 yrði hann lagður svo sem getið er í eldri þjóðvegi í landi Geirhildargarða og að Engimýri þar sem eldri þjóðvegur sameinast núverandi þjóðvegi og meðfram núverandi þjóðvegi 1 í landi Hóla, þvera Þverá og fara svo undir tún í rækt í landi Þverár. Fráleitt er að halda fram að hann fari um skógrækt hvað þá votlendi í landi Hóla þar sem hann færi meðfram þjóðveginum við vegöxl svo sem komið hefur fram að mögulegt er að gera í t.d. Suðurnesjalínu 2. Jarðstrengskosturinn C2j5 sem teiknaður er meðfram núverandi og eldri þjóðvegum og undir eitt tún í rækt myndi ekki raska neinu votlendi frekar en neinu óröskuðu svæði yfir höfuð. Engin skógrækt skerðist í Hólum við jarðstreng sem fer með vegi.

Höfundar taka fram, að í árslok 2016, fyrsta árinu sem endurheimt votlendis skv.

Aðgerðaráætlun samráðshóps um endurheimt votlendis, fór fram, var endurheimt votlendis lokið á fimm svæðum á landinu. Eitt þeirra svæða er Hólar í Öxnadal. Í skýrslu Landgræðslunnar kemur fram: *einnig verða þær settar í kortagrunn Landbúnaðarháskóla Íslands, sem tekur yfir öll endurheimt votlendissvæði á Íslandi*. Þessar upplýsingar voru því tiltækar við gerð umhverfismatsskýrslu og þessi stækkun votlendis átti að koma þar fram.

2.4. STADA VERKEFNA

Af þeim átta verkefnum sem að fengu vilyrði fyrir styrk er framkvæmdum lokið í fimm þeirra, sjá mynd 3.

Mynd 3. Yfirlitsmynd af þeim svæðum sem lokið var við á árinu.

Niðurstaða um votlendi sem nýtur verndar

Í ljósi ákvæðis 23. gr. laga nr. 111/2021 var Skipulagsstofnun tvímælalaust rétt að hafna því að kynna umhverfismatskýrslu vegna verulegra ágalla í umfjöllun um votlendi. Skipulagsstofnun kemst ekki hjá því að krefja Landsnet, í samræmi við ákvæðið, um óháð vísindaleg gögn um grunnstöðu votlendis sem nýtur verndar náttúruverndarlaga í Engimýri, Hólum og Þverá, og

eftir atvikum á öðrum stöðum þar sem það er að finna, og samanburð á áhrifum af loftlínu í gegnum það annars vegar og jarðstreng með þjóðvegi hins vegar, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu, afli hún ekki þeirra skýrslna sjálf.

Sjálfstæð heimild til öflunar sérfræðiskýrslna er í 19. gr. reglugerðar nr. 1381/2021 og er ljóst að hún á við um gerð slíkra skýrslna hér, það er einnig eftir umhverfismatsskýrslu.

5. Fuglar – kafli 10 og viðaukar 5A og 5B

Í viðauka 5A, Fuglar á áhrifasvæði Blöndulínu 3, kemur fram um viðbótarrannsóknir við eldra umhverfismat:

Í umhverfismati sem lagt var fram 2012 voru leiðirnar A2, B1, B3 og C2 til grundvallar. Hér er gert grein fyrir fuglalífi á A1, B4 og C1 auk uppgefinna efnistökusvæða í nágrenni allra valkosta.

Í landi Hóla voru áhrif á fuglalíf ekki skoðuð í þessu umhverfismati, heldur var eingöngu stuðst við eldra umhverfismat, þar sem ekki var talið að aðstæður hefðu breyst. Fyrir vikið er ekkert tillit tekið til þess að endurheimtir hafa verið 11 hektarar af votlendi sem lendir beint undir möstrum og línuslóðum ef farið verður með loftlínu yfir svæðið. Því til viðbótar eru, eins og voru í fyrra umhverfismati, 10 hektarar votlendis sem línan myndi liggja eftir endilöngu, sem ekki var getið um í fyrra mati, eins og rakið var í fyrri kafla. Ef farið yrði með loftlínu yrði því meira en 20 hekturum af votlendi raskað, bara í landi Hóla með mastrastæðum og vegslóðum. Þessu til viðbótar teygir votlendið sem um ræðir suður í land Engimýrar þar sem loftlína myndi einnig liggja, og víkja frá núverandi línustæði Rangárvallarlínu 1. Loftlínukostur á þessu svæði myndi því **raska tugum hektara votlendis í landi Hóla og Engimýrar**, með mastrastæðum og línuvegum. Þetta votlendi hefur **mikil áhrif á fuglalíf**. Jarðstrengur með vegi myndi ekki raska neinu votlendi eins og áður segir og engu fuglalífi.

Þessu til viðbótar skal getið að frá því úttekt um fugla var gerð 2008 hafa **90 hektara lands verið teknir undir skógrækt** í landi Hóla, í samstarfi við Skógræktina og **á annað hundrað þúsund trjám plantað**. Sá skógur hefur dafnað verulega á undanförunum áratug. Honum fylgir mikið aukið fuglalíf.

Víðfeðmt votlendi í skjóli fyrir umferð manna sem er hluti víðernis sem kennt er við Nýjabæjarfjall (sjá kafla um óbyggð víðerni í þessari umsögn) og 90 hektara skógur hefur allt verulega mikil áhrif á fuglalíf og hafa lífsskilyrði fugla breyst mikið á undanförunum áratug í landi Hóla. Um það geta höfundar fullyrt, en tjarnir sem eru í votlendinu, víðibrúskar og skógurinn

hafa laðað að sér ýmsar fuglategundir og aukið fjölbreytileikann til muna. Þannig hefur jaðrakan og hrossagaukur komið til og fjöldi smáfugla, svo eitthvað sé nefnt. Áhrif af línu þarf að meta.

Ekkert mat er í umhverfisskýrslu á áhrifum jarðstrengskosts með vegi (kostur C2j5) á fuglalíf í landi Hóla og hefur samanburður á áhrifum jarðstrengs og loftlínu á fuglalíf í landi Hóla milli því ekki verið gerður.

Í umhverfismatsskýrslu segir um áhrif á fuglalíf á bls. 137:

Jarðstrengsvalkostur sem þverar Öxnadal innvið Staðartunguháls (C1j4) hefur minni áhrif en ef þar væri loftlína vegna hættu á áflugi fugla. **Ekki er talinn munur á öðrum jarðstrengsköflum með tilliti til áhrifa á fuglalíf.**

Svo sem fram hefur komið voru jarðstrengskostir ekki metnir í fyrra umhverfismati og því er sú fullyrðing að aðrir jarðstrengskostir en sá við Staðartunguháls hafi ekki áhrif á fuglalíf úr lausu lofti gripin. Röskun á tugum hektara af votlendi hefur veruleg áhrif á búsvæði fugla. **Á hvaða forsendum heldur Landsnet því fram að jarðstrengur með þjóðvegi 1 hafi sambærileg áhrif á fuglalíf og 1,5 km vegslóði og loftlína og fimm mastraplön í votlendi ofan bæjarhúsa?**

Skipulagsstofnun var rétt að hafna því að kynna umhverfismatsskýrslu vegna skorts á mati á áhrifum loftlínu á fuglalíf í Hólum og nágrenni og samanburði á áhrifum af jarðstreng með þjóðvegi sömu vegalengd á fugla. Skipulagsstofnun er rétt að krefja Landsnet um óháð vísindaleg gögn um áhrif á fugla áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu.

Þess er krafist að jarðstrengskostur C2j5 sé metinn með tilliti til áhrifa á fugla og raunverulegur samanburður gerður á því annars vegar að fara kaflann frá Geirhildargörðum að Þverá sem loftlínu með tilheyrandi röskun og eyðileggingu á votlendinu í landi Hóla, þar sem kallað er Sund (rúmlega 20 hektarar auk votlendisfláka í landi Engimýrar), með því að leggja línuna eftir því endilöngu og hinsvegar sem jarðstreng með þjóðvegi 1.

6. Fornleifar – kafli 12 og viðaukar 7A og 7B

Höfundar taka undir með Skipulagsstofnun, sem segir í bréfi sínu til Landsnets 11. mars 2022, um yfirferð yfir önnur drög að umhverfismatsskýrslu:

Ekki liggur fyrir hvaða minjum framkvæmdin kemur til með raska. Svo virðist sem **umfjöllunin nái eingöngu til minja sem hafa mikið eða mjög mikið minjagildi og voru metnar í hættu eða stórhættu** við fornleifakönnun en einnig þarf að fjalla um áhrif á

minjar sem hafa lítið eða nokkurt gildi og gera þurfi grein fyrir öllum þeim minjum sem framkvæmdin raskar að óbreyttu, burt sé frá verndargildi. Þá bendir stofnunin á að **mat fornleifafræðings virðist ekki hafa náð til vegslóða**. Þar af leiðandi kunna minjar sem ekki voru taldar í hættu að vera í hættu vegna vegagerðar.

Höfundar taka undir þetta með Skipulagsstofnun og sjá ekki að fjallað sé um minjar sem raskað yrði. Ef mat fornleifafræðings nær ekki til vegslóða er það auðvitað svo mikill galli á fornleifarannsókn, að hún er ekki tæk í umhverfismati.

Í viðauka 7A kemur fram á síðu 274, og þetta er staðfest af Fornleifastofnun, að ekki var gengið um vettvang í Hólum, þar sem ekki hafi náðst í ábúendur. Umfjöllun um áhrif á fornleifar í landi Hóla byggir því á takmarkaðri gögnum og rannsóknum en varðandi alla aðra staði á línuleiðinni. Fram hefur komið í svörum forstöðumanns Fornleifastofnunar að áhrifasvæði í þessu umhverfismati er stærra en var í fyrra umhverfismati og að mesti munurinn er við landamerki Þverár og náir það um 100 m lengra til vesturs þar. Höfundar hljóta að gera ráð fyrir að rannsóknir á fornleifum í landi Hóla fari fram sumarið 2022 eða við fyrsta hentugleika, til samræmis við aðra staði í umhverfismatinu. Jafnframt að raunveruleg rannsókn fari fram á fornleifum við jarðstrengsleið, en hvorki í fyrra né síðara umhverfismati hefur verið lítið til þeirrar leiðar í fornleifaskráningu.

Samkvæmt viðauka 7A eru ýmsar fornminjar á fyrirhugaðri loftlínuleið í landi Hóla. Hér eru tíundaðir þeir sem stafar hætta af framkvæmdum skv. viðaukanum:

EY-231:007_2 garðlag túngarður A 522705 N 564908

Ytri vallargarðurinn afmarkar svæði sem er 117 x 98 m stórt og snýr nálega norðaustur-suðvestur. Hann er minnst um 10 m frá þeim innri en mest um 40 m frá. Hann er torfhlaðinn og fremur heillegur nema helst hluti af vesturhlið, þar er rof en mögulega gæti þar einnig hafa verið op. Túngarðurinn er 126 m austan við miðlínu áhrifasvæðis Blöndulínu 3.

Hættumat: hætta, vegna framkvæmda

EY-231:007_3 garðlag túngarður A 522705 N 569978

Rústahóllinn sem tóft 1 er á er byggður fast við norðausturhlið innri vallargarðsins. Sá vallargarður afmarkar svæði sem er 62 X 62 m að stærð og snýr norðvestur-suðaustur. Hann er torfhlaðinn, grasi vaxinn og fremur skýr nema á stuttum kafli að NNV þar sem hann er hlaupinn í þúfur. Heillegastur er garðurinn í námunda við tóftina þar sem hann nær 0,4 m hæð. Garðruinn er 150 m austan við miðlínu áhrifasvæðis Blöndulínu 3.

Hættumat: hætta, vegna framkvæmda

EY-231:020 náma mógrafir A 522449 N 564872

Greinilegar mógrafir eru á hálsinum ofan við bæ 001. Þær eru um 520 m SSA við bæ 001 en um 190 m vestan við Hólasel 007. Grafirnar eru fast vestan við framræst tún og eru 23 m austan við miðlínu áhrifasvæðis Blöndulínu 3. Grafirnar eru í deiglendi en vestan

við taka við framræst tún. Allt umhverfi s er talsvert af melhólum. Grafirnar eru 55 X 40 m stórar og snúa NNA-SSV. Þær eru vel greinilegar.

Hættumat: stórhætta, vegna framkvæmda

EY-231:024 tóft óþekkt A 522496 N 564793

Tóft er um 80 m sunnan við mógrafir 020 og um 180 m suðvestan við ristu 012. Hún er 32 m austan við miðlínu Blöndulínu 3. Hlutverk hennar er óþekkt. Tóftin er í smápýfðum en nokkuð blautum móa ofan (norðvestan) við framræsta mýri og er skurður fast norðvestan við. Tóftin sem er vel gróin og áberandi mikið um elftingu á henni og í kring. Ofan (suðaustan) við tóft eru háir melhólar. Tóftin er um 12 x 6 m stór og snýr suðvestur-norðaustur. Lag tóftar minnir óljóst á skálatóft en skálar höfðu sveigðar langhliðar og mjókkudu lítillaga til endanna. Tóftin er hinsvegar orðin mjög óskýr og hlaupin í þúfur en líklega hefur verið op í norðausturenda. Mesta hleðsluhæð er um 0,4 m. Ekki sést í grjót í tóftinni.

Hættumat: hætta, vegna framkvæmda

Augljóst er að upplýsingar eru ekki uppfærðar og er því til dæmis haldið fram að mógrafir séu við framræst tún. Það er ekki rétt. Engin tún er að finna uppá slakkanum sem ber örnefnið Sund þar sem er um eða yfir 20 hektara votlendi.

Á Geirhildargörðum er getið 10 staða með fornminjar í viðauka 7A:

EY-229:001 Geirhildargarðar bæjarhóll bústaður. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-229:002 heimild um útihús. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-229:003 tóft fjárhús. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-229:004 tóft stekkur. Hættumat: engin hætta; EY-229:005 tóft útihús. Hættumat: **stórhætta**, vegna framkvæmda; EY-229:006_1 tóftir beitarhús. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-229:006_2 þúst óþekkt. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-229:007 garðlag brú. Hættumat: **stórhætta**, vegna framkvæmda; EY-229:008 varða óþekkt. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda. EY-229:009 heimild beitarhús. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda. Ekki er getið um rannsóknir á fornleifum í landi Engimýrar í viðauka 7A en Engimýri liggur norðan Geirhildargarða og sunnan Hóla.

Á Þverá sem liggur norðan Hóla er getið um 13 fornminjar:

EY-232:007_1 Árgerði bæjarhóll bústaður. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:007_2 garðlag túngarður. Hættumat: **stórhætta**, vegna framkvæmda; EY-232:007_3 tóft útihús. Hættumat: **stórhætta**, vegna framkvæmda; EY-232:007_4 þúst útihús. Hættumat: **stórhætta**, vegna framkvæmda; EY-232:007_5 tóft útihús. Hættumat: **stórhætta**, vegna framkvæmda; EY-232:011 Hallsstekkur tóft stekkur. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:013 Lækjarhús frásögn fjárhús. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:025 varða óþekkt. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:026_1 tóft stekkur. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:026_2 garðlag túngarður. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:026_3 tóft stekkur.

Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:027 tóft stekkur. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda; EY-232:028 varða óþekkt. Hættumat: **hætta**, vegna framkvæmda;

Samkvæmt viðauka 7A eru því 26 fornleifar í hættu eða stórhættu vegna fyrirhugaðrar lagningar loftlínu á því svæði þar sem annar valkostur liggur fyrir (kostur C2j5).

Í viðauka 7A kemur fram að áhrif á fornleifar með því að fara leið C2j5 var ekki metinn. Þetta staðfesti forstöðumaður Fornleifastofnunar í tölvupósti: „... og jarðstrengurinn var ekki gengin[n].“ Voru áhrif jarðstrengskost á fornleifar því ekki metin.

Samkvæmt töflu á síðu 351 í viðauka 7B töldust 44 minjar með mjög mikið minjagildi í Öxnadal á leið C2. Þá töldust 44 minjar því til viðbótar með mikið minjagildi. Athygli vekur að af þeim eru 20 á loftlínuleiðinni frá Geirhildargörðum að Steinsstöðum, ýmist með mjög mikið og mikið verndargildi og ýmist í hættu eða stórhættu vegna framkvæmda. Leiða má að því líkum að hægt væri að komast hjá því að raska öllum þessum fornminjum með því að velja leið C2j5 þar sem gert er ráð fyrir að jarðstrengur færi með annars vegar eldri þjóðvegi 1 í landi Geirhildargarða og Engimýrar og svo með núverandi þjóðvegi 1 í landi Hóla og loks undir tún í rækt í landi Þverár. Það að hægt er hlífa þessum 20 minjum með jarðstreng ætti að koma fram í umhverfismati.

Í umhverfismatskýrslu kemur fram að við leiðarkost C2 teljast 13 af 43 skráðum fornleifum með mjög mikið minjagildi vera í stórhættu og er líklegt að fornleifarannsóknar verði krafist á flestum þessara staða ef verður af framkvæmd. Samkvæmt Viðauka 7 (A og B) eru þrjár þessara staða á því svæði sem annar valkostur (C2j5) með jarðstreng með þjóðvegi myndi koma í veg fyrir að þeim yrði raskað. Þá er á því sama svæði 18 staðir þar í hættu á því svæði (Geirhildargarðar til og með Þverá) þar af 9 með mjög hátt verndargildi.

Í umhverfismatskýrslu segir:

Tveir jarðstrengskostir voru metnir á C2, C2j6 við Akureyri og C2j5 við Hóla. Við þann síðarnefnda eru þekktar nokkrar minjar frá aðalskráningu, sem mætti telja með mjög mikið og mikið minjagildi s.s. innan heimatúna jarðanna Þverár, Engimýrar og Geirhildargarða. Ekki er hægt að leggja nánara mat á minjagildi né gera hættumat án vettvangrannsóknar og því er óvíst um áhrif jarðstrengsvalkosta á fornleifar.

Jarðstrengskostur fer raunar alls ekki um nein tún innan jarðanna Engimýrar og Geirhildargarða því hann er alfarið teiknaður í gamla þjóðveginn alveg frá Geirhildargörðum og þar sem hann sameinast núverandi þjóðvegi 1 í landi Engimýrar.

Þrátt fyrir ofangreinda tilvitnun er C2j5 gefið vægi í niðurstöðu, sbr. töflu 12.14, en þar fær jarðstrengskostur C2j5 sama vægi og loftlínukostur C2. Virðist því sem að engu skipti að hægt væri að komast hjá að raska a.m.k. 20 fornminjastöðum með mikið eða mjög mikið verndargildi ef valin væri leið C2j5. Samkvæmt teikningum í umhverfismatsskýrslu færi C2j5 með eldri þjóðvegi 1 í landi Geirhildargarða og landi Engimýrar og með núverandi þjóðvegi 1 í landi Hóla og Engimýrar að hluta. Á þverá færi strengurinn undir tún sem eru í fullri rækt. Erfitt er að sjá að á strengleið C2j5 séu minjar sem gætu raskast sem ekki væri búið að raska nú þegar með túnrækt og vegagerð. Fullyrðing í umhverfismatsskýrslu um að slíkt geti raskað minjum er úr lausu lofti gripin og er ekki rökstudd eða studd neinum gögnum.

Því er haldið fram í umhverfismatsskýrslu að ekki hafi fengist leyfi til að fara um land Hóla. Þessi framsetning er óþarflega villandi. Hið rétta er, staðfest af forstöðumanni Fornleifastofnunar, að aðeins var reynt að hringja í landeiganda með fárra daga fyrirvara í sumarleyfismánuði, en landeigandi var í hálendisferð. Leyfi hefði fúslega verið veitt, á sama hátt og var gert 2008. Sérfræðingar á vegum Landsnets hafa hins vegar hvorki skoðað loftlínuleið ofan bæjarhúsa né að því er virðist jarðstrengsleið með þjóðvegi m.t.t. fornminja í þessu umhverfismati.

Viðaukar 7A og 7B leiða í ljós að líkur eru á mikilli hættu á eyðileggingu fornleifa sem komast mætti hjá með jarðstreng, t.d. með þjóðveginum. Í ljósi 23. laga nr. 111/2021 var Skipulagsstofnun að mati höfunda rétt að hafna því að kynna umhverfismatsskýrslu vegna galla á fornleifarannsókn í landi Hóla. Rétt er að benda á, að leið jarðstrengs í C2j5 er hvorki meira né minna en 10% af heildarleiðinni C2, og er því verulegur hluti þessa hluta hinnar metnu línuleiðar. Skipulagsstofnun er rétt að krefja Landsnet um umhverfismat og samanburð áhrifa annars vegar loftlínukosts og hinsvegar jarðstreng með vegi á fornleifar skv. leið C2 og CSj5 í landi Hóla, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu, eða beita heimild í 19. gr. reglugerðar nr. 1381/2021.

7. Landslag og ásýnd – kafli 13 og viðauki 8

Mynd sem fylgir umfjöllun um **landslagsheildina XIV – Hraun** á bls. 259 í umhverfismatsskýrslu og einnig **Mynd 6** í viðauka 8 sýna kort þar sem **rangt er afmarkað verndarsvæðið svæði nr. 505** á náttúruminjaskrá (C-hluti). Mörkin eru í báðum tilvikum dregin án þess að svæðið nái yfir **Hólahóla**, líkt og svæði nr. 505 á náttúruminjaskrá nær yfir skv. orðalagi sínu. Óskað er eftir því að Skipulagsstofnun geti þess á skýran hátt í ákvörðun sinni um umhverfismatsskýrslu að, að því leyti sem kort í skýrslunni sjálfri og viðaukum hennar afmarki svæði nr. 505 án þess að það nái til Hólahóla séu kortin og þær ályktanir sem umhverfismatsskýrsla dragi af þeim að því leyti, röng. Höfundar hafa áður komið þessari leiðréttingu á framfæri. Þetta skiptir verulegu máli, þar

sem aðalvalkostur Landsnets fer einmitt um austurjaðar þessa náttúruverndarsvæðis í landi Hóla.

Um fráleita niðurstöðu í töflum 13.9 og 13.10 í kafla 13, um að sömu áhrif hljótist af bæði loftlínu- og jarðstrengskosti við þessa landslagsheild, er í heild vísað til umsagna bæði Hörgársveitar og Samtaka um náttúruvernd á Norðurlandi um umhverfismatsskýrsluna sem áður var getið.

8. Óbyggð víðerni – kafli 13 og viðauki 8

Engin greining er á óbyggðum víðernum í umhverfismatsskýrslunni eða viðaukum hennar. Mikil þekking hefur komið fram í tengslum við óbyggð víðerni frá því þessi framkvæmd var umhverfismetin fyrra sinni. Þá hafa lagabreytingar verið gerðar sem máli skipta.

Í fyrsta lagi voru sett ný náttúruverndarlög, lög nr. 60/2013, þar sem meðal verndaramarkmiða er að standa vörð um óbyggð víðerni, þau fengu nýja skilgreiningu sem tekur mið af alþjóðlengri skilgreiningu IUCN, óbyggð víðerni eru sérstakur friðlýsingarflokkur og loks hafa bæst við ákvæði sem fjalla um kortlagningu óbyggðra víðerna sem lokið skal innan rétt rúmlega árs þegar þetta er ritað.

Í öðru lagi samþykkti Alþingi Landsskipulagsstefnu árið 2016 þar sem lögð er áhersla á vernd óbyggðra innan miðhálandis Íslands.

Í þriðja lagi hafa allnokkur verkefni verið gerð fyrir stjórnvöld og af fræðistofnunum sem skýrt hafa og varpað ljósi á gildi, viðmið og staðsetningu víðerna. Má þar nefna skýrslu EFLU fyrir Skipulagsstofnun 2020 sem og kortlagningu Wildland Research Institute á óbyggðum víðerna á hálandinu fyrir umhverfisverndarsamtök 2021 til 2022.

Loks má nefna, almennt um landslag, að Ísland hefur nú fullgilt Landslagssáttmálann og að EFLA og skoska ráðgjafarfyrirtækið LUC unnu skýrslu fyrir Skipulagsstofnun 2020 og flokkun landslags.

Mikil handvömm var við landslagsgreiningu í fyrra umhverfismati eins og fram kemur í álitni Skipulagsstofnunar í janúar 2013. Að einhverju leyti sýnist hafa verið brugðist við þeim athugasemdum, og höfundar þessarar umsagnar sjá að brugðist hefur verið við helstu athugasemd þeirra í fyrra umhverfismati um landslagsheildina Vatnsdalur.

Hinsvegar nær umhverfismatsskýrslan núna ekki máli hvað varðar óbyggð víðerni. Í drögum að umhverfismatsskýrslu sem Landsnet lét Skipulagsstofnun í té í janúar 2022 var ekki minnst á

óbyggð víðerni. Eftir athugasemdir stofnunarinnar bætti Landsnet stuttum almennum kafla inni umhverfismatsskýrsluna, í kafla 13 sem er um landslag en ekki óbyggð víðerni. Þessi stutti undirkafla er ekki í samræmi við skilyrði Skipulagsstofnunar í ákvörðun um matsáætlun af því Landsnet hefur ekki kortlagt grunnástand óbyggðra víðerna á áhrifasvæði loftlínukosts síns. Í landslagsheildinni Hraun mætast tvö þeirra 17 víðernasvæða sem komu út úr áðurnefndri kortlagningu Wildland Research Institute 2021 sem kynnt var á opnum fundi í Reykjavík 22. mars 2022. **Svæði nr. 4** í viðauka við skýrslu Wildland Research Institute nær þannig yfir Vatnsdalinn og **svæði nr. 7** nær niður að þeim stað þar sem gert er ráð fyrir möstrum, mastraplönnum og slóðum í Hólum, nálægt fossinum í Þverá sem fjallað er um í umhverfismatsskýrslu.

Vegna áðurnefndrar lagalegrar stöðu óbyggðra víðerna skv. íslenskum lögum er ekki unnt að taka við umhverfismatsskýrslu fyrir vegi, möstur og mastraplön milli tveggja víðernasvæða og þar af alveg í jaðri annars þeirra, án þess að gera grein fyrir grunnástandi víðernanna og leggja mat á hver skerðing væri á þeim yrði af aðalvalkosti Landnets í landslagsheildinni Hrauni.

Án þessa hefur umhverfismat ekki verið gert á Blöndulínu 3.

Í ljósi ákvæðis 23. laga nr. 111/2021, 3. gr., 19. tl. 5. gr. og 46. gr. laga nr. 60/2013, skilyrðis 8 í ákvörðun Skipulagsstofnunar 29. desember 2020 var stofnuninni tvímælalaust rétt að hafna því að kynna umhverfismatsskýrslu. Skipulagsstofnun er skylt að krefja Landsnet um kortlagningu óbyggðra víðerna og áhrifa framkvæmda á þau skv. heimild í ákvæðinu, eða neyta heimildar til að láta slíkt fara fram sjálf, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu, en ella beita heimild í 19. gr. reglugerðar nr. 1381/2021.

9. Neysluvatn – kafla 17

Í Öxnadal er ekki vatnsveita. Neysluvatn í Hólum kemur allt úr brunni ofan bæjarhúsa, en vatn í hann kemur úr áðurnefndu votlendi sem loftlínukostur myndi liggja um endilangt. Brunnsvæði og grannsvæði vatnsbólsins í Hólum yrðu í stórhættu við framkvæmdirnar, að mati höfunda. Í umhverfismatsskýrslu er ekkert fjallað um hver áhrif það kunni að hafa á vatnsvernd og rétt ábúenda í Hólum til heilnæms vatn, yrði af vegagerð ofan vatnsbóls, byggingu mastrastæða og ekki um framtíðar er þar fjallað um horfur vatnsbólsins í Hólum með möstur og umrædd mannvirki á brunnsvæði og grannsvæði með lagningu loftlínu um votlendið ofan vatnsbólsins endilangt. Vísað er einnig til umfjöllunar og korta í kafla um votlendi hér fyrir framan.

Í kafla 17 í umhverfismatsskýrslu er fjallað um áhrif framkvæmdar á heilsu, öryggi og vatnsgæði. Þar kemur fram, að engar rannsóknir voru gerðar hvað varðar vatnsvernd, heldur

byggi umfjöllun á fyrirliggjandi gögnum. Fram kemur að þessar matsspurningar hafi verið lagðar fyrir:

- Hvaða þættir framkvæmdar geta skapað hættu vegna vatnsverndar og hversu mikil er sú hættu?
  - Fara valkostir um fjarsvæði, grannsvæði og/eða brunnsvæði vatnsverndarsvæða?
- Hvaða þættir tengdir framkvæmd gætu orsakað mengun vatns og hver yrðu áhrif slíkrar mengunar?
  - Er hættu á sinkmengun eða annars konar mengun vatns vegna framkvæmdar?
- Hver geta áhrif valkosta orðið á vatnsgæði?

Gerð er grein fyrir áhrifunum í kafla 17.6 í umhverfismatsskýrslunni. Þar kemur fram, að íbúar og fyrirtæki við línuleiðarkosti Blöndulínu 3 fá vatn frá vatnsveitum **eða eigin vatnsbólum**. Hinsvegar virðist ekki hafa verið athugað hvar væri að finna vatnsveitur sveitarfélaga og hvar væru heimavatnsveitur.

Niðurstaðan á bls. 351 í umhverfismatsskýrslu um áhrif á vatnsgæði er: „Ekki er munur á einkennum áhrifa vegna jarðstrengskafila á leiðarvalkostum C1, C1b og C2.“ Þessi ályktun er fráleit, varðandi vatnsgæði í Hólum, því jarðstrengsleið er alfarið neðan áhrifasvæðis og hefur engin áhrif á vatnsból, en loftlína og vegslóðar færu ofan og um brunnsvæði og grannsvæði vatnsveitunnar í Hólum. Tafla 17.15 í umhverfismatsskýrslunni er því algerlega ómarktæk hvað varðar vatnsgæði og áhrif á þau annars vegar af loftlínu og hins vegar jarðstreng.

Jarðstrengur skv. valkostir C2J5 er augljós mótvægisáðgerð vegna vatnsgæða. Rétturinn til heilnæms vatns er grundvallarréttur manna. Umhverfismat framkvæmdar sem líkleg er til að hafa afgerandi áhrif á vatnsvernd fyrir ábúendur í Hólum, er verulegum annmörkum háð þar sem áhrifin hafa ekki verið rannsökuð og metin.

Skipulagsstofnun var rétt að hafna því að kynna umhverfismatsskýrslu. Skipulagsstofnun er rétt að krefja Landsnet um vísindaleg gögn um áhrif loftlínu annars vegar og jarðstrengs hins vegar á vatnsgæði í Hólum, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu.

10. Landbúnaður og skógrækt – kafli 15 og viðauki 10

Viðauki 10 er skýrsla sérfræðinga Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins fyrir Landsnet frá apríl 2021 sem fjallar lítið og yfirborðslega um áhrif framkvæmdar á hefðbundinn landbúnað á svæði C2 og enn minna um skógrækt og er í raun aðeins e.k. samantekt, og viðaukinn fjallar ekkert um jarðstrengskost. Það sem er, er á síðu 57 til 63. Þar sem ekkert er talað um jarðstreng eða áhrif hans í Öxnadal á landbúnað og skógrækt er sá kostur ekkert skoðaður eða metinn af

sérfræðingum Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins fyrr en stuttlega í viðauka sem dagsettur er í október 2021, sjá hér síðar. Hinsvegar fjallar kafli 15 í umhverfismatsskýrslu um jarðstrengi þó grunnur þess sé að sönnu afar veikur og óljós.

Kafli 15 í umhverfismatsskýrslu fjallar á fimm síðum, á bls. 308 til 312, á frekar óskiljanlegan hátt um þessi áhrif á svæði C. Á bls. 309 segir að byggt á mati RML sé **staða skógræktar á svæði C „miðlungs hátt“** á öllum leiðum. Ekki átta höfundar sig á þessu orðalagi eða hvaðan þetta mat geti verið og skilja ekki töflu 15.13 í þessu sambandi og hvernig valkostur C2j5 kemst inn í þetta mat Landsnets, án þess að RML hafi neitt fjallað um hann eða jarðstrengi yfir höfuð í samantekt sinni í viðauka 10. Tafla 15.14 á bls. 310-311 og öllu umfjöllun kaflans þyrfti að vera mun skýrari til að nokkrar niðurstöður mætti draga af henni í umhverfismati um áhrif loftlínu, hvað þá jarðstrengskosts í Öxnadal og víðar á leið C2 um áhrif loftlína á landbúnað og skógrækt – svo ekki sé talað um áhrif vegna jarðstrengs, sem eins og áður segi er ekkert um í viðauka 10.

Höfundar sjá ekki að Skipulagsstofnun hafi fjallað um þennan kafla 15 í athugasemdum sínum til Landsnet í febrúar og mars 2022, en hvetja stofnunina til að fara rækilega yfir þessa furðulegu umfjöllun. Það er mikilvægt, ekki síst þar sem ályktun um að jarðstrengir hafi vond áhrif á landbúnað í Öxnadal er einmitt helsta ástæða þess að jarðstrengir séu þar ekki taldir til bóta, en Skipulagsstofnun hefur vissulega gert athugasemd við þá ályktun, en hinsvegar ekki um þann þátt í þeirri hennar sem varðar meint skaðvænleg áhrif jarðstrengja á landbúnað og skógrækt í Öxnadal, sem er alger firra. Á þennan hátt fær Landsnet hinsvegar í samantektartöflu 15.17 á bls. 317 þessa dæmalausú útkomu á svæði C: **C2j5 með jarðstrengskafla við Hóla hefur neikvæðari umhverfisáhrif en ef leið C2 en væri bara loftlínur.**

Í viðauka við skýrslu RML, frá október 2021, sem birt er í viðauka er stuttur texti, að hluta um jarðstrengskost við Hóla, svohljóðandi:

„Hólar

Breyting hefur í heild sinni ekki áhrif á fyrra mat á áhrifum á stöðu landbúnaðar á línuleiðinni. Talsverðar breytingar verða þó ef þessi hluti verður lagður með jarðstreng með tilheyrandi breytingu á línuleið. Línuleið mun með þessu færast **út fyrir skipulagt skógræktarsvæði** eða í jaðar þess. Á hluta leiðar er strengurinn lagður þvert í gegnum ræktunarspildur með **tilheyrandi vegslóðum og helgunarsvæði**. Samkvæmt þessum breytingum má búast við að **talsvert rask verði á því ræktunarlandi og að varanlegar takmarkanir verði á nýtingu þess vegna vegslóða og helgunarsvæðis jarðstrengs.**“

Rétt er að jarðstrengur yrði utan skipulags skógræktarsvæði höfunda, en Landsnet hefur ekki tekið tillit til þess í sínu neikvæða mati á jarðstreng. Hluti strengsins, eins og hann virðist

teiknaður, færi vissulega á nokkur hundruð metra parti undir eitt tún í rækt í Þverá. En það yrði auðvitað ekki gerður vegslóði, en sérfræðingar RML eru líkast til heldur ekki sérfræðingar í jarðstrengslögnum. Ekki þarf að leggja vegslóða um tún/ræktað land vegna jarðstrengs eins og margt starfsfólk Landsnet á að vita. Um það má vísa til fjölda skýrsla og verkefna sem bent hefur verið á í gegnum árin, meðal annars undir tún og akra í Danmörku og Frakklandi. Það er leiðinlegt að þurfa að leiðrétta þessar rangfærslu í viðauka sem kemur frá Landsneti árið 2022. Mögulega höfðu sérfræðingar RML upplýsingar frá Landsneti um að 20 metra raskbelti þurfi hvarvetna þar sem lagðir séu 220kV jarðstrengir. Um það væri gott að væri upplýst, en forsendurnar koma ekki fram í ofangreindum texta sérfræðinga RML. Raunar fellur ályktun RML um sjálfa sig, sé litið til töflu 5 í viðauka þeirra í október 2021, sjá hér fyrir neðan.

Í töflu 5 í viðauka RLM við skýrslu sína, dagsettar í október 2021 segir um jarðstrengskost við Hóla að hann færi um 3.148 metra leið um beitarland. Það eru yfir 3 km, af 5,7 km heildarleið. Þetta stenst ekki, enda fer jarðstrengskosturinn eins og margorft kemur fram í gögnum og þessari umsögn, syðst um gamla þjóðveg 1 og það er ekki beitarland, þar fara engar kindur um, svo fer hann við núverandi þjóðveg 1 við Engimýri og Hóla og þar bíta ekki kindur enda er þar ekki beitarland. Stuttur bútur, kannski nokkur hundruð metrar, er svo teiknaður undir tún í Þverá. Gögnin í töflu 5 eru því röng.

Í töflu 5 er einnig sagt að 590 metrar af jarðstreng færu undir ræktað land. Höfundar hafa ekki forsendur til að mæla hvort það sem lengd undir tún í rækt í Þverá, en jarðstrengur C2j5 færi hvergi annarsstaðar undir ræktarland. Þar segir líka að 70 metrar væru af vegum í ræktarlandi, eða sama vegalengd og fyrir aðalvalkost Landsnets. Það er örugglega rétt, enda þarf ekki vegslóða með jarðstrengjum, eins og fyrr segir, og því fellur meginálytkunin hér að framan um sjálfa sig: „**talsvert rask verði á því ræktunarlandi og að varanlegar takmarkanir verði á nýtingu þess vegna vegslóða**”.

Þá kemur líka fram í töflu 5 að möstum í skógræktarsvæði myndi fækka um 7, úr 9 í 2, og heildarlengd loftlínu í skógræktarsvæði, ef gerður yrði jarðstrengur. Það er ekki ljóst hvernig það yrði, en ekki eru 7 möstur í skógræktarsvæði í Hólum eða Engimýri sem höfundum er kunnugt um, sbr. einnig skýringu við töfluna við að 1900 metrar jarðstrengs yrðu í skógræktarsvæði: „*Af 1900 m jarðstreng í skipulögðu skógræktarsvæði eru 1400 m bæði innan veghelgunarsvæðis og í jaðri skógræktarsvæða.” Í landi Hóla eru þvert á móti ráðgerðir línuslóðar og möstur í votlendi en ekki skógræktarsvæði.

Tafla 5 er í heild sinni illsskiljanleg og allar forsendur vantar.

Heildarniðurstaðan um hinn vonda jarðstrengskost við Hóla er þannig byggð á engu og alls ekki viðauka 10 um landbúnað og skógrækt, sem nefnir engan jarðstreng fyrir en í viðauka í október 2021 og þá virðist þekking sérfræðinga og forsendur vera af skorum skammti. Það er rannsóknarefni hvernig höfundur kafla 15 í umhverfismatsskýrslu kemst að þessari niðurstöðu og á hvaða grunni öðrum en ofnagreindum texta frá RML og hvort RML gerði ráð fyrir að allstaðar þyrfti að raska 20 metra breiðu belti fyrir jarðstreng og hann yrði að fara undir tún í rækt í þverá en ekki t.d. með heimreið þangað eða utan við tún í rækt og hvort þeim var ekki kunnugt um strenglagnir í Evrópu á sama spennustigi, eða frá Fitjum í Helgúvík og jafnvel frá Nesjavöllum í Geitháls.

Á bls. 315 í kafla 15 segir að það að taka Rangárvallalínu 1 niður sé mótvægisáðgerð og gert til að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Í fyrsta lagi vill Landsnet taka Rangárvallalínu 1 niður af því hún er gömul og hefur þjónað tilgangi sínum eftir að önnur tenging væri komin á. Í öðru lagi er ekki um mótvægisáðgerð í skilningi umhverfismats að ræða. Þetta er því hvorutveggja rangt.

11. Landnotkun – kafli 21

Höfundar geta fullyrt að votlendi í Hólum er um eða yfir 20 hektarar og er einmitt þar sem Landsnet hefur gert ráð fyrir að Blöndulína 3 og línuvegir væntanlega liggja – eiginlega eftir endilöngu þessu votlendi. Starfsmenn Landsnets og Mannvits gengu um þetta votlendi í september 2020 í boði höfunda, beinlínis þvert yfir það. Það hefur ekki skilað sér í umhverfismatsskýrslu. Þetta votlendi var um 10 hektarar fyrir 2016.

Kafli 21 í umhverfismatsskýrslunni er alveg óbreyttur frá drögum að umhverfismatsskýrslu sem send voru Skipulagsstofnun „til yfirlstrar“ í janúar 2022. Það skýtur skökku við, þar sem hann geymir „mat á áhrifum framkvæmdakosta á landnotkun“ þar sem sé „leitast við að svara [...] matsspurningum“, eins og segir í upphafi hans. Ein þessarar matsspurninga lýtur að því hvernig valkostir samræmist skipulagi og ákvæðum um vernd og önnur lýtur að því hvaða áhrif framkvæmdir hafi á landnotkun.

Eins og rakið var ítarlega í kafla um votlendi hér að framan breyttust forsendur í stórfelldum aðalatriðum frá fyrstu drögum að umhverfismatsskýrslu í janúar 2022 og til endanlegrar umhverfismatsskýrslu. Eins og rakið var hér að framan kemur fram skv. kafla 8.2 í umhverfismatsskýrslunni um rannsóknir, fyrirliggjandi gögn og viðmið að „mikill munur“ er á upplýsingum í kortasjá Náttúrufræðistofnunar hvað varðar votlendi sem er 2 hektarar að stærð

og stærra og þeim upplýsingum sem fengust í vettvangsvinnu (ekki kemur fram hver vann þá vinnu).

Þessar upplýsingar um „**mikinn mun**“ komu hins vegar ekki fram, fyrr en í drögum 3, sem send voru Skipulagsstofnun 17. mars 2022, eða einungis tveimur virkum dögum fyrir lokaskýrsluna sem hér er til umsagnar.

Þá komu kortin, sem Mannvit gerði og vísað er til í umhverfismatsskýrslu í kafla 8.2, fyrst fram í drögum sem send voru Skipulagsstofnun 4. mars 2022 (drög 2).

Þrátt fyrir þessar miklu breytingar sem urðu á votlendissvæðum sem njóta sérstakrar verndar náttúruverndarlaga, er öll umfjöllun, mat og niðurstöður alveg óbreytt frá kafla 21 frá því sem þessi kafli leit út í janúar 2022, drögum 1. Á það við um samræmi valkosta við ákvæði laga um vernd og áhrif framkvæmda á landnotkun.

Hvernig það getur staðist, að í mars hafi komið fram mikill munur á votlendisverndarsvæðum frá gögnum sem áður var gengið út frá, og þá skýrslu Náttúrufræðistofnunar frá desember 2021 í viðauka 4, en að það breyti engu í mati á hvort valkostir samrýmist verndarákvæðum laga eða áhrif á landnotkun, er algerlega óútskýrt.

Þegar loftlína fer um votlendissvæði við Engimýri og Hóla sem njóta verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga, eins og fram kemur á korti á Mynd 8.22 (*votlendi stærra en 2 ha*) í kafla 8 umhverfismatsskýrslu um vistgerðir og flóru en hinsvegar *ekki* á Mynd 21.1 (*votlendi stærra en 2 ha*) í 21. kafla skýrslunnar um áhrif á landslag, og *ekki* í skýrslu Náttúrufræðistofnunar frá desember 2021 í viðauka 4, er ljóst að forsendur mats hljóta að breytast og svörin við matsspurningum hljóta að verða önnur. Á þessu er á engan hátt gerð grein fyrir í kafla 21 í matsskýrslunni eða annars staðar. Umfjöllun kafla 21 um votlendi sem nýtur verndar er því ómarktæk. Á það a.m.k. við um votlendið í Engimýri og Hólum en ætla má að sama geti átt við um aðra hluta leiðar.

Þar sem loftlínukostur fer um allt annað landsvæði í landi Engimýrar og Hóla en núverandi lína er, Rangárvallarlína 1, væri þarna um alveg nýtt rask á vernduðu votlendi að ræða. Á þessu svæði vill einmitt svo til að Landsnet hefur lagt fram valkost um jarðstreng, og fer hann ekki um votlendi sem nýtur verndar. Þetta sést á korti á Mynd 8.22 á bls. 117 í umhverfismatsskýrslu, þó sá annmarki sé á, að kortið er í heldur stórum skala miðað við umfjöllunarefnið. Á korti á kafla 13 um landslag á bls. 259 má hinsvegar sjá ágætlega hvað áhrif hér er um að ræða á votlendi og virðist sú umfjöllun vera öllu ítarlegri, líka um votlendi, en þar stendur:

hún gengur hér aftur úr fyrra umhverfismati, þrátt fyrir að á sumum stöðum í umfjöllun umhverfismatsskýrslu sé viðurkennt að Hólahólar séu á náttúruminjaská.

Í ljósi ákvæðis 23. laga nr. 111/2021 og 61. gr. laga nr. 60/2013 var Skipulagsstofnun tvímælalaust rétt að hafna því að kynna umhverfismatsskýrslu. Skipulagsstofnun er skylt að krefja Landsnet um umhverfismat á áhrifum framkvæmdakosta á votlendi, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu, en ella beita heimild í 19. gr. reglugerðar nr. 1381/2021.

12. Hæfir sérfræðingar

Í nýrri löggjöf sem tók gildi áður en Landsnet skilaði umhverfismatsskýrslunni er nýtt ákvæði sem kveður á um að framkvæmdaraðili skuli tryggja að umhverfismatið sé unnið af til þess hæfum sérfræðingum.

Getið hefur verið um að ekki sé ljóst hvaða aðilar kortlögðu votlendi sem verndar nýtur en það voru ekki sérfræðingar Náttúrufræðistofnunar og ekki kemur fram hver hafi farið á vettvang til að staðreyna það. Þess vegna liggur heldur ekkert fyrir um það að hæfir sérfræðingar hafi metið hvaða votlendissvæði nytu verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga. Skipulagsstofnun fór með skýrum hætti fram á það við Landsnet í umhverfismatinu að stærð stóru víðernissvæðanna sem yrðu fyrir áhrifum kæmi fram, og raunar voru bæði athugasemdir stofnunarinnar 11. febrúar 2022 og 11. mars 2022 að miklu leyti um ágalla í votlendisumfjöllun. Annað hvort var skýrsla Náttúrufræðistofnunar í viðauka ekki nýtt á réttan hátt í umhverfismatsskýrslunni eða forsendur skýrslu hennar voru ekki réttar, en a.m.k. er ljóst að verulegir annmarkar voru og eru enn á votlendisumfjöllun að því leyti sem höfundar hafa staðþekkingu á og hafa rakið ítarlega.

Í umfjöllun hér að framan um óbyggð víðerni var vikið að því að Skipulagsstofnun sagði í athugasemdum sínum við drög Landsnets að umhverfismatsskýrslu að fyrirtæki gæti ekki vikið sér hjá því að kortleggja óbyggð víðerni og meta áhrif framkvæmdar á þau. Ekki verður séð að hæfir sérfræðingar hafi yfir höfuð fjallað um óbyggð víðerni í umhverfismatinu og metið áhrif framkvæmdar á þau.

Hæfir sérfræðingar mátu ekki möguleika á jafnstraumstengingu frá Blöndu til Akureyrar, en viðauki 9 sem gerður var af sérfræðingum við Háskólann í Reykjavík áður en Skipulagsstofnun tók ákvörðun sína um matsáætlun, gerir ekki grein fyrir mati á möguleikum á slíkum streng á þessari tilteknu leið, heldur fjallar aðeins almennt um slíka strengi og dæmi um þá.

Í kafla 14 í umhverfismatsskýrslu, um ferðþjónustu og útivist, er tafla 14.12. Hún leggur að jöfnu áhrif á ferðþjónustu og útivist loftlínukost C2 og jarðstrengskost C2j5. Það sama kemur fram í töflu 14.13. Þetta er í algeru ósamræmi við það sem þó kom fram í viðtölum rannsakanda í viðauka 9, Samfélag og ferðþjónusta, um að Hraun og svæðið þar í kring „væru heilög vé”, eins og einn viðmælenda orðaði það við rannsakanda. Fjöldi viðmælenda í rannsókn sem gerð var og fjallað er um í viðaukanum tala um Hraun sem viðkvæmt svæði, sem skýrslan segir að sé meðal merkustu staða á rannsóknarsvæðinu, svæðið er sagt hafa afar mikið útivistargildi, fjallað er um gamla þjóðleið yfir Kambsskarð, Hólafjall, að æskilegt væri að leggja línuna í jörð á þessu svæði og í kafla 6.3.7 er álit fólks í útivist dregið saman og allir aðilar sem talað var við nefndu Hraun og Hóla sem sérstaklega viðkvæmt. Sama er að segja um niðurstöður netkönnunar. Ekkert af þessu skilar mismunandi niðurstöðu fyrir loftlínu og jarðstrengi á svæðinu í kafla 14 í umhverfismatsskýrslunni og hann getur því ekki hafa verið skrifaður af hæfum sérfræðingi. Á þessi atriði benti Skipulagsstofnun reyndar að nokkru í bréfi sínu til Landsnets 11. febrúar 2022 í langri málsgrein á bls. 4.

Viðauki 9, Samfélag og ferðþjónusta, er ekki rannsókn heldur öllu heldur samantekt eða athugun. Hæfi þeirra aðila sem standa að kafla umhverfismatsskýrslu um ferðþjónustu og útivist draga höfundar því efa. Viðtöl sem lýst er er í viðauka 9 standast ekki almenn vísindaleg vinnubrögð og efast má um aðferðarfræðilegar forsendur höfundar skýrslunnar, sem leitast við að gefa eigindlegri rannsókn meginlegt yfirbragð. Viðtöl höfundar eru eigindleg aðferð og ekki vísindalega rannsókn. Það sem höfundur gerði, var að velja hóp viðmælenda, sem höfundur segir byggt á **dómgreind rannsakanda til að velja úrtak viðmælenda sem hæfir markmiði rannsókna** og vísar um þá aðferð til handbókar gefinnar út af Háskólanum á Akureyri um aðferðarfræði rannsókna. Ekki hefur verið unnt að nálgast þann kennslubókarkafli sem vísað er til um þessa aðferð við val viðmælenda og því er ekki hægt að setja þessa dómgreindaraðferð í samhengi. Það er þó augljóslega ekki í lagi með val á viðmælendum, meðal annars það að einungis **annað kynið/eitt kyn** er valið til viðtala meðal landeigenda/íbúa í Hörgársveit. Rannsakandinn talaði **ekki við eina einustu konu í Hörgársveit**. Hann talaði skv. viðmælandaskrá í viðauka 9 við samtals **32 einstaklinga**. Af þeim eru raunar einungis **fimm konur**. 85% viðmælenda voru því karlar en 15% konur. Í skýrslunni segir að höfundur hennar hafi valið, með dómgreind sinni, viðmælendur sem víðast landfræðilega og hagsmunalega. Samkvæmt því hafa konur litla landfræðilega og hagsmunalega dreifingu, ekki síst í hópi landeigenda. Af 316 landeigendum var talað við 12, þar af var **bara ein kona landeigandi** (hún er í Skagafirði) fyrir utan eina sem var viðmælandi sem var jafnframt ferðþjónustuaðili og formaður ferðamálasamtaka. Hinar þrjár konurnar í hópi viðmælenda voru farastjóri hjá FFA, forstjóri Mjólkursamsölunnar og svo starfsmaður atvinnuþróunarfélags/samtaka sveitarfélaga á NA-landi. Frekar takmörkuð mynd, svo ekki sé meira sagt. Að nota viðtöl við 12 landeigendur í kafla 15 á bls. 313 til 314 í umhverfismatsskýrslu til ályktana um heildaráhrif og um hvernig

Landsnet eigi að snúa sér gagnvart landeigendum í sambandi við áhrif á landbúnað og skógrækt er algerlega fráleitt, séð í þessu samhengi og er því algerlega hafnað. Í viðauka 9, Mynd 8 er raunar graf sem sýnir hve margar **konur eru á hverja 100 karla** (nokkuð sérstök framsetning, vissulega) og voru konur 95 á hverja 100 karla í Hörgársveit, svo konur er þar vissulega að finna. Ekki var heldur talað við neinn skv. skýrslunni frá náttúruverndarsamtökum, hvorki á landsvísi né í heimabyggð, hvorki karl né konu, og þeir hagsmunir hafa því skv. dómgreind höfundar hennar ekki þýðingu í sambandi við ferðaþjónustu og útivist. Í heild má segja að viðhorf höfundar skíni svo berlega í gegn í skýrslu hans í viðauka 9 að hún stenst engar hlutlægniskröfur vísinda. Sem betur fer verður ekki séð að mikið sé notað úr viðaukanum í kafla 14 í umhverfismatsskýrslu um ferðaþjónustu og útivist eða yfir höfuð, eins og Skipulagsstofnun benti á í bréfi sínu til Landsnets 11. febrúar 2022 á bls. 5.

Kafli 16 í umhverfismatsskýrslu um atvinnuþróun og samfélag er úrelt að því leyti sem hann byggir á viðtölum úr viðauka 9, enda voru þau öll tekin 2020, áður en byrjað var einu sinni á byggingu Hólasandslínu 3, en hún breytir öllu um þær umkvartanir atvinnulífsins um afhendingaröryggi sem raktar eru í viðaukanum. Á bls. 28 í viðauka 9 er fjallað ítarlega um skógrækt á öllu svæðinu, en um þá umfangsmiklu skógrækt sem hefur verið í 15 ár í Hólum á 90 hekturum segir einungis: *Þá er hafin skógrækt á vegum landeigenda á Hólum í Öxnadal*. Raunar kemur fram þetta allt fram í opinberum gögnum Skógræktarinnar og m.a. í þinglýstum samningi við hana og auk þess sem í kafla 15 í umhverfismatsskýrslu, í töflu 15.12 á bls. 309 kemur fram að samtals séu 419 hektarar á svæði C2 í skógrækt eða undirbúningi en Hólar eiga langmest þessarar skógræktar, eða 90 hektara, sem að auki er fullplantað í. Það bendir ekki til rannsóknarhæfileika þessa athugunarmanns í viðauka 9. Á bls. 83 í viðauka 9 er mynd að skilti á útskoti við Hraun, sem sagt er á ensku og sagt er að andstæðingar Blöndulínu 3 hafi komið því fyrir. Hið rétta er að texti þess er á tveimur tungumálum, íslensku og ensku, og skiltið sem staðið hefur þarna í 9 ár var sett upp á vegum allra íbúa í Öxnadal, svo þetta er ekki einu sinni rétt hjá höfundi skýrslu, sem sýnir meira að segja þarna andúð sína við forsendur og sjónarmið þeirra sem talað hafa fyrir jarðstrengjum á svæðinu í áratug. Í viðtalskönnun við 44 ferðamenn var talað við tvo ferðamenn í Öxnadal. Langflestir ferðamenn voru teknir til viðtals á þremur stöðum í og við Varmahlíð, en þeir staðir eru ekki nálægt Blöndulínu 3, aðalvakosti. Engar spurningar sýnast hafa verið til neinna viðmælenda um jarðstrengslausn, m.a. C2j5. Ásýndarmynd sem stuðst var við frá Mannviti við Hraun, þar sem talað var við tvo ferðamenn, er sögn með sýn að Hálsi, en það sést ekki frá Hrauni í Háls og um virðist vera að ræða allt aðra ásýndarmynd, sjá öftustu síðu í skýrslunni, sem ekki fjallar um ásýnd fyrir og eftir jarðstrengslausn, við Hóla, heldur með og án „nýrrar línu“ eins og það er orðað í texta við myndina. Í töflu 1 í skýrslunni er valkostur um jarðstreng, m.a. C2j5, ekki á blaði í viðtalsrömmum sem birtir eru í viðauka eru jarðstrengir ekki nefndir í spurningum til viðmælenda, heldur einu sinni nefndir á nafn í viðauka og þá til að koma þeim skilaboðum á

framfæri að þeir geti aðeins verið af takmarkaðri lengd, sem er ekki alveg laust við að vera utan verksviðs rannsakanda. Þessir og margir aðrir gallar eru á þessari skýrslu í viðauka 9 og það er ekki hægt að segja að þarna hafi hæfur sérfræðingur metið áhrif af framkvæmd hvað þá valskostum.

Kafli 15 í umhverfismatskýrslu, sem fjallað var um framar í umsögninni, um áhrif á landbúnað og skógrækt getur ekki hafa verið skrifaður af hæfum sérfræðingi en þar er ályktað um atriði sem sérfræðingar RML höfðu alls ekki skoðað fyrir gerð skýrslu sinnar í apríl 2021, það er jarðstrengi, og líka ályktað út frá viðtölum í viðauka 9 við 12 af 316 landeigendum, um heildaráhrif á landbúnað og skógrækt, sem voru alls ekki gerð með vísindalegri aðferð og ekki af hæfum sérfræðing, sbr. hér að framan.

Þessi atriði eru nefnd í dæmaskyni. Vera kann, að um fjölmörg önnur atriði sé réttmætur vafi um hvort hæfir sérfræðingar hafi unnið umhverfismatið.

Höfundar láta Skipulagsstofnun þetta mat eftir, en benda á þýðingu hins nýja lagaákvæðis.

13. Lagaheimildir Skipulagsstofnunar

Eins og fram hefur komið, var Skipulagsstofnun að mati höfunda af ýmsum ofangreindum sökum rétt að hafna því að taka umhverfismatskýrsluna til kynningar skv. heimild í 3. mgr. 23. gr. laga nr. 111/2021.

Þá er Skipulagsstofnun enn rétt að beita heimild sinni skv. 2. mgr. 23. gr. sbr. 2. mgr. 22. gr. laga nr. 111/2021 til að fara fram á að Landsnet leggi fram frekari gögn sem eru nauðsynlegt til að komast megi að niðurstöðu um umhverfismat framkvæmdarinnar.

Höfundar taka fram, að það var ekki svo að Landsnet hafi einfaldlega sent Skipulagsstofnum umhverfismatskýrslu sína, eins og mælt er fyrir um í 22. gr. laga nr. 111/2021, áður en hún var auglýst til kynningar, heldur var hún fyrst send stofnunni í drögum „til yfirlstrar“ (drög 1) í janúar 2022. Skipulagsstofnun svaraði með margháttuðum athugasemdum við þau drög á sjö síðum til Landsnets 11. febrúar 2022.

Fulltrúar Landsnets áttu eftir þetta fund með Skipulagsstofnun 3. mars 2022 eftir því sem fram kemur í gögnum, og þann 4. mars 2022 sendi fyrirtækið uppfærð drög sín til stofnunarinnar (drög 2). Athugasemdir uppá þrjár síður komu frá Skipulagsstofnun 11. mars 2022 við drög 2 og fjölluðu þau að mestu um votlendi. Nokkrum dögum síðar, eða fimmtudaginn 17. mars 2022

sendi Landsnet loks enn uppfærð drög til Skipulagsstofnunar (drög 3) og hafði þá bætt inn frásögn af miklu ósamræmi í sambandi við upplýsingar um votlendi sem verndar nýtur og brást Skipulagsstofnun við með stuttum athugasemdum í lok sama dags, um votlendi.

Samtals eru 77 töluliðir athugasemda listaðir í skjali Landsnets yfir athugasemdir Skipulagsstofnunar, með svörum fyrirtækisins. Það eru margar og margvíslegar athugasemdir og úrlausnir þeirra margs konar.

Þriðjudaginn 21. mars 2022 barst Skipulagsstofnun svo umhverfismatskýrsla sú sem hér er til umsagnar, og óskaði Landsnet eftir því að hún yrði auglýst föstudaginn 25. mars 2022 með athugasemdafresti til 13. maí 2022, sem Skipulagsstofnun ákvað að yrði til 16. maí 2022.

Höfundar þessarar umsagnar setja spurningamerki við ítrekaðan yfirllestur starfsmanna Skipulagsstofnunar á þrennum drögum Landsnets. Benda höfundar á þá hættu á óbeinum áhrifum sem slík þátttaka getur haft á huglægt hæfi starfsmannanna til að taka afstöðu til athugasemda sem berast við umhverfismatskýrslu frá þriðju aðilum í því umsagnarferli sem nú stendur yfir og er mikilsverður og er sjálfstæður þáttur umhverfismats, jafnvel um atriði sem starfsmennirnir hafa ekki tekið eftir, en halda má fram að þeir hefðu átt að gera. Þessi afskipti eru ekki að öllu leyti heppileg og má spyrja sig um lagagrundvöll fyrir ítrekuðum yfirllestri sömu starfsmanna stofnunarinnar sem síðar eiga að semja álit á umhverfismatskýrslunni, en hefðu mögulega átt að hafna henni á fyrri stigum. Mikilvægur þáttur umhverfismats felst í þátttökurétti almennings og úrvinnslu á þeim athugasemdum sem berast frá honum, samtökum hans og stofnunum. Fyrirfram þátttaka starfsfólks Skipulagsstofnunar í þeirri umhverfismatskýrslu sem framkvæmdaraðili leggur fram af því umfangi og eðli sem hér um ræðir, varpar rýrð á ásýnd hlutlægni Skipulagsstofnunar auk þess að skapa hættu á að starfsmenn fari að rökstyðja fyrri afstöðu eða afstöðuleysi til þeirra þátta sem athugasemdir eru gerðar um í þátttöku almennings.

Rétt er auk þess að benda á, að engin lagaheimild er í 23. gr. laga nr. 111/2021 sem Skipulagsstofnun getur byggt þennan yfirllestur sinn á. Einungis er heimild, í 3. mgr. ákvæðisins, fyrir Skipulagsstofnun að *hafna því að taka umhverfismatskýrsluna til kynningar og athugunar*, í því tilviki að hún uppfyllir ekki skilyrði 22. gr. laganna, og skal hún *þá* leiðbeina framkvæmdaraðila um frekari vinnslu hennar. Ekki er kunnugt um að Skipulagsstofnun hafi beitt þessari heimild til að hafna skýrslunni, sem er að mati höfunda nauðsynlegur undanfari leiðbeininga sem Skipulagsstofnun getur veitt, eins og ákvæðið er orðað.

Upphafsaðkvæði 16. gr. reglugerðar nr. 1321/2021 um yfirferð „með tilliti til matsáætlunar, álits um matsáætlun og krafna 22. gr. laga nr. 111/2021“ nær að mati höfunda ekki svo langt sem

framkvæmdin sýnist hafa verið í þessu máli og er ítrekuð sú hættta sem er á huglægu vanhæfi starfsmanna Skipulagsstofnunar og sú meginregla að umhverfismatsskýrsla er og á að vera alfarið á ábyrgð framkvæmdaraðila skv. lögnum og engin lagaheimild til leiðbeininga, nema í því tilviki að umhverfismatsskýrsla hafi verið hafnað. Að mati höfunda nær reglugerðarákvæðið ekki lengra en til þess, að veita Skipulagsstofnun færi á að hafna umhverfismatsskýrslu, sé hún ekki í samræmi við matsáætlun, álit stofnunarinnar og ákvæði 22. gr. laga nr. 111/2021. Rýmri túlkun reglugerðarákvæðisins rúmast að mati höfunda ekki innan settra laga.

Hinsvegar getur Skipulagsstofnun skv. 2. mgr. 23. gr. krafið framkvæmdaraðila um **frekari gögn**. Ekki verður séð að það hafi beinlínis verið gert, þó skilja megí athugasemdir stofnunarinnar um flutningsþörf, votlendi og óbyggð víðerni m.a. á þá leið, að verulega hafi skort á gögn um það. Hinsvegar verður að skilja orðalag 2. mgr. á þá lund, að heimild Skipulagsstofnunar gildi allt þar til hún hefur lokið álitinu á umhverfismatsskýrslu. Í þessu ljósi ber að skoða umsögn þessa.

Ekki liggur fyrir lagaheimild til leiðbeininga Skipulagsstofnunar án þess að hún hafi áður hafnað því að auglýsa umhverfismatsskýrslu, en í ljósi ofangreinds og 23. laga nr. 111/2021 var stofnuninni rétt að hafna því að kynna umhverfismatsskýrslu. Skipulagsstofnun er skylt að krefja Landsnet um þau atriði sem rakin hafa verið í umsögn þessari, áður en hún gefur út álit sitt á umhverfismatsskýrslu endurskoði stofnunin ekki ákvörðun sína um að kynna skýrsluna.

14. Umfang gagna

Það er ekki hlaupið að því að skilja umhverfismatsskýrsluna, jafnvel fyrir almenning eins og höfunda þessarar umsagnar, sem hafa töluverða reynslu. Óskýrleiki er ráðandi. Tekið er undir með Skipulagsstofnun í einni athugasemda sinna við drög að skýrslunni og telja höfundar þetta enn eiga við:

Skipulagsstofnun telur að almennt þurfi að draga mun betur fram helstu neikvæðu áhrif framkvæmdarinnar í samantektarkafnanum. Í kaflanum er eðlilegt að gera grein fyrir heildarraski og fjalla um umfang áhrifa á náttúru- og menningarfyribæri sem hafa hátt verndargildi, njóta verndar skv. lögum (sbr. t.d. 61. gr. náttúruverndarlaga) eða eru sérstaklega viðkvæm fyrir raski. Í samantektarkafna um gróður væri t.d. æskilegt að gera að lágmarki grein fyrir heildarraski á línuleiðinni, helstu vistlendum sem verða fyrir áhrifum, heildarraski á votlendi yfir 2 ha og eftir atvikum áhrifum á önnur búsvæði eða tegundir sem njóta verndar. Allt eru þetta grundvallaratriði sem þurfa að koma fram.

Höfundar hafa svo sem fram er komið áður gert athugasemdir um þessa framkvæmd og umhverfismat. Það vekur athygli að frummatsskýrsla Landsnets í fyrra umhverfismati 15. mars 2012 taldi 148 síður en til samanburðar er umhverfismatsskýrsla sú sem nú er sett fram yfir 500 síður. Viðaukar eru miklu fleiri en fyrr – og lengri. Vikurnar eru þó jafnlangar og áður - og enn sem fyrr eru páskar og sauðburður í vikunum sem úthlutað er til athugasemda, líkt og fyrir áratug.

Engin tilraun er gerð til að stytta mál sitt og gera gögnin skýrari í þessu umhverfismati og eru höfundar hugsi yfir þessari þróun í samhengi við þátttökurétt almennings sem hluta af lögbundnu umhverfismati. Hér er ekki verið að gera almenningi auðvelt fyrir um þátttöku. Það liggur gríðarleg og ólaunuð vinna einstaklinga að baki umsögn sem þessari. Til þess hafa ekki allir tíma og aðstæður og hallar þá sífellt meira á almenning gagnvart framkvæmdaraðila, sem nýtur ótakmarkaðs fjár og aðgangs að sérfræðingum í skjóli einokunar í raforkuflutningi.

Höfundar þessarar umsagnar hafa notað marga vinnudaga og margar vikur til þess að lesa gögn og vinna þessa umsögn á tímabilinu frá febrúar til dagsins í dag, með þá þekkingu og reynslu sem þau hafa. Það er varla ósanngjarnt að efast um að nokkur annar hafi tók á slíkri yfirlegu, og biðja höfundar stjórnendur Skipulagsstofnunar að leggja höfuðið í bleyti um það á hvern hátt þau telja að unnt sé að sjá við þessum sívaxandi blaðsíðufjölda, án þess að efni umhverfismatsins taki í þessu tilviki neinum stakkaskiptum frá fyrri tíð. Það er ekki leggjandi á fólk að vinna að þessu í frítíma sínum og umhverfismat missir tilgang sinn með þessari aðferð Landsnets. Hér er fólk drekkt í orðum á hundruðum blaðsíðna og tilgangurinn virðist augljós.

15. Meint samráð utan lagaskyldu og fölsun

Landsnet leggur á það mikla áherslu, bæði í umhverfismatsskýrslunni sjálfri, og í almennri samfélagsumræðu, að þau hafi mikið og gott samráð við íbúa og landeigendur. Þetta er ekki allskostar rétt hjá Landsneti og er ástæða til að rekja það til upplýsingar fyrir Skipulagsstofnun þó það tengist ekki beint lögbundnu hlutverki stofnunarinnar. Með stofnun svokallaðs verkefnaráðs fyrir Blöndulínu 3 árið 2019 gerðist ekkert annað en það að Landsnet hélt fundi með tilnefndum fulltrúum þegar fyrirtækinu hentaði, einkum til þess að kynna fyrir fulltrúunum í verkefnaráðinu hvar fyrirtækið væri stadd í umhverfismatinu og hvaða niðurstöðum það hefði komist að. Þessir fundir voru ævinlega haldnir um leið og almennir íbúafundir og voru ekki frábrugðnir þeim á neinn hátt. Ýmsum utanaðkomandi var tíðum boðið á þessa fundi og án samráðs við þetta svokallaða ráð og reynt var að bæta ímynd útá við, meðal annars með því að leitast við að fá miðla með keypta umfjöllun til að mæta þar til myndatöku. Svokölluð SVÓT greining í upphafi umhverfismatsins var sú sama fyrir bæði almenna íbúafundi og ráðið. Sú

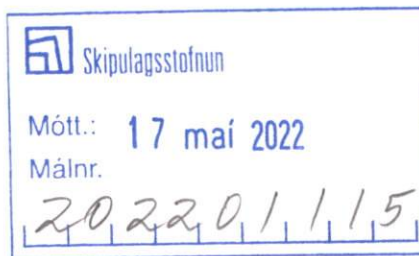
SVÓT greining var á allan hátt gölluð, þar sem útgangspunkturinn var ekki að velja mismunandi valkosti, heldur mismunandi *leiðarkosti fyrir 220kV loftlínu*. Vísað er í athugasemdir eigenda 22 landareigna í Hörgársveit við tillögu að matsáætlun um þetta.

Hið meinta samráð hefur heldur ekki náð til þess að fundarfrásagnir af ráðsfundum séu birtir á vefsíðu Landsnets, nema eftir hentugleikum. Þannig er þegar þetta er skrifað, vitað um tvo fundi verkefnaráðs sem haldnir hafa verið á þessu ári, í janúar og apríl, en sem ekkert er fjallað um, hvorki birt fundarboð né fundarfrásagnir, á vefsvæði um þetta samráð hjá Landsneti. Þegar þetta er ritað hefur ekkert verið uppfært eða sett inn á vefsvæðið [Samráð](#) síðan 2. febrúar 2021. Bókanir fulltrúa í verkefnaráði eru ekki birtar og því ekki ansað að fá þær birtar. Þetta er ekkert annað en fölsun.

Loks er rétt að fram komi, að rangt er farið með staðreyndir um fulltrúa í umhverfismatsskýrslu í töflu 25.1 á bls. 355. Þar segir að fulltrúi Ungra umhverfissinna hafi setið í verkefnaráðinu. Enginn fulltrúi þeirra samtaka sat þar nokkur tíma. Einnig er rangt með farið að fulltrúi SUNN hafi verið Harpa Barkardóttir. Það var Inga K.D. Magnúsdóttir sem sat sem fulltrúi SUNN þar til þau samtök drógu sig úr ráðinu í upphafi árs 2021, en um óánægju SUNN með verkefnaráð er fjallað í umsögn SUNN um tillögu að matsáætlun í ágúst 2020. Allt utanumhald og framganga í kringum þessa svokölluðu samráðsfundi hefur verið með mjög handahófskenndum og ráðvilltum brag og ástæðulaust fyrir Landsnet að guma af því. Þetta meinta samráð utan lagaskyldu er allt til málamynda í yfirborðslegri tilraun Landsnet til að fegra ímynd sína út á við. Þau vita vel af andstöðu heimamanna við loftlínu, en hafa ákveðið að neyta aflsmunar til að koma 329 möstrum og hundrað kílómetrum af vegslóðum í gegnum hvað sem fyrir verður.

París, 16. maí 2022,

Sif Konráðsdóttir og Ólafur Valsson
Hólum, Öxnadal.

Skagafirði, 16. maí 2022

Við landeigendur á Lækjargerði höfnum alfarið áformum Landsnets um lagningu loftlínu um lönd okkar. Ítrekað hefur verið bent á að meta þann valkost að leggja hluta línunnar í jörð. Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Landsnet fari gegn nýsamþykktu skipulagi Sveitarfélagsins Skagafjarðar þar sem Héraðsvatnaleið er stefna sveitarfélagsins með jarðstreng við Svartá. Enginn rökstuðningur finnst í umhverfismatsskýrslunni fyrir því að Kiðaskarðsleið sé valin þrátt fyrir að skv. umhverfismatsskýrslu sé munur á umhverfisáhrifum valkostanna mjög lítill. Kiðaskarðsleið fer um svæði sem er að stórum hluta ósnortið eða lítt snortið og fer auk þess mjög nálægt mörgum býlum sem hyggja á frekari uppbyggingu íbúðarhúsa en aðal mannvirkjabeltið, Blöndulína 2, Rangárvallalína og Þjóðvegur 1, er á Héraðsvatnaleið.

Eftirfarandi eru athugasemdir við Umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 sem er til kynningar.

Aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggð.

Almennt eiga athugasemdir sem hér koma á eftir við um valkost um Kiðaskarð og Efribyggð að mynni Norðurárdals.

Slóðar/vegir

Gerð er athugasemd við umfjöllun um slóða/vegi. Ekki er gerð grein fyrir valkostum um legu slóða og lega slóða og staðsetning útskota er ekki sýnd á myndkortum sem fylgja matinu. Um er að ræða hundruði kílómetra af slóðum sem ekki er gerð grein fyrir á fullnægjandi hátt.

- Á kortum t.d. mynd 4.2., er verið að sýna valkosti á svæði A – Blanda Skagafjörður. Á þessu korti er eingöngu hluti þeirrar framkvæmdar sem metin er sýndur – þ.e. það vantar alla vegslóða ! Sama á við um Mynd 4.3. og fleiri myndir í umhverfismatsskýrslu.

Námur

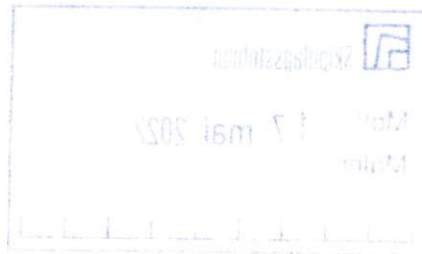
Svo virðist sem áhrif framkvæmdarinnar á efnistöku sérstaklega, en ekki sem hluti af umhverfisáhrifum línuleiðarinnar, sem samanstendur af línu, vegslóða, tengivirki og efnistökusvæðum. Dæmi:

- Námur, merktar inn á mynd. 4.2. – eru sýnd efnistökusvæði á Kiðaskarðsleið – en áhrif þessara efnistöku á ásýnd og landslag er lítt metin.

Tengivirki

Engin umfjöllun er í umhverfismatsskýrslu um valkosti um staðsetningu tengivirkja.

Staðsetningu tengivirkis í lítt snortnu náttúrulegu umhverfi, utan alfaraleiðar, á Mælifellsdal, er mótmælt harðlega.

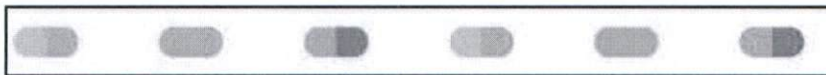

Valkostir

Gerð er alvarleg athugasemd við framsetningu á mat á valkostum. Ekki er auðvelt að bera saman valkosti með upplýsingum sem eru sýndar á meðfylgjandi mynd. Erfitt er að greina á milli lita og ekki kemur hvers vegna lita“pillurnar“ eru tvílitar.

	Jarðmyndanir	Vistgerðir og flóra	Fuglalíf	Vatnalíf	Formlíflur	Landslag og ámynd	Ferðaþjónusta og útivist	Landsbanaþjónusta og skógrækt	Heilsa og trygging	Náttúruvæðing og rekstur	“Háttárinna og þróunarmáttur”	Stjórnun og samfélag	Stærktæknir (þ.m. V2)
Sveit A	A1												2.5
	A2												1.5
	Efnataka												
	B1												1.6
	B2												0.9
	B3												1.5
	B4												1.4
	B5												2.5
	B6												1.6
	B7												2.0
	Efnataka												
	A1												3.4
	A2												3.1
	B1												

Lesandi sem er komin á blaðsíðu 5.2., sem er 103 síða í umhverfismatskýrslunni hefur ekki fengið útskýringu á því hvers vegna pillurnar sem eru sýndar á þeirri mynd eru stundum tvískiptar. Þetta rýrir möguleika fólks á að geta kynnt sér niðurstöðu mats á valkostum.

Verulega erfitt er að gera sér grein fyrir samanburði valkosta frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals þegar bútairnir eru teknir svona í sundur.

Gerð er alvarleg athugasemd við mat á valkostum og framsetningu á mati á þeim.

- Landsnet teflir fram aðalvalkosti sem er í ósamræmi við aðalskipulag allra sveitarfélaganna. Hvers vegna var ekki unnið að stefnumörkun í aðalskipulagi samhliða umhverfismatskýrslu, sérstaklega þar sem það hlýtur að hafa verið ljóst lengi hver aðalvalkostur Landsnet var, og þá um leið sá kostur sem Landsnet hyggst sækja um framkvæmdaleyfi fyrir. Með þessu er sveitarfélögunum og eðlilegu samráðsferli skipulags haldið fyrir utan ferli umhverfismatsins.
- Ekkert er um það fjallað í umhverfismatskýrslu hvers vegna sú línuleið sem Húnavatnshreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður eru með í aðalskipulagi sínu, kemur ekki til greina sem aðalvalkostur.
- Bent er á að í ákvörðun Skipulagsstofnunar um [matsáætlun frá 29. des 2020](#) segir að í frummatsskýrslu þurfi að fjalla um þá möguleika sem eru fyrir hendi að leggja Blöndulínu 2 í jörðu.
- Benda má á að Sveitarfélagið Skagafjörður vann ítarlegt umhverfismat áætlaða og kostamat þegar sveitarfélagið setti Blöndulínu 3 inn á aðalskipulag sitt árið 2019. Línuleið sem var staðfest í endurskoðuðu aðalskipulagi árið 2022. Í aðalskipulaginu var það skilmáli að í MÁU Blöndulínu yrði fjallað um Kiðaskarðsleið, Héraðsvatnaleið, Efrabyggðarleiðar. Hér er ekki fjallað um þessa kosti heldur þessir kostir bútaðir niður svo engin leið er að bera þá saman frá A-B.

- Farið er fram á umfjöllun á möguleikum þess að leggja einfalda jarðstrengslögn sem yrði bætt við síðar þegar þörf krefur. Landsnet gefur sér þær forsendur að 220 kV jarðstrengir þurfi að vera tvöfaldir á móti einfaldri loftlínu. Það skerðir mögulegar strenglengdir. Erlendis eru þó til dæmi um einfaldar 220kV strenglagnir með sömu flutningsgetu og BL3.
- Hvar er rökstuðningurinn fyrir því að fara á móti skipulagi á svæðinu ?

Sú ákvörðun að skipta upp áhrifasvæðum fyrir valkosti, er mjög ruglandi fyrir öll sem vilja glöggva sig á umhverfisáhrifum frá Blöndustöð að mynni Norðurárdals. Engin leið er að gera sér grein fyrir hvernig kostirnir koma út. Valkostirnir á þessari leið hljóta að þurfa ná frá einum stað til annars – en ekki enda í lausu lofti. Þó það sé gott og gilt að brjóta umfjöllun um línuvalkosti upp þá þarf að sýna mat á eftirfarandi valkostum. Það er ekki viðunandi að Héraðsvatnaleið A2-B3 og A2-B4, og eftir atvikum aðrir kostir á þessari leið séu ekki metnir, heldur eingöngu bútar á þessari leið.

- A1-B1/B1b
- A2- B3
- A2-B4
- A2-B1

Í kafla 4.3.2., í lok hans á bls. 30 kemur fram að á seinni stigum matsvinnu hafi verið „*ákveðið að bera saman leiðir A1-B1b og A2-B1 á svæðum A og B.*”

- *Hver er ástæða þess að í þessum samanburði koma ekki til skoðunar valkostir á Héraðsvatnaleið, og þar á meðal sá valkostur sem er inni á Aðalskipulagi sveitarfélagsins Skagafjarðar ?*
  - A2- B3
  - A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)

Ósamræmi er á milli þess hvernig valkostir eru settir fram á svæði A/B og C. Á svæði C liggja báðir valkostir frá sama punkti í mynni Norðurárdals og alla leið til Akureyrar. Valkostir á leið A/B eru hins vegar slitnir í sundur og ná ekki frá Blönduvirkjun að punkti í mynni Norðurárdals. Þó upplýsandi sé að bita upp þessa leið og gera grein fyrir áhrifum á hverjum legg, þá kemur það ekki í stað umfjöllunar um ALLA eftirfarandi valkosti, með og án jarðstrengsútfærslna:

- A1-B1b
- A2-B1
- A2- B3
- A2-B4 (sbr. aðalskipulag sveitarfélagsins Skagafjarðar)
  - A2-B4 án jarðstrengs.

Óskiljanlegt er af hverju valkostirnir A2-B3 og A2-B4 eru ekki til umfjöllunar í matstöflu á mynd 5.2. Hvernig er hægt að taka þá ákvörðun að meta þessar línuleiðir ekki. Afleiðing þeirrar ákvörðunar er að ekki er hægt að bera þessa valkosti saman við leiðir A1- B1 annars vegar og A2/B1 hins vegar. Þar af leiðandi er ekki ljóst hvaða niðurstöðu sá samanburður gefur. Niðurstaða matsins er að þessu leyti óljós og umfjöllun um valkostina A2-B3 og A2-B4 ófullnægjandi.

Landslag og ásýnd

Við mat á áhrifum loftlínu á landslag og ásýnd er um Kiðaskarðsleið er lítið minnst á áhrif af nýju tengivirki á ásýnd og landslag, t.a.m. er það ekkert nefnt í samantekt matsins. Í allri umfjöllun um áhrif á landslag og ásýnd er umfjöllun um áhrif línu gefinn mikill gaumur, en áhrif af gerð tengivirki og vegslóðum fær sama og enga athygli. Hvers vegna er það?

Loftlína og tengivirki verður smánarblettur í hlíðum Mælifellshnjúks og áhrif á landslag og ásýnd eru þar verulega vanmetin. Ekki er hægt að sjá að rök séu færð fyrir því að þenja þurfi út mannvirkjabelti eins og þarna er áformað.

Landslag og ásýnd

Línuleiðin mun liggja þvert yfir Skagafjörð á svæði þar sem engin háspennulína er í dag. Línan verður áberandi þar sem hún kemur yfir Hamraheiði því hún mun standa hátt miðað við bæina fyrir neðan. Sjónræn áhrif verða meiri á landslag í kringum Eggjar en á öðrum nærliggjandi svæðum. Línan mun þvera sjónlínu yfir fjörðinn frá Kjálka, þaðan sem er gott útsýni, fáir á ferð og fáir bæir. Línuleiðin mun liggja um 500 m frá nokkrum bæjum. Vægiseinkunn er **nokkuð neikvæð til talsvert neikvæð.**

Meðfylgjandi niðurstöðu um áhrif á landslag og ásýnd er harðlega mótmælt.

- Vægiseinkunn er allt of lág. Sjónræn áhrif og áhrif á landslag verða veruleg og áhrif á bæi mikil.
- Lítið er gert úr áhrifum á ásýnd og landslag með því að segja að þarna séu fáir á ferð og fáir bæir, því landslag og ásýnd hefur eigið virði, burtséð frá því hversu margir berja það augum.
- Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag á Mælifellsdal er hér enginn gaumur gefin en

áherslan lögð á línuleiðina.

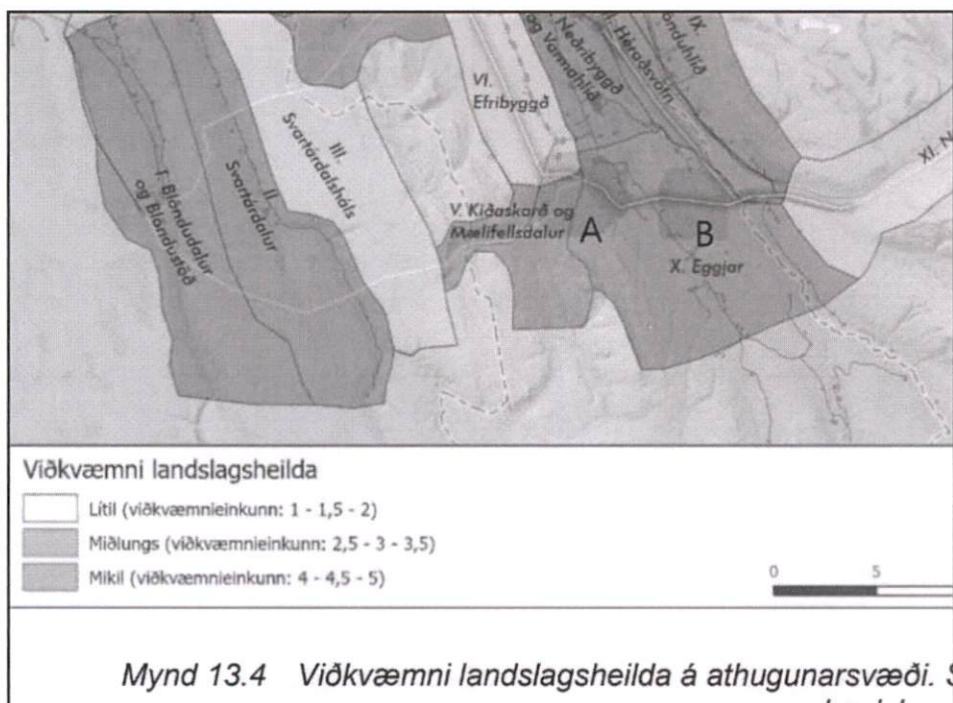
- Tengivirki í Mælifellsdal er hvergi sýnt á ásýndarmyndum. Áhrif þess á ásýnd og landslag eru verulega vanmetin og fjarvera þess af myndum gefur skekka mynd af áhrifum. Í hæsta máta óeðlilegt er að 10- 12 metra hátt, 340 fm mannvirki sé ekki sýnt m.t.t. ásýndar í því umhverfi sem mannvirkinu er ætlað að standa, t.a.m. í forgrunni Mælifellshnjúks þegar komið er veginn upp úr byggðinni eða þegar horft er yfir fjörðinn af Kiðaskarðsvegi eða veginum um Mælifellsdal. Óásættanlegt er að ásýnd tengivirkis sé eingöngu gerð skil með nærmynd af slíku risa mannvirki í allt öðru umhverfi.

Nýtt 220 kV yfirbyggt tengivirki verður reist í Skagafirði. Það samanstendur af spennasal, sem er 12 m hár og 208 fm² að stærð og rofasal sem er 10 metra hár og 135 fm² að stærð.

Í kafla 13.3. Matsþættir, er gerð grein fyrir matsþáttum sem lagðir eru til grundvallar mati á grunnástandi landslags og ásýndar. Á mynd 13.4. er sýnd viðkvæmni landslagsheilda á athugunarsvæði. Þar eru annars vegar sýndar landslagsheildir og hins vegar mat á viðkvæmni landslagsheilda. Hér eru gerðar verulegar athugasemdir við annars vegar flokkun landslagsheilda og hins vegar mat á viðkvæmni þeirra á svæðum sem merkt eru A og B.

Algjörlega órökrétt er að hlíðar Mælifellshjúks, gullitaðar og merktar með A, sé ekki svæði sem er með mikla viðkvæmni. Eina ástæðan fyrir því hversu lágt svæðið er metið er að það er látið falla innan þriggja landslagsheilda sem fletur virði svæðisins út.

- Svæði A, hlíðar Mælifellshjúks.
  - Með því að hlíðar Mælifellshjúks skiptast á milli þriggja landslagsheilda, sem ná yfir mjög stór svæði, þá lækkar einkunn svæðisins fyrir viðkvæmni. Viðkvæmni hlíða Mælifellshjúks ættu að falla í flokkinn „Mikil“.
  - Um hlíðar Mælifellshjúks gilda nánast öll þau atriði sem tiltekin eru í töflu 13.1 um hátt gildi grunnástands landslags og ásýndar og matsþátturinn hefur mikil áhrif sbr. töflu 13.2, bæði hvað varðar bein áhrif lykileinkenna landslagsheilda, sjónræn áhrif framkvæmda og varanleika áhrifa.

Hátt gildi (5)
Landslagsheild, þ.e. lykilsþættir og einkenni, er mjög næm fyrir breytingum vegna framkvæmdar. Sérkenni lands eru yfir meðallagi, lítil skali, land að mestu ósnortið og önnur mannvirki ekki til staðar. Framkvæmd víða sýnileg þar sem fólk dvelur eða er á ferðinni eða er áberandi frá mikilvægum útsýnisstöðum. Framkvæmd ekki í takt við fyrri notkun mannsins á landinu eða stingur á einhvern hátt í stúf í umhverfinu. Framkvæmd er fjarri öðrum sýnilegum eða heyrnlegum ummerkjum mannglegra athafna.

Bent er á að áhrif á landslagsheildina um Kiðaskarð verður á allan hátt mikil enda er skarðið þröngt og línan verður ráðandi mannvirki í landslagi þar sem landslag er næmt fyrir breytingum og einkenni landslags taka verulegum breytingum. Sérstaða Kiðaskarðs er mikil og framkvæmdin ekki í takti við fyrri

notkun mannsins á landinu. Engin ljósmynd er af landslaginu í Kiðaskarði, heldur eingöngu ein mynd af skarðinu úr fjarlægð sem er mynd 13.8. Sérlega vantar ljósmyndir hér sem gætu varpað ljósi á neikvæð áhrif á landslagsheildina og ásýnd og því erfitt fyrir aðra en þá sem kunnugir eru staðháttum að gera sér mynd af þeim. Skiptir hér engu máli hversu margir eða fáir fara um skarðið, eða Mælifellsdal, þar sem áhrifin verða einnig mikil, því landslagið hefur virði í sjálfu sér. Athygli vekur að á mynd A.10 - breytt ásýnd, er gert ráð fyrir lagningu slóða þrátt fyrir að vegurinn um Kiðaskarð liggji í allra næsta nágrenni og vekur það undrun m.t.t. að framkvæmdaraðili heldur fram að lagningu slóða verði haldið í lágmarki, að þarna eigi að brjóta land undir nýjan veg.

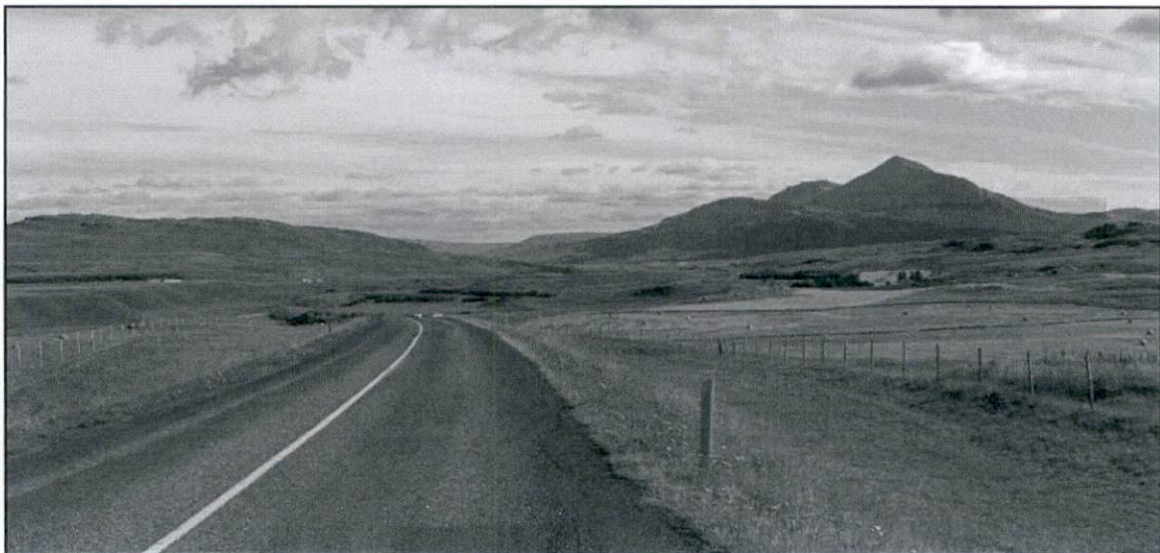
Áhrif tengivirkis á ásýnd og landslag í Mælifellsdal er stórlega vanmetið.

Áhrif á landslagsheildina í hlíðum Mælifellshnjúks er einnig stórlega vanmetin, svo vægt sé til orða tekið. Landslagið þar er mjög næmt fyrir breytingum, sérkenni lands er yfir meðallagi og land að mestu ósnortið, framkvæmdin verður víða sýnileg, bæði lína og línuvegur, og framkvæmdin mun stinga í stúf.

Óskað er eftir því að mat á áhrifum aðalvalkostar á ásýnd og landslag fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og síðast en ekki síst, hlíðar Mælifellshnjúks verði endurmetin. Er það okkar mat að þau áhrif sem hér verða hafi verulegt vægi, og geti haft veruleg áhrif á mat á áhrifum allra B valkosta og samanburð þeirra.

Mælifellshnjúkurinn og svæðið næst honum verður ekki aðskilið í tvær eða fleiri landslagsheildir með lágt gildi.

Hlíðar Mælifellshnjúks má vel sjá á þessari mynd 13.11, sem þó er tekin í mikilli fjarlægð, en sýnir um leið hversu mikið kennileiti hnjúkurinn og nágrenni hans er í sveitinni. Gulmerkt svæði er þar sem lína er áætluð.

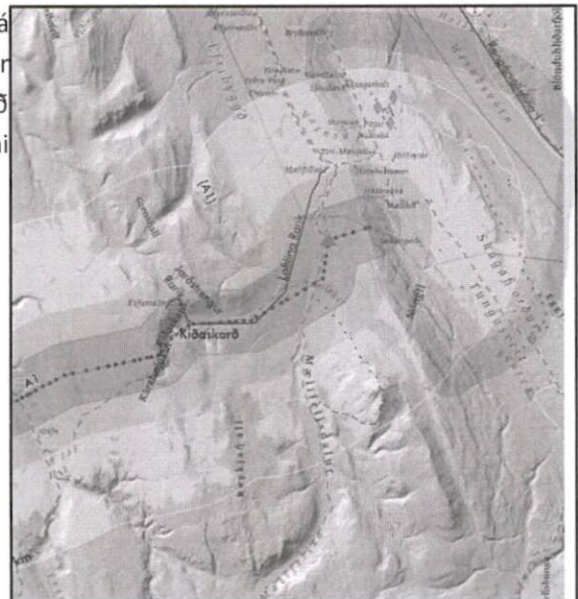
Á meðfylgjandi myndum sést vel hvernig hnjúkurinn og nærumhverfi hans er bakgrunnur fyrir leik og störf.

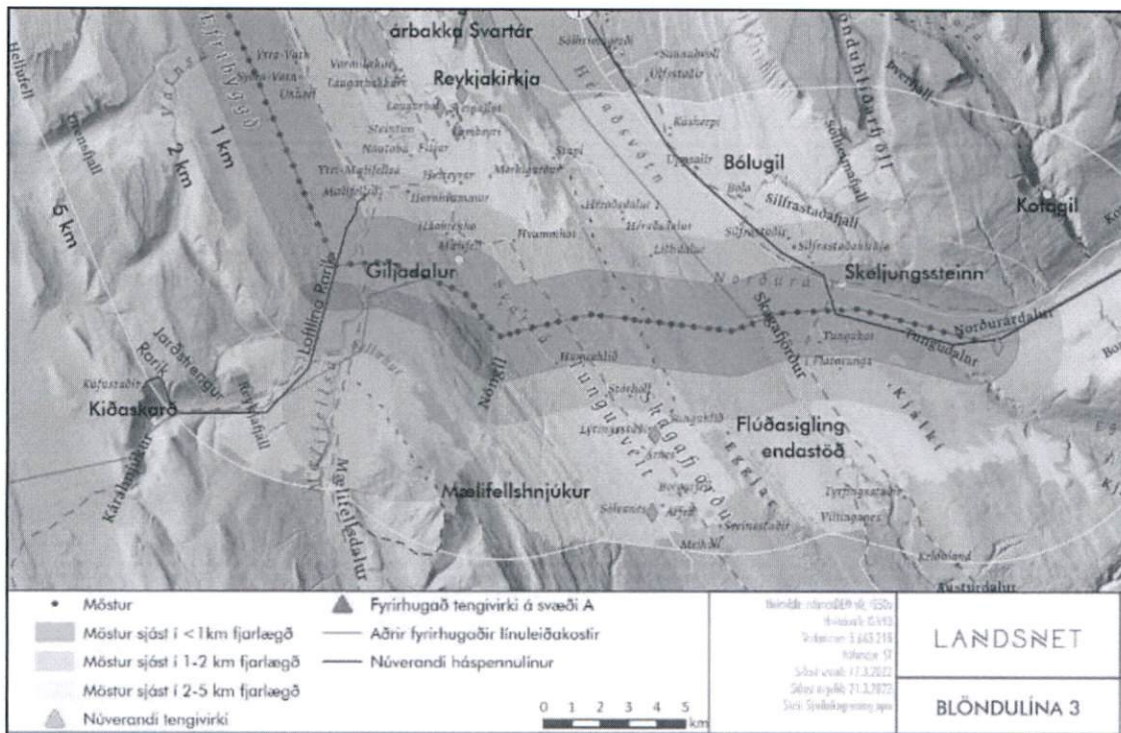

- Svæði B, Eggjarnar.
  - Eggjarnar eru sérstætt svæði og mikilvæg útsýnis reið- og gönguleið, svo eitthvað sé nefnt. Gildi svæðisins og áhrif á það eru verulega dregin niður með því að Eggjarnar eru hluti af mun stærri landslagsheild.

Í allri umfjöllun um áhrif á landslagsheildir er áberandi hve lítið gildi landslag hefur, nema landslagið sé alla jafna augum barið af fólki eða ef mikið er um mannvirki. Þarna er lítið algjörlega fram hjá gildi landslags í sjálfu sér. Þannig færi landslagsheildin neðri byggð og Varmahlíð hátt gildi og viðkvæmni heildarinnar er metin mikil. Gildi landslagsins er metið á þeim grunni að þar séu heitar uppsprettur og fjallahringur með útsýni til hafs og sólarlag, og mikill sjónrænn fjölbreytileiki, sem er gott og gilt, en gildi landslagsins er einnig stutt af því að þarna sé friðuð kirkja, friðaðar fornminjar, reiðleiðir, gisting og þjónusta, minjar og sögufrægir staðir – sem eru ekki þættir sem hafa áhrif á gildi landslags. Nema þá ef ætlunin er að láta mat á áhrifum framkvæmdarinnar á landslag að meirihluta snúa að menningarlandslagi en ekki náttúrulegu landslagi.

Áhrif á ásýnd – með því að klippa línuleiðir niður þá afbakast áhrif við enda bútanna, t.d. þar sem A1 mætir B1. Gerð er athugasemd við að umfjöllun um áhrif við enda hvernar metinnar leiðar er ófullnægjandi. Sjá dæmi á eftirfarandi myndum:

Ferðapjónusta og útivist

Í umfjöllun um áhrif á ferðapjónustu og útivist í nágrenni Mælifellshnjúks segir að áhrif af lagningu loftlínu séu mest á framkvæmdatíma og minnki þegar frá líður. Áhrif eru metin nokkuð neikvæð. Óskað er eftir skýringum á því hvernig áhrif af loftlínu minnka þegar frá líður ?

Í umhverfismatsskýrslu er algjört vanmat á áhrifum loftlínu, tengivirkis og slóða á útivistarsvæði í Kiðaskarði, Mælifellsdal og hlíðum Mælifellshnjúks.

Legu raflínunnar mun breyta upplifun ferðafólks af svæðinu til framtíðar og svæðið fá allt annað yfirbragð en er í dag. Vægi áhrifa er vanmetið.

Landbúnaður og skógrækt

Fullyrðing um að línuslóðir geti nýst til hagræðingar við bústörf er algjörlega órökstudd. Ekki er hægt að sjá hvernig nýir vegir sem raska beitilanda geti verið ráðstöfun sem leiðir til sparnaðar í rekstri.

við að notkun beitarlenda geti orðið óbreytt. Nýir línuslóðir geta nýst til hagræðingar við bústörf.

Fullyrt er að möstur verði staðsett m.t.t. til framtíðar landnotkunar. Íbúar hafa bent á að til framtíðar vilji þeir hafa valkosti um byggingu sumarhúsa eða heilsárshúsa á jörðum sínum sem ný lína mun takmarka verulega.

Óskað er eftir nánari útlitun á eftirfarandi fullyrðingum úr umhverfismatsskýrslu (umfjöllun um mótvægisáðgerðir), sérstaklega í nágrenni Starrastaða, Brúnastaða, Lækjargerðis, Háubrekku, Mælifells, Hvíteyra. Ekki er annað að sjá en að línuleiðin hjá þessum bæjum sé nákvæmlega sú sama og var sett á blað í fyrra ferli umhverfismats framkvæmdarinnar árið 2008!

- „Á forhönnunartigi Blöndulínu 3 hafa möstur og vegslóðir verið færðar úr mikilvægu landbúnaðarlandi þar sem kostur er.“
- “Möstur verða staðsett með tilliti til framtíðar landnotkunar og framkvæmdir tímasettar með tilliti til árstíðarbundinna bústarfa”

Mótvægisáðgerðir

Kafli 6.2.1. Hér er greint frá því að niðurrif Rangárvallalínu 1 sé mótvægisáðgerðir með það að markmiði að draga úr umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Ekki er séð hvernig það fæst staðist að leggja Rangárvallalínu fram sem mótvægisáðgerð, enda minnka áhrif BL3 í margra kílómetra fjarlægð við Rangárvallalínu ekki við það niðurrif.

Ósamræmi við Landsskipulagsstefnu.

Val á aðalvalkosti sem fer sem loftlína um hlíðar Mælifellshnjúks til vesturs, norðurs og austurs er ekki í samræmi við áherslu Landsskipulagsstefnu sem leggur áherslu á að skipulag gefi kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggi örugga afhendingu raforku, en um leið er lögð áhersla á að orkuflutningsmannvirki falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Í Landsskipulagsstefnu segir að við skipulagsákvæðanir fyrir lagningu raflína verði leitast við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Ekki er ljóst að leitast sé við að velja þann kost sem veldur minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum. Framlögð gögn um mat á umhverfisáhrifum valkosta er mjög erfitt að glöggva sig á.

Mælifellshnjúkur er hluti af náttúrugæðum sem hafa staðbundið og víðtækt gildi út frá náttúrufari. Lagning loftlínu í hlíðum hnjúksins er í andstöðu við Landsskipulagsstefnu 2015-2026 þar sem áhersla er lögð á að skipulag stuðli að eflingu ferðaþjónustu og að varðveita þau gæði sem eru undirstaða ferðaþjónustu. Að ekki sé gengið að óþörfu á svæði sem eru verðmæt vegna náttúruverndar og leitast við að varðveita náttúrugæði sem hafa staðbundið eða víðtækara gildi út frá náttúrufari.

Framkvæmd

Áform Landsnets um að hefja framkvæmdir á fyrri hluta árs 2023 eru óraunhæf – niðurstaða MÁU liggur ekki fyrir og eftir er að vinna breytingar á skipulagi. Ekki liggur fyrir að sveitarfélögin séu sammála Landsneti um þann valkost sem á að vera á skipulagi, og í raun liggur fyrir skipulagsákvörðun fyrir aðra leið en Landsnet velur sem aðalvalkost (bls 2 matsskýrsla).

Á síðu 16 k3.2.4 í Umhverfismatsskýrslu – kemur fram að möguleikar á jarðstrengslögnum í Blöndulínu 3 séu takmarkaðir af því að reisa eigi BL3 og koma í gagnið, áður en lokið verður við tengingar frá

Blönduvirkjun í Hvalfjörð. Þar segir: „Það er ekki hægt að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrir en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á áætlun að nokkrum árum liðnum.“

- Þegar BL3 verður komin í rekstur og tenging komin suður í Hvalfjörð, verður þá kominn möguleiki á frekari jarðstrengslögn á línuleið BL3 en umhverfismatið gerir ráð fyrir ?
- Er möguleiki að setja hluta af BL3 í jörð þegar þessi tenging verður komin ?

Í lok kafla 3.2.4. kemur fram „Hafa þarf hugfast að strenglögn í Blöndulínu 3 getur haft þau áhrif að ómögulegt verði að leggja Dalvíkurlínu 1 eða Sauðárkrókslínu 1 í jörðu að hluta eða öllu leyti þegar að endurnýjun þeirra lína kemur.“

- Er þessi fullyrðing miðuð við þá stöðu þegar BL3 verður komin í gagnið og tenging suður í Hvalfjörð – eða miðar hún við stöðuna áður en tenging verður komin suður í Hvalfjörð ?
- Er gert ráð fyrir tilkomu og gangsetningu nýrrar Hólasandslínu í þessari fullyrðingu varðandi skerta möguleika á Dalvíkurlínu 1 sem jarðstreng, samhliða mögulegri strenglögn í Blöndulínu 3?
- Í ljósi þessarar fullyrðingar er sömuleiðis óskað eftir umfjöllun um raunverulega þörf á endurnýjun Sauðárkrókslínu 1, að teknu tilliti til lægri bilanatíðni jarðstrengja, nú þegar Sauðárkrókslína 2 sem tvöfaldaði flutningsgetu, var lögð sem 24 km langur jarðstrengur árið 2019.
- Í ljósi þess að jarðstrengslengdir eru taldar takmarkaðar af hálfu Landsnets sætir furðu að aðalvalkostur fyrirtækisins inniberi að lagður sé 132 kV jarðstrengur frá tengivirki á Mælifellsdal í Varmahlíð, frekar en að forgangsraða lengri jarðstrengskosti í Blöndulínu 3 sjálfri á Héraðsvatnaleið, sem væri í samræmi við Aðalskipulag Sveitarfélagsins Skagafjarðar. Lagning jarðstrengs frá Mælifellsdal í Varmahlíð væri óþörf ef Héraðsvatnaleið væri farin og mannvirkjabeltinu fylgt.

Samráð

Í viðauka um aðferðafræði landslags og ásýndargreiningar er vísað í spurningakönnun sem gerð var rafrænt. Fáir íbúar kannast við að hafa fengið senda slíka könnun, þeir sem fengu hana þótti framsetningin undarleg og ekki ekki vísað í hvar er hægt að sjá niðurstöður þessarar könnunar.

Rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti

Í rökstuðningi Landsnets fyrir aðalvalkosti er dregið fram að áhrif Efribyggðaleiðar sé minni á fugla, vatnalíf og landbúnað heldur en valkostaleiðir um Héraðsvötn.

- Umhverfisáhrif á vatnalíf eftir svæðum eru sýnd í kafla 11.8.2. Ekki er hægt að lesa út úr töflu 11.10 að munur sé á umhverfisáhrifum valkosta vegna vatnalífs á milli Efribyggðarleiðar og Héraðsvatnaleiðar að teknu tilliti til mótvægisáðgerða. Niðurstaða töflunnar styður ekki rökstuðning Landsnets um að áhrif Efribyggðarleiðar séu minni á vatnalíf, heldur dregur þvert á mót fram að áhrifin eru sambærileg.

Óskað er eftir upplýsingum um, hvers vegna það hefur ekki áhrif inn í val á aðalvalkosti að á Kiðaskarðsleið/Efribyggðarleið er farið með línu um svæði með óbyggðarupplifun og svæði þar sem áhrif mannvirkja eru mjög lítil, og ný loftlína og risamannvirki/tengivirki mun gerbreyta yfirbragði lands og ásýnd, eins og raunin er fyrir Kiðaskarð, Mælifellsdal og norðurhlíðar Mælifellshnjúks.

Bent er á að enginn munur er á áhrifum á landbúnað og skógrækt eftir mótvægisáðgerðir, á leiðir A og B. Áhrif á landbúnað og skógrækt greina því ekki á milli valkosta.

Áhugavert er að Kiðaskarðsleið og B1 koma ver út vegna áhrifa á náttúruvá og rekstraröryggi, en Héraðsvatnaleið, en það hefur ekki áhrif á rökstuðning Landsnets um val á aðalvalkosti.

Að þessu sögðu er hér á það bent að rökstuðningur fyrir vali Landsnets á aðalvalkosti er ófullnægjandi. Verið er að velja á milli leiða sem hafa mjög áþekk umhverfisáhrif og umhverfisáhrifin eru því augljóslega ekki ástæðan fyrir því að valinn kostur er valinn. Því hvarflar það að þeim sem les rökstuðninginn að aðrar ástæður séu fyrir því að valkosturinn Kiðaskarð er valinn, en áhrif þeirrar leiðar á umhverfið. Ástæður sem ekki eru sagðar.

Í fyrri svörum Landsnets við athugasemdum sumra landeigenda var Kiðaskarðsleið útilokuð af tæknilegum og landfræðilegum ástæðum. Óskað er svara við hvaða forsendur hafi breyst frá því mati.

Óskað er eftir rökstuðningi fyrir því hvers vegna stefna sveitarfélagsins Skagafjarðar sem fram kemur í aðalskipulagi er sniðgengin við val á aðalvalkosti.

Nú liggur fyrir að fjöldi bújarða á Héraðsvatnaleið er mun fleiri en á Kiðaskarðsleið. Á Kiðaskarðsleið eru því færri beinir hagsmunaaðilar.

- Óskað er eftir upplýsingum um hvort fjöldi bújarða á mögulegum línuleiðum hafi áhrif ákvörðun um valinn kost.

Gerð er athugasemd við að loftlína sé áformuð í svo mikilli nálægð við bæina Mælifell, Starrastaði, Lækjargerði, Laugamel, Brúnastaði, Hamrahlíð, Hvíteyrar, Háubrekku, Hvammkot og Litla-Dal. Eigendur og ábúendur hafa ítrekað komið fram með þá afstöðu sína að loftlína verði ekki lögð um þeirra land og loftlína um þetta svæði, ekki síst um hlíðar Mælifellshnjúks og yfir Eggjar er með öllu ólíðandi vegna mikilla umhverfisáhrifa á ásýnd og landslag.

Gerð er athugasemd við að áformað sé að brjóta land undir mannvirki, sem áður hefur verið án allra mannvirkja og þannig verði núverandi mannvirkjabelti þanið út eins og aðalvalkostur um Kiðaskarð og Efribyggðaleið gerir ráð fyrir utan í Mælifellshnjúk. Svæði sem er mjög næmt fyrir breytingum og hefur hátt menningarlegt gildi fyrir svæðið¹. Sjálfur Mælifellshnjúkur sem er eitt þekktasta kennileiti fjarðarins. Fjöldmörg fyrirtæki í héraðinu byggja markaðssetningu sína á myndum og teikningum af Mælifellshnjúk og myndi röskun á honum og nánasta umhverfi hans spilla fyrir þeirra ímynd.

---

¹ Sjá skilgreiningu á næmni og gildi í skýrslu um aðferðarfræði landslags og ásýndargreiningar.

“Sumir halda því fram að Mælifellshnjúkur sé gamalt eldfjall líkt og fjöll norðan í Skagafirði. Efsti hluti fjallsins er úr hörðu móbergi og bólstrabasalti og utan í honum liggur um 700 metra hár garður, Hamraheiði úr basalti. Mælifell er oft kallað einkennistákn Skagafjarðar og á þá nafngift skilið. Þegar við stöndum á toppnum opnast gríðarlegt útsýni um allt land.”

Gönguleiðir.is <https://gonquleidir.is/listing/maelifell-i-skaqafirdi/>

„Ferðaþjónustuaðilar í hestaferðamennsku í Skagafirði sem rætt var við voru sammála um að versta útgáfa línunnar væri að fara um Kiðaskarð og áfram um Eggjar í átt til Norðurárdals. Sérlega slæmt væri í tilviki legu línu um Kiðaskarð að hún myndi blasa við í forgrunni Mælifells.“

Blöndulína 3. Áhrif á samfélag og ferðaþjónustu. RHA/2020
https://www.skipulag.is/media/attachments/Umhverfismat/1813/Vi%C3%B0auki%209_Samf%C3%A9lag%20og%20fer%C3%B0a%C3%BEj%C3%B3nusta.pdf

Lagning loftlínu um land Starrastaða mun liggja eftir landi okkar nánast endilöngu frá norðri til suðurs og fara svo þvert yfir landið syðst og mun því hafa mjög mikil áhrif á búsetu. Við Lækjargerði mun línan liggja 500m ofan við íbúðarhúsið að vestan og 650m að sunnan og mun koma þvert yfir okkar aðal útivistarsvæði, við munum þurfa búa við hvinina frá línunum í hvert skipti þegar við fáum suðvestan rok, og svo mun línan koma 140m ofan við drykkjavatnsból Starrastaða og Lækjargerðis sem þarf að athuga vel.

Þegar við ákváðum að byggja árið 2012 þá var okkar framtíðarsýn að vera mögulega með ferðaþjónustu í einhverri mynd, og fallega skógrækt í svæðinu þar sem fyrirhuguð lína á að koma þvert yfir, nú finnst okkur verið að setja okkar framtíðarsýn í uppnám og ef við hefðum vitað fyrir að risastór rafmagnsmöstur og lína væru fyrirhuguð þarna, þá hefðum við aldrei byggt okkur heimili á þessum stað.

Ég hef ekki góða reynslu af því að hafa þurft að vinna undir og í nálægð við svona háspennulínu Noregi, í lok hvers dags var ég með dúndur hausverk og vanlíðan.

Við viljum fyrir alla muni ekki fá þessa línu þarna og svona nálægt okkur.

Við óskum eftir því að nefndarfólk í skipulags- og bygginganefnd og skipulagsfulltrúi staðfesti móttöku athugasemdanna.

Með bestu kveðjum úr Skagafirði.

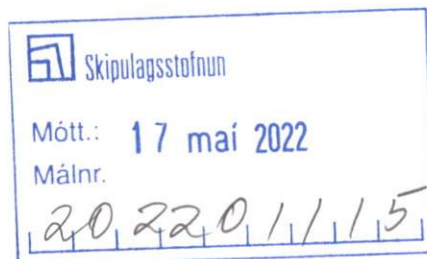
**Guðmundur Páll Ingólfsson, Margrét Eyjólfsdóttir, Erna María Guðmundsdóttir,
Eyjólfur Örn Guðmundsson.
Ábúendur og eigendur á Lækjargerði.**

Gríma Eik Káradóttir - SLS

From: Örn Þorvaldsson <ornthorv@gmail.com>
Sent: mánudagur, 16. maí 2022 20:18
To: Skipulagsstofnun - SLS
Subject: Umhverfismat Blöndulína 3

Categories: Green Category

Komið þið sæl hjá Skipulagsstofnun.

Hér eru mínar mínar athugasemdir við umhverfismatskýrslu Landsnets vegna Blöndulínu 3.

Kveðja Örn Þorvaldsson.

P.S. Vinsamlega staðfestið móttöku og jafnframt að hún sé innan síðasta skilafrests!

Afsakið að ég varð að líma þetta á síðuna en ekki senda í viðhengi.

Til Skipulagsstofnunar

Kópavogi 16. maí 2022

Þann 9. ágúst 2020 sendi undirritaður athugasemdir við "tillögu við matsáætlun vegna Blöndulínu 3" sem Landsnet lagði fram til Skipulagsstofnunar. Einnig sendi undirritaður ásamt Náttúruverndarsamtökum Íslands Landsneti athugasemdir varðandi Kerfisáætlun 2021- 2030 þann 31 júlí 2021. Undirrituðum hafa ekki enn borist nein viðbrögð við þeim athugasemdum, né neins staðar séð hvernig þeim hafi verið svarað!

Undirritaður vill hér ítreka aftur sínar athugasemdir við Blöndulínu 3 og leitast við að skýra þær betur:

Síðastliðinn áratug hafa stjórnendur Landsnets einblínt á Blöndulínu 3 og að tvöfalda byggðalínuna með nýjum 550 MW línunum á Norðurlandi í stað þess að endurnýja gömlu byggðalínuna eins og Landsneti ber samkvæmt lögum og staðið hefur í kerfisáætlun frá 2016. Þar segir "er nú horft til endurbyggingar með því að byggja nýjar línur við hlið þeirra gömlu og fjarlægja svo gömlu línurnar".

Kerfisáætlun Landsnets 2022 segir "Blöndulína 3 mun koma í stað Rangárvallalínu 1 sem hluti af uppbyggingu nýrrar 220 kV byggðarlínu og Rangárvallalína 1 á milli Varmahlíðar og Akureyrar verður fjarlægð innan þriggja ára frá því að Blöndulína 3 kemst í öruggan rekstur".

Að bæta við nýrri byggðalínu, eins og Landsnet gerir milli Kröflu og Fljótsdals með Kröflulínu 3 og ætlar sér með alla leið til Brennimeis í Hvalfirði, er ekki í samræmi við kerfisáætlun eins og áður segir. Að láta tvær samsíða byggðalínur standa hlið við hlið til framtíðar er bæði flutningslega og umhverfislega fráleitt! Því til sönnunar þá hefur gamla byggðalínan Kröflulína 2 verið að flytja 0- 30 MW í gegnum árin og á þeim báðum er mest nú um 45 MW. Svo að línurnar báðar milli Kröflu og Fljótsdals KR2 og KR3 eru að skipta þessum flutningi á milli sín, sem er um 8% álag ef flutt yrði einungis á Kröflulínu 3 miðað við heildar flutningsgetu hennar, eins og sjá má á síðu Landsnets "aflflutningur" núna.

En með breyttum áformum síðustu kerfisáætlunar er Landsnet þó á réttari leið þ. e. a. s. með lagningu Blöndulínu 3 milli Akureyrar og Skagafjarðar meðfram Rangárvallalínu 1 þar sem hún kemur í staðin fyrir Rangárvallalínu 1 "sem svo á að rífa innan þriggja ára frá því að Blöndulína 3 kemst í öruggan rekstur" eins og segir í kerfisáætlun.

En betur má ef duga skal því að ný Blöndulína 3 kemur ekki við í Varmahlíð og liggur ekki í sömu línu leið og Blöndulína 2, sem svo þarf í framhaldinu að endurnýja ásamt tengivirkinu í Varmahlíð eftir um 10 ár. Ástæða þess að endurnýja þarf Blöndulínu 2 í framhaldinu er að einn strengur á að liggja milli Blöndulínu 3 og Varmahlíðar tengivirkis í Skagafirði sem uppfyllir ekki öryggisstaðall (N-1) til Sauðárkróks, svo Blöndulína 2 verður allavega að endurnýjast. Eftir þá endurnýjun verður sá hluti nýrrar Blöndulínu 3 á milli Skagafjarðar og Blöndu óþörf lína á um 50 km leið, sem munu spilla Skagafirði, Kiðaskarði, Svartárdal ásamt Blöndudal auk heiðanna þar á milli.

Fullnægjandi er fyrir raforkuþörf Íslands til 70 ára að endurnýja gömlu Byggðalínuna sem 220kV línu með 550 MW flutningsgetu. Því að hvergi er þörf á byggðalínunni tvöfaldri. En flutningsgeta gömlu Rangárvalla línunnar er 110 MW og á öðrum línunum byggðalínunnar 180 MW, svo augljóst er að 550 MW stækkunin er fullnægjandi.

Í matsferlinu hefur ekkert verið fjallað um Blöndulínu 2 hvort endurnýja eigi hana eða rífa hana, eftir að Blöndulína 3 væri komin í gagn. En Blöndulína 2 liggur milli sömu landsvæða (orkusvæða) og samsíða Blöndulínu 3 eins og Rangárvallalína 1 gerir líka. Því gefur auga leið að ef Blöndulína 3 kemur í staðinn fyrir endurnýjun á Rangárvallalínu 1 milli Akureyrar og Varmahlíðar í Skagafirði eins og segir í nýju umhverfismats skýrslunni. Þá getur hún einnig komið í staðinn fyrir endurnýjun á Blöndulínu 2 milli Varmahlíðar og Blönduvirkjunar, sem svo leiðir af sér “að endurnýjun Rangárvallalínu 1 og Blöndulínu 2 kemur í staðinn fyrir nýja Blöndulínu 3!!!

Því er skynsamlegt, ódýrast, minnst kolefnisspor og margfalt minni skemmd á landinu “okkar dýræta” sem við Íslendingar eigum allir í raun sameiginlega og er okkar gimsteinn, skynsamlegast að endurnýja báðar byggðalínurnar Rangárvallalínu 1 og Blöndulínu 2 milli Akureyrar, Varmahlíðar og Blöndu en sleppa því að byggja Blöndulínu 3!

Umhverfismatsferillinn er kominn af leið að mati undirritaðs, því þarf öll línuleiðin milli Akureyrar og Blöndu að vera tekin fyrir í nýju umhverfismati. Finna þarf út fyrir svæðið hagkvæmasta kostinn; peningalega – fjöldi km af landi fórnað undir nýja línu - fjöldi km af landi fórnað undir nýja línuvegi – heildar lengdir háspennulína - lengdir háspennulína á óspilltum svæðum – fjölda sýnilegra línu kílómetra - Kolefnisspors - og rekstrar öryggiskrafna N-1 Landsnets. Undirritaður bendir á að samkvæmt 14. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana skal í umhverfismatsskýrslu m.a. koma fram “lýsing og mat raunhæfra valkosta við áætlunina, að teknu tilliti til markmiða með gerð áætlunarinnar og landfræðilegs umfangs hennar, þ.m.t. núllkosts”.

Þar sem allir eftirfarandi eftirfarandi þrír kostir væru vegnir saman:

1. Að byggja nýja Blöndulínu 3 auk nýs tengivirkis innanlega í Skagafirði ásamt jarðstrengs þaðan og til Varmahlíðar og láta Blöndulína 2 standi áfram (fyrir N1 öryggi til Sauðárkróks) og endurnýja hana svo eftir 10 ár sem væri inni í matinu fyrir kost 1.
2. Að endurnýja Rangárvallalínu 1 og Blöndulínu 2 báðar sem 220 kV / 550MW línur.
3. Að byggja Blöndulínu 3 og tvo strengi til Varmahlíðar og rífa svo Blöndulínu 2 eftir þrjú ár.

Undirritaður metur samkvæmt framansögðu “að ekki sé tímabært að fara út í nánara mat á umhverfisáhrifum fyrir aðalvalkost Blöndulínu 3 um Kiðaskarð, fyrr en Blöndulína 2 hefur einnig komið til umfjöllunar í sameiginlegu umhverfismati flutningskerfisins / byggðalínunnar milli Akureyrar og Blönduvirkjunar”.

Undirritaður hafnar af fyrrnefndum ástæðum alfarið nýrri útfærslu Landsnets á Blöndulínu 3 um Kiðaskarð til Blönduvirkjunar. Jafnframt því að fjölgað verði tengivirkjum í Skagafirði ásamt nýrri jarðstrengslögn þaðan og til Varmahlíðartengivirkis. Þar til að umhverfismat hefur farið fram á áðurnefndum valkostum “Blöndulína 3 eða endurnýjun gömlu byggðalínunnar milli Akureyrar og Blöndu”.

Með eftirfarandi rökum:

- Að sé verið að fjölga og jafnframt lengja línur um 50% í landshlutanum milli Akureyrar, Rangárvalla og Blönduvirkjunar að óþörfu á svæðinu, sem ekki þyrfti ef Byggðalínan yrði endurnýjuð eins og Landsneti ber samkvæmt lögum og stendur í síðustu kerfisáætlunum
- Verið sé að fjölga tengivirkjum í Skagafirði að óþörfu, í stað þess að stækka tengivirkið í Varmahlíð
- Verið sé að spennuhækka og stækka í 220 kílóvolt tengivirkin á Rangárvöllum, í Varmahlíð og við Blönduvirkjun fyrr en þörf krefjist, því reka megi nýju línurnar á 132kV fyrstu áratuginu
- Verið sé að stór skemma landsvæðið með óþarfri Blöndulínu 3 á nýjum stað „yfir fjöll og dali Skagafjarðar Svartár- og Blöndudals“
- Að framkvæmdin sé 50% dýrari, en sú leið er undirritaður leggur til hér!

Undirritaður krefst þess að skipulagsferlið um Blöndulínu 3 um Kiðaskarðsleið verði stöðvað, en í staðinn verði farið í umhverfismat fyrir endurnýjun bæði Rangárvallalínu 1 og Blöndulínu 2 í einum pakka annarsvegar og í samanburði við Blöndulínu 3 hinsvegar, eins og áður segir.

Megin krafa undirritaðs er: Að Blöndulína 3 komi ekki, en að í staðinn verði Byggðalínan endurbyggð (nýbygging) sem snyrtileg 220 kV lína (eins og Rauðamelslína 1 RM1 og nýleg Kröflulína 4 en ekki eins og ný Kröflulína 3) milli Rangárvalla og Varmahlíðar annars vegar og Varmahlíðar og Blöndu hinsvegar, byggðar í sömu línuleið og gömlu

línurnar eru nú. Tekinn verði kafli og kafli í einu með gömlu línuna í rekstri á meðan, og að verki loknu hefðu gömlu línurnar verið að mestu fjarlægðar sem þá væri klárað. Þetta væri ný Byggðalína 220 kV með 550 MW flutningsgetu (sem væri þre - fimmföldun á flutningsgetu á svæðinu frá því sem nú er) og sem væri fyrstu árin eða áratuginu rekin á 132kV og síðar spennuhækkuð í 220kV þegar þörf kræfi. Byrjað yrði á Rangárvallalínu 1 og strax í framhaldinu á Blöndulínu 2.

Krafa undirritaðs: byggir á lögum um Landsnet „um að Landsneti beri að tryggja raforkuöryggi í landinu með traustum línunum og varalínunum ásamt tengivirkjum. Í lögnum þessum felst skylda Landsnets til að viðhalda gömlu byggðalínunni og endurbýggingu hennar, svo að hún standist íslenska veðráttu.

Ljóst er að með byggingu Blöndulínu 3 sem loftlínu „yfir fjöll og dali Norðurlands yrði náttúrunni fórnað og ásýnd landsvæðisins þar með. Krafa umhverfisverndarsamtaka og félagsmanna þeirra, er “að Blöndulína 3 komi ekki og að byggðalínan verði endurnýjuð og hvergi komi tvær samhliða línur á byggðalínunni, sem er ófrávíkjanleg krafa”.

Skilaboð til þeirra sem halda utan um umsagnarferlið, kerfisáætlun og matsáætlun: Ef Landsnet vill í raun heyra skoðanir almennings, þá ætti kerfisáætlun á hverjum tíma liggja fyrir á netinu þannig að almenningur gæti nálgast hana eftir atvikum og gert við hana athugasemdir (beint á netinu). Einnig þyrftu að fylgja upplýsingar um raforkukerfið og um raforkuflutning MW á öllum línunum! Þetta væri vænlegt til árangurs, þar sem að margir landsmenn eru ekki kunnugir raforkukerfinu, en eru kunnugir landinu sjálfu og náttúru þess. Landsnet hefur ekki birt rauntölur um raforkuflutning en það eru upplýsingar sem nauðsynlegt er að hafa til að geta tekið fullan þátt í samráði.

Undirritaður hefur ekki góða reynslu af að treysta á stopular auglýsingar um athugasemdafrest við kerfisáætlun Landsnets til Skipulagsstofnunar. Jafnvel hafa þau skilaboð borist frá Landsneti í gegnum Orkustofnun að umræddur einstaklingur sé ekki á viðskiptamannalista og komi því málið ekki við eins og gerðist á síðasta ári. Slíkt er óásættanlegt! Undirritaður hefur óskað eftir að fá að vera á póstlista Skipulagsstofnunar og Landsnets vegna útkomu Kerfisáætlunar en hefur enn ekki verið sinnt af Landsneti.

Í 16. gr. laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana segir “Endanleg áætlun og samantekt skv. 2. mgr. skal kynnt umsagnaraðilum og vera aðgengileg á netinu”. Undirritaður óskar hér eftir að þetta verði gert og hann upplýstur niðurstöðuna lögum samkvæmt.

Þá óskar undirritaður eftir upplýsingum um kærueimildir og kærufrest í því ferli sem framundan er. Þess er óskað að þær upplýsingar berist sem fyrst.

Undirritaður er rafiðnaðarmaður og fyrrverandi starfsmaður Landsvirkjunar og Landsnets sem unnið hefur að uppbyggingu raforkukerfisins, viðhaldi og eftirliti þess.

Kópavogi 16. maí 2022

Örn Þorvaldsson

Til Skipulagsstofnunar vegna umhverfismats Blöndulínu 3

Efni: Blöndulína 3.

Stjórn Eyvindarstaðaheiðar ehf gerir ekki athugasemdir við fyrirhugaða línuleið Blöndulínu 3 á þeim hluta hennar sem er merktur A1. Stjórn Eyvindarstaðaheiðar ehf vil taka eftir farandi fram:

Með samningum um bætur vegna Blönduvirkjunar tók Eyvindarstaðaheiði ehf að sér viðhald og rekstur vega um Kiðaskarð og Rugludal, en Bollastaðvegur er hluti af þeirri leið, og er því veghaldari á þessum vegum. Stjórn Eyvindarstaðaheiðar ehf æskir góðs samstarfs við Landsnet um þær breytingar og eftir atvikum nýlagningu vega á framangreindum leiðum. En fremur vill stjórn Eyvindarstaðaheiðar ehf benda á, að uppbygging hluta vega um Kiðaskarð og Rugludal eykur að öllum líkindum einnig umferð á þeim hluta þessara vega sem ekki eru á lagnaleið Landsnets. Sú aukna umferð kallar á viðhald og rekstur þeirra veghluta langt umfram það sem Eyvindarstaðaheiði ehf er skylt samkv. samningi um bætur vegna Blönduvirkjunar.

Anna María Guðmundsdóttir

Til : Skipulagsstofnun - SLS <skipulag@skipulag.is>
Frá : Anna María Guðmundsdóttir <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>
CC : Anna María Guðmundsdóttir <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>
Heiti : Anna María Guðmundsdóttir
Málsnúmer : 202201115
Málsaðili : Landsnet hf
Skráð dags : 30.04.2022 00:00:00
Höfundur : Anna María Guðmundsdóttir <annamaria.gudmundsdottir@yahoo.com>

30.04.2022

Skammsýni að fórna Norðurárdal í Skagafirði undir Blöndulínu 3.

Góðan dag,

undirrituð er dóttir Sigurlaugar Rósinkranz, búsettri í Kaliforníu, og eiganda að 1/3 að Egilsá í Norðurárdal Skagafirði.

Það gætir misskilnings að ferðamönnum þyki staðir eins og Norðurárdalur í Skagafirði lítt áhugaverðir. En það er einmitt þannig ósnortin og stórbrotin náttúra sem Norðurárdalurinn hefur upp á að bjóða sem heillar ferðamenn, en þeim stöðum fækkar á heimsvísu, og þá staði á Ísland enn!
Norðurárdalurinn mjókkar til muna þegar nær dregur Öxnadalshéiði og línun, sú öflugasta sem hingað til yrði sett upp héraendis, yrði mjög yfirþyrmandi og eyðilegging á bæjarstæðinu Egilsá og þeim hluta af Norðuránni sem er í eigu Egilsár. Ef línun yrði lögð, myndi hún vekja óhug hvort heldur ferðamanna sem sækja landið okkar heim, og/eða annarra sem ferðast um Norðurárdalinn.

Línun yrði lögð á eyrunum meðfram þeim veg sem liggur að Egilsá!

Það má ekki gleyma að það liggur vegur á eyrunum sem keyrt er um til að komast heim að Egilsá. Það yrði óhjákvæmileg niðurstaða að það þyrfti að ferðast meðfram línunni til að sækja heim Egilsá, einnig er fólk meðvitað um að ófrískar konur og skepnur eigi ekki að halda sig í námunda við, og/eða ferðast undir eða meðfram svo sterkum straumi sbr. Blöndulínu 3.

Það væri skammsýni að fórna Norðurárdalnum Egilsár megin á tímum fólksfjölgunar og lóðaskorts, því þar er veðursæld og möguleikar á lóðum fyrir húsa þyrpingar fyrir þá sem vilja styttri leið til Akureyrar. Og möguleiki á að leggja veg og brýr þeim megin í Norðurárdalnum til að sækja Akureyri heim, t.d. til að komast til sérfræðilækna. Og hverjum hefði dottið í hug fyrir 10 árum síðan að í Varmahlíð myndu bætast við þrjátíu lóðir á einu ári? Ennig má ekki gleyma að Egilsá og Flatatunga eru sitt hvoru megin við Egilsárgilið. Og ekki er óvanalegt að Ferðafélög og ferðaþjónustan bregði sér í leiðangra í Egilsárgil.

Með von um að ofangreind atriði, verði höfð til hliðsjónar og línun grafin í Silfrastaðafjall beint á móti Egilsá eða, helst fundinn annar staður sem ekki ógnar byggð, búsetu og ferðaþjónustu.

Virðingarfyllst,

Anna María Guðmundsdóttir

Show

Skipulagsstofnun

Borgartúni 7b

105 Reykjavík

Blöndulína III

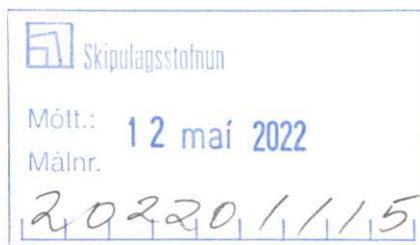
Helgi Bergþórsson, kt. 090663-4029, Klettaborg 39, Akureyri, vil hér með koma á framfæri mótmælum vegna fyrirhugaðrar staðsetningar á raflínu (og öðrum mannvirkjum) sem ég fær ekki betur ráðið en að fyrirhugað sé að leggja m. a. í landi Brenniborgar í Lýtingsstaðahreppi, Skagafirði. Nánar tiltekið er m. a. um það að ræða að til standi að staðsetja mannvirki og raflínu fyrir ofan eða yfir gilið í landi Brenniborgar.

Framangreindu er ég algerlega mótfallinn. Ég er með hrossarækt á jörðinni. Ég hef líka í hyggju að byggja upp atvinnustarfsemi á þessum stað með gerð tjaldstæðis og gönguleiða fyrir ofan umrætt gil. Þá hef ég áformað að nýta jörðina fyrir hrossarækt, skógrækt og landbúnað.

Fyrirhuguð leið línunnar mun einnig liggja niður í gegnum land Brenniborgar niður að landamerkjum Saurbæjar. Þar hef ég áformað að rækta tún og skóg. Ég er mótfallin þessum áformum yfirvalda.

Virðingarfyllst,

Helgi Bergþórsson

Umsögn SUNN, Samtaka um náttúruvernd á Norðurlandi, um umhverfismatsskýrslu Landsnets vegna Blöndulínu 3, dagsetta 25. mars 2022

Skipulagsstofnun hefur auglýst til umsagnar skv. 23. gr. laga nr. 111/2021 umhverfismatsskýrslu Landsnets vegna Blöndulínu 3. SUNN sendi athugasemdir sínar við tillögu að matsáætlun til Skipulagsstofnunar á sínum tíma, í ágúst 2020, og hefur fylgst með málinu frá þeim tíma. SUNN hefur alvarlegar athugasemdir við umhverfismatsskýrsluna og telur að hún uppfylli í nokkrum grundvallaratriðum alls ekki lög. SUNN hefur ekki tök á að fara sérstaklega ofan í einstök svæði eða þætti mats að öðru leyti en hér er gert, en treystir því að aðrir sem þekkingu hafa geri það. SUNN telur þó sérstaka ástæðu til að fjalla um fólkvanginn í Hrauni sem friðlýst svæði, viðkvæma landslagsheild og mjög verðmætt útivistarsvæði, og er þá umfjöllun að finna í sérstökum kafla. SUNN mun gera umsögn sína opinbera og aðgengilega almenningi og er hverjum sem er frjálst að vitna til hennar og gera sjónarmiðin að sínum.

Í kafla 1 í þessari umsögn er yfirlit um ósamræmi umhverfismatsskýrslunnar við samþykktu matsáætlun. Í kafla 2 er megináhersla SUNN í umsögn sinni, en þar er ítarlega fjallað um samhengi framkvæmdarinnar við aðrar framkvæmdir í flutningskerfinu, jarðstrengstækifæri og -tækni. Í kafla 3 er vikið að því að óbyggð víðerni eru ekki kortlögð eða áhrif á þau greind í umhverfismatinu og fjallað er stuttlega um votlendi í kafla 4. Kafli 5 fjallar um skort á raunverulegu mati og samanburði valkosta hvað varðar áhrif á fólkvanginn í Hrauni og í kafla 6 eru hugleiðingar SUNN um umhverfiskostnað og loks niðurstaða og nokkur orð um málsmeðferð í kafla 7. Í viðauka eru tvö víðernakort. Vona samtökin að þessar athugasemdir komi Skipulagsstofnun að notum við störf sín.

1. Ósamræmi við samþykktu matsáætlun

Umhverfismatsskýrsla Landsnets, þó hún sé mikil að vöxtum, er ekki í samræmi við samþykktu matsáætlun eins og skylt er skv. 1. mgr. 22. gr. laga nr. 111/2021. Í ákvörðun sinni um matsáætlun 29. desember 2020 gerði Skipulagsstofnun margháttuð skilyrði að hluta áætlunar, m.a. eftirtalin sem Landsnet uppfyllti ekki:

Skilyrði Skipulagsstofnunar	Viðbrögð SUNN við úrvinnslu Landsnets
1. Í frummatsskýrslu þarf að vera ítarleg umfjöllun um þær tæknilegu takmarkanir og styrk flutningskerfisins eftir landshlutum sem stýra því hversu langar strenglagnir eru mögulegar [...] þarf að fjalla um hvaða áhrif það kann að hafa á vegalengd þá sem hægt væri að leggja jarðstrengi á línuleið Blöndulínu 3 ef kerfið á Norður- og Austurlandi væri tengt við sterka kerfið á Suðurlandi , líkt og fyrirhugað er samkvæmt kerfisáætlun 2020-2029. Ef það er niðurstaða Landsnets að fyrst þurfi að byggja upp 220 kV kerfi frá Blöndustöð að Fljótsdalsstöð áður en kemur að tengingum milli Suðurlands og Norðurlands þarf það að koma fram með rökstuðningi . Loks þarf að fjalla	Landsnet hefur alls ekki farið eftir þessum, e.t.v. mikilvægasta, þætti ákvörðunar Skipulagsstofnunar. Ítarlega er fjallað um þætti þessa skilyrðis í kafla 2 hér á eftir. Enginn rökstuðningur er í umhverfismatsskýrslu fyrir kröfu um að tengja Blöndu við Fljótsdal áður en kemur að tengingum milli Suðurlands og Norðurlands. Raforkuöryggi á Eyjafjarðarsvæðinu eða „byggðalínan“ krefst ekki forgangsroðunar Blöndulínu 3 á undan tengingu Suðurlands og Norðurlands, eftir að Hólasandslína 3 verður tekin í notkun síðar á árinu 2022.

um hvort og þá að hvað miklu leyti unnt er að jafna út launaflsmyndun með spólum.	Sprengisandskapall stóreykur skammhlaupsafl og stöðugleika kerfisins skv. Landsneti.
2. Í frummatsskýrslu þarf að fjalla ítarlegar um það markmið með lagningu Blöndulínu 3 að auka nýtni núverandi virkjana á Norðurlandi sem ekki hafi verið hægt að fullnýta.	Á síðu 1 í umhverfismatsskýrslu segir að Blöndulína 3 eigi að bæta orkunýtingu. Þetta er hvorki ítarlega né yfir höfuð reifað í skýrslunni nema þá óljóst og almennt í lið C á bls. 14. Gögn frá Landsvirkjun sem styddu þetta er lágmark.
3. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir ástæðum þess að jafnstraumsstrengur er ekki talinn raunhæfur valkostur á línuleið Blöndulínu	Landsnet hefur alls ekki farið eftir þessum þætti ákvörðunar Skipulagsstofnunar. Engu hefur verið bætt við gallað minnisblað sérfræðinga HR
8. Í frummatsskýrslu þarf að gera grein fyrir raski á óbyggðum víðernum , skv. mismunandi kostum með hliðsjón af ábendingum Náttúrufræðistofnunar Íslands.	Landsnet hefur ekkert farið eftir þessum þætti ákvörðunar Skipulagsstofnunar. Örstuttur kafli er á síðu 218 í umhverfismatsskýrslu og kortlagning ekki gerð. Fjallað er nánar um þetta í kafla 3 hér á eftir.

Tafla 1. Yfirlit um skilyrði Skipulagsstofnunar í ákvörðun um matsáætlun sem ekki teljast uppfyllt

Þar sem umhverfismatsskýrslan er ekki í samræmi við matsáætlun að þessu leyti, er Skipulagsstofnun rétt að hafna henni/gefa neikvætt álit á þeim þáttum hennar sem ekki uppfylla lög.

2. Valkostur A.1-DC eða H.2 í kerfisáætlun - Sprengisandskapall frá Búðarhálsi í Bárðardal – uppbyggingarröð – jarðstrengstækifæri og stöðugleiki

Að mati SUNN vantar inn í umhverfismatsskýrslu Landsnets tvo allra mikilvægustu þætti matsins, sem Landsnet hefur þó sjálft ályktað um í öðru samhengi:

1. „DC- strengur á Sprengisandsleið hefur jákvæð áhrif á mögulega lengd jarðstrengja á Norðurlandi.“¹
2. „Valkostur A.1-DC skorar hæst þegar kemur að mati á umhverfislegum áhrifum valkosta.“²

Orkustofnun samþykkti þann 26. apríl 2022 kerfisáætlun Landsnets fyrir 2021 til 2030. Í framkvæmdahluta áætlunar, framkvæmdaverk 2021-2023, í kafla 3.5.2 um Blöndulínu 3, á bls. 81 segir: „Línan er loftlína en **skoðað verður að leggja hluta hennar í jarðstreng**“. Á bls. 83 segir svo:

Á samráðsgátt stjórnvalda var birt skýrsla um jarðstrengi í flutningskerfi raforku. Samkvæmt þeirri skýrslu er möguleg **hámarks lengd** jarðstrengs í línunni 12,3 km.

Fjölbreyttar tölur um hámarks lengd jarðstrengs í Blöndulínu 3 hafa í gegnum tíðina komið frá Landsneti, og er þetta bara ein þeirra. SUNN gengur út frá þeirri forsendu að í Blöndulínu 3 *eigi* að vera hámarks lengd jarðstrengja og til þess að ná þeirri hámarks lengd, verði að líta til bæði tæknikosta og forgangsröðunar framkvæmda, allt í þeim tilgangi laga um umhverfismat að lágmarka neikvæð áhrif framkvæmda á umhverfi og náttúru. Þannig geti m.a. bæði tækni í öðrum hlutum meginflutningskerfis og viðmið um flutningsgetu Blöndulínu 3 skipt máli, þar með talið jafnstraumstækni og launaflsútfjöfnun, aukið skammhlaupsafl í kerfinu og eitt sett jarðstrengs á völdum leiðum frá Blöndu til Akureyrar, líkt og skoðað var í Kröflulínu 3, og eigi þetta að vera umfjöllunarefni umhverfismats. Því miður gerir umhverfismatsskýrslan þetta ekki.

¹ Texti úr umhverfisskýrslu tillögu Landsnets að kerfisáætlun 2016-2025, sem til skamms tíma var á vef Landsnets, og úr verkefnis- og matslýsingu kerfisáætlunar 2017-2026, sjá <https://www.landsnet.is/library?itemid=0c0e2d21-7d46-41ee-9064-594cf93c5217>

² Valkostur A.1-DC er jafnstraumstenging yfir hálendið og nýbygging Fljótsdalur-Blanda í umfjöllun í kafla 4.2.1 í tillögu að kerfisáætlun 2016-2025.

Landsnet hefur í kerfisáætlunum sínum allan síðasta áratuginn fjallað um tengingu milli Norður- og Suðurlands³ en tímasetning hennar hefur hnikast til. Í tillögu sinni að kerfisáætlun 2016 gerði Landsnet þannig ráð fyrir að **150 eða 300 kV jafnstraumsstrengur um hálendið yrði lagður 2023 til 2026** á mynd 7-2 um mögulega tímalínu valkosta. Þar sem tillaga að kerfisáætlun 2016 kom til umsagnar Skipulagsstofnunar á sínum tíma og er því væntanleg til á stofnuninni, er óþarft að afrita þá mynd, en gögnin hurfu nýlega af vefsíðu Landsnets og því er ekki hægt að vísa til slóðar.

Blöndulína 3 er í umhverfismatsskýrslu sögð eiga að tryggja stöðugleika raforkukerfisins á Norður- og Austurlandi, það sé sem sagt markmið hennar, auk þess að bæta orkunýtingu. Samkvæmt eigin greiningum Landsnets tryggir hinsvegar valkostur sem kallast H.2 í gildandi kerfisáætlun þennan stöðugleika, um leið og hann eykur tækifæri til jarðstrengja í meginflutningskerfinu fyrir norðan. Það er meginþáttur gagnrýni SUNN á umhverfismatsskýrsluna að ekki er gerð grein fyrir þessu lykilatriði - þrátt fyrir skilyrði Skipulagsstofnunar.

Fyrsta skilyrði Skipulagsstofnunar í ákvöðun um matsáætlun er í raun fjórþætt: (i) Landsnet þarf að gera skýra grein fyrir tæknilegum takmörkunum sem ráða lengd jarðstrengja frá Blöndu til Akureyrar; (ii) Landsnet þarf að gera grein fyrir hvaða áhrif það hefur á slíkar jarðstrengslengdir að búið væri að tengja kerfin á Suðurlandi og Norðurlandi saman; (iii) Landsnet þarf að gera grein fyrir hvort og þá hvaða ástæður liggja að baki því að tengja þurfi Blöndu og Akureyri áður en landshlutarnir eru tengdir saman; og loks (iv) þarf Landsnet að fjalla um hvort og þá að hvað miklu leyti unnt er að jafna út launafllsmýndun. Allir þessir þættir tengjast, og hverfast um það hvernig unnt er að hámarka jarðstrengslagnir á leiðinni frá Blöndu til Akureyrar, sem er alger höfuðþáttur þessa umhverfismats og alls þess sem hefur gerst í þessu máli síðasta áratuginn.

SUNN mun þannig beina athygli sinni fyrst og fremst að þessum þætti, og sýna fram á, að Landsnet hafi ekki sinnt þeirri grundvallarskyldu sinni sem felst í fyrsta skilyrði Skipulagsstofnunar og jafnframt að hægt sé að auka töluvert jarðstrengstækifæri frá Blöndu til Akureyrar, með þekktum aðferðum og því sem Landsnet hefur sjálft sett fram á mismunandi tímum, en ekki tekið með í reikninginn í þessu umhverfismati.

SUNN telur ekki að viðhlítandi og málefnalegar skýringar hafi fengist í umhverfismatsferlinu hingað til á því að Landsnet telji rétt, óhjákvæmilegt eða réttlæt看legt að gera umhverfismat um Blöndulínu 3, án þess að hafa áður tekið tillit til þeirra jákvæðu áhrifa sem lagning strengs milli landsvæða, frá Búðarhálsvirkjun norður í Bárðardal, með jafnstraumi hefur á tækifæri til jarðstrengja í kerfinu fyrir norðan, og þá einkum þann búi sem eftir er að endurnýja frá Blöndu til Akureyrar.

Í tillögu að kerfisáætlun 2016-2025 sagði Landsnet í kafla 4.2.1:

Á sitt hvorum enda jafnstraumstengingarinnar þarf að byggja svokallaðar umbreytistöðar sem breyta riðstraum yfir í jafnstraum og öfugt. Þessar umbreytistöðvar má einnig nota til **spennustýringar á veikari hluta tengingarinnar**, þ.e. á Norðausturlandi og má því segja að jafnstraumstenging muni hafa **jákvæð áhrif á jarðstrengsvæðingu á Norðurlandi**.

Valkostur sem inniheldur jafnstraumstengingu yfir hálendið **uppfyllir vel þau markmið sem ná til tæknilegra atriða** og eins og sjá má mun þessi valkostur vinna á í álagsþyngri sviðsmýndunum. Lagning jafnstraumstengingar yfir hálendið myndi hafa **verulega jákvæð áhrif á stöðugleika kerfisins og að nokkru leyti gæði raforku**.

³ Í kerfisáætlun 2013 sagði: *Jafnframt eru skoðuð kerfisáhrif tengingar frá Þjórsársvæðinu og inn á byggðalínuhringinn á Norðurlandi. Á svæðisskipulagi miðhálandis og á aðalskipulagi viðkomandi sveitarfélaga er gert ráð fyrir tengingu þar á milli.*

Það gefur að mati SUNN augaleið að þessi áhrif vantar alveg inn í umhverfismatskýrslu Blöndulínu 3.

Í kerfisáætlun Landsnets 2020-2029 kemur fram (í kafla 4.2 á bls. 49) var vísað í umfjöllun kerfisáætlunar 2019-2028 þar sem var fjallað um þrjá valkosti um styrkingu meginflutningskerfisins. Einn þeirra var á þeim tíma nefndur eins og í fyrri kerfisáætlunum: **A.1-DC Nýbygging á milli Blöndu og Fljótsdals og jafnstraumstenging yfir hálandi. Styrkingar á SV-landi.** Þessi valkostur kemur langbest út í umhverfismati kerfisáætlunarinnar. Fram kemur einnig, í samanburði á þjóðhagslegri arðsemi valkosta, mikil arðsemi þess að klára samtengingu landshluta. Í gildandi kerfisáætlun, 2021-2030, eins og þeirri sem hér er lýst, hefur hálandishluti valkostarins fengið heitið **H.2** og var lýst svo þegar hann kom fram (á bls. 72 í kerfisáætlun 2020-2029):

Valkostur H.2 – Jafnstraumstenging yfir hálandið. Valkostur H.2 er önnur útfærsla af valkosti H.1 þar sem hálandislína yrði lögð sem jafnstraumstenging. Á þann hátt er tæknilega mögulegt að leggja línuna sem jarðstreng alla leið, frá virkjunarsvæðinu á Þjorsár-/Tungnaársvæðinu og að nýju tengivirki á Norðurlandi

Landsnet gerði í kerfisáætlun 2020-2029 mat á því hvernig valkostir uppfylla markmið raforkulaga. Niðurstaða kerfisáætlunar um hvernig H.2 uppfyllir þau er skýr (á bls. 74 í kerfisáætlun 2020-2029):

Ef horft er á samanburð valkosta H.1 og H.2 má sjá að **áhrifin eru jákvæðari á öryggi fyrir H.2.** Ástæðan fyrir auknu öryggi er sú að **endastöðvar DC-tengingar geta bætt stöðugleika verulega, jafnvel umfram þau jákvæðu stöðugleikaáhrif** sem AC-hálandistenging myndi hafa í för með sér. Sjá má að hagkvæmni fær lakari útkomu fyrir H.2 sökum mjög hás fjárfestingarkostnaðar við DC-tenginguna. Fyrir önnur markmið er matið áþekkt með báðum valkostum.

Í gildandi, nýsamþykktu, kerfisáætlun Landsnets 2021-2030 kemur skýrt fram í hagrænum greiningum að valkosturinn H.2 borgar sig upp löngu fyrir hagrænan líftíma, sjá kafla 5.7 Hagrænar greiningar á uppbyggingu meginflutningskerfis, miðað við Raforkuspá (aflþörf 3.100 MW eða 1,5% árlegur vöxtur), hvað þá sviðsmyndir sem gera ráð fyrir meiri hagvexti og hraðari orkuskiptum en í Raforkuspá og auknum orkuskiptum í innanlandsflugi. Jafnstraumsstrengur hefur auðvitað mun lengri líftíma en loftlínur, en það er þá viðbótarávinningur. Allt ofangreint talar fyrir Sprengisandskapli.

Það er niðurstaða athugunar SUNN á þessum valkostum kerfisáætlunar, að H.2, áður A.1-DC, sé raunhæfur kostur bæði út frá tæknilegum forsendum Landsnets, raforkulögum og lögum um umhverfismat og að við nýja tengingu frá Blöndu til Akureyrar beri að taka áhrif þessa valkosta inni myndina. Fráleitt sé að umhverfismati geti lokið án þess að þessi valkostur sé skoðaður, líkt og Skipulagsstofnun lagði áherslu á í fyrsta skilyrði sínu í ákvörðun um matsáætlun 29. desember 2020.

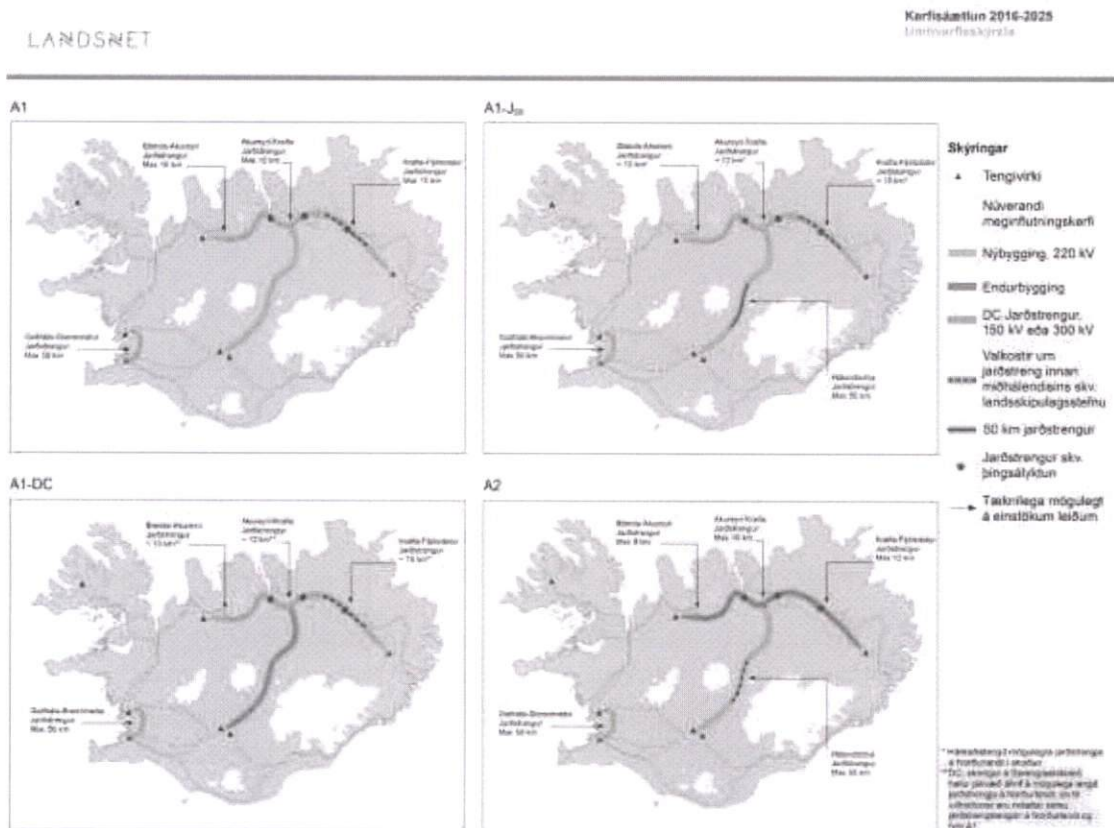
Það er líka augljóst, að þessi tenging er sú sem Landsnet lítur til og hefur talið besta í kerfisáætlunum öll síðustu ár og auk þess í a.m.k. áratug talað fyrir að byggja upp Norðurland ásamt hálandisleið, þó jafnstraumstenging hafi fyrst með ákveðnum hætti komið fram fyrir sex árum⁴. Að halda henni utan umhverfismats Blöndulínu 3 er mjög gagnrýnivert og ekkert í umhverfismatskýrslunni sem rökstyður réttmæti þess. Þess vegna er umhverfismatskýrslan ekki í samræmi við lög og matsáætlun.

⁴ Strax í fyrstu umhverfisskýrslu kerfisáætlunar, það er 2014-2023, var valkostur A - Hálandislína og Norðurland tekinn fram yfir valkost B - Byggðaleið á tæknilegum forsendum: *Þessi flutningslína tengir saman tvo stóra framleiðslukjarna sem auðveldar mjög aflflutninga milli norður- og suðurhluta landsins. Gera má ráð fyrir um 200 km langri flutningslínu yfir hálandið samanborið við 400-500 km ef farin yrði leið núverandi byggðalínu til þess að tengja saman þessa tvo landshluta. Slík vegalengd eykur spennuvandamál og flutningstöp.*

Það hefur ekki komið fram sá rökstuðningur fyrir forgangs röðun sem Skipulagstofnun gerði að skilyrði í ákvörðum um matsáætlun og hann er ekki að finna í kerfisáætlunum heldur. Það er miklu heldur val Landsnets að hafa þennan háttinn á. Sýnist að kostum jafnstraumsstrengs fyrir jarðstrengstækifæri nyrðra hafi markvisst verið ýtt út úr umfjöllun kerfisáætlana eftir 2017, en í umhverfisskýrslu tillögu Landsnets að kerfisáætlun 2016-2025 og í matsáætlun fyrirtækisins fyrir kerfisáætlun 2017-2026 var hinsvegar að finna samhljóða texta við mynd sem útskýrði hámarklengdir jarðstrengja í valkosti A, Hálandisleið, þar sem sagði (sjá **Mynd 1** hér fyrir neðan, og einnig Mynd 4.5 á bls. 8 í matsáætlun Landsnets dags. 25. apríl 2017: <https://www.landsnet.is/library?itemid=0c0e2d21-7d46-41ee-9064-594cf93c5217>:

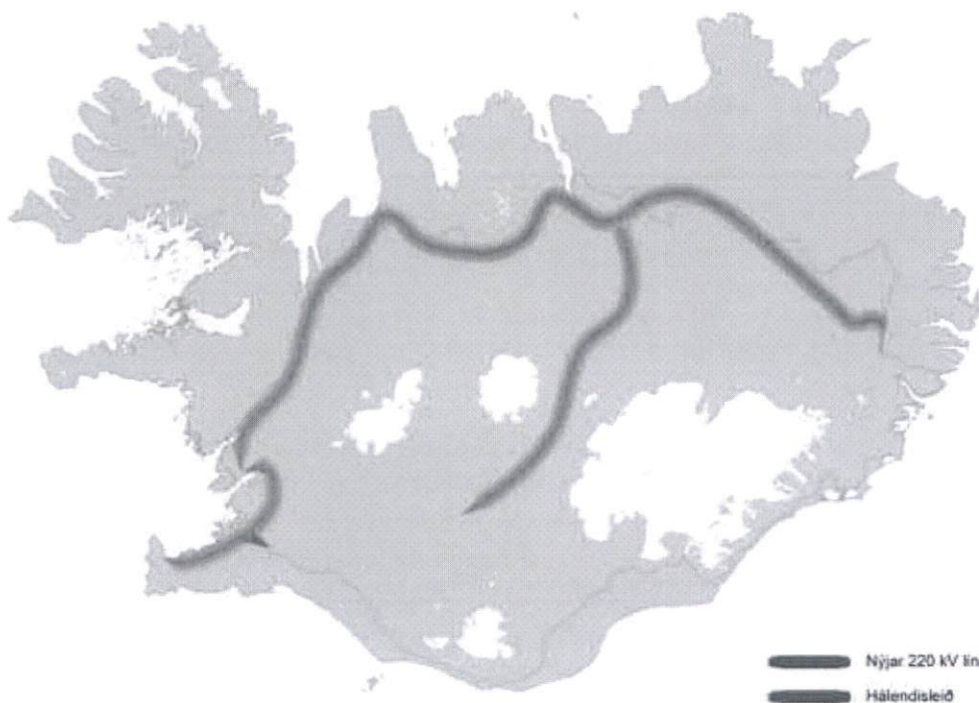
„DC- strengur á Sprengisandsleið hefur jákvæð áhrif á mögulega lengd jarðstrengja á Norðurlandi.“

Þrátt fyrir þetta voru til viðmiðunar í þeirri mynd sem birt var, notaðar sömu jarðstrengslengdir á Norðurlandi og fyrir valkost sem kallaður var A1, og hafði ekki að geyma jafnstraumsstreng á Sprengisandsleið (**Mynd 1**). Sýnist Landsnet aldrei hafa birt niðurstöður um hver verði nákvæmlega tækifæri til jarðstrengslagna nyrðra, sé jafnstraumsstrengur lagður um Sprengisand. Það er ámalisvert, enda er ljóst að það myndi auka stórum jarðstrengstækifærin. Það er of seint, þegar búið væri að leggja upp með aðalvalkost Landsnets varðandi Blöndulínu 3.

Mynd E.2 Valkostir A | Hálandisleið. Á myndum eru sýndar hámarkslengdir jarðstrengja á fimm línuleið. Ekki er hægt að nota hámarkslengdir á öllum línuleiðum.

Mynd 1. Úr umhverfisskýrslu tillögu að kerfisáætlun 2016-2025 (hún hefur nú verið tekin af netinu en sama mynd og texti er í matsáætlun fyrir kerfisáætlun 2017-2026)

MYND 4-9 : H VALKOSTIR

Mynd 2: Úr kerfisáætlun Landsnets 2020 til 2029

Í kerfisáætlun Landsnets sem er fyrir árin 2020 til 2029, kemur fram um styrkingar eftir 2029, m.a. með s.k. Hálendisleið, sem kallast H.1 og H.2 í áætluninni:

„Sterkar vísbendingar eru [...] um að þörf gæti verið fyrir frekari styrkingar nokkrum árum síðar ef álagsþyngri sviðsmyndir rætast frekar en þær sem gera ráð fyrir minni vexti.“

Á þessum forsendum, og því að þessi sviðsmynd hefur verið í áætlunum Landsnets allt frá 2016 undir mismunandi heitum er að mati SUNN ekki hægt að meta Blöndulínu 3 án þess að forsendur sem leiða af sviðsmyndinni H.2 séu teknar með í reikninginn. Enda segir í kerfisáætlun 2020 til 2029:

Helstu styrkleikar við hálendisleiðina eru að um er að ræða styðstu [sic] leiðina á milli megin orkuöflunarsvæða landsins. Einnig er talið að um lítil óafturkræf áhrif á umhverfi sé að ræða. Tengingin er talin auka afhendingaröryggi á Norður- og Austurlandi. Með tengingunni næst fram öflug tenging á milli Norður- og Austurlands við virkjanasvæðið við Þjórsá- og Tungnaá, sem auka mun nýtingarmöguleika virkjana og vatnasvæða auk þess sem það mun auka afhendingaröryggi enn frekar. Hægt verður að nýta tæknilegar lausnir til að vinna gegn umhverfisáhrifum og ef farin verður sú leið að leggja jafnstraumsstreng yfir hálendið mun það auka möguleika til stýringar á kerfinu sem talið er að muni auka nýtingu annara orkumannvirkja.

Helstu tækifæri við hálendistengingu eru talin vera möguleikar á uppbyggingu atvinnugreina á landsbyggðinni og aukið afhendingaröryggi í ákveðnum landshlutum. Skammhlaupsafl verður hærra, sem þýðir sterkara og stöðugra kerfi. Einnig er tenging virkjanasvæðisins á

Þjórsár- og Tungnaárvæðinu við virkjanir á Norður- og Austurlandi talin hafa mjög jákvæð áhrif ef náttúruhamfarir herja á virkjanir á fyrrnefnda svæðinu,

Í kafla 4.2.1 í tillögu sinni að kerfisáætlun 2016-2025 sagði Landsnet eftirfarandi, og SUNN bendir á það í sambandi við mögulega jarðstrengi frá Blöndu til Akureyrar og það að Landsvirkjun hefur gefið það út að stækkun þeistareykjavirkjunar sé annar þeirra kosta sem næstur sé í virkjunarröð, auk forgangsraðarinnar og jafnstraumstengingar Norður- og Suðurlands, sem allt eykur jarðstrengsmöguleika nyrðra, en Landsnet hefur hinsvegar nú kosið að taka einn þátt út úr, mögulegar jarðstrengslagnir í lágspenntara kerfinu, og talar nú niður jarðstrengi í Blöndulínu 3:

Lengd jarðstrengshlutanna þarf að skoða í kerfislegu samhengi, meðal annars **með öðrum loftlínum og jarðstrengjum. Uppbyggingarröð skiptir einnig máli**, þ.e. í hvaða röð farið er í framkvæmdir við nýjar línulagnir. **Virkjanaframkvæmdir hafa einnig mikil áhrif á mögulegar strenglagnir í flutningskerfinu því nýjar virkjanir auka skammhlaupsafl** (og þar með styrk) í kerfinu. Enn fremur hafa **framkvæmdir í dreifikerfum** áhrif á flutningskerfið.

SUNN sér ekki að umhverfismat Blöndulínu 3 taki þessa þætti með málefnalegum hætti til greina til aukningar jarðstrengstækifæra yfir höfuð, heldur einskorði Landsnet sig alfarið við að fara í þá þætti kerfisinsins sem gætu í framtíðinni skert möguleikana til jarðstrengja í Blöndulínu 3. Þannig leggur Landsnet nú mikla áherslu á að það að leggja Dalvíkurlínu 2 í jörð hafi skerðandi áhrif á hve langa jarðstrengi fyrirtækið geti lagt milli Blöndu og Akureyrar og telur réttmætt að taka tillit til þess. Áróðurinn er stöðugur, og nú síðast í grein starfsmanns frá fyrra mánuði, þar sem segir:

Jarðstrengslögn í einni línu getur haft áhrif á möguleika til jarðstrengslagna í annarri línu á sama svæði. Því er nauðsynlegt að vinna ítarlega kerfisgreiningu í hverju tilfalli, eins og áður segir. Þessi innbyrðis áhrif eiga einnig við á milli spennustiga, til dæmis milli meginflutningskerfis (220 kV) og undirliggjandi landshlutakerfis (66 kV). Þannig getur jarðstrengslögn í 220 kV línu í meginflutningskerfinu, þó hún sé ekki nema örfáir kílómetrar, haft þau áhrif á undirliggjandi landshlutakerfi (66 kV) að útilokað sé að leggja þar margfalt lengri jarðstreng. Þá er augljóst að verið er að fórnar meiri hagsmunum fyrir minni, auk þess sem beinlínis er gengið gegn stefnu stjórnvalda, þ.e. landshlutakerfin eiga að njóta forgangs þegar kemur að úthlutun þeirra takmörkuðu gæða sem jarðstrengir í flutningskerfinu eru. Sem dæmi um þessi innbyrðis áhrif má taka greiningu sem Landsnet hefur unnið, þar sem samspilið milli áhrifaþáttanna er þannig að 3 km langur jarðstrengskafli í 220 kV línu í meginflutningskerfinu kemur í veg fyrir lagningu um 40 km langs 66 kV jarðstrengs í undirliggjandi landshlutakerfi.

Umhverfislegur ávinningur

Umhverfislegur ávinningur þess að leggja 40 km jarðstreng í 66 kV línu í landshlutakerfi frekar en 3 km jarðstreng í 220 kV línu í meginflutningskerfinu á sama svæði, er óumdeildur. Sýnileiki 40 km af 66 kV loftlínu er mun meiri en sýnileiki 3 km af 220 kV loftlínu, auk þess sem 66 kV línan hefur áhrif á mun stærra landsvæði og fleiri landeigendur. Þar kemur einnig að þætti sveitarfélaganna og samfélagslegri ábyrgð þeirra. Það er afar mikilvægt að sveitarfélagið horfi á hagsmuni heildarinnar. Það eru eðlisfræðilögmál sem ráða því hversu mikið er hægt að leggja af jarðstrengjum á hverju svæði fyrir sig. Það er þáttur sem verður að taka með í reikninginn, til dæmis í skipulagsvinnu.⁵

Á hinn bóginn bendir SUNN þá á, að réttmætt er að taka tillit til þess hver gríðarlegur umhverfislegur ábati er af því að reikna inn aukin jarðstrengstækifæri af kerfislega samhenginu við

⁵ Sjá [Jarðstrengir í flutningskerfinu – sýnd veiði en ekki gefin?](https://www.landsnet.is) (landsnet.is)

Sprengisandskapal og tengingu Suður- og Norðurlands og við stækkun Þeistareykjavirkjunar, svo nærtæku dæmin séu tekin.

Sá texti sem settur er fram í umhverfismatsskýrslu á bl. 16 (kafla 3.2.4) nægir ekki, til að hafna því að taka tillit til þeirra gríðarlegu jákvæðu samfélags- og umhverfisáhrifa sem Sprengisandskapall á eftir að hafa fyrir línu milli Blöndu og Akureyrar:

... skapar „sterka kerfið á Suðurlandi“ ekki frekari möguleika til að meta lengri jarðstrengslagnir í mati á umhverfisáhrifum Blöndulínu 3. Það **er ekki hægt** að byggja Blöndulínu 3 þannig að ekki sé hægt að taka hana í rekstur fyrr en að afloknum frekari styrkingum í kerfinu, sem eru á **áætlun að nokkrum árum liðnum**.

Af hverju það *er ekki hægt*, því er alls ekki svarað í umhverfismatsskýrslunni og tilvísun í kafla 2.6 í kerfisáætlun 2019-2028 er nú bara í sviðsmyndagreiningu sem endar á að álykta að breytileiki í þróun vinnslu og álags hafi mismunandi áhrif á flutningsþörf og niðurstaðan er að kerfið þurfi að vera sveigjanlegt. Einnar síðu kafla 5.1 í sömu kerfisáætlun, sem Landsnet vísar einnig til í umhverfismatsskýrslunni til rökstuðnings forgangsröðun sinni, fjallar svo um að Landsnet *vilji* fyrst fara í þá kafla sem séu sameiginlegir öllum sviðsmyndum en svarar heldur ekki því af hverju sá greinilegi ávinningur sem er af að fara samhliða í endurnýjun/styrkingu milli Blöndu og Akureyrar og jafnstraumstengingu milli Norður- og Suðurlands ætti ekki að vera hluti umhverfismats fyrirnefndu tengingarinnar. Af hverju má ekki taka tillit til Sprengisandskapals í umhverfismati Blöndulínu 3?

SUNN vísar einnig til endurtekinnna athugasemda Skipulagsstofnunar í málsmeðferð kerfisáætlana Landsnets um þetta atriði, nú síðast í umsögn 30. júlí 2021, þar sem segir⁶:

...ekki er í kerfisáætlun að finna umfjöllun um **um hvaða áhrif það kunni að hafa á lengd jarðstrengja í 10 ára áætluninni** í fyrirhuguðum línunum á Vestur- og Norðvesturlandi að Blöndu og línunum á **Norður- og Norðausturlandi þegar flutningskerfið frá Hvalfirði og að Fljótsdalsstöð er tengt samfelld við hið sterka kerfi á Suðvesturlandi**⁷.

SUNN minnir á, hvert fyrsta markmið umhverfismats er lögum samkvæmt:

a. sjálfbær þróun, heilnæmt umhverfi og umhverfisvernd sem vinna skal að með umhverfismati framkvæmda og áætlana sem eru líklegar til að hafa umtalsverð umhverfisáhrif,

⁶ Sjá bls. 47 hér: <https://orkustofnun.is/gogn/Frettir/Kerfisaaetlun-Landsnets-2021-2030-innsendar-umsagnir.pdf> Skipulagsstofnun gerði sömu athugasemd í umsögn sinni 1. ágúst 2020 við gildandi kerfisáætlun, sjá bls. 68 hér <https://www.landsnet.is/library/kynningarrit-og-skyrslur/kerfisaaetlun-2020-2029/Kerfis%C3%A1%C3%A6tlun%20Landsnets%202020-2029%20-%20innsendar%20umsagnir.pdf>.

⁷ Rétt er að benda á að í viðbrögðum Landsnets við þessu í þessu ódagsettu skjali á bls. 52 kemur ekki fram að mat hafi verið lagt á áhrif jafnstraumsstrengs um Sprengisand á jarðstrengsmöguleika í kerfinu nyrðra, heldur einungis lauslegar greiningar á áhrifum hugsanlegra loftlína frá Brennimeil að Blöndu, sjá <https://orkustofnun.is/gogn/Frettir/Kerfisaaetlun-Landsnets-2021-2030-Vi%C3%B0brogd-vid-athugasemdum-og-umsognum.pdf>: „Ekki hafa verið gerðar ítarlegar greiningar í þessu skyni, en lagt hefur verið mat á þýðingu 220 kV loftlínu milli Brennimeils, Holtavörðuheidiar og Blöndu fyrir jarðstrengsmöguleika í Blöndulínu 3 (forsendur að auki eru að komin sé 220 kV tenging Rangárvellir-Krafla-Fljótsdalur). Niðurstöður þess mats eru, að miðað við að hámarki 7 km langan jarðstreng í BL3 megi bæta að hámarki 5 km við sé slík loftlínutenging til staðar.“ Í svörum Landsnets við **samhljóða athugasemd Skipulagsstofnunar** við gildandi kerfisáætlun var þessari athugasemd einfaldlega **ekki svarað**, heldur vísað í kafla 2.1.8 um stefnu stjórnvalda, sjá bls. Bls. 66-67 hér: <https://www.landsnet.is/library/kynningarrit-og-skyrslur/kerfisaaetlun-2020-2029/Kerfis%C3%A1%C3%A6tlun%20Landsnets%202020-2029%20-%20Vi%C3%B0br%C3%B6g%C3%B0%20vi%C3%B0%20innsendum%20ums%C3%B6gnum.pdf>

og það, að valkosti skal leggja fram svo snemma í umhverfismati að almenningur geti með þátttöku sinni leitast við að hafa áhrif á valkostina, eins og skýrt er af 4. mgr. 6. gr. Evróputilskipunar 2011/92/ESB (og Árórsasamningnum):

4. The public concerned shall be given early and effective opportunities to participate in the environmental decision-making procedures referred to in Article 2(2) and shall, for that purpose, be entitled to express comments and opinions **when all options are open** to the competent authority or authorities before the decision on the request for development consent is taken (*í íslenskri þýðingu: Sá hluti almennings, sem málið varðar, skal fá snemma tækifæri til skilvirkrar þátttöku í ferlinu er varðar töku ákvarðana í umhverfismálum, sem um getur í 2. mgr. 2. gr., og skal hann í því skyni eiga rétt á að leggja fram athugasemdir og álit meðan allir valkostir standa lögbæru yfirvaldi eða yfirvöldum til boða áður en ákvörðun um leyfisumsókn er tekin*).

Í ljósi þess er að mati SUNN ekki hægt að fallast á, að Landsnet meti umhverfisáhrif Blöndulínu 3 algerlega án þess að taka tillit til þess, að jarðstrengstækifæri í endurnýjun og styrkingu línunnar milli Blöndu og Akureyrar fást aukin með því m.a. að setja fram eftirtaldar greiningar:

1. Hversu mikið jarðstrengstækifæri á leiðinni frá Blöndu til Akureyrar aukast bara við það að valkostur H.2 í gildandi kerfisáætlun verði að veruleika
2. Gera fulla grein fyrir því hvort og þá hvaða aðstæður koma í veg fyrir að tekið sé tillit til þess sem að ofan er vísað til, við nýja tengingu frá Blöndu til Akureyrar
3. Gera grein fyrir því hvað það að leggja einfaldan kapal í jörð eins og í lofti á leiðinni frá Blöndu til Akureyrar þegar vegalengd jarðstrengs gæti allt að því tvöfaldast við slíka breytingu
4. Greina hver sé nauðsynleg flutningsgeta á leiðinni frá Blöndu til Akureyrar. Það er lægri tala en 550MVA. Flutningsgeta jarðstrengskaflanna verður ekki bara miðuð við 550MVA til að vera sambærileg við flutningsgetu loftlínuhlutanna, eins og sagt er frá í kafla 3.2.5 í umhverfismatsskýrslunni. Umhverfismat raflína þarf að taka mið af því að það er *ekki* er verið að flytja raforkuorkuna fyrir loftlínurnar, heldur fyrir samfélagið.

Í köflum 4.7 og 4.8 í kerfisáætlun Landsnets fyrir 2020 til 2029 segir af svokallaðri SVÓT greiningu sem s.k. Hagsmunaráð Landnets hafi gert 12. nóvember 2019 og 30. janúar 2020. Á bls. 75 segir:

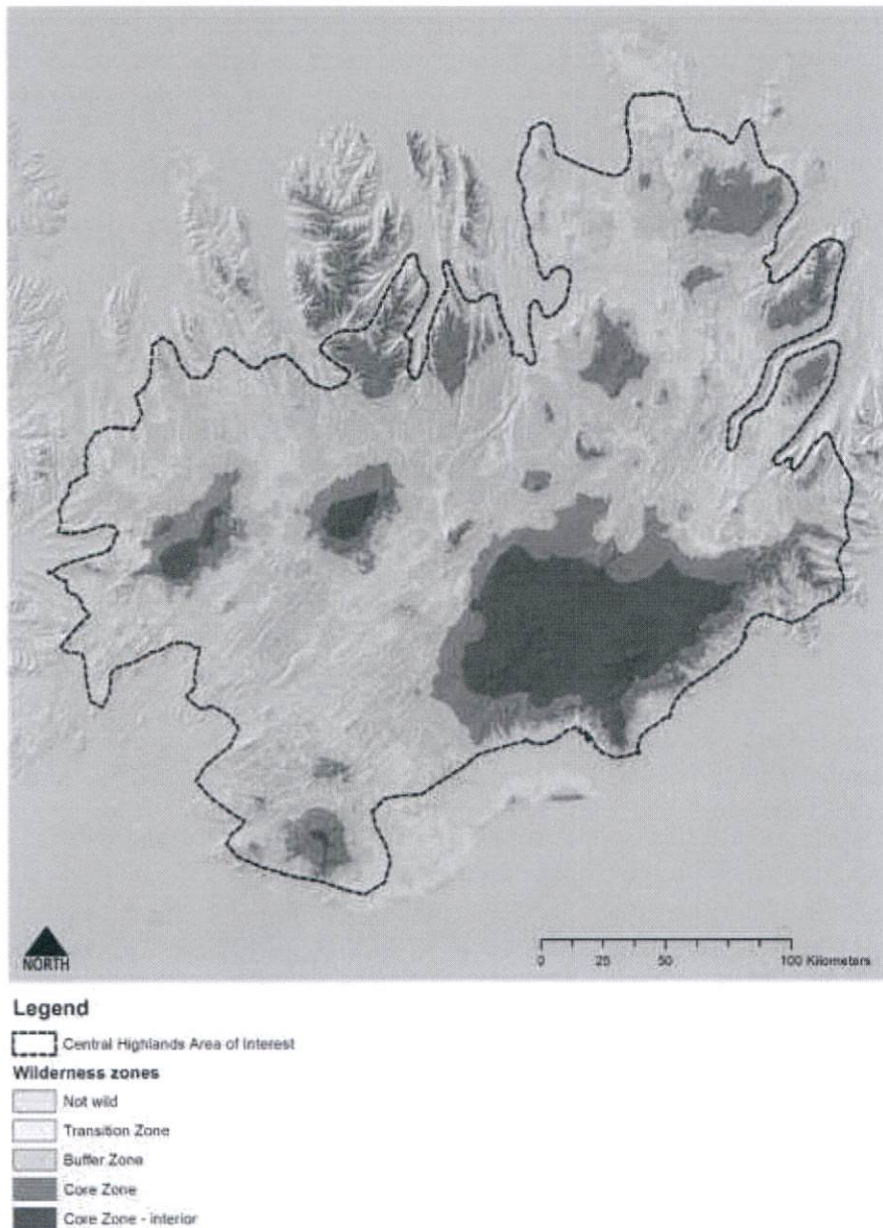
Helstu veikleikar við að fara þessa leið er að hún mun **liggja yfir miðhálandisþjóðgarð** sem nú er í umræðunni. Hún mun valda **raski á óspilltu víðerni**. Einnig er talið að **aðgengi að línustæðum og veðurfar** á hálandinu sé veikleiki á línuleiðinni. Annar veikleiki er að um **kostnaðarsama leið** er að ræða og þá sérstaklega ef farin er sú leið að leggja jafnstraumstengingu. Einn veikleiki sem tilgreindur var, er að línuleiðin **tengist ekki byggðalögum** og mun því ekki beint auka aðgengi almennings að auknum raforkuflutningi. Að lokum má nefna **að skipulagsmál og hagsmunir sveitafélaga og landeiganda** voru nefnd sem veikleikar.

Helstu ógnanir sem snúa að tengingu yfir hálandið eru taldar vera **andstaða fólks og þrýstihópa við raski á ósnortnu víðerni** [ath.: hugtakið *ósnortin víðerni* hefur ekki verið í lögum frá gildistöku núgildandi náttúruverndarlaga árið 2015). Einnig er talið að **eldgos og aðrar jarðhræringar** geti ógnað þessari leið. **Langur málsferðartími** er talin geta ógnað framkvæmdinni og búast má við mikilli umræðu m.a. vegna **togstreitu um aukið aðgengi að hálandinu**. Nefnt var að aðgengi að línunni gæti orðið erfitt vegna **erfiðra veðurskilyrða** sem myndi koma niður á viðgerðum og viðhaldi. Ef leggja ætti alla línuna í jörðu, þá þarf að notast við jafnstraumstækni sem er mjög **kostnaðarsöm leið**.

SUNN getur fullvissað Skipulagsstofnun um það, að jafnstraumsstrengur meðfram eða undir núverandi Sprengisandsleið mun samkvæmt nýjustu og bestu vísindalegum gögnum ekki skerða

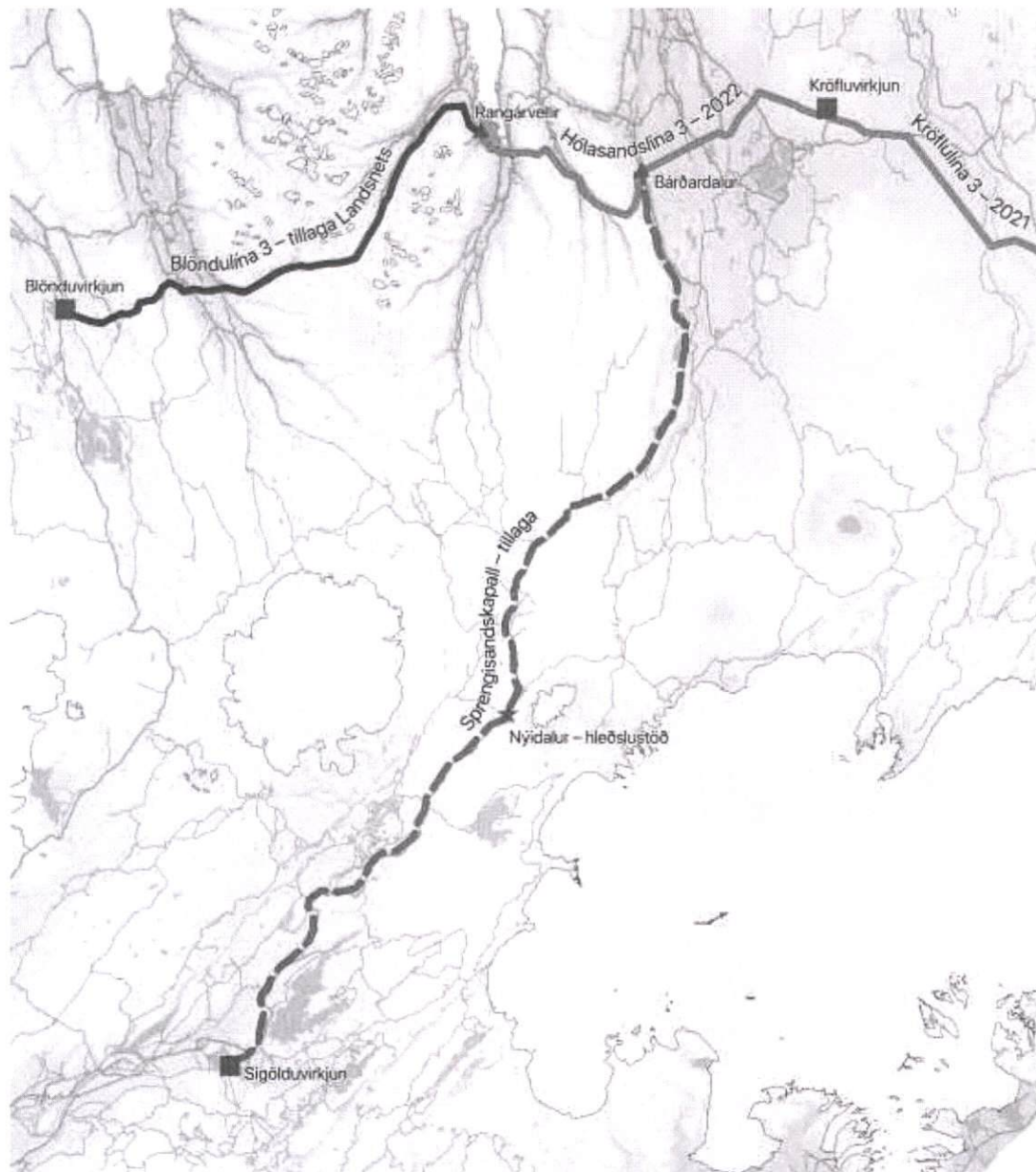

Óbyggð víðerni frekar en orðið er, en það myndu loftlínur gera. Þetta kom fram í svörum á kynningu dr. Steve Carver á kortlagningu óbyggðra víðerna á opnum fundi sem SUNN stóð að ásamt þremur öðrum umhverfisverndarsamtökum 22. mars 2022 og er ljóst af þeim kortum sem birt hafa verið í tengslum við skýrslu hans. Til skýringar er mynd 5.2 úr niðurstöðukafla skýrslu dr. Carvers sem almenningi var veittur opinn aðgangur að 16. mars 2022⁸ þar sem sést hvað átt er við, en gult svæði er tilheyrir ekki víðernasvæðum, sjá **Mynd 3** hér fyrir neðan.

Mynd 3. Úr skýrslu Wildland Research Institute. Gul svæði tilheyrir ekki víðernasvæðum hálandisins

⁸ Sjá skýrsluna í heild hér: https://wildlandresearch.org/wp-content/uploads/sites/39/2022/03/Iceland-Wilderness-Report_FINAL_March16-3_compressed-med.pdf

Mynd 4. Skýringarkort SUNN af núverandi flutningskerfi á Norðurlandi og tillögu að tengingu við virkjanasvæðið á Suðurlandi, unnið upp úr kerfisáætlunum Landsnets og tillögu Landsnets að Blöndulínu 3 úr umhverfismatsskýrslu

Á **Mynd 4** sést samhengi jafnstraumsstrengs um Sprengisand við flutningskerfið á Norðurlandi. Um leið og sá strengur yrði lagður, framkvæmd sem tekur skv. Landsneti þrjú ár, gæti RARIK lagt kapal líkan því sem nýlega var lagður um Kjöl. Hleðslustöðvar mætti setja upp á lagnaleiðinni og leggja mætti af brennslu jarðefnaeldsneytis í aðstöðu FÍ og Vatnajökulsþjóðgarðs í Nýjadal og stuðla þannig að orkuskiptum. Einnig væri hægt að tengja jarðstreng í Laugafell, þar sem er vinsæl gístaðstaða FFA.

Fólk og hópar sem lagst hafa eindregið gegn frekari *uppbyggingu* Sprengisandsleiðar og raflínunöstrum sem hvorutveggja myndi skerða víðerni enn frekar, gera sér auðvitað grein fyrir að allt öðru máli gegnir um jarðstreng eins og hér er rætt um og óbreytta Sprengisandsleið. Ekki er líklegt að málsmeðferðartími slíkrar tengingar verði langur, en byrja þyrfti á matsskyldufyrirspurn til Skipulagsstofnunar, þar sem jarðstrengir eru ekki sjálfkrafa umhverfismatsskyldir. Ekki eru nein efni til að búast við löngum málsmeðferðartíma. Ekki verður séð hvernig slíkur jarðstrengur myndi valda togstreitu því honum fylgir ekki aukið aðgengi að hálendinu. Veðurskilyrði eiga ekki við um jarðstreng. Um kostnaðinn hefur þegar verið fjallað og þó hann sé mikill í jafnstraumsstreng í upphafi þá sýna útreikningar Landsnets sjálfs að í heildina er hann hagkvæmur og innan marka. Um ógnanir vegna eldgos og jarðhræringar liggur ekkert fyrir það séð verði til stuðnings ályktunum í kerfisáætlun gegn jarðstrengjum.

SUNN kemst ekki hjá því að benda á, hver hliðholl umhverfismatsskýrslan er loftlínun en ýkir meint en ekki metin umhverfisáhrif jarðstrengja. Jarðstrengir eru nú lagðir um allan heim á 220kV spennu og líka í jafnstraumi. Landsnet sjálf hefur lagt svona strengi, m.a. frá Fitjum í Helguvík og eftir hann sjást ekki ummerki, og hefur lagt töluvert af 132kV jarðstrengjum frá þeim fyrsta frá Nesjavöllum 2009. Margoft hefur verið bent á aðferð franska flutningsfyrirtækisins á náttúruverndarsvæði í Suður-Frakkandi (**Mynd 5**) þar sem ekki fékkst leyfi fyrir möstrum. Milli Madison-borgar í Iowa og Chicago í Illinois í Bandaríkjunum stendur nú yfir lagning jafnstraumsstrengs meðfram járnbrautarteinum mörg hundruð kílómetra leið (**Mynd 6**). Sá er settur í skurð sem er um 75 cm á breidd og 1,5 metra djúpur, þróunartíminn er þrjú ár og önnur þrjú tekur að leggja hann⁹. Ljósmynd af skurði fyrir 220kV jarðstreng í Stokkhólmi og yfirborði lands eftir lagningu sýnir líka hvernig umhverfisáhrif eru engin þegar fram í sækir (**Mynd 7**).

Umfjöllun Landsnets um umhverfisáhrif hugsanlegs 5,7 km tvöfalds jarðstrengssetts fyrir framan fólkvanginn að Hrauni í Öxnadal er til háborinnar skammar því þar er fullyrt án rökstuðnings um neikvæð áhrif á landbúnað sem engin eru. Stengurinn yrði auðvitað í veghelgunarsvæði þjóðvegjar líkt og kom fram í umhverfismati Suðurnesjalínu 2, hann þyrfti alls ekki að vera í tvöföldu setti eins og Landsnet hefur ákveðið að hafa í Hólasandslínu 3 (**Mynd 8**) og rökstuðningurinn þar um á bls. 17 er bara ekki málefnalegur eða sannfærandi¹⁰ (örstuttur kafli 3.2.5, Forsendur útreiknings á jarðstrengslegndum), allt rask er stórlega ýkt án vísindalegs grunns í umhverfismatsskýslu. Ef strengur þyrfti að fara undir ræktað land til að tengjast við loftlínu myndi það rask hverfa á ári eða tveimur hið mesta, sjá meðal annars viðtal við bónda í lok myndbands sem vísað er til við **Mynd 5** og skjáskotið á **Mynd 7**. Það fór ekkert raunverulegt umhverfismat fram á jarðstreng við Hraun í Öxnadal og enginn viðaukanna með umhverfismatsskýslunni fjallaði heldur um þennan valkost, heldur bara loftlínu, það séð verði.

Fullyrðing í samantekt umhverfismatsskýrslu í kafla um samanburð valkosta og niðurstöðu þar sem segir að valkostir með jarðstrengjum hafi ívið meiri neikvæð umhverfisáhrif en hrein loftlína er byggð á svo vilhóllum grunni, að niðurstaðan er algerlega ómarktæk að mati SUNN.

⁹ Sjá hér: <https://www.soogreenrr.com/construction/>

¹⁰ Hann hljóðar svona: *Lagning eins strengsetts í stað tveggja myndi gefa færi á um það bil tvöfalt lengri strengkafla. Hins vegar væri þá búið að byggja flöskuháls inn í línuna, þ.e. í henni væri kafli sem ekki hefði nema helming flutningsgetu línunnar. Það gæti valdið vandræðum, einkum í truflanatilvikum (þ.e. þegar mest á reynir). Þó að mögulega sé ekki þörf á allri þessari flutningsgetu frá degi eitt í rekstri línunnar, er erfitt að segja fyrir um hvenær hennar er þörf. Það gæti verið eftir 10 ár, 20 ár eða jafnvel síðar (nú, eða fyrr). Því er það metið svo að lagning eins strengsetts sé ekki raunhæfur möguleiki.*

Mynd 5. Þrjú skjáskot úr kynningarmyndbandi RTA um strenglög 2014 [PACA](#)

Mynd 6. Skjáskot úr kynningarmyndbandi SOO Green, sjá [SOO Green Renewable Rail](#)

Mynd 7. 220 kV strenglögn með vegi í Stokkhólmi, eftir og fyrir frágang

Mynd 8. Mynd úr frétt RÚV um tvöfalt strengsett í Hólasandslínu 3 sem raski 20 metra belti

3. Óbyggð víðerni eru ekki umhverfspáttur í skýrslunni

Óbyggð víðerni eru sérstakt verndarmarkmið og friðlýsingarflokkur skv. náttúruverndarlögum. Óbyggð víðerni eru einnig sérstakur lögbundinn þáttur umhverfismats skv. 4. gr. laga nr. 111/2021 auk þess sem víðerni eru sérstakt viðmið í 2. viðauka laganna. Óbyggð víðerni eru ekki það sama og landslag eða ásýnd lands heldur felur skilgreining þeirra í náttúruverndarlögum í sér sérstaka þætti sem ekki eru háðir landslagi og ásýnd (s.s. einvera og fjarlægð frá vélknúnu aðgengi og mannvirkjum) auk þess sem tenging hugtaksins við verndarflokka Alþjóðanáttúruverndarsambandsins (IUCN) gerir þau að sérstöku viðfangi í umhverfismati.

Viðauki 8 með umhverfismatsskýrslu fjallar ekkert um óbyggð víðerni. Óbyggð víðerni er ekki tekin til neinnar athugunar í umhverfismatsskýrslu og er það bæði í ósamræmi við umhverfismatslög, náttúruverndarlög og sjálfa matsáætlun í þessu umhverfismati.

Stuttur undirkafla umhverfismatsskýrslu í kafla 13.4, Yfirlit yfir áhrifasvæði í heild sinni, uppfyllir fráleitt matsáætlun og matslög. Þar er engin kortlagning óbyggðra víðerna né skerðinga á þeim sem leiða myndi af möstrum og vegslóðum og þar er raunar vísað til úreltrar útgáfu skilgreiningar óbyggðra víðerna í náttúruverndarlögum að því er varðar 5 km fjarlægðarviðmið. Loks er þar vísað lauslega til tillagna að nýrri aðferðarfræði frá 2017, sem ekki tekur til þess svæðis sem hér um ræðir, en hinsvegar ekki vísað til seinni skýrslna sömu stofnunar frá 2020 og 2021 og alls ekki til nýjustu, vísindalegustu og nákvæmstu kortlagningar óbyggðra víðerna sem gerð hefur verið hérlendis og var gerð í kjölfar lagabreytinga á náttúruverndarlögum í febrúar 2021, gerð af Wildland Research Institute við háskólann í Leeds, Englandi. Ályktun í kafla 13.4.1 á síðu 218 um umfang óbyggðra víðerna er efnislega röng og ekki byggð á vísindalegum grunni. Fyrir liggur auk þess skýrsla EFLU fyrir Skipulagsstofnun frá 2020 um tillögur að viðmiðum við mat á óbyggðum víðernum, sem heldur ekki er vikið orði að.

Skýrsla Wildland Research Institute um nákvæma og vísindalega kortlagningu víðerna hefur verið aðgengileg öllum almenningi frá 16. mars 2022 og var Mannviti og Landsneti sem og þeim Rúnari Bjarnasyni hjá Mannviti og Rut Kristinsdóttur og Hlín Benediktsdóttur hjá Landsneti perónulega sent sérstakt boð á kynningu skýrslunnar þann 7. og 13. mars 2022 auk þess sem Rut og Hlín var vel kunnugt um vinnuna allt frá síðastliðnu sumri, þegar rannsakendur leituðu eftir gögnum vegna hennar. Þekkingin lá því fyrir þegar umhverfismatskýrsla Landsnets og Mannvits er dagsett, 25. mars 2022. SUNN er einn aðstandenda víðernakortlagningarverkefnisins.

Auk þess að ganga gegn skýru efni matsáætlunar uppfyllir umhverfismatskýrslan ekki ákvæði 2. mgr. 22. gr. laga nr. 111/2021 sem kveður á um að upplýsingar sem sanngjarnt má teljast að krafist sé svo að unnt sé að taka afstöðu til umhverfisáhrifa framkvæmdarinnar **að teknu tilliti til fyrirbyggjandi þekkingar og aðferða**. Aðferðirnar liggja fyrir og eru þekktar.

Til upplýsingar eru í viðauka með þessari umsögn birt tvö kort úr ofangreindri kortlagningu sem unnin var á árinu 2021 af Wildland Research Institute og af þeim sést vel að framkvæmdir skv. aðalvalkosti Landsnets í þessu máli myndu alveg örugglega leiða til skerðingar óbyggðra víðerna. Þessu þarf að sjálfsgöðu að gera skýra grein fyrir í umhverfismati, annars hefur umhverfismat ekki verið gert.

Að því er varðar umhverfisþáttinn víðerni eru ekki uppfyllt ákvæði laga nr. 111/2021 um að hæfur sérfræðingur hafi greint, lýst, og metið bein og umtalsverð áhrif ætlaðrar framkvæmdar, skv. 1. mgr. 22. gr. sbr. 4. gr. laganna, sem gerir kröfu um að umhverfismatið sé unnið af til þess hæfum sérfræðingum.

4. Votlendi

Á línuleið loftlínu milli Blöndu og Akureyrar er að finna votlendi, sem nýtur sérstakrar verndar skv. 61. gr. náttúruverndarlaga, sjá m.a. gróf kort á mynd 8.22 á bls. 117 í umhverfismatskýrslu. Samkvæmt lögnum á ekki að raska svæðum og fyrirbærum sem njóta slíkrar verndar, nema í brýnni nauðsyn.

Gildandi þingsályktun um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku er í samræmi við þetta, en hún er sett á grundvelli 39. gr. a rafkulaga. Í stefnunni segir:

10. Við val á línuleið fyrir raflínu skal gæta að verndarákvæðum friðlýstra svæða samkvæmt lögum um náttúruvernd, svæða sem njóta verndar samkvæmt sérlögum og réttaráhrifum skráningar á náttúruminjasrá skv. 37. gr. laga um náttúruvernd. Forðast ber einnig að raska, nema **brýna nauðsyn beri til**, svæðum sem njóta sérstakrar verndar skv. 61. gr. laga um náttúruvernd.

Fram kemur í umhverfismatskýrslu að loftlínuvalkostur myndi raska votlendi, sem jarðstrengskostur myndi hinsvegar ekki raska, vegna legu sinnar utan votlendis sem nýtur sérstakrar verndar. Því miður skortir umfjöllun umhverfismatskýrslun þá dýpt og nákvæmni sem nauðsynleg er til að fjalla með sannfærandi hætti um votlendissvæði sem njóta sérstakrar verndar og valkosti til að forðast rask.

Niðurstaða SUNN af athugun á skýrslunni er að þar komi alls ekki fram brýn nauðsyn til að raska votlendi sem nýtur verndar á svæðum, þar sem aðrir kostir eru sem myndu hinsvegar ekki raska því.

SUNN hefur einnig farið yfir álit Skipulagsstofnunar úr fyrra umhverfismat fyrir Blöndulínu 3 og sýnist að upplýsingar úr því um votlendi hafi ekki skilað sér inn í þetta umhverfismat og gerir ráð fyrir að Skipulagsstofnun muni skoða vel hvort umfjöllun umhverfismatskýrslu um votlendi sem nýtur sérstakrar verndar nær máli og hvort brýn nauðsyn sé hvarvetna til staðar til að raska því.

5. Landslagsheildin Hraun – landslag og ásýnd, ferðapjónusta og útivist

„Hraun í Öxnadal er meðal merkustu staða á línuleið Blöndulínu 3“, segir á síðu 45 í skýrslu RHA í viðauka 9. Fram kemur í Árbók Ferðafélags Íslands 1990 að sennilega sé Hraunsvatn og umhverfi þess „eitt fegursta og tilkomumesta göngusvæði í Eyjafirði“. FFA skipuleggur gönguferðir um landslagsheildina beggja vegna þjóðveggar 1 og í fólkvanginum er fjöldi vinsælla gönguleiða.

SUNN telur að algerlega hafi misfarist að leggja mat á hin mismunandi áhrif loftlínu og jarðstrengs framan við fólkvanginn að Hrauni í Öxnadal, þrátt fyrir að látið sé í veðri vaka að metinn valkostur sé að leggja um 5,7 km í jarðstreng sem færi með þjóðvegi 1 framan við fólkvanginn.

Niðurstaða umhverfismatsinskýrslunnar í köflum 13 og 14 um að nákvæmlega engin munur umhverfisáhrifa yrði á neitt af því sem sagt er metið í sambandi við landslag, ásýnd, ferðapjónustu og útivist, hvort lagður yrði jarðstrengur eða loftlína í jaðri fólkvangsins í Hrauni vekur sannarlega upp áleitnar spurningar um aðferðarfræði þessa mats yfir höfuð. Á þetta bæði við um kafla 13 og 14 í umhverfismatsskýrslunni, sem alls ekki fjalla um mismunandi áhrif þessarar kosta, sbr. viðaukar 8 og 9 og kortahefti.

Kafla 14, um ferðapjónustu og útivist, og viðauki 9, um samfélag og ferðapjónustu, fjallar alls ekki um jarðstrengjakostinn sem sagður er valkostur í umhverfismati. Því telst umhverfismat valkostsins jarðstrengs fyrir framan fólkvanginn í Hrauni ekki hafa farið fram lögum samkvæmt.

Í kafla 13, um landslag og ásýnd, skortir svo alveg alveg að tekið sé tillit til þess að yfir 30 möstur, og þá væntanlega nokkrir kílómetrar af vegslóðum eru sögð myndu blasa við af gönguleiðum í fólkvanginum í Hrauni í Öxnadal! Þessi landslagsheild er þó sú, sem fær einkunnina viðkvæmasta landslagsheildin á allri línuleið aðalvalkosta og sú eina sem sögð er mjög viðkvæm. Viðauki 8, sem á að liggja til grundvallar mati í kafla 13, er svo einungis lýsing á aðferðarfræði við landslags- og ásýndargreiningar, en fjallar í raun ekki um greiningar á svæðinu og sýnir ekki myndrænt.

Í kafla 13 umhverfismatsskýrslu um áhrif á landslag og ásýnd kemur fram á bls. 259 að valkostur C2 liggja innan landslagsheildarinnar Hrauns, sem hafi stórbrotna náttúru, gegni menningarlegu mikilvægi og hafi mikið útivistargildi. Fram kemur að sýnileiki (þá er væntanlega átt við möstur og vegslóða) sé „útbreiddari“ í fólkvanginum í Hrauni en bæjunum sem þarna eru. Nefnt er að margar gönguleiðir séu í fólkvanginum og að frá þeim sjáist víða 30 eða fleiri möstur.

Engar ásýndarmyndir eru hinsvegar í myndahefti í viðauka 14c af útsýninu af neinni gönguleiða í fólkvanginum í Hrauni. Myndatökustaður eru einungis frá útskoti á þjóðvegi 1. Engin leið er því að átta sig á hvernig möstur og línuslóðar kæmu til með að líta út frá gönguleiðum í fólkvanginum, þó ljóst sé af korti í stórum skala í kortaheftinu að mikill sýnileiki masta yrði af nánast öllum gönguleiðum í fólkvanginum (**Mynd 9**).

SUNN gerir einnig sérstaka athugasemd við það að hvergi er kort í skýrslunni af sjálfum gönguleiðunum í fólkvanginum, en það var gefið út á sínum tíma, gert af Bjarna E. Guðleifssyni, náttúrufræðingi og eins helsta hvatamanns að friðlýsingu svæðisins. Slíkt kort hefði að lágmarki átt að vera í viðauka 9, sem er athugun RHA. Gönguleiðirnar eru 14, en það kemur ekki fram í skýrslunni¹¹.

¹¹ Sjá t.d. <https://www.visitakureyri.is/is/moya/extras/hiking/hraunsvatn> sem vitnað er til í viðauka 9. út

Mynd 9. Úr kortahefti í viðauka 14c með umhverfismatskýrslu Landsnets

Fram kemur í töflu 13.9 á bls. 264 með samantekt á einkennum áhrifa á landslag og ásjúnd á svæði C að jarðstrengskostur fyrir framan Hraun, j5, hafi lítil bein áhrif á ásjúnd í landslagsheildinni Hrauni og lítil sjónræn áhrif. Það má til sanns vegar færa. Bein áhrif loftlínu á sama stað er hinsvegar sögð miðlungs til mikil og sjónræn áhrif miðlungs. Varanleiki áhrifanna (lítilla, miðlungs eða mikilla) er sagður lítill til miðlungs fyrir jarðstrengskost en mikill fyrir loftlínu við Hraun. Í samantektarhluta sömu töflu ber þó svo við að áhrifin af loftlínukosti og jarðstrengskosti á þessu svæði (C) talin nákvæmlega þau sömu!

Í texta í kafla um samantekt áhrifa á landslag á ásjúnd á svæði C kemur fram (bls. 264):

Jarðstrengskafli við Hraun í Öxnadal (C2j5) á við valkost C2 og dregur úr áhrifum innan landslagsheildarinnar Hraun [...] Þegar á heildarleiðir valkosta er litið, **eru jarðstrengskafilar við [...] og við Hraun ekki að draga úr einkennum heildaráhrifa [...]**

Sú aðferð Landsnets að smætta áhrifin á landslagsheildina Hraun með þessum hætti gengur alls ekki upp í umhverfismati að mati SUNN. Aðferð umhverfismatsins um áhrif á landslag og ásjúnd er lýst í undirkafla 13.2 og meðal annars mati á viðkæmni landslagsheilda, sem ræðst af gildi þeirra og næmni, samkvæmt Mynd 13.1 á bls. 216. Af mynd 13.4 á síðu 220 má ráða að aðeins ein landslagsheild á allri línuleið aðalvalkosta Landsnet sé metin mjög viðkvæm, en aðrar hafa litla eða miðlungs viðkæmni. Það er landslagsheild XIV. Hraun. Þess finnst hinsvegar ekki staður, eins og hér er rakið, að áhrifin af loftlínunum hafi einhver áhrif á hana og ekkert mat er lagt á hvort jarðstrengur hlífi kannski einmitt þessari viðkvæmu landslagsheild.

„Þegar á heildarleiðir valkosta er litið“, segir Landsnet á bls. 264, þá megna viðkvæmni landslagsheildarinnar Hrauns og áhrifin af sýn á yfir 30 möstur og tilheyrandi línuvegi frá öllum 14 gönguleiðunum í fólkvanginum ekki að hafa nein áhrif í umhverfismati. Þessu hafnar SUNN alfarið.

Niðurstaða SUNN er að áhrif loftlína hafi ekki verið umhverfismetin með fullnægjandi hætti fyrir fólkvanginum í Hrauni að því er varðar landslag, ásjúnd, ferðapjónustu og útivist. Þá hafi það sem sagt er valkostur um jarðstreng annað hvort alls ekki verið umhverfismatið eða á alls ófullnægjandi hátt.

Útkoma svokallaðs mats, að engu skipti fyrir áhrif á landslag, ásýnd, ferðaþjónustu og útivist hvort loftlína (yfir 30 möstur sýnileg og væntanlega línuslóðar) eða jarðstrengur yrði lagður fyrir fólkvanginum í Hrauni í Öxnadal, er samkvæmt ofangreindu algerlega marklaus, að álitu SUNN.

6. Hugleiðing um umhverfiskostnað – hagrænt umhverfismat

Það vekur athygli SUNN, að þó það teljist ekki beinlínis lögbundinn þáttur umhverfismats, þá hefur Landsnet valið að láta ekki meta umhverfiskostnað af aðalvalkosti sínum í þessari umdeildustu framkvæmd fyrirtækisins fyrr og síðar. Það gerði Landsnet hinsvegar varðandi sína nýjustu framkvæmd í meginflutningskerfinu, Hólasandslínu 3. Skýrsla Hagfræðistofnunar Háskóla Íslands frá 2019 er opinber¹², þó Landsnet hafi ekki hampað henni, svo aðferðarfræðin hefur verið prófuð og var til staðar í umhverfismati fyrir Blöndulínu 3. Fyrir meira en ári var auk þess gefin út handbók um hagrænt umhverfismat¹³. Rannsókn Hagfræðistofnunar fyrir Hólasandslínu 3 var gerð 2017 til 2019 og sýndi að ekki væri hægt að hafna því að útfærsla á Landsnets á þeirri línu sé þjóðhagslega hagkvæm út frá sjónarhorni velferðarhagfræði. Samskonar rannsókn er ekki til fyrir Blöndulínu 3 sem loftlínu. Þó er ljóst að hún sætir alvarlegri andstöðu. Skortur á hagrænu umhverfismati veikir umhverfismatsskýrsluna verulega að mati SUNN, óháð því hvort það er strangt til tekið lagaskylda.

7. Málsmeðferð og niðurstaða

SUNN er vel kunnugt um lágmarksfresti laga til umsagna. SUNN vill hinsvegar beina því til Skipulagsstofnunar að þegar um svo umfangsmikil verkefni er að ræða sem hér, þá beiti stofnunin framvegis heimild sinni til umtalsvert lengri athugasemdarfrests en lágmarksfrests laga. Umhverfismatsskýrslan sjálf er 524 blaðsíður að lengd og 18 viðaukar við hana telja 1.268 blaðsíður til viðbótar. Rétt hefði verið að veita a.m.k. þriggja mánaða tíma til að fara yfir gögn Landsnets og gera umsögn um þau í þessu máli, til að leitast við að jafna að einhverju leyti gríðarlegan aðstöðumun Landsnets annars vegar með Mannvit sér til fulltingis og SUNN og íbúanna sjálfra hins vegar.

SUNN lýsir því yfir að hvorki samtökin né nokkur annar aðili sem situr handan borðs við Mannvit og Landsnet getur mögulega komist yfir að kynna sér efni á nærri 1.800 blaðsíðum á vikum eða mánuðum og beinir því til Skipulagsstofnunar að taka tillit til þess að líklegt er að margt fari framhjá SUNN í því sem á eftir fer. SUNN hefur í framansögðu einbeitt sér að aðalatriðum máls eins og þau snúa við samtökunum og þeirra hlutverki.

Niðurstaða SUNN er að umhverfismatsskýrslan sé í svo alvarlegum atriðum í ósamræmi við matsáætlun og lög að öðru leyti, að hún geti ekki orðið grundvöllur lögmæts framkvæmdaleyfis. SUNN telur að ekki verði komist að beita þeim úrræðum sem tæk eru, þar á meðal vísa skýrslunni frá, láta sjálfstætt mat fara fram á þeim þáttum sem út af standa eða að minnsta kosti afgreiða hana með rökstuddri niðurstöðu Skipulagsstofnunar þar sem skýrt er að hvaða leyti umhverfismat framkvæmdarinnar er verulegum annmörkum háð og getur ekki orðið grundvöllur framkvæmdaleyfa.

Virðingarfyllt,

Harpa Barkardóttir, stjórnarformaður

¹² Sjá hér: <https://ioes.hi.is/files/2021-04/Mat-a-umhverfiskostnadi.pdf> á vefsíðu Hagfræðistofnunar, sjá <https://ioes.hi.is/is/utgafa/skyrslur>

¹³ Sjá hér: https://ioes.hi.is/files/2021-06/handb%C3%B3k_lok_2503.pdf

Skipulagsstofnun,
Borgartúni 7B,
105 Reykjavík.

Sent með tölvupósti á skipulag@skipulag.is

Reykjavík, 20. apríl 2022.

Varðar: Umsögn umhverfismatsskýrslu vegna Blöndulínu 3 vegna jarðanna Tungukots og Flatatungu og Tungukots Lands.

Einar Gunnarsson, kt. 260466-4109, Flatatungu, 561 Varmahlíð, eigandi jarðanna Flatatungu og Tungukots á Kjálka í Akrahreppi og Jón Hermannsson 081039-2329, Sléttuvegi 17, 103 Reykjavík eigandi Tungukots Lands (F2354442) á Kjálka í Akrahreppi hafa falið mér að senda þessa umsögn um umhverfismatsskýrslu Landsnets hf. varðandi Blöndulínu 3. Samkvæmt þeim áætlunum sem koma fram í umhverfismatsskýrslunni mun Blöndulína 3 liggja í gegnum lönd umbjóðenda minna sem eru í mynni Norðurárdals í Akrahreppi. Með því að í auglýsingu yðar er einungis gefinn stuttur frestur til þess að gera athugasemdir er ljóst að umbjóðendur mínir áskilja sér allan rétt til að hafa uppi sérstök andmæli við frekari meðferð málsins. Að svo stöddu benda umbjóðendur mínir á eftirtalin atriði sem þeir telja að eigi að leiða til þess að breyta eigi línustæðinu og skila þessar umsögn inn á grundvelli 3. málsliðar 1. mgr. 23. gr. laga nr. 111/2021, um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Umbjóðendur mínir telja að betur færi á að línan lægi neðar í löndum þeirra, þ.e.a.s. norðar og nær Norðurá. Helst sem næst vegslóða sem liggur niður (vestur) með Norðurá frá Kjálkavegi að Héraðsvötnum. Umbjóðendur mínir leggja til að línan komi yfir Héraðsvötn lítillega norðar en nú er gert ráð fyrir þannig að hún skeri ekki nyrsta horn Herpistanga og liggja síðan nærri fyrrnefndum slóða þar til komið er þétt vestan megin að Kjálkavegi nærri brúnni yfir Norðurá. Þar yrði hornstaur og línan færi svo eins og leið liggur í það far sem gert er ráð fyrir henni í fyrirbyggjandi tillögu austan við Kjálkaveg.

Meðfylgjandi er uppdráttur sem sýnir nokkurn veginn hvernig umbjóðendur mínir best að línan liggji.

Umbjóðendur mínir telja að þessi breyting á línuleiðinni hafi sparnað í för með sér fyrir framkvæmdaraðila, þar sem línuleiðin styttist og hornstæðum fækkar og geti minnkað

umhverfisáhrif af línunni til muna. Notast væri við núverandi vegslóða og því þyrfti ekki að leggja sérstakan vegslóða vegna línunnar með tilheyrandi raski. Línan myndi ekki skera nyrsta odda Herpistanga. Umbjóðandi minn Einar hefur haft áform um að láta byggja sumarhús á löndum sínum þar sem línan mun þvera Kjálkaveg en þar er fyrir rafmagnskassi frá Rarik og ljósleiðari. Systkini Einars hafa falast eftir sumarhúsalóðum þarna þegar þau nálgast starfslokaaldur. Ef línan fer þá leið sem nú er lögð til myndi hún kljúfa byggingarlandið leiðinlega þannig að það nýtist ekki eða illa. Land norðan línunnar myndi nýtast verr. Einnig er þetta svæði vinsæll áningastaður ferðamanna sem gista þar í húsbílum og tjöldum og myndi sá staður spillast ef línuleiðinni er ekki breytt. Einar hefur tekið eftir að ferðamenn á vegum Kúkú Campers og svipaðra fyrirtækja velji oft að dvelja þarna. Einari er ekki kunnugt um hvers vegna það er en getur sér þess til að það sé vegna þess að ferðamennirnir fá leiðbeiningar um góða staði til að dvelja á frá bílaleigufyrirtækjum, jafnvel með GPS punktum.

Með því að færa línuna ögn norðar eins og umbjóðendur mínir leggja til yrði hún fjær bæjunum að Tungukoti og Flatatungu og vegna fjarlægðarinnar yrðu sjónrænu áhrifin af línunni minni. Að auki myndi línan standa lægra í landinu og þannig bera minna á henni. Einnig gæti grátt stálið í möstrum og rafmagnsvírum borið við grátt grjótið á áraurunum og þannig væru mannvirkin minna áberandi. Umbjóðandi minn Einar býr að Flatatungu og vill hann takmarka sjónræn áhrif frá heimili sínu og umbjóðandi minn Jón dvelur að Tungukoti öll sumur og einnig styttri tímabil á vetrum og gildir því það sama um sjónræn áhrif frá Tungukotsbænum.

Heilt yfir myndi Blöndulína 3 falla betur að landslagsheild á svæðinu ef fallist er á tillögu umbjóðanda míns og ekki kljúfa nýtilegt land hans.

Vinsamlegast hafið samband við undirritaðan vegna málsins. Tölvupóstfang mitt er mo@logmal.is.

Virðingarfyllst,

Magnús Óskarsson, hrl.